

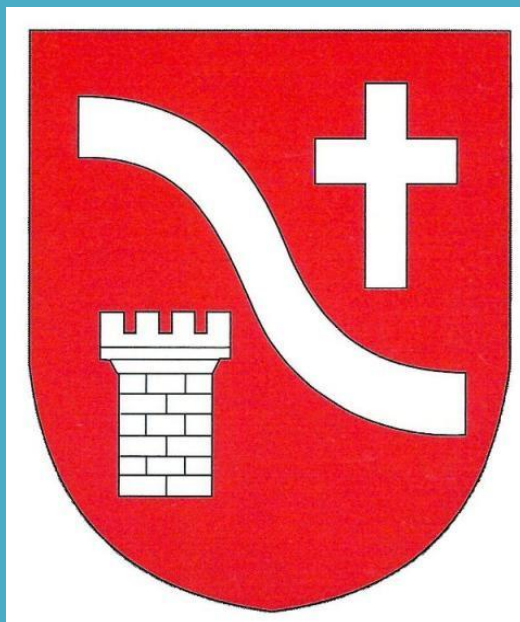

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PROJEKT

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016-2023

**Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 119/2017 Wójta Gminy Łapanów
z dnia 21 lutego 2017 r.**

Łapanów, luty 2017

Opracowano na zlecenie

Gminy Łapanów

na podstawie Umowy zawartej w dniu 28 września 2016 r. pomiędzy:

Gminą Łapanów

mającą swoją siedzibę: **32-740 Łapanów 34**

NIP: 868-102-13-02

REGON: 851660677

reprezentowaną przez: Roberta Roja – Wójta Gminy Łapanów

a

INSTYTUTEM STRATEGII I WSPÓŁPRACY „INTERcharrette” Sp. z o.o.

z siedzibą: **ul. Legionów 5A/10, 33-100 Tarnów**

NIP: 873-325-44-79

REGON: 360796483

reprezentowanym przez: Stanisława Lisa – Prezesa Zarządu,
Eksperta ds. Polityki Regionalnej, Funduszy UE, EOG i PPP

1. WYKAZ POJĘĆ I SKRÓTÓW UŻYTYCH W OPRACOWANIU	5
2. WPROWADZENIE	9
2.1.Cel i podstawa wykonania GPR	9
2.2.Struktura dokumentu i metodyka jego opracowania	12
3. STRESZCZENIE	13
4. METODYKA BUDOWANIA GPR	15
4.1.Mechanizmy zapewniające komplementarność planowanych projektów rewitalizacyjnych	15
4.2.Możliwe źródła finansowania	17
4.2.1. Środki publiczne krajowe	17
4.2.2. Środki publiczne regionalne	19
4.2.3. Środki publiczne jednostek samorządu terytorialnego	20
4.2.4. Środki prywatne	20
4.2.5. Środki sektora organizacji pozarządowych	21
4.3.Mechanizmy włączające interesariuszy w proces rewitalizacji	21
4.3.1. Zakres partycypacji społecznej	21
4.3.2. Partycypacja – ujęcie teoretyczne	21
4.3.3. Partycypacja publiczna – korzyści	22
4.3.4. Modele partycypacji	22
4.3.5. Model włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji w Gminie	23
4.4.Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	25
4.4.1. Poziom krajowy regionalny.....	25
4.4.2. Poziom gminy	31
5. UWARUNKOWANIA PRAWNE I PODSTAWOWE DEFINICJE DOTYCZĄCE REWITALIZACJI	
5.1.Narodowy Plan Rewitalizacji	32
5.2.Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (2 sierpnia 2016 r.)	41
5.3.Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.	58
5.3.1. Uchwalenie GPR	69
5.3.2. Skutki uchwalenia GPR	71
5.3.3. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	71
5.3.4. Wieloletnia Prognoza Finansowa	72
6. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH	75
6.1.Identyfikacja negatywnych zjawisk.....	75
6.2.Wskaźniki negatywnych zjawisk.....	76
6.2.1. Wskaźniki zjawisk społecznych.....	77
6.2.2. Wskaźniki zjawisk gospodarczych.....	83
6.2.3. Wskaźniki przestrzenno-funkcjonalna	85

6.3. Delimitacja obszaru zdegradowanego.....	88
7. DELIMITACJA OBSZARU KRYZYSOWEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	105
7.1.Charakterystyka obszaru kryzysowego i obszaru rewitalizacji	105
7.2.Mapa zasadnicza w skali 1:5000 z wyznaczonym obszarem kryzysowym i obszarem rewitalizacji	108
8. ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW.....	113
8.1.Wizja rewitalizacji	113
8.2.Misja rewitalizacji	114
8.3.Cele rewitalizacji	115
8.4.Planowane działania na obszarze rewitalizacyjnym	116
8.4.1. Zadania inwestycyjne	118
8.4.2. Zadania społeczne	127
8.4.3. Powiązanie zadań inwestycyjnych z zadaniami społecznymi.....	138
9. RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	142
9.1.Zadania inwestycyjne	151
9.2.Zadania społeczne	156
9.3.Powiązanie zadań inwestycyjnych i społecznych z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Łapanów na lata 2015-2026.....	162
10. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA: MECHANIZMY WŁĄCZANIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI.....	163
10.1. Konsultacje społeczne.....	163
10.2. Wyniki badań ankietowych	168
10.3. Analiza SWOT	183
11. SYSTEM WDRAŻANIA GPR.....	189
11.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	191
11.2. Ocena oddziaływania na środowisko GPR.....	191
11.3. Zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	191
11.4. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	192
12. ZARZĄDZANIE, MONITORING, EWALUACJA GPR.....	193
13. BIBLIOGRAFIA.....	205

ROZDZIAŁ I
WYKAZ POJĘĆ I SKROTÓW UŻYTYCH
W OPRACOWANIU

Na potrzeby projektowania interwencji wspierających rewitalizację zdefiniowano następujące zagadnienia:

1) **Rewitalizacja** – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych). Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- a. uwzględnienie rewitalizacji, jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- b. pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne lub środowiskowe;
- c. ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- d. właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- e. zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;
- f. koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;

g. realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Rewitalizacja jest prowadzona zgodnie z zasadami zawartymi w Umowie Partnerstwa, a w szczególności z zasadami polityki przestrzennej zawartymi w rozdziale 1.5.4 Umowy Partnerstwa.

2) **Stan kryzysowy** – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

a. gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),

b. środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi lub stanu środowiska),

c. przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),

d. technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

3) **Obszar zdegradowany** – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

4) **Obszar rewitalizacji** - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobycze),

powojaskowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

5) Program rewitalizacji

a) inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn.zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji (np. lokalne programy rewitalizacji, Gminne programy rewitalizacji);

b) gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777).

6) **Projekt rewitalizacyjny** - - projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

- **ASOS** – Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych
- **EFS** – Europejski Fundusz Społeczny
- **FIO** – Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020
- **FS** – Fundusz Spójności
- **GUS** – Główny Urząd Statystyczny,
- **JST** – jednostka samorządu terytorialnego,
- **LPR** – Lokalny Program Rewitalizacji
- **PDK** – Program Dziedzictwo Kulturowe
- **PE** – Program Edukacja
- **POIiŚ** – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
- **PRiK** – Program Rozwój Infrastruktury Kultury
- **RDOŚ** – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
- **RPO WM 2014-2020** – Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020
- **SWOT** – strengths (silne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse) i threats (zagrożenia),
- **WFOŚiGW** – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- **MŚP** – sektor Małych i Średnich Przedsiębiorstw
- **B+R** – prace badawczo rozwojowe
- **POIiŚ** – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
- **POWER** – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
- **PPP** – Partnerstwo Publiczno – Prywatne
- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

- **IZ** – Instytucja Zarządzająca
- **IZRPO** – Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym
- **SzOOP** – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych
- **NPR** – Narodowy Plan Rewitalizacji
- **UP** – Umowa Partnerstwa

ROZDZIAŁ II

WPROWADZENIE

2.1 Cel i podstawa wykonania Gminnego Programu Rewitalizacji

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji¹.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów w tym także kulturowych.

Gmina przygotowuje, koordynuje i tworzy warunki do prowadzenie rewitalizacji, ale rewitalizacja prowadzona jest przez wielu interesariuszy.

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze (...);
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

¹ Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Warszawa, dnia 3 listopada 2015 r. Poz. 1777, Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

Rewitalizacja jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez szeroki i otwarty katalog interesariuszy ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych)².

Działania dotyczące rewitalizacji wpisują się w szeroki kontekst działań Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju dotyczących polityki przestrzennej kraju, w szczególności Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, m.in. w zakresie:

- przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego,
- przeciwdziałania suburbanizacji,
- optymalizacji gospodarowania przestrzenią i zasobami środowiskowymi, głównie poprzez nadanie priorytetu inwestycjom typu brownfield zamiast greenfield, głęboką przebudowę i adaptację zdegradowanych obiektów do pełnienia nowych funkcji, np. kulturalnych, rekreacyjnych, społecznych, gospodarczych oraz rekultywację terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze.

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze strategicznym, którego skutki wdrożenia obejmują praktycznie wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym. Powoduje to konieczność zaangażowania do prac w przygotowaniu i wdrażaniu szerokiego spektrum przedstawicieli sektora samorządowego, pozarządowego i biznesowego.

Współpraca pomiędzy Partnerami Gminnego Programu Rewitalizacji ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji i społeczności lokalnej poprzez koordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników,
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców,
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającą się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym.

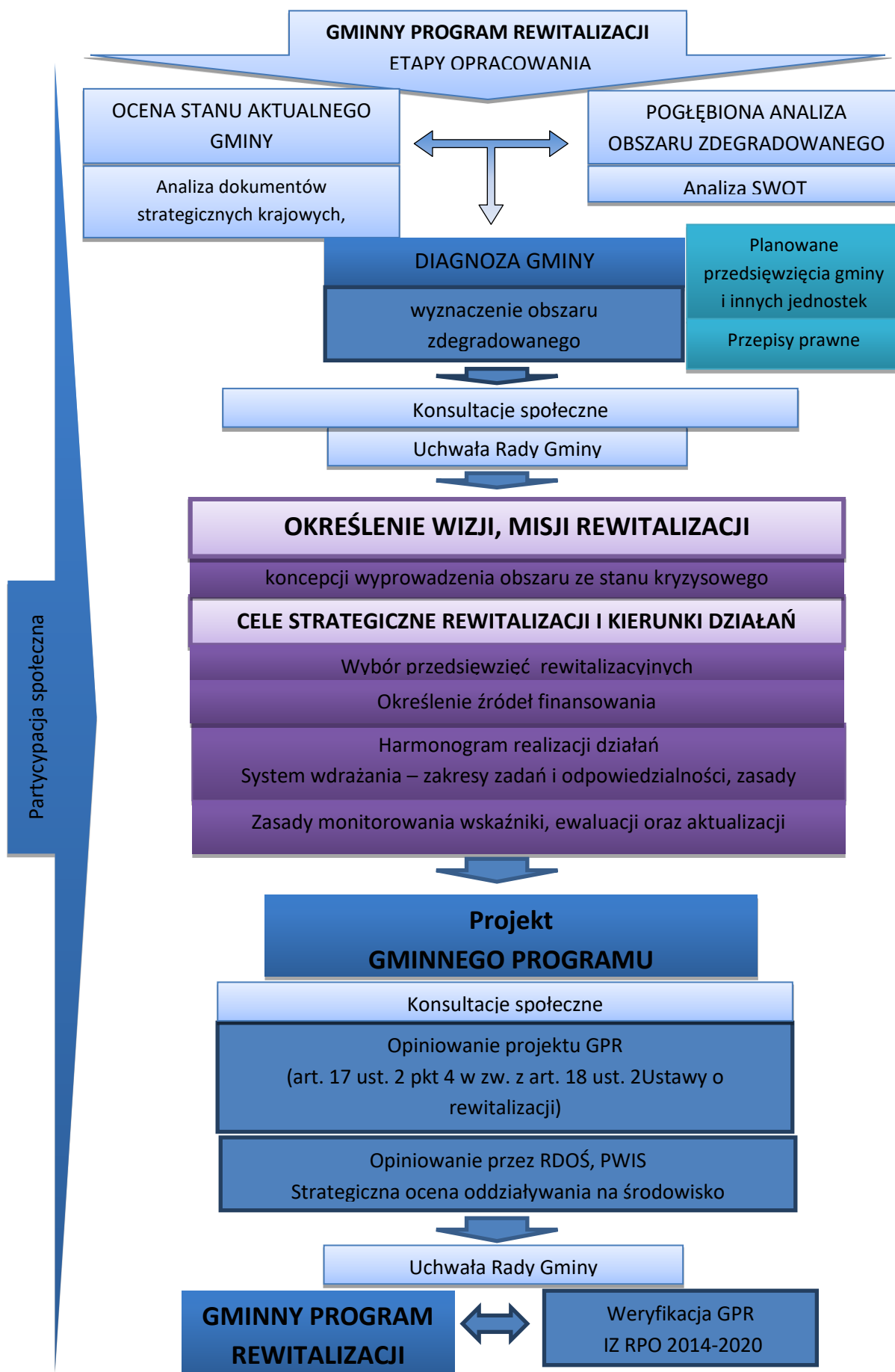
² Wytoczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Warszawa, 2 sierpnia 2016 r.

W celu zaangażowania w planowanie i realizację jak największej grupy mieszkańców reprezentujących sektor biznesu, samorządu i NGO (non government organizations – organizacje pozarządowe: fundacje, stowarzyszenia, spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej, spółki non profit) zakłada się ustalenie stałego systemu komunikacji Zespołu ds. Rewitalizacji z mieszkańcami.

W ramach promocji Gminnego Programu Rewitalizacji podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

1. Umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy Łapanów informacji o postępach we wdrażaniu GRP,
2. Umieszczenie tablic reklamowych w miejscach realizacji inwestycji infrastrukturalnych, informujących o zakresie realizowanych projektów,
3. Umieszczenie stałej tablicy pamiątkowej w miejscach powszechnie dostępnych, celem pozostawienia trwałej informacji o ewentualnym wsparciu inwestycji ze środków unijnych,
4. Publikacje w prasie.

2.2 Struktura dokumentu i metodyka jego opracowania

ROZDZIAŁ III

STRESZCZENIE

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapanów na lata 2016-2023 jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele i kierunki działań w zakresie rewitalizacji.

Na początku dokumentu zamieszczono rozwinięcie głównych skrótów oraz przedstawiono wyjaśnienie najważniejszych pojęć. Następnie opisano cel i podstawę wykonania *GPR* oraz opisano strukturę dokumentu i metodykę jego opracowania.

W kolejnych rozdziale opisano metodykę budowania *GPR*, opisano mechanizmy zapewniające komplementarność planowanych projektów rewitalizacyjnych. Mechanizmy zapewnią spełnienie podstawowych cech tj. komplementarności przestrzennej, komplementarności proceduralno-instytucjonalnej, komplementarności międzyokresowej oraz komplementarności źródeł finansowania. Opisano możliwe źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych. Przedstawiono mechanizmy, które podjęto w celu włączenia interesariuszy w pracę nad przygotowaniem dokumentu oraz wdrożeniem w proces rewitalizacji. Opisano zagadnienia teoretyczne samej rewitalizacji. Omówiono również powiązania *GPR* z obowiązującymi na terenie kraju, województwa oraz gminy dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Następnie poddano analizie stan aktualny Gminy zwracając uwagę na główne wielkości ją opisujące. Przedstawiono informacje dotyczące istotnych z punktu widzenia rewitalizacji zagadnień tj. demografii (w tym zameldowania oraz wymeldowania, strukturę wiekową ludności, podział na grupy ekonomiczne), bezrobocia, gospodarstw domowych, edukacji (wychowania przedszkolnego, uczniów szkół podstawowych), dochodów i wydatków, podmiotów gospodarczych, infrastruktury drogowej, technicznej oraz mieszkalnictwa. Następnie, zgodnie z metodyką analizy *SWOT*, poddano analizie, pod kątem obszaru zdegradowanego, silne i słabe strony Gminy, oraz mogące wystąpić szanse i zagrożenia. Analiza *SWOT* jest jednym z najpowszechniejszych instrumentów analizy sytuacji, dokonywanej w celu uporządkowania informacji o stanie aktualnym. Wykonano kluczową dla dokumentu diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych. Opisano metodykę przyjętą w zakresie wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji wraz z przedstawieniem poszczególnych kroków, które zostały podjęte. Odrębnie poddano

analizie wskaźniki opisujące sferę społeczną, gospodarczą, techniczną oraz przestrzenno-funkcjonalną. Opisano również wizję rewitalizacji ze szczególnym skupieniem się na wizji obszaru rewitalizacji i potencjalnym zmianom, które będą miały miejsce po wdrożeniu projektów rewitalizacyjnych. Zaprezentowano cele szczegółowe dla sfery rewitalizacji wraz z przypisaniem kierunków działań. Zaprezentowano harmonogram rzeczowo-finansowy zawierający projekty, które zostały zaplanowane do realizacji w ramach *GPR*. Zaprezentowano system wdrażania, zarządzania, monitorowania oraz ewaluacji. Dodatkowo w rozdziale tym przedstawiono wskaźniki.

ROZDZIAŁ IV

METODYKA BUDOWANIA GPR

4.1 Mechanizmy zapewniające komplementarność planowanych projektów rewitalizowanych

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów (a także szerzej: przedsięwzięć) rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna

- 1) Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze zdegradowanym, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar zdegradowany.
- 2) Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/ przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii.
- 3) Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przesuwaniem (wypychaniem) problemów na inne obszary lub prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.
- 4) Komplementarność przestrzenna skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy (np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) dla skuteczności programu rewitalizacji.

Komplementarność problemowa

- 5) Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów/ przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar zdegradowany

we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym, technicznym).

- 6) Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań (np. tzw. „rewitalizacji technicznej”, „rewitalizacji społecznej” – określeń błędnie stosowanych, ponieważ rewitalizacja jest zawsze kompleksowa) koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru.
- 7) W komplementarności problemowej konieczne jest określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne, oraz jego parametryzacja. Tak postawione zadanie ułatwi później wybór odpowiednich mierników/ wskaźników osiągania celów programu rewitalizacji.
- 8) Skuteczna komplementarność problemowa oznacza konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.
- 9) Dla uzyskania lepszych efektów komplementarności problemowej przydatna jest pogłębiona i usystematyzowana analiza zjawisk kryzysu na obszarze województwa przygotowana przez samorząd województwa. Analiza ta powinna obejmować m.in. sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną oraz obserwowane zjawiska i trendy demograficzne powinna być uwzględniona w przygotowaniu programu rewitalizacji dla danego obszaru.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

- 10) Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle.

Komplementarność międzyokresowa

- 11) Komplementarność międzyokresowa oznacza konieczność dokonania rozeznania, analizy i krytycznej oceny oraz sformułowania wniosków na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013) sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji w województwie. Na tej podstawie dokonywane jest zaplanowanie sposobu wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności 2014-2020.
- 12) W oparciu o dokonane analizy zasadne jest zadbanie o uzupełnianie (dopełnianie) przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 (np. o charakterze infrastrukturalnym) projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym) realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020.

Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie.

Komplementarność źródeł finansowania

- 13) Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że projekty rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.
- 14) Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów zdegradowanych.
- 15) Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanых zmian.

4.2 Możliwe źródła finansowania

Prowadzenie oraz realizacja zadań ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji wymaga doboru odpowiednich źródeł finansowania, które będą odpowiadać zaplanowanym rezultatom i samym celom inwestycji.

Finansowanie procesu rewitalizacji umożliwia założenie zaangażowania różnorodnych źródeł finansowania. Należy jednak zauważyć, iż istotną wagę przy doborze środków finansowania inwestycji mają: właściwości prawne podmiotów, wielkość udziału we własności dóbr, możliwość zastosowania różnych instrumentów finansowych, dostępność i możliwość uruchomienia środków finansowych.

4.2.1 Środki publiczne krajowe

Część środków finansowych pochodzących z budżetu państwa zostanie zaangażowana w formie wkładu krajowego w projekty współfinansowane ze środków pomocowych UE, inicjatyw Komisji Europejskiej i innych. Również kierunkowe programy dotacyjne poszczególnych ministerstw mogą stanowić uzupełnienie finansowania działań dla podmiotów operujących na obszarze wsparcia. Programy krajowe, z jakich mogą być finansowane przedsięwzięcia w ramach Programu rewitalizacji to m.in.:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020,
- Fundusz Termomodernizacji i Remontów,
- Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020,
- Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO NA LATA 2014-2020		
OŚ PRIORYTETOWA	RODZAJ DZIAŁAŃ	BENEFICJENCI
I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki Działanie 1.3. Wsparcie efektywności energetycznej w budynkach	☑ projekty obejmujące głęboką kompleksową modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej, a także publicznych szkół artystycznych oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych	państwowe jednostki budżetowe
II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu Działanie 2.5. Poprawa jakości środowiska Gminy	☑ tworzenia i odnowienia parków i skwerów, ☑ zapobiegania fragmentacji gminnych terenów zieleni, tworzenia i odnowienia połączeń między istniejącymi terenami zieleni, ☑ tworzenia i odnowienia zieleni przyulicznej, szczególnie w obszarach śródmiejskich, polegające na zapewnieniu istniejącym drzewom (z możliwością uzupełnienia o nowe) właściwych warunków wegetacji i ochrony przed skutkami ruchu komunikacyjnego i zimowego utrzymania dróg; ☑ rewaloryzacji terenów zieleni obejmującej wymianę roślinności na bardziej odporną na istniejące warunki. ☑ elementy dodatkowe: infrastruktura dla udostępniania zieleni (np. ciągi pieszo-rowerowe, stojaki na rowery, ścieżki, ławeczki, kosze na śmieci, infrastruktura oświetleniowa, toalety publiczne, obiekty małej architektury, place zabaw dla dzieci, siłownie plenerowe) oraz niewielkich działań rekultywacyjnych i remediacyjnych terenu znajdującego się w granicach projektu zieleni. - wsparcie dla zanieczyszczonych lub zdegradowanych terenów Wspierane będą działania, których głównym celem jest rekultywacja terenów zdegradowanych lub zdewastowanych i remediacja terenów zanieczyszczonych. Preferowane będą projekty, których realizacja będzie wynikać z gminnych programów ochrony środowiska lub programów rewitalizacji.	– państwowe jednostki budżetowe
VI: Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach Działanie 6.1 Rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach	1. Inwestycje infrastrukturalne: adaptacja, budowa, przebudowa, rozbudowa sieci transportu gminnego: ☑ wyposażenie dróg, ulic w infrastrukturę służącą obsłudze transportu publicznego (np. zatoki, podjazdy, zjazdy) oraz pasażerów (np. przystanki, wyspy), ☑ budowa, przebudowa i rozbudowa węzłów przesiadkowych, w tym systemy parkingów dla samochodów „Parkuj i Jedź” („Park & Ride”) oraz dla rowerów („Bike & Ride”)	☑ jednostki samorządu terytorialnego
VIII. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury Działanie 8.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	☑ prace związane z renowacją, konserwacją, rewaloryzacją i restauracją obiektów zabytkowych (i ich zespołów), ☑ przebudowa i rozbudowa obiektów zabytkowych, ☑ konserwacja i restauracja zabytków ruchomych, ☑ rozbudowa, przebudowa i remont niezabytkowej infrastruktury kultury i edukacji artystycznej z przeznaczeniem na cele kulturalne, jako miejsca prezentacji dziedzictwa kulturowego	☑ jednostki samorządu terytorialnego
UWAGI	Cały obszar kraju jest objęty Programem Współpracy Europa Środkowa 2020. Dofinansowanie w ramach osi I-IV jest na poziomie 83%, a dla osi V – 75%. W całej perspektywie realizacji <i>Gminnego Programu Rewitalizacji</i> należy mieć na	

	uwadze również środki publiczne uruchamiane w ramach funduszy inwestycyjnych lub instrumentów zwrotnych oferowanych przez spółki Skarbu Państwa np. Bank Gospodarstwa Krajowego czy Polskie Inwestycje Rozwojowe S.A.
PROGRAMY MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO	
NAZWA PROGRAMU	CEL
Program Dziedzictwo Kulturowe	Zasadniczym celem programu jest ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego w kraju i za granicą, wspieranie działalności muzeów, jak również popularyzacja kultury ludowej. O wsparcie finansowane w ramach tego priorytetu mogą się ubiegać: samorządowe instytucje kultury, organizacje pozarządowe, podmioty prowadzące działalność gospodarczą, a także kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne.
Program Rozwój Infrastruktury Kultury (PRIK)	Zasadniczym celem programu jest wsparcie infrastruktury oraz poprawa funkcjonowania podmiotów prowadzących działalność kulturalną, domów kultury, jak również szkół i uczelni artystycznych. O wsparcie finansowe w ramach tego priorytetu mogą się ubiegać m.in. samorządowe instytucje kultury (z wyjątkiem domów i ośrodków kultury oraz centrów kultury i sztuki, a także bibliotek, w skład których wchodzi powyższe instytucje), jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, jak również kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne.
Program Edukacja (PE)	Zasadniczym celem tego programu jest rozwijanie kreatywności oraz ekspresji twórczej, a także podnoszenie kompetencji artystycznych i medialnych społeczeństwa. W ramach powyższego priorytetu możliwe jest dofinansowanie zadań edukacyjno-animacyjnych dla wszystkich grup wiekowych, jak również wydarzeń artystycznych dla dzieci i młodzieży do 18 roku życia.
Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020 (FIO)	Różnorodne działania społeczne o charakterze społecznym ukierunkowane na rozwój społeczeństwa obywatelskiego, jak również budowę kapitału społecznego oraz stymulowanie aktywności społecznej mieszkańców mogą zostać wsparte w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020. Program jest instrumentem finansowanym ze środków budżetu państwa, adresowanym do podmiotów sektora społecznego (pozarządowego). Głównym celem programu jest zwiększenie poziomu zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne.
Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (ASOS)	Różnego rodzaju działania społeczne ukierunkowane na zaspokajanie szeroko rozumianych potrzeb osób w podeszłym wieku, mogą zostać dofinansowane za pośrednictwem Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020. Podstawowym celem tego programu jest poprawa poziomu i jakości życia osób starszych (osób w wieku powyżej 60 lat) dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną. Program ten adresowany jest przede wszystkim do organizacji oraz instytucji prowadzących działalność na rzecz osób w podeszłym wieku (w tym osób niepełnosprawnych lub osób o ograniczonej sprawności ruchowej) przy wykorzystaniu istniejącej infrastruktury społecznej, a także ścisłej współpracy z jednostkami samorządowymi (placówkami kulturalno-oświatowymi).

4.2.2 Środki publiczne regionalne

Kolejnym źródłem wsparcia finansowego są środki regionalne, takie jak Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

Województwo Małopolskie posiada Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020. RPO stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby regionalne, uwzględniając przy tym pożądane kierunki interwencji, określone w unijnych, krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych. Celem RPOWM 2014-2020 jest

zdynamizowanie rozwoju gospodarki województwa, w oparciu o nowe rozwiązania technologiczne i wzrost poziomu kapitału społecznego.

Polityka rozwoju regionu realizowana w oparciu o RPO skoncentrowana została na umacnianiu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki regionalnej oraz budowaniu potencjału regionalnych przedsiębiorstw, obejmując obszary takie jak:

- działalność badawcza i rozwojowa (B+R)
- przedsiębiorczość,
- zasobooszczędną i niskoemisyjną gospodarkę,
- inkluzję społeczną osób wykluczonych,
- redukcję bezrobocia,
- podniesienia jakości świadczonych usług społecznych i publicznych,
- nowoczesną komunikację
- rynek pracy,
- włączenie społeczne,
- rozwój edukacji.

W ramach Regionalnego Programu wyznaczonych zostało 13 osi priorytetowych:

- Oś priorytetowa 1. Gospodarka wiedzy
- Oś priorytetowa 2. Cyfrowa małopolska
- Oś priorytetowa 3. Przedsiębiorcza małopolska
- Oś priorytetowa 4. Regionalna polityka energetyczna
- Oś priorytetowa 5. Ochrona środowiska
- Oś priorytetowa 6. Dziedzictwo regionalne
- Oś priorytetowa 7. Infrastruktura transportowa
- Oś priorytetowa 8. Rynek pracy
- Oś priorytetowa 9. Region spójny społecznie
- Oś priorytetowa 10. Wiedza i kompetencje
- Oś priorytetowa 11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej
- Oś priorytetowa 12. Infrastruktura społeczna
- Oś priorytetowa 13. Pomoc techniczna (EFS)

4.2.3 Środki publiczne jednostek samorządu terytorialnego

Zaangażowanie finansowe Gminy Łapanów w zadania związane z rewitalizacją, określone w Wieloletniej Prognozie Finansowej, będzie komplementarnym źródłem finansowania gminnych inwestycji publicznych. Wielkość środków zaangażowanych przez gminę w działania rewitalizacyjne będzie zmienna, zależna od prowadzonej polityki inwestycyjnej i społeczno-gospodarczej oraz możliwości budżetu gminy i spółek gminnych.

4.2.4 Środki prywatne

Środki prywatne osób fizycznych i sektora biznesu w różnym stopniu i czasie będą zaangażowane na obszarze wsparcia. Zależne to będzie od możliwości samych inwestorów jak i uwarunkowań zewnętrznych np. preferencji w określonych instrumentach finansowych i programach społeczno-gospodarczych na poziomie lokalnym i krajowym.

4.2.5 Środki sektora organizacji pozarządowych

Ważnym, z punktu widzenia efektów społecznych procesu rewitalizacji, jest kapitał, którym dysponuje lub który jest na ten cel pozyskiwany przez organizacje działające w ramach trzeciego sektora. Organizacje pozarządowe występujące w roli grantodawców mogą dysponować środkami publicznymi i prywatnymi. To źródło finansowania ma szczególne znaczenie m.in. dla nieformalnych grup społecznych. Przy pomocy niewielkich często środków finansowych pozyskiwanych w formie mikrograntów np. przez grupy nieformalne, realizowane są małe projekty, spełniające konkretne oczekiwania, budujące społeczny kapitał zmian i tożsamość lokalną.

Przedstawiciele wszystkich trzech sektorów, tj. publicznego, biznesu i organizacji pozarządowych, uczestnicząc w procesie rewitalizacji, mogą występować zarówno w roli donatora jak i beneficjenta środków finansowych. Taki mechanizm ma pozytywny wpływ na funkcjonowanie systemu finansowania procesu rewitalizacji, stwarza szansę wzajemnego dopełniania wachlarza inicjatyw, poprawia efektywność i trwałości tego procesu. Źródła finansowania dla poszczególnych zadań zostały ujęte w harmonogramie rzeczowo-finansowym *GPR*.

4.3 Mechanizmy włączania interesariuszy w proces rewitalizacji

4.3.1. Zakres partycypacji społecznej

Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji oraz z wytycznym w programach operacyjnych na lata 2014-2020, jak i w ustawie o rewitalizacji z 2015 roku, rewitalizacja jest procesem prowadzonym przez interesariuszy, tj. w szczególności mieszkańców, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje, parafie, spółdzielnie mieszkaniowe.

W związku z powyższym, kluczową rolę w procesie rewitalizacji odgrywa właściwie zaprojektowany proces partycypacji. Dlatego tak ważne jest zaangażowanie w ten proces wszystkich osób i instytucji, które są odpowiedzialne za rozwiązywanie problemów na obszarze gminy. Dzięki aktywności interesariuszy możliwa będzie rzetelna diagnoza gminy, pozwalająca wyznaczyć obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji, nie tylko na podstawie danych statystycznych, ale także przy aktywnym udziale społeczności lokalnej.

Opinie mieszkańców pomogą określić problemy jak również lokalny potencjał gminy oraz możliwości i korzyści wynikające z przeprowadzenia rewitalizacji.

4.3.2 Partycypacja – ujęcie teoretyczne

Partycypacja to bezpośrednie i pośrednie, sformalizowane i niesformalizowane, indywidualne i kolektywne uczestnictwo obywateli w podejmowaniu i wykonywaniu decyzji dotyczących dobra wspólnego.

Wyróżnić można trzy rodzaje partycypacji:

- partycypacja społeczna - polega na podejmowaniu działań jednostek na rzecz społeczności, w której żyją lub do której przynależą.
- partycypacja publiczna - polega na angażowaniu się jednostek w działania instytucji władzy państwowej oraz podległym im organizacjom sektora publicznego.

- partycypacja indywidualna - podejmowanie codziennych wyborów przez jednostkę i przez to wyrażanie jej własnych oczekiwań co do rodzaju społeczeństwa w którym chce żyć.

W przypadku aktywnego uczestnictwa mieszkańców w procesie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji należy mówić o drugim rodzaju partycypacji, czyli partycypacji publicznej.

4.3.3 Partycypacja publiczna – korzyści

Zapewnienie możliwości udziału różnych grup interesariuszy danej społeczności przynosi wiele korzyści:

1. Mieszkańcy znają i rozumieją intencje władz lokalnych,
2. Następuje lepsze zdiagnozowanie potrzeb lokalnych,
3. Żywe reagowanie na pojawiające się problemy i sprawna komunikacja,
4. Mieszkańcy angażują się zarówno w proces wymyślania rozwiązania/strategii jak również są też częścią rozwiązania,
5. Zwiększa się zaufanie do władz lokalnych,
6. Wykorzystuje się realne i potencjalne zasoby lokalne do rozwiązywania problemów - szerokie korzystanie z różnorodnych kompetencji, umiejętności ludzi i instytucji,
7. Mieszkańcy nie są biernym odbiorcą usług, a aktywnym podmiotem zmiany,
8. Tworzy się kultura dialogu i kreatywności,
9. Zapobiega się potencjalnym konfliktom w przyszłości w szczególności w sprawach drażliwych.

4.3.4 Modele partycypacji

Należy wymienić co najmniej trzy fazy partycypacji:

1. Faza przygotowawcza,
2. Faza decyzyjna,
3. Faza realizacyjna.

Określić można pięć stopni wpływu obywateli na decyzje władz publicznych na poszczególnych etapach partycypacji, nazywając je spektrum partycypacji publicznej.

Na spektrum to składają się kolejno:

- **informowanie**, które polega na dostarczeniu społeczeństwu rzetelnych informacji, dzięki którym mogą poznać i zrozumieć problemy, zjawiska,
- **konsultowanie** polegające na otrzymywaniu od obywateli informacji zwrotnej na temat przeprowadzanych analiz, rozważanych rozwiązań i możliwych decyzji,
- **włączanie** polegające na uwzględnianiu w przygotowywanych stanowiskach opinii wyrażanych przez społeczność lokalną,
- **współpraca**, która polega na partnerstwie na każdym etapie procesu decyzyjnego,
- **upodmiotowienie**, oddawanie ostatecznej decyzji w ręce obywateli.

	Informowa nie	Konsultowanie	Włączanie	Współpraca	Upodmio towanie
Cel	zapewnienie społeczeństwu dostępu do informacji, dając im możliwość zrozumienia proponowanych rozwiązań	dostarczanie sobie informacji zwrotnej pochodzącej od obywateli, która dotyczy przeprowadzonych analiz, rozważanej alternatywy i możliwych decyzji	uwzględnianie w przygotowywanych stanowiskach obaw i aspiracji wyrażanych przez obywateli i informowanie o stopniu ich wpływu na podejmowane decyzje	partnerstwo na każdym etapie procesu decyzyjnego	oddawanie ostatecznej decyzji w ręce obywateli
Obiet nica społec zna	będziemy Was dobrze informować o podejmowanych przez nas decyzjach	będziemy Was dobrze informować o naszych planach, wysłuchamy Waszych opinii na temat podjętych przez nas decyzji, by być może w przyszłości z nich skorzystać	przy wydawaniu decyzji uwzględnimy Wasze opinie i damy Wam informację zwrotną jak Wasze pomysły pomogły nam w podejmowaniu decyzji	w maksymalnie możliwym stopniu chcemy z Wami współpracować i podejmować wspólne decyzje	wdrożymy to o czym zdecydujecie

4.3.5 Model włączania interesariuszy w proces rewitalizacji w Gminie Łapanów

ETAP PRZYGOTOWAWCZY

Pierwszy etap włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji gminy polegał na właściwym zidentyfikowaniu odbiorców *GPR* z terenu Gminy Łapanów i wypracowaniu metod dotarcia do każdej z grup odbiorców.

Głównymi interesariuszami w procesie rewitalizacji Gminy Łapanów, są:

- Mieszkańcy
- Przedsiębiorcy/pracodawcy
- Organizacje pozarządowe (*non-government organization*, popularny skrót **NGO**)
- Administracja samorządowa
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Instytucje oświatowe
- Kościoły/Związki wyznaniowe
- Spółdzielnie mieszkaniowe/wspólnoty mieszkaniowe/zarządcy nieruchomości
- Komenda Policji
- Powiatowy Urząd Pracy
- Starostwo Powiatowe

Podczas prac nad *GPR* uwzględniono zasady współpracy i partnerstwa w odniesieniu do interesariuszy z obszaru gminy. Metodyka opracowania dokumentu opiera się na zasadzie planowania otwartego z udziałem podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji oraz z udziałem potencjalnych odbiorców *GPR*. Założenie to wynika z faktu, iż warunkiem zbudowania dokumentu planistycznego mającego szanse powodzenia jego realizacji jest

uspołecznienie procesu prac nad nim. Polega to przede wszystkim na zaangażowaniu interesariuszy w proces opracowywania *GPR* w sposób interaktywny i wypracowaniu form społecznego współdziałania w zakresie programowania kierunków działań rewitalizacyjnych oraz określenia sposobów ich realizacji.

Jednocześnie, aktywny udział przedstawicieli Urzędu Gminy w Łapanowie w pracach nad przygotowaniem *GPR*, pozwolił na spełnienie istotnego z punktu widzenia planowania strategicznego kryterium zgody i reprezentacji społecznej. Pozwala to mieć nadzieję, że poprzez aktywny udział w pracach nad przygotowaniem dokumentu, społeczność lokalna jest silniej umotywowana do jego wdrożenia oraz osiągnięcia oczekiwanych rezultatów.

W ramach tych działań przygotowawczych wykonano analizę ekspercką dot. zbadania koncentracji negatywnych zjawisk w gminie, a dotyczących bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, działalności gospodarczej i ich powiązania z ładem przestrzenno-funkcjonalnym i stanem technicznym obiektów budowlanych.

Na tym etapie projektu istotnymi elementami partycypacji było przeprowadzenie akcji promocyjno - informacyjnej, rozpoznanie problemów, a także wizji i pomysłów mieszkańców Gminy Łapanów.

W ramach akcji promocyjno-informacyjnej na stronie internetowej Urzędu Gminy w Łapanowie zamieszczano informacje dotyczące samej idei rewitalizacji, na bieżąco dodawano informacje na temat postępu prac nad projektem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapanów na lata 2016-2023, a także udostępniano wszystkie materiały, które powstały w związku z realizacją projektu.

Ponadto przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców dot. problemów społecznych występujących na obszarze zdegradowanym. Ważnym z elementów włączenia interesariuszy *GPR* była ankietyzacja, zarówno w formie tradycyjnej jak i elektronicznej, która pozwoliła na uzyskanie informacji o tym, jakie problemy widzą mieszkańcy Gminy Łapanów i co według nich należałoby zmienić. Ankiety w formie papierowej rozdystrybuowano przy udziale pracowników Urzędu Gminy w Łapanowie.

Dodatkowo wszystkim interesariuszom *GPR* dano możliwość zgłaszania planowanych przez nich przedsięwzięć rewitalizacyjnych celem wpisania ich do dokumentu i określenia komplementarności wszystkich zgłoszonych zadań. W związku z tym na stronie urzędu oraz BIP opublikowano ogłoszenie o możliwości zgłoszenia zadań do *GPR*. Wraz z ogłoszeniem zamieszczony został formularz zgłoszenia, który miał za zadanie usprawnić proces przekazywania pomysłów przedsięwzięć. Formularze zostały przesłane także pocztą.

ETAP OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Kolejny etap prac obejmuje przeprowadzenie czterech spotkań z interesariuszami.

ETAP WDRAŻANIA, OCENY I AKTUALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI

W procesie wdrażania uczestniczyć będzie szeroki krąg interesariuszy.

Do szczegółowych zadań zespołu realizującego *GPR* będzie należało:

- monitorowanie oraz ocena wdrażania celów rewitalizacji zgodnie z przyjętymi wskaźnikami realizacji – (przez dwa pierwsze lata realizacji projektu monitorowaniem wdrażania projektu będzie zajmować się wykonawca Projektu we współpracy z Zespołem);
- przedstawienie wniosków z realizacji poszczególnych celów rewitalizacji;
- sporządzenie raportów z realizacji dokumentu i przedstawienie ich do zatwierdzenia Radzie Gminy;

- opublikowanie wyników sprawozdawczości na stronie internetowej gminy.
- mieszkańcy oraz pozostali interesariusze będą mieli prawo do uzyskiwania informacji z wykonania poszczególnych przedsięwzięć i celów *GPR*. Informacje na temat stanu realizacji dokumentu będą udostępniane poprzez stronę internetową Gminy Łapanów, a także podczas okazjonalnych spotkań z różnymi grupami społecznymi, w tym mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi itp.

Opracowanie *GPR* związane jest z określeniem wizji i celów rewitalizacji przy udziale interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji. Całość tego etapu będzie wsparte analizą ekspercką związaną z przygotowaniem programu oraz działaniami edukacyjnymi (promocyjnymi), tj.: artykuły prasowe zawierających informacje dotyczące potrzeb rewitalizacji i działań, które będą podjęte.

W ramach prac zostało zastosowanych wiele technik i narzędzi partycypacji:

Przeprowadzona ankietyzacja ma na celu wskazanie realnych problemów dotyczących ludzi na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji. Projekt dokumentu zostanie przedłożony do konsultacji społecznych, aby dać możliwość wypowiedzenia się społeczeństwu. Racjonalne i słuszne uwagi z konsultacji społecznych zostaną uwzględnione i zapisane w dokumencie. Planuje się również po opracowaniu dokumentu powołać Zespół ds. rewitalizacji, złożony z interesariuszy, który będzie uczestniczył w przyszłej ocenie i monitorowaniu postanowień programu).

Wykorzystanie powyższych technik i narzędzi pozwoli z jednej strony na poznanie indywidualnych problemów i potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców z obszaru zdegradowanego, z drugiej strony pozwoli zrozumieć idee rewitalizacji wśród mieszkańców. Pozwoli uzyskać ich zaangażowanie, które jest niezbędne, aby móc poprzez podejmowane działania poprawić jakość ich życia.

4.4 Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapanów z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

4.4.1 Poziom krajowy i regionalny

Strategia Rozwoju Kraju 2020

OBSZAR STRATEGICZNY II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

II. 4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej

II. 4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego

OBSZAR STRATEGICZNY III. Spójność społeczna i terytorialna.

Cel III.1. Integracja społeczna

III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz

integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich.

Wspieranie rozwoju ośrodków o znaczeniu lokalnym w zakresie działań rewitalizacyjnych, rozbudowy infrastruktury, zwłaszcza komunikacyjnej, a także poprawy usług użyteczności publicznej i innych funkcji niezbędnych dla inicjowania procesów rozwojowych na poziomie lokalnym.

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki

Cel 2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy

Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

Cel 4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Cel szczegółowy 4.4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

Cel 3. Poprawa stanu środowiska

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Cel 1 – „konkurencyjność” – wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów;

Cel 2 – „spójność” – budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych;

Cel 3 – „sprawność” – tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski

Narodowy Plan Rewitalizacji

Cel główny: poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym.

Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Umowa Partnerstwa

Kluczowe priorytety inwestycyjne (będące przedmiotem wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), zgodnie z celami tematycznymi:

Cel Tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (sektor MŚP):

3.1 Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości,

Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach:

4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym,

4.5 Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów Gminnych, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności Gminy i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu,

Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami:

6.3 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego,

6.5 Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu, jakości środowiska gminnego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojсковых), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu,

Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników:

8.2 Wspieranie rozwoju przyjaznego dla zatrudnienia poprzez rozwój potencjałów endogenicznych jako elementu strategii terytorialnej dla obszarów ze specyficznymi potrzebami, łącznie z przekształceniem upadających regionów przemysłowych oraz działaniami na rzecz zwiększenia dostępności i rozwoju zasobów naturalnych i kulturowych,

8.5 Zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników,

8.7 Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy,

Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem:

9.2 Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów Gminnych i wiejskich,

9.4 Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności,

9.8 Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

W ramach zakresu wsparcia z Europejskiego Funduszu Społecznego wyróżnia się 4 obszary o istotnym znaczeniu dla wzmocnienia społecznego i gospodarczego wymiaru rewitalizacji:

- działania na rzecz poprawy zatrudnienia (priorytet inwestycyjny 8.5) obejmujące różne formy aktywizacji osób bez pracy,
- działania na rzecz aktywnej integracji społecznej, a więc poprawy samodzielności i aktywności życiowej i społecznej oraz zwiększenia szans na zatrudnienie, realizowane zarówno w odniesieniu do osób indywidualnych, jak i wieloprotokółowych społeczności (priorytet inwestycyjny 9.4),
- działania na rzecz promocji przedsiębiorczości (priorytet inwestycyjny 8.7) oraz przedsiębiorczości społecznej (priorytet 9.8) jako ważnych instrumentów o charakterze zatrudnieniowym, związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy, w tym zwłaszcza dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym,
- działania na rzecz rozwoju usług społecznych ogólnego interesu (np. usług wsparcia rodziny, usług opieki nad seniorami) w celu poprawy ich dostępności i jakości (priorytet inwestycyjny 9.7) oraz usług pozwalających na godzenie życia zawodowego i prywatnego np. usług opieki nad dziećmi do lat 3 (priorytet inwestycyjny 8.8).

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020
MAŁOPOLSKA 2020, Nieograniczone możliwości

Obszar 5. Rozwój miast i terenów wiejskich

Cel strategiczny: Aktywne ośrodki usług publicznych i gospodarczych zapewniające szanse na rozwój mieszkańców małych i średnich miast oraz terenów wiejskich

5.2 Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich

Działania podejmowane w tym zakresie uwzględniać będą następujące założenia:

- spójna polityka miejska służąca podnoszeniu atrakcyjności i poprawie dostępności trwałych miejsc pracy nie ogranicza się do rozwoju infrastruktury społecznej i technicznej, ale powinna uwzględniać także tworzenie ofert zachęcających do lokowania nowych przedsięwzięć, adekwatne wykorzystywanie potencjału istniejących przedsiębiorstw oraz budowanie powiązań kapitałowych,
- małe i średnie miasta są ośrodkami stanowiącymi podstawowe zaplecze dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich,
- aktywizacja terenów wiejskich, przy uwzględnieniu ochrony dziedzictwa przyrodniczego i zachowania ich różnorodności biologicznej, wymaga wdrożenia efektywniejszych mechanizmów wsparcia funkcjonowania rolnictwa oraz działalności

około- i pozarolniczej,

- określenie trwałych ram współpracy władz lokalnych i regionalnych w stymulowaniu rozwoju małych i średnich miast oraz terenów wiejskich powinno przyczynić się do wzrostu udziału w tym procesie społeczności lokalnych.

5.2.2 Aktywizacja gospodarcza terenów wiejskich:

- obszary o funkcjach rolniczych: w zakresie wspierania zatrudnienia w działalności rolniczej

i okołorolniczej opartej na zwiększeniu towarowości i wydajności poprzez:

- wdrożenie instrumentów wsparcia dla rozwoju w szczególności ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa oraz marketingu wysokiej jakości produktów żywności regionalnej,
- rozwój systemu doradztwa i wsparcia pośredniego dla przedsiębiorczości opartej na rolnictwie,

- obszary o funkcjach mieszanych: w zakresie wsparcia dla tworzenia miejsc pracy w działalności pozarolniczej.

5.3 Funkcjonalne zarządzanie przestrzenią na poziomie lokalnym

- rewitalizację obszarów zdegradowanych, rozumianą, jako podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznych, wprowadzenie nowych funkcji oraz otwarcie obszarów poindustrialnych lub industrialnych,
- ochronę krajobrazu i ładu przestrzennego na obszarach wiejskich poprzez zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego, a także racjonalne gospodarowanie gruntami, z uwzględnieniem działań na rzecz poprawy struktury obszarowej gospodarstw i zmniejszenia uciążliwości związanych z produkcją wysokotowarową, w szczególności poprzez jej koncentrację w wyodrębnionych strefach,
- planowanie przestrzenne prowadzone z uwzględnieniem realizacji koncepcji osadnictwa zwartego, zakładające komplementarność, koncentrację funkcji oraz uporządkowany rozwój zabudowy w strefach podgminnych i na obszarach wiejskich, w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Obszar 6. Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne

Cel strategiczny: Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców Małopolski w wymiarze środowiskowym, zdrowotnym i społecznym

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Cel generalny zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego formułuje się następująco:

Harmonijne gospodarowanie przestrzenią, jako podstawa dynamicznego i zrównoważonego rozwoju województwa.

Cele strategiczne i operacyjne:

OCHRONA I GOSPODAROWANIE KOPALINAMI:

ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH:

OCHRONA PRZED POWODZIĄ:

ZASOBY GLEBOWE:

ZASOBY LEŚNE:

OCHRONA PRZYRODY I BIORÓŻNORODNOŚCI:

GOSPODARKA ODPADAMI:

OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO, OCHRONA PRZED HAŁASEM, WIBRACJAMI I PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM:

DZIEDZICTWO KULTUROWE:

ADMINISTRACJA PUBLICZNA:

SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA:

KULTURA:

LECZNICTWO SZPITALNE, UZDROWISKOWE I OPIEKA SPOŁECZNA:

SPORT I REKREACJA:

TURYSTYKA I AGROTURYSTYKA:

INTEGRACJA PRZESTRZENNA:

- stworzenie warunków do identyfikacji mieszkańca z regionem;
- stworzenie czytelnego systemu w miarę równomiernie rozmieszczonych ośrodków obsługi mieszkańców województwa małopolskiego w zakresie zaspokajania ich ponadlokalnych i lokalnych potrzeb;
- utworzenie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego;
- zmniejszenie roli granicy państwa jako bariery dla rozwiązywania problemów w zakresie środowiska przyrodniczego i gospodarki wodnej;
- integracja poprzez rozwój powiązań komunikacyjnych;

GOSPODARKA:

- efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania, pokonywanie barier i konfliktów, poprawa ładu przestrzennego - efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania;
- ograniczanie rozproszenia budownictwa, poprzez intensyfikację wykorzystania terenów mieszkaniowych w ramach istniejącego zainwestowania;
- przeciwdziałanie chaotycznej suburbanizacji;
- tworzenie warunków do poprawy jakości życia i rozwoju zrównoważonego;
- wykorzystanie możliwości i szans tkwiących w zagospodarowaniu przestrzennym;
- dążenie do dalszej intensyfikacji rozwoju najbardziej aktywnych gospodarczo obszarów z równoczesnym przełamywaniem impasu gospodarczego obszarów wymagających aktywizacji;
- ekologizacja produkcji rolnej;

TRANSPORT:

- dobrze rozwinięty system transportowy pod względem technicznym, przestrzennym, gospodarczym, społecznym i środowiskowym;
- modernizacja i przebudowa układu dróg głównych w tym dróg dojazdowych do przejść granicznych;
- przebudowa regionalnego systemu transportu zbiorowego w tym optymalne wykorzystanie infrastruktury kolejowej poprzez tworzenie centrów logistycznych;
- podwyższenie standardu kolejowych przewozów pasażerskich, powiązanie ruchu kolejowego z systemem szlaków kulturowych i turystycznych;
- rozwój transportu lotniczego;
- ożywienie transportu wodnego na odcinku górnej Wisły;

ZAOPATRZENIE W WODĘ I ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW:

- zapewnienie zaopatrzenia w wodę wysokiej jakości i odprowadzania ścieków;

- zlikwidowanie ilościowego i jakościowego deficytu wody oraz wysoka sprawność odprowadzania ścieków;
- ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, ujmowanych w celach wodociągowych, ustanawianie ich stref ochronnych;

ZAOPATRZENIE W GAZ SIECIOWY:

INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA:

INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA I TELEINFORMATYCZNA:

TRANSGRANICZNA INTEGRACJA PRZESTRZENNA:

4.4.2 Poziom gminy

Strategia Społeczno – Gospodarczego Rozwoju Gminy Łapanów 2014-2020 roku

Cel strategiczny: Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Łapanów

I obszar: Turystyka w Gminie Łapanów

Cel strategiczny: Wzrost atrakcyjności turystycznej Gminy Łapanów

II obszar: Nowoczesne rolnictwo i ekologia w Gminie Łapanów

Cel strategiczny I: Wzrost konkurencyjności rolnictwa na terenie Gminy Łapanów

Cel strategiczny II: Zwiększenie znaczenia odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym gminy

III obszar: Infrastruktura i środowisko społeczno – gospodarcze Gminy Łapanów poprzez wzrost dostępności mieszkańców i innych interesariuszy do usług kulturalnych, oświatowych, społeczno – zdrowotnych i socjalnych

IV obszar: Gmina Łapanów a wpływ Aglomeracji Krakowskiej

Cel: Wzrost atrakcyjności osadniczej Gminy Łapanów

ROZDZIAŁ V
**UWARUNKOWANIA PRAWNE I PODSTAWOWE
DEFINICJE DOTYCZĄCE REWITALIZACJI**

5.1 NARODOWY PLAN REWITALIZACJI

Rewitalizacja jest w tej chwili jednym z priorytetów działania Rządu, co znalazło odzwierciedlenie w decyzji Prezesa Rady Ministrów w 2013 r. dotyczącej określenia Narodowego Planu Rewitalizacji (NPR).

Narodowy Plan Rewitalizacji został zaprojektowany jako zestaw rozwiązań na rzecz stworzenia korzystnych warunków do prowadzenia skutecznej rewitalizacji, w odniesieniu do przygotowanej przez samorząd gminy diagnozy lokalnych potrzeb i potencjałów. NPR zakłada działania w wielu płaszczyznach, obejmujących m.in. zmiany legislacyjne, narzędzia, informację i edukację oraz instrumenty finansowe. Mówi o kierunkach zmian, które stworzą przyjazne warunki dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce oraz upowszechnią i usystematyzują jej prowadzenie.

Narodowy Plan Rewitalizacji stanowić będzie rdzeń systemu i zawiera opis jego głównych elementów, diagnozę aktualnego stanu procesów rewitalizacyjnych w Polsce, cel strategiczny, kierunki interwencji, charakterystykę poszczególnych narzędzi i rozwiązań na rzecz rewitalizacji oraz planowane i postulowane kierunki ich zmian lub potrzeby wprowadzania nowych instrumentów. NPR będzie zawierał także opis wymagań dla Programów Rewitalizacji i dla prowadzenia samego procesu rewitalizacji, aby można było uznać go za pełny i prawidłowy. Poza dokumentem głównym, na pakiet NPR będą się składały: regulacje i nowe regulacje (rozwiązania legislacyjne, ustawa o rewitalizacji), instrumenty wsparcia (krajowe i unijne), informacja i edukacja.

W NPR wskazana zostanie konieczność powiązania procesu rewitalizacji ze wszystkimi politykami gminy, m.in. poprzez uwzględnianie interwencji w zakresie przekształceń terenu oraz koordynację programów rewitalizacji z gminnymi dokumentami planowania przestrzennego, polityką społeczną, mieszkaniową czy lokalnymi dokumentami strategicznymi.

Horyzont czasowy dokumentu to 2022 rok. Wyznaczenie go związane jest z jednej strony ze środkami finansowymi dostępnymi dla Polski z budżetu UE na lata 2014-2020, a z drugiej z możliwością zbudowania mocnych podstaw dla krajowych instrumentów, które będą nabierały coraz większego znaczenia w miarę ubywania środków UE.

Wizja Narodowego Planu Rewitalizacji

Myślą przewodnią Narodowego Planu Rewitalizacji ma być zapewnienie mu możliwie powszechnego charakteru tak, aby jak najszersze grono obywateli i podmiotów mogło się utożsamić z ideą naprawy środowiska gminnego i włączać się lub podejmować z własnej inicjatywy działania w tym zakresie. Z tej perspektywy plan odnieść się ma zarówno do zagadnienia przywracania świetności dzielnicom śródgminnym, uzdrawiania relacji społecznych i rozwiązywania problemów infrastrukturalno-technicznych w zaniedbanych dzielnicach „miasta XIX-wiecznego” i blokowiskach, ponownego zagospodarowania terenów przemysłowych, powojkowych, pokolejowych i poportowych, jak i innych sytuacji, w których władze samorządowe lub mieszkańcy dochodzą do wniosku, że miasto powinno być na danym obszarze „uzdrowione”. Podkreślić należy, że dokonywane w ramach NPR wyznaczanie obszarów zdegradowanych ma mieć na celu wskazanie priorytetów i miejsc koncentracji działań, a nie kreślenie granic, poza którymi znajdują się mieszkańcy miast niezainteresowani NPR. Podejście NPR ma być inne: ma wskazywać, że każdy, – jeśli odczuwa taką potrzebę i ma wolę się w to angażować – może włączyć się w zmienianie na lepsze otaczającego środowiska gminnego. W sferze zainteresowania NPR pozostawać będzie możliwie szeroki zakres przedsięwzięć i inicjatyw nakierowanych na odnowę i ulepszanie miast.

Powszechność NPR znajdzie odzwierciedlenie także z tego powodu, że będzie on w praktyce realizował zasadę terytorializacji, wyrażającą nowe, proefektywnościowe podejście w polityce rozwoju. W podejściu tym chodzi o świadome i zdecydowane ukierunkowanie wsparcia w ramach poszczególnych polityk publicznych na obszary strategicznej interwencji, wśród których są obszary zdegradowane. Podejście terytorialne oznacza koncentrację geograficzną wsparcia i dostosowanie go do lokalnych uwarunkowań i potrzeb. Warunkiem powodzenia tego podejścia jest maksymalna synchronizacja i koordynacja polityk, instrumentów i podmiotów. Dotyczy to szczególnie koordynacji instrumentów krajowych.

Równocześnie, obok dążenia do powszechności, drugim, niemniej ważnym filarem NPR, będzie przejście do pełniejszego, całościowego rozumienia rewitalizacji – nie jedynie jako modernizacji w wymiarze infrastrukturalnym (i to dotychczas często punktowej i nieco przypadkowej), ale jako zespołu działań prowadzonych kompleksowo, wielowymiarowo,

skoordynowanych i skoncentrowanych tematycznie i terytorialnie w celu osiągnięcia założonych przemian w obszarach kryzysowych. Narodowy Plan Rewitalizacji promuje podejście kompleksowe (a w przypadku ubiegania się o środki publiczne wręcz go wymaga), zakładające skoncentrowane wysiłki wielu podmiotów na rzecz wyprowadzenia ze stanu kryzysowego danego obszaru, obejmującego interwencję w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz kulturowej. Niezbędne jest przy tym, aby rewitalizacja obszarów zdegradowanych była elementem całościowej wizji rozwoju miasta.

Narodowy Plan Rewitalizacji powstaje, jako odpowiedź na poważne wyzwania stojące przed wieloma polskimi miastami. Aby ta odpowiedź była znacząca, powszechna i skoordynowana, konieczne jest zaangażowanie strony rządowej, samorządowej oraz podmiotów prywatnych, ukierunkowanie środków i instrumentów polityk publicznych (środki UE, środki krajowe), rozwój instytucjonalny pod kątem prowadzenia złożonych działań rewitalizacyjnych oraz odpowiednie dostosowanie prawa.

Cel główny Narodowego Planu Rewitalizacji i definicja rewitalizacji

Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Rewitalizację należy rozumieć jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Taka definicja rewitalizacji, wynikająca z projektu Krajowej Polityki Gminy, jest podstawą prac ustawowych w tym zakresie oraz elementem Wytycznych w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych – perspektywa finansowa 2014-2020.

Zmiany prawne

Ważny komponent NPR stanowią regulacje prawne.

Założeniem prac legislacyjnych w ramach NPR jest możliwie niewielka ingerencja w system prawa, mająca na celu umożliwienie różnorodnych działań ukierunkowanych na efektywne wyprowadzanie obszarów zdegradowanych ze stanów kryzysowych. Oznacza to dążenie do uniknięcia „przeregulowania” tej materii. Wynika to z natury rewitalizacji,

która w każdym miejscu jest unikalnym konglomeratem różnorodnych działań, zatem każda zmiana ustawowa ma ułatwiać prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych, a jednocześnie żadna zmiana legislacyjna nie powinna ich utrudniać i komplikować.

Regulacje zatem dotyczyć będą:

a) Statusu rewitalizacji i procedur jej bezpośrednio dotyczących:

- Ustawowe zdefiniowania rewitalizacji (charakter działań i powiązanie z programami rewitalizacji).

Ustawowe zdefiniowanie rewitalizacji jest potrzebne jako podstawa dalszych regulacji dotyczących działań rewitalizacyjnych. Dokładna definicja jest przedmiotem szczegółowych uzgodnień, jednak jako ich podstawę należy przyjąć ustalenie, że ustawowa definicja rewitalizacji musi obejmować wszystkie niezbędne aspekty działań rewitalizacyjnych.

Wprowadzenie ustawowej definicji zapewni, że rewitalizacja będzie tak samo rozumiana przez wszystkie uczestniczące w niej podmioty.

- Określenia rewitalizacji, jako zadania własnego gminy (dla uniknięcia sprzeczności interpretacyjnych i ograniczeń formalnych).

Wprowadzenie zmiany w art. 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym i uzupełnienie katalogu zadań własnych gminy o rewitalizację obszarów zdegradowanych. Zgodnie z art. 163 Konstytucji RP samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne niezastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych (takich jak organy ustawodawcze, administracja rządowa, wymiaru sprawiedliwości itp.).

Rewitalizacja jako zadanie własne gminy nie będzie zadaniem obowiązkowym (w rozumieniu art. 7 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym). W realizacji tego zadania gmina powinna koordynować swe działania z działaniami podejmowanymi przez samorządy powiatowe i wojewódzkie, a także przez administrację rządową.

- Wprowadzenia ustawowej formuły programu rewitalizacji.

Określona zostanie ustawowo minimalna zawartość programu rewitalizacji, a także wymogi co do sposobu jego przygotowywania, uchwalania i realizacji. Spełnianie przez dany program rewitalizacji wymagań ustawowych będzie dawać podstawę do wykorzystania narzędzi ułatwiających prowadzenie rewitalizacji, a także do preferencyjnego wsparcia dla rewitalizacji w różnych instrumentach.

- Zdefiniowania rewitalizacji jako cel publiczny w rozumieniu ustawy o gospodarce nieruchomościami (jako opcja: zdefiniowanie jako cel publiczny części inwestycji, które mogą wchodzić w skład działań rewitalizacyjnych, a dziś nie są celem

publicznym, np. zielen publiczna, budownictwo czynszowe o umiarkowanych czynszach).

Rozważane będzie nadanie rewitalizacji statusu celu publicznego (w rozumieniu art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami). Jedną z zalet takiego rozwiązania jest umożliwienie procedur wywłaszczeniowych, co w wielu przypadkach może pozwolić na bardzo znaczące usprawnienie prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Jednocześnie, proponowane zmiany legislacyjne nie mogą prowadzić do ryzyka ich nadużyć.

- Zapewnienia udziału mieszkańców gminy (obszaru zdegradowanego) oraz innych partnerów (społecznych i gospodarczych) w przygotowaniu programu rewitalizacji i jego wdrażaniu (m.in. poprzez powołanie komitetu rewitalizacji, określenie sposobu jego tworzenia i jego głównych zadań). Istnieje potrzeba ustawowego umocowania komitetu rewitalizacji – jako formalnej struktury zapewniającej współdziałanie organów gminy, mieszkańców i interesariuszy z obszaru rewitalizacji. W skład komitetu wchodzić powinni przedstawiciele wybrani przez radę gminy, wskazani przez wójta (burmistrza albo prezydenta miasta) oraz przedstawiciele interesariuszy (mieszkańców, inwestorów, właścicieli nieruchomości i in.). Zadaniem komitetu powinna być współpraca z gminą zarówno przy opracowaniu programu rewitalizacji jak i podczas jego realizacji i monitorowaniu. Celem działań komitetu rewitalizacji byłaby przede wszystkim koordynacja przedsięwzięć podejmowanych na obszarze rewitalizacji przez wszystkie zainteresowane podmioty.

b) Zagadnień dotyczących powiązania rewitalizacji i planowania przestrzennego:

- Powiązania procesów rewitalizacyjnych z planowaniem przestrzennym gminy (wówczas kiedy planowana rewitalizacja zakłada przekształcenia w zagospodarowaniu przestrzennym), tak aby doprecyzować i jednoznacznie uregulować zasady koordynowania działań rewitalizacyjnych (programu rewitalizacji) z planowaniem przestrzennym (Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego).
- Uregulowania problematyki nieruchomości porzuconych i nieruchomości, których stan prawny nie jest ustalony, co blokuje samorządom możliwość podjęcia działań wobec nich, w tym także prowadzenia inwestycji na tym obszarze.
- Wprowadzenia narzędzi urbanistyki operacyjnej, które mają stworzyć szerszą paletę rozwiązań pozwalających na skuteczne i spójne działania rewitalizacyjne, szczególnie na obszarach, na których zastosowanie takich narzędzi ma uzasadnienie i może być rozważane.

c) Zagadnień mających na celu stworzenie sprzyjającego otoczenia prawnego i zachęt do działań rewitalizacyjnych (po przeprowadzeniu szczegółowej analizy ich powiązań w systemie prawa, celem tych zmian będzie eliminacja utrudnień i ograniczeń

w prowadzeniu kompleksowych działań rewitalizacyjnych oraz dla zapewnienia ciągłości działań rewitalizacyjnych):

- Niezbędnych zmian w aktach prawnych regulujących instrumenty, które będą modyfikowane pod kątem koncentracji lub preferencji na rzecz obszarów rewitalizowanych,
- Rozważenia zmian w podatku od nieruchomości (ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych) tak, aby uczynić z niego narzędzie, za pomocą którego władze gmin mogłyby kształtować trendy w zagospodarowaniu przestrzennym (a więc także promować ideę miasta zwartej i wspierać w ten sposób procesy rewitalizacyjne). Takim mechanizmem mogłaby być możliwość strefowania wysokości podatku na obszarze miasta.
- Rozważenia instrumentów zachęcających podmioty prywatne do inwestowania na obszarach zdegradowanych (proponując zgłoszone przez stronę społeczną i ekspertów). Zmobilizowanie kapitału prywatnego do inwestowania na obszarach objętych rewitalizacją jest z zasady z wielu powodów (finansowych, społecznych, organizacyjnych) trudniejsze i droższe do realizacji aniżeli na obszarach niezdegradowanych. Wśród działań zachęcających do takich inwestycji i ułatwiających zaangażowanie środków prywatnych, które mogłyby być wprowadzane stopniowo w powiązaniu z możliwościami budżetu państwa, należy przeanalizować, co najmniej:
 - Wprowadzenie „ulgi modernizacyjnej” na działania związane z modernizacją (w tym pod kątem efektywności energetycznej) substancji mieszkaniowej stanowiącej uzupełnienie środków publicznych wydatkowanych na modernizację części wspólnych budynków (klatki schodowe, dachy, elewacje). W ten sposób właściciele mieszkań w budynkach objętych rewitalizacją będą zachęceni do włączenia się w kompleksowe działania rewitalizacyjne.
 - Propozycję wykorzystania instrumentu przyspieszonej amortyzacji dla obiektów/inwestycji zrealizowanych na obszarze objętym programem rewitalizacji, umożliwiającej kilkakrotnie szybszą amortyzację środka trwałego dla podmiotów prywatnych z tytułu realizacji wybranych inwestycji mieszkaniowych lub towarzyszących mieszkalnictwu. Skorzystanie z tego rozwiązania mogłoby być obwarowane dodatkowymi warunkami istotnymi z punktu widzenia celów rewitalizacji.

Należy założyć, że powyższe planowane kierunki zmian będą uzupełniane o dodatkowe, zidentyfikowane w trakcie prac kwestie powodujące potrzebę zmian prawnych.

Programy Rewitalizacji

Program rewitalizacji ma stanowić podstawę prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Musi on być podstawowym instrumentem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych. Program rewitalizacji to opracowany i uchwalony przez samorząd lokalny wieloletni program działań zmierzający do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich dalszego rozwoju. Objęcie danego obszaru programem rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty/narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne i instrumenty krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Programy rewitalizacji – generalny zakres i sposób przygotowania

Program rewitalizacji musi mieć charakter zintegrowany, wieloaspektowy, obejmujący zidentyfikowany na podstawie przeprowadzonej diagnozy obszar kryzysowy. W procesie przygotowania programu konieczne jest także przygotowanie pogłębionej diagnozy społecznej dla określenia ewentualnych potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym (pobudzającym aktywność lokalną) przygotowujących w kolejnym etapie do działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu.

Procesy rewitalizacji muszą być określane przy założeniu precyzyjnego skoncentrowania na najbardziej zdegradowanych (problemowych) obszarach. Program rewitalizacji musi jednoznacznie wskazywać obszary w oparciu o zasadę, że rewitalizację należy prowadzić tam, gdzie występuje największe nasilenie niepożądanych zjawisk i gdzie koncentracja problemów jest największa.

Realizacja działań wynikających z programu powinna wiązać się z ich priorytetyzacją i identyfikacją przedsięwzięć koniecznych, a nie jednocześnie wszystkich możliwych do objęcia bez względu na ich efektywność. Działania rewitalizacyjne muszą koncentrować się na rozwiązaniu kluczowych problemów, które według diagnozy najbardziej przyczyniają się do powstania i trwania kryzysu danego obszaru. Co do zasady projekty powinny być realizowane na obszarach zdegradowanych, nie musi być to jednak regułą bezwzględnie obowiązującą, gdyż niektóre problemy obszarów zdegradowanych mogą być rozwiązywane dzięki realizacji projektów poza tymi obszarami (np. projekty dot. aktywizacji zawodowej).

Programy rewitalizacji muszą ujmować działania w sposób kompleksowy tak, aby nie pomijać kontekstu społecznego, ekonomicznego, środowiskowego związanego

z tożsamością danego obszaru, a także jego społecznego i przestrzennego otoczenia. Z natury rzeczy obszarowe podejście do formułowania programu rewitalizacji spowoduje, że będzie on miał treść niejednorodną pod względem szczegółowości – w odniesieniu do tych zagadnień, w których wykorzystane będą środki publiczne, będzie on bardziej konkretny i wiążący, a w odniesieniu do zagadnień, w których zakłada się wzbudzenie lub wywołanie określonych działań podmiotów prywatnych, będzie miał bardziej indykatywny charakter.

Należy podkreślić, że konieczne jest dążenie w realizacji programów rewitalizacji do koordynacji instrumentów wsparcia. Na przykład w zakresie procesów rewitalizacyjnych pośrednio lub bezpośrednio związanych z prowadzeniem inwestycji w budynkach, w szczególności w sposób komplementarny powinny być traktowane takie instrumenty jak Fundusz Termomodernizacji i Remontów i programy NFOŚiGW dotyczące modernizacji budynków publicznych oraz działania finansowane ze środków UE (w ramach POIiŚ oraz RPO) dotyczące efektywności energetycznej i rewitalizacji budynków mieszkalnych i publicznych. Spójne powinny być również działania finansowane

z Funduszu Dopłat z działaniami finansowanymi ze środków UE w ramach PO WER i RPO. W szczególności dotyczy to tworzenia i obsługi mieszkań dla tzw. grup specjalnych - osoby starsze, osoby niepełnosprawne, osoby opuszczające dom dziecka, imigranci itp.

Konieczne jest angażowanie społeczeństwa i umożliwienie szerokiej partycypacji w procesie przygotowania, a potem ich realizacji/wdrażania programów, partycypacja społeczna musi być „wpisana” w proces rewitalizacji jako fundament wielu działań.

Ważne jest, aby programy rewitalizacji musiały posiadać przejrzysty system monitoringu skuteczności działań i odpowiednio elastyczny system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany.

Program Rewitalizacji musi zawierać co najmniej:

- diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych,
- określenie terytoriów wymagających wsparcia,
- wizję wyprowadzenia obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej ze wskazaniem kierunków działań i wynikających z nich najważniejszych przedsięwzięć,
- mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na danym obszarze zdegradowanym,

- opis zaangażowania społeczności i innych partnerów w przygotowanie i realizację programu,
- ramy finansowe, z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania tj. oprócz finansowania unijnego także finansowanie krajowe czy środki prywatne (z uwzględnieniem zróżnicowania wynikającego ze stopnia pewności co do uzyskania/zapewnienia danych środków),
- system monitorowania zmiany i skuteczności działań.

Prawidłowo przygotowywany i poprawnie skonstruowany program rewitalizacji powstaje w procesie partycypacji społecznej przy zaangażowaniu społeczności lokalnej i szerokiego grona partnerów. Dla zapewnienia udziału wszystkich interesariuszy w przygotowaniu i realizacji programu rewitalizacji powołuje się na poziomie lokalnym komitet rewitalizacji. Program rewitalizacji musi także posiadać przejrzysty system monitoringu skuteczności działań i odpowiednio elastyczny system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Za określenie obszaru zdegradowanego wymagającego najbardziej kompleksowej interwencji i wskazanie go w programie rewitalizacji odpowiadają władze gminy. Jednocześnie podejście do tego zagadnienia (w przypadku ubiegania się o wsparcie rewitalizacji z Funduszy Europejskich) podlegać będzie koordynacji i uspołnieniu w ramach procedur wdrażania Regionalnych Programów Operacyjnych.

Finansowanie Narodowego Planu Rewitalizacji

Finansowanie działań w ramach Narodowego Planu Rewitalizacji będzie pochodzić z następujących źródeł, dedykowanych w całości lub częściowo celom rewitalizacji:

- a) Publicznych wspólnotowych (Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych: EFRR, EFS i Funduszu Spójności, w ramach programów regionalnych i krajowych, w tym także sukcesywne zasilanie środkami pochodzącymi ze spłaty pożyczek udzielonych w ramach instrumentu Jessica).
- b) Publicznych krajowych – istniejących instrumentów i źródeł (poprzez terytorialne profilowanie - ukierunkowywanie na obszary zdegradowane istniejących instrumentów różnych polityk dotyczących m.in. wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa itd.) oraz sukcesywnie tworzonych nowych (w tym obejmujących instrumenty inżynierii finansowej). Wolumen środków

i identyfikacja źródeł określane będą w ramach prac i uzgodnień międzyresortowych indywidualnie dla poszczególnych instrumentów.

c) Prywatnych, m.in. poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na obszarach zdegradowanych oraz poprzez upowszechnianie formuły PPP.

Dla zwiększania skali działań rewitalizacyjnych rozbudowywana będzie oferta instrumentów finansowych (zwrotnych). Dlatego w projektowaniu zasad instrumentów zwrotnych w nowej perspektywie budżetowej będzie kładziony akcent na możliwość szerokiego zastosowania ich na rzecz działań rewitalizacyjnych.

5.2 WYTYCZNE MINISTRA ROZWOJU W ZAKRESIE REWITALIZACJI W PROGRAMACH OPERACYJNYCH NA LATA 2014-2020

Minister Rozwoju zatwierdził Wytyczne w zakresie rewitalizacji w Programach Operacyjnych na lata 2014-2020, które weszły w życie 2 sierpnia 2016 r.

Adresatami Wytycznych są Instytucje Zarządzające Regionalnymi i Krajowymi Programami Operacyjnymi. Charakter Wytycznych jest ramowy, co oznacza, że Instytucje Zarządzające poszczególnymi Programami Operacyjnymi mogą opracować własne szczegółowe wytyczne w zakresie programów oraz procedur wyboru Projektów Rewitalizacyjnych.

W Wytycznych sformułowano warunki, jakie muszą spełnić Projekty Rewitalizacyjne, by zostały zakwalifikowane do wsparcia ze środków z UE, a tym samym otrzymywały preferencje (ułatwienia w konkursach, szansa na pozakonkursowe nabory, profilowanie kryteriów wyboru Projektów). Szczególny nacisk został położony na odpowiednim przygotowaniu Programów Rewitalizacji, aby w sposób kompleksowy (łączy sferę społeczną, gospodarczą, infrastrukturalną i środowiskową) i skoordynowany wyprowadzać obszary zdegradowane z zapaści oraz podnieść jakość życia osób mieszkających na nich. Głównym źródłem finansowania Projektów Rewitalizacyjnych (wynikających z Programów Rewitalizacji) są środki Regionalnych Programów Operacyjnych (EFRR i EFS), natomiast wsparcie z Krajowych Programów Operacyjnych jest uzupełniające i odbywa się głównie poprzez formułowanie preferencji dla Projektów wynikających z Programów Rewitalizacji.

Wsparcie dla projektów rewitalizacyjnych

Mając na względzie postanowienia Umowy Partnerskiej, zgodnie z którymi istotne wyzwanie dla Polski stanowi zapewnienie warunków dla właściwej rewitalizacji, tj. zintegrowanego i kompleksowego, przygotowywanego i prowadzonego z uwzględnieniem realnej partycypacji społecznej, przeciwdziałania procesom degradacji związanym m.in. z postępującą degradacją tkanki Gminy (w tym mieszkaniowej), erozją stosunków społecznych, niekorzystnymi procesami demograficznymi (migracje, depopulacja), przestrzennymi (suburbanizacja), infrastrukturalnymi (niesprawny transport, niska efektywność energetyczna), kulturowymi (degradacja materialna obiektów dziedzictwa kulturowego, spadek uczestnictwa w kulturze) oraz środowiskowymi (zanieczyszczenie środowiska), konieczne jest stworzenie optymalnych mechanizmów przyczyniających się do jak najefektywniejszej realizacji projektów rewitalizacyjnych.

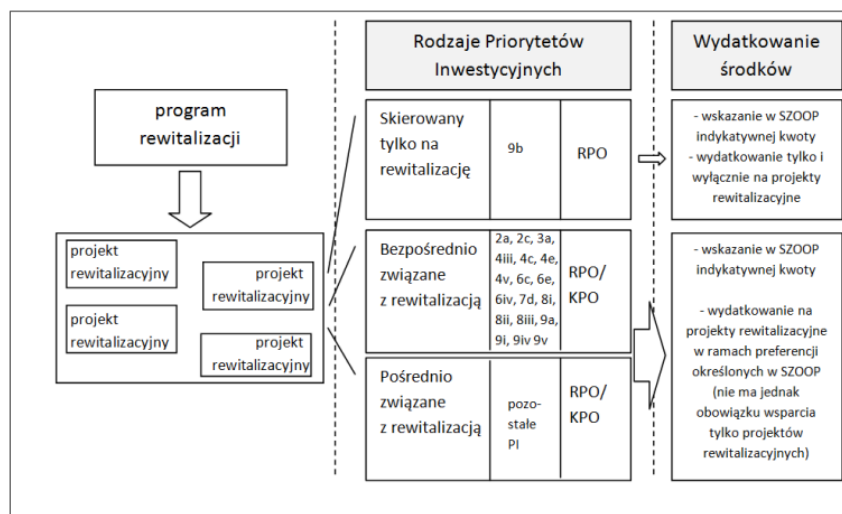
1) Tabele 1 i 2 zawierają zestawienie celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych wskazanych w UP, które są bezpośrednio związane z rewitalizacją i należy je obligatoryjnie włączyć do działań na rzecz rewitalizacji. Inne priorytety inwestycyjne, nie wymienione w tabelach 1 i 2 mają charakter uzupełniający i mogą być (nieobowiązkowo) włączone przez IZ do działań na rzecz rewitalizacji.

2) Głównym źródłem współfinansowania projektów rewitalizacyjnych z funduszy UE są środki RPO (EFS i EFRR). Dodatkowym, komplementarnym źródłem ich współfinansowania są środki KPO (EFS, EFRR, FS). Ponadto źródłem współfinansowania projektów rewitalizacyjnych będą środki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego, a także pozostałe np. prywatne.

3) Każda IZ określa indykatywną alokację środków finansowych na obszary rewitalizacji w ramach priorytetów inwestycyjnych. Dla priorytetów bezpośrednio związanych z rewitalizacją, realizowanych w danym programie operacyjnym, wymagane jest określenie indykatywnej wielkości alokacji środków finansowych. Jeśli IZ uzna za zasadne wskazanie na rzecz rewitalizacji innych (z pozostałych) priorytetów inwestycyjnych, to wtedy także określa indykatywną wielkość alokacji środków finansowych na ten cel.

4) Określenia indykatywnej wielkości alokacji środków finansowych na obszary rewitalizacji dokonuje IZ w SZOOP zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie szczegółowego opisu osi priorytetowych krajowych i regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020.

Schemat powiązania projektów rewitalizacyjnych z rodzajami priorytetów inwestycyjnych

Wsparcie rewitalizacji w regionalnych programach operacyjnych

1) W zakresie rewitalizacji głównym zadaniem IZ RPO jest takie zaprojektowanie rozwiązań, aby umożliwić realizację skoordynowanych projektów rewitalizacyjnych obejmujących różne sfery i działania w ramach różnych priorytetów inwestycyjnych. IZ RPO zapewnia, że projekty rewitalizacyjne współfinansowane z RPO są zgodne z celami RPO i zachowują logikę interwencji w zakresie rewitalizacji.

2) Obligatoryjnym warunkiem wydatkowania przez IZ RPO środków z EFRR w ramach priorytetu inwestycyjnego 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich, jest przeznaczenie ich tylko i wyłącznie na realizację projektów rewitalizacyjnych.

3) W ramach systemu wdrażania RPO, IZ RPO tworzy warunki umożliwiające skuteczną realizację projektów rewitalizacyjnych oraz monitoruje i ocenia program operacyjny pod względem skuteczności i efektywności wsparcia projektów rewitalizacyjnych. W tym celu formułuje preferencje w dostępie do środków dla projektów rewitalizacyjnych w ramach innych priorytetów inwestycyjnych niż 9b (poprzez dodatkowe punkty przyznawane w trakcie oceny projektów lub wyższy poziom dofinansowania lub konkursy poświęcone wyłącznie projektom rewitalizacyjnym a także, jeśli IZ RPO zdecyduje – innego rodzaju preferencje) oraz może określić inne zachęty i ułatwienia wykorzystując np.

- a. odpowiednie dla rewitalizacji zastosowanie szczególnych rodzajów projektów określonych ustawą (art. 32-35): projektu zintegrowanego (ze względu na charakter procesów rewitalizacji najbardziej rekomendowany), projektu partnerskiego, projektu grantowego oraz projektu hybrydowego;

- b. wykorzystanie możliwości zastosowania trybu pozakonkursowego dla wyboru do dofinansowania projektów rewitalizacyjnych (np. na obszarach objętych realizacją ZIT);
- c. koordynację i synchronizowanie naborów wniosków w komplementarnych priorytetach inwestycyjnych.

Tabela 1. Priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach regionalnych programów operacyjnych:

CEL TEMATYCZNY ORAZ PRIORYTETY INWESTYCYJNE
CEL TEMATYCZNY 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP
3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości
CEL TEMATYCZNY 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym
4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów gminnych, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności gminnej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
CEL TEMATYCZNY 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami
6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
6e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska gminnego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojaskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu
CEL TEMATYCZNY 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej
7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu

CEL TEMATYCZNY 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników

8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników

8iii Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw

CEL TEMATYCZNY 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem

9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach Gminnych i wiejskich

9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie

9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym

9v Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia

Preferencje dla projektów rewitalizacyjnych w krajowych programach operacyjnych

1) W zakresie rewitalizacji głównym zadaniem IZ KPO jest takie zaprojektowanie rozwiązań w systemie realizacji KPO, które będą wspierać i promować realizację projektów rewitalizacyjnych obejmujących różne sfery i przyczyniających się do kompleksowej i skoordynowanej rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

2) Dla zapewnienia szerszego zaangażowania środków UE w działania rewitalizacyjne IZ KPO opracowuje system preferencji dla wsparcia projektów rewitalizacyjnych.

3) Preferencje dla wsparcia rewitalizacji są wprowadzane poprzez:

- a. Kryteria oceny projektów stosowane w konkursowym trybie wyboru projektów rewitalizacyjnych IZ KPO wprowadza preferencje dla projektów rewitalizacyjnych poprzez odpowiednie konstruowanie kryteriów ich oceny (IZ KPO przedstawia KM propozycje odpowiednich kryteriów wyboru projektów). Preferencje w tym zakresie np. w postaci przyznawania dodatkowych punktów, mogą wynikać m.in. z adresowania projektów do grupy docelowej z określonych obszarów rewitalizacji, realizacji projektów na danym obszarze rewitalizacji, czy komplementarności z projektami

zrealizowanymi, realizowanymi lub planowanymi do realizacji na danym obszarze rewitalizacji; lub

b. Konkursy dotyczące projektów realizowanych na obszarach (terytoriach) objętych programami rewitalizacji IZ KPO przygotowuje konkursy dedykowane dla projektów rewitalizacyjnych; lub

c. Profilowanie kryteriów dla projektów innych niż rewitalizacyjne wybieranych w trybie konkursowym lub pozakonkursowym.

Przy wyborze projektów w trybie konkursowym lub pozakonkursowym możliwe jest stosowanie (IZ KPO przedstawia KM propozycje odpowiednich kryteriów wyboru projektów) kryteriów wyboru ukierunkowujących (profilujących) te projekty na realizację działań wspierających proces rewitalizacji, zwłaszcza gdy projekt ma np. charakter horyzontalny i jest współfinansowany ze środków EFS.

4) Preferencje dla wsparcia projektów rewitalizacyjnych stosuje się w szczególności do projektów z priorytetów inwestycyjnych w poszczególnych programach operacyjnych, wskazanych w tabeli.

Tabela 2. Priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach krajowych programów operacyjnych:

PROGRAM OPERACYJNY	PRIORYTETY INWESTYCYJNE
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	4iii Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym 4v Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów gminnych, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności gminnej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego 6e (iv) Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska gminnego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	8ii Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla

	młodzieży
Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020	2a Poszerzanie zakresu dostępności łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej 2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia

5) W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 możliwe jest wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji w regionalnych i krajowych programach operacyjnych. Wsparcie procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji może mieć następujący charakter:

- a. wsparcia procesu programowania rewitalizacji poprzez wsparcie procesu przygotowania programów rewitalizacji jako podstawy prowadzenia rewitalizacji, w tym identyfikacji projektów rewitalizacyjnych, które po spełnieniu warunków nałożonych przez programy operacyjne mogą starać się o dofinansowanie lub preferencje w dofinansowaniu środkami UE;
- b. wsparcia procesu przygotowywania do realizacji niektórych projektów rewitalizacyjnych ze względu na ich znaczenie lub charakter.

6) Warunki wsparcia procesu przygotowania i wdrażania rewitalizacji z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 określa ten program oraz inne dokumenty ustanawiające warunki wdrażania tego programu.

Wybór projektów rewitalizacyjnych

1) IZ, przed rozpoczęciem procedur związanych z wyborem projektów rewitalizacyjnych do dofinansowania, opracowuje propozycje kryteriów wyboru tych projektów, które przedstawia właściwemu Komitetowi Monitorującemu. IZ może przedłożyć do akceptacji KM także inne kryteria, poza wynikającymi z niniejszych Wytycznych, dotyczące warunków prowadzenia rewitalizacji w danym programie operacyjnym.

2) Propozycje kryteriów dotyczą konieczności potwierdzenia, że:

- a) składany projekt rewitalizacyjny wynika z obowiązującego (na dzień składania wniosku o dofinansowanie) programu rewitalizacji;
- b) program rewitalizacji, z którego wynika składany projekt rewitalizacyjny, spełnia wymagania określone w niniejszych Wytycznych, tj. posiada określone cechy i elementy.

3) Spełnienie wymagań, o których mowa w pkt 2 umożliwia ubieganie się o wsparcie z priorytetu inwestycyjnego 9b oraz umożliwia uzyskanie preferencji przy ubieganiu się

o ośrodki UE z pozostałych priorytetów inwestycyjnych. Propozycje kryteriów muszą zostać sformułowane dla projektów rewitalizacyjnych wynikających z priorytetów inwestycyjnych określonych przez IZ w SZOOP.

4) Ocena spełnienia kryterium, o którym mowa w pkt 2 lit. a, jest dokonywana każdorazowo w toku ubiegania się projektu o dofinansowanie w ramach programów operacyjnych i odnosi się do projektów rewitalizacyjnych niezależnie od trybu (konkursowego lub pozakonkursowego), w którym będą one wybierane do dofinansowania. Opis projektu we wniosku o dofinansowanie umożliwia ocenę spełnienia kryterium, o którym mowa w pkt 2 lit. a.

5) Ocena spełnienia kryterium wskazanego w pkt 2 lit. b powinna być zróżnicowana w zależności od tego czy aktualny program rewitalizacji był już sprawdzany przez IZ RPO. Jeśli nie, to sprawdzeniu w danym postępowaniu podlegać będzie ten dokument pod kątem spełnienia wymogów odnoszących się do jego cech i elementów. Jeśli weryfikacja tych wymogów już była przeprowadzona i zakończyła się rezultatem pozytywnym (tj. dany program rewitalizacji zawarty jest w wykazie, o którym mowa w pkt 8), to weryfikacja odpowiednich wymogów odnoszących się do cech i elementów programu rewitalizacji nie będzie powtarzana w danym postępowaniu, a weryfikacja kryterium, o którym mowa w pkt 2 lit. b, będzie miała co do zasady charakter formalny.

6) W przypadku IZ KPO weryfikacja spełnienia wymogów, o których mowa w pkt 2 lit. b, może następować na podstawie stosownego oświadczenia o pozytywnym zweryfikowaniu przez IZ RPO programu rewitalizacji.

7) Sprawdzenie spełnienia wymogu, o którym mowa w pkt 2 lit. b, jest możliwe w jednym z następujących sposobów:

- a) w trakcie naboru i oceny wniosków o dofinansowanie projektów rewitalizacyjnych;
- b) w odrębnej procedurze ustanawianej przez IZ RPO, tj. przed ogłoszeniem naboru na projekty i oceną wniosków o dofinansowanie. W takiej sytuacji postępowanie takie nie stanowi procedury wyboru projektów do dofinansowania w rozumieniu ustawy;
- c) poprzez przygotowanie lub wsparcie programu rewitalizacji z wykorzystaniem mechanizmów wsparcia instytucjonalnego oraz eksperckiego z udziałem Ministra Rozwoju lub Marszałka Województwa, a wyniki przygotowania lub aktualizacji programu rewitalizacji są akceptowane przez IZ RPO.

8) IZ RPO prowadzi i na bieżąco aktualizuje wykaz programów rewitalizacji wraz z datą ich uchwalenia, dla których przeprowadzono z wynikiem pozytywnym weryfikację

spełnienia wymogów dotyczących cech i elementów programów. Wykaz prowadzony jest dla wszystkich pozytywnie zweryfikowanych programów rewitalizacji niezależnie od sposobu ich weryfikacji.

9) Warunek, o którym mowa w pkt 2 lit. b, tj. odpowiednie cechy i elementy programu rewitalizacji (a także sposób ich weryfikacji) został opisany w załączniku do Wytycznych, szczególnie w pkt 5 Załącznika. IZ RPO w swoich wytycznych może uzupełnić lub rozwinąć zakres i wymogi wobec programów rewitalizacji, jeśli jest taka potrzeba. Jeśli weryfikacja spełnienia przez program rewitalizacji wymaganych cech i elementów dokonywana jest w procedurze wyboru projektów to niezależnie od oceny danego projektu pozytywna weryfikacja spełnienia przez program rewitalizacji wymaganych cech i elementów jest warunkiem wystarczającym do umieszczenia programu rewitalizacji w wykazie, o którym mowa w pkt 8.

Wybór projektów rewitalizacyjnych w trybie konkursowym

1) Gdy wśród przyjętych przez KM RPO kryteriów wyboru projektu znajdują się zaproponowane przez IZ RPO kryteria dotyczące potwierdzenia obowiązkowego wynikania projektu z programu rewitalizacji o określonych cechach i elementach, weryfikacja ich spełnienia może odbyć się w ramach procedury wyboru projektów.

2) Ocena spełniania kryterium wskazanego w rozdz. 5 pkt 2 lit. b powinna być prowadzona w pierwszej kolejności, jako że bezwzględnie warunkuje udzielenie wsparcia (obligatoryjne dla priorytetu inwestycyjnego 9b) lub otrzymanie preferencji (pozostałe priorytety inwestycyjne).

3) Weryfikacja, o której mowa w podrozdziale pkt 2, może następować w konkursie uwzględniającym następujące etapy:

a. etapu oceny formalnej, który ma na celu ocenę projektów pod względem obowiązku wynikania projektu z programu rewitalizacji o określonych cechach i zawartości oraz stopnia spełniania innych kryteriów formalnych, którym przykładowo przypisano wartości logiczne „tak”, „nie”;

b. etapu oceny merytorycznej, rozumianego, jako sprawdzenie zgodnie z zasadami określonymi przez IZ w systemie realizacji danego programu operacyjnego konkretnego projektu pod kątem spełniania kryteriów merytorycznych innych niż te, które podlegały weryfikacji na etapie opisanym w lit. a.;

4) Weryfikacja projektów pod względem spełnienia wymagań odnoszących się do cech i elementów programów rewitalizacji:

- a. ma na celu wyprzedzające upewnienie się czy poszczególne projekty, które zgłoszono do objęcia dofinansowaniem wraz z programem rewitalizacji, ale także inne wynikające z programu, o których dofinansowanie wnioskodawca i inne uprawnione podmioty będą starali się w przyszłości, spełniają oczekiwania związane z wpisaniem się w spójną koncepcję rewitalizacji danej gminy określoną w programie rewitalizacji;
- b. pozwala na szczegółową ocenę jedynie tych projektów, które wynikają z programów rewitalizacji o wymaganych cechach i elementach.

5) IZ RPO może zdecydować o zorganizowaniu dodatkowych spotkań lub konsultacji, aby dla przedstawicieli potencjalnych wnioskodawców, którzy przystąpią do konkursów, znaczenie sprawdzenia wymogów odnoszących się do cech i elementów programów rewitalizacji było w pełni zrozumiałe.

6) Wybór projektu przeprowadza się z zachowaniem warunków określonych dla poszczególnych instytucji w zakresie trybu konkursowego w horyzontalnych Wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020.

7) Częstotliwość przeprowadzania naborów projektów rewitalizacyjnych powinna uwzględniać różny stopień zaawansowania przygotowania lub aktualizacji programów rewitalizacji przez samorządy gmin.

Wybór projektów rewitalizacyjnych w trybie pozakonkursowym

Mając na względzie, że procedura wyboru projektu w trybie pozakonkursowym jest dostosowana do indywidualnych właściwości danego projektu, wybór projektów rewitalizacyjnych w trybie pozakonkursowym będzie się odbywał na ogólnych zasadach określonych dla tego typu naborów w horyzontalnych Wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020, z uwzględnieniem odpowiednich postanowień Wytycznych.

Załącznik do Wytycznych Ministra Rozwoju

Załącznik określa cechy i elementy projektu rewitalizacyjnego, które są zgodne z art. 15. 1 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

1) Programy rewitalizacji odznaczające się co najmniej cechami wskazanymi w pkt 1-4 Załącznika do Wytycznych oraz zawierające przynajmniej elementy wskazane w pkt 5 Załącznika do Wytycznych, są poddane analizie i weryfikacji.

2) Analiza i weryfikacja cech i elementów programu rewitalizacji przeprowadzona jest w szczególności z uwzględnieniem:

a. kompletności uwzględnienia w treści programu rewitalizacji wskazanych cech i elementów;

b. kompleksowości programu rewitalizacji, stopnia koncentracji i komplementarności planowanych działań rewitalizacyjnych;

Ocena tych aspektów musi służyć mobilizacji samorządów gminnych i potencjalnych beneficjentów do wspólnego zaplanowania kompleksowego rozwiązywania problemów rewitalizowanego obszaru w celu wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego. Tylko kompleksowy program rewitalizacji oraz jego komplementarne i zintegrowane interwencje służą powodzeniu poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

c. wewnętrznej spójności działań;

Analiza programów rewitalizacji musi wychodzić od spójności i powiązania w programie diagnozy obszaru rewitalizacji identyfikującej czynniki i przyczyny degradacji z celami i zamierzeniami do osiągnięcia wskutek rewitalizacji oraz działaniami i zamierzeniami pozwalającymi na osiągnięcie celów. Umożliwi to znalezienie odpowiedzi na pytania: dlaczego i w jaki sposób tj. jakimi przedsięwzięciami zakłada się zahamowanie regresu, jak wywołać korzystne tendencje rozwojowe, a także jakie działania i na jakich obszarach są konieczne dla skierowania dotkniętego kryzysem obszaru na ścieżkę rozwoju.

d. powiązań z politykami w gminie;

Z punktu widzenia analizy programu rewitalizacji ważne są jego powiązania z dokumentami określającymi kierunki rozwoju, tj. dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy. Ułatwi to analizę przygotowywanych lub aktualizowanych programów rewitalizacji i powiązania ich z określoną diagnozą społeczną i gospodarczą gminy oraz wyznaczonymi celami rewitalizacji dla obszarów rewitalizacji.

e. sprawnej koordynacji;

Program rewitalizacji powinien być jednym z ważniejszych narzędzi wprowadzania zmian na obszarze gminy. Konieczne jest zatem osadzenie go w systemie zarządzania rozwojem gminy oraz wykazanie tego w strukturze organizacyjnej gminy (np. wyodrębniona jednostka w ramach struktury lub odrębna instytucja).

f. stopnia realizacji zasady partnerstwa w odniesieniu do programu rewitalizacji;

W programie rewitalizacji należy wykazać, że w jego przygotowaniu zaangażowano społeczność lokalną i umożliwiono szeroką partycypację społeczną. Dla efektywności rewitalizacji konieczne jest silne i trwałe partnerstwo między różnymi podmiotami

zaangażowanymi w prowadzenie procesu rewitalizacji, a szczególnie we wdrażanie i ocenę efektów programu rewitalizacji.

1. Kompleksowość programu rewitalizacji

1) Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno-funkcjonalnego lub technicznego lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

W trakcie opracowywania i wdrażania programu rewitalizacji nie dopuszcza się możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji.

2) Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Oczekuje się wzajemnego powiązania oraz synergii projektów rewitalizacyjnych. Nie oznacza to w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

2. Koncentracja programu rewitalizacji

1) Koncentracja interwencji i potrzeba hierarchizacji potrzeb powodują, że programy rewitalizacji dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Działania rewitalizacyjne z definicji skierowane są na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji, przy założeniu zastosowania adekwatnych narzędzi oraz możliwości finansowania rewitalizacji.

2) Co do zasady projekty rewitalizacyjne realizowane są na obszarach rewitalizacji. Do objęcia wsparciem można jednak dopuszczać także projekty rewitalizacyjne zlokalizowane poza tym obszarem, jeśli służą one realizacji celów wynikających z programu rewitalizacji. Zwłaszcza dotyczy to inicjatyw społecznych nakierowanych np. na aktywizację zawodową mieszkańców obszarów rewitalizacji, gdzie rozwiązania dedykowane ludności z obszaru rewitalizacji mogą być podejmowane poza obszarem

rewitalizacji. Takie przypadki wymagają szerszego uzasadnienia i wskazania siły tych powiązań i efektywności oddziaływania danego projektu rewitalizacyjnego.

3. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych/ przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych (a także szerzej: przedsięwzięć) jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

3.1 Komplementarność przestrzenna

- 1) Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji.
- 2) Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii.
- 3) Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.
- 4) Komplementarność przestrzenna skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia (np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) dla skuteczności programu rewitalizacji.

3.2 Komplementarność problemowa

- 5) Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych/ przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym).

6) Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań (np. tzw. „rewitalizacji technicznej”, „rewitalizacji społecznej” – określeń błędnie stosowanych, ponieważ rewitalizacja jest zawsze kompleksowa) koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru.

7) W komplementarności problemowej konieczne jest określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, oraz jego parametryzacja. Tak postawione zadanie ułatwi później wybór odpowiednich mierników/ wskaźników osiągania celów programu rewitalizacji.

8) Skuteczna komplementarność problemowa oznacza konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.

9) Dla uzyskania lepszych efektów komplementarności problemowej przydatna jest pogłębiona i usystematyzowana analiza zjawisk kryzysu na obszarze województwa przygotowana przez samorząd województwa. Analiza ta powinna obejmować m.in. sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną oraz obserwowane zjawiska i trendy demograficzne.

3.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

10) Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle.

11) W tworzeniu wymogów proceduralnych IZ RPO skupia uwagę na określeniu adekwatnych dla potrzeb i oczekiwanych standardów w zarządzaniu i wdrażaniu programów rewitalizacji.

3.4 Komplementarność międzyokresowa

12) W celu zapewnienia komplementarności międzyokresowej IZ RPO opracowuje analizę i krytyczną ocenę oraz formułuje wnioski na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013) sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji w województwie. Na tej podstawie dokonywane jest zaplanowanie sposobu wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności 2014-2020.

13) W oparciu o dokonaną analizę możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 (np. o charakterze infrastrukturalnym) projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym), realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020.

Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Zmiany wprowadzane w programach rewitalizacji odpowiadają na te potrzeby zmian, które wynikają głównie z ich ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu.

14) IZ RPO w projektowaniu wsparcia dla rewitalizacji wykorzystuje doświadczenia z poprzednich perspektyw, w tym wnioski z ewaluacji.

3.5 Komplementarność źródeł finansowania

15) Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.

16) Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji.

17) Koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE.

18) Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanых zmian.

4. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacja

1) Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością

obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

2) W programie rewitalizacji znajduje się opis procesu jego przygotowania dokumentujący udział w nim różnych grup interesariuszy w taki sposób, by możliwe było zweryfikowanie i ocena stopnia osiągniętego uspołecznienia, jak również określenie, w jaki sposób wybrana forma zarządzania programem rewitalizacji realizuje zasadę udziału w niej interesariuszy.

3) Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji, jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.

4) Partycypacja ukierunkowana jest na możliwie dojrzałe jej formy, a więc nieograniczające się jedynie do informacji czy konsultacji działań władz lokalnych, ale dążące do zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie czy kontrola obywatelska.

5. Minimalna zawartość (elementy) programu rewitalizacji

1) Program rewitalizacji zawiera co najmniej:

- a. opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy;
- b. diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych;
- c. zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia;
- d. wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji);
- e. cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk;
- f. listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji;

g. charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową;

h. mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji;

i. indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w lit. f oraz g, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE);

j. mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji;

k. system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji;

l. system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

2) Diagnoza (o której mowa w pkt 1 lit. b) zawarta w programie rewitalizacji (o ile nie została dokonana w innym dokumencie strategicznym lub planistycznym gminy przyjętym uchwałą rady gminy) obejmuje analizę wszystkich sfer, a w szczególności pogłębioną analizę kwestii społecznych dla określenia potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym (dotyczącym rozwiązywania problemów społecznych oraz pobudzającym aktywność lokalną), co pozwoli na przygotowanie działań rewitalizacyjnych o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu. Takie działania mają na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji.

3) Zasięgi przestrzenne obszaru lub obszarów rewitalizacji (o których mowa w pkt 1 lit. c) dokonywane są (o ile nie zostały dokonane w innym dokumencie strategicznym lub planistycznym gminy przyjętym uchwałą rady gminy) przy założeniu, że dany program rewitalizacji może obejmować więcej niż jedno terytorium wymagające wsparcia. Zasięg każdego z tych obszarów wyznaczany jest przy założeniu, że jest to terytorium ograniczone przestrzennie, tj. obejmujące tereny o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk istotne dla rozwoju danej gminy. Ustalenia zasięgu przestrzennego obszaru lub obszarów rewitalizacji dokonuje samorząd gminny, w oparciu o rozstrzygnięcia wynikające z innych dokumentów strategicznych lub planistycznych gminy lub w oparciu

o indywidualne kryteria (wraz z odniesieniem ich do wartości referencyjnych dla danej gminy) i przy uwzględnieniu kryteriów wskazanych przez IZ RPO, jeśli IZ RPO takie określi. Program rewitalizacji łącznie nie obejmuje więcej niż 20% powierzchni gminy i dotyczy liczby ludności nie większej niż 30% jej mieszkańców.

4) Opis planowanych działań rewitalizacyjnych, które będą realizowane w ramach danego programu rewitalizacji powinien zawierać przede wszystkim:

a. identyfikację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (o których mowa w pkt 1 lit. f), tj. takich, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji,

b. charakterystykę (zbiorczy opis) innych, uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. takich, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji. W opisie przedsięwzięć uzupełniających należy wskazać obszary tematyczne, zagadnienia istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji.

Zarówno przedsięwzięcia główne (podstawowe), jak i uzupełniające (pozostałe), są przedsięwzięciami zaplanowanymi/wynikającymi z programu rewitalizacji.

5.3 USTAWA O REWITALIZACJI

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji uchwalona została przez Sejm na podstawie projektu przedstawionego przez Radę Ministrów. Podpisanie *ustawy* przez Prezydenta RP nastąpiło w dniu 28 października 2015 r., zaś jej publikacja w Dzienniku Ustaw, pod pozycją 1777 – w dniu 3 listopada 2015 r. Przepisy ustawy weszły w życie z dniem 18 listopada 2015 r., za wyjątkiem zmiany dotyczącej podatku od nieruchomości, której wejście w życie oznaczono na 1 stycznia 2016 r., zgodnie z regułami dotyczącymi wejścia w życie przepisów podatkowych.

Ustawa, po raz pierwszy w polskim systemie prawnym, porusza zagadnienie rewitalizacji, rozumianej jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych polskich miast i miejscowości. Prowadzenie procesu rewitalizacji stanowi szansę na odwrócenie negatywnych trendów rozwojowych obszarów zdegradowanych przy uwzględnieniu potrzeb społeczności lokalnej, zagadnień gospodarczych, przestrzennych, czy przyrodniczych.

Opracowanie i uchwalenie *ustawy* miało na celu usprawnienie procesu rewitalizacji prowadzonego przez samorząd. Dotychczasowe działania, często ze względu na brak modelowych rozwiązań i schematów postępowania, nie przynosiły oczekiwanych skutków. *Ustawa* dostarcza podstawowych narzędzi niezbędnych do prowadzenia rewitalizacji przez gminę, której zadaniem własnym jest przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie swoich właściwości. Gminy, wykorzystując przepisy *ustawy*, mogą korzystać ze sprawnych narzędzi rewitalizacji oraz gotowego scenariusza działań, który zapewnia uwzględnienie wszystkich najważniejszych czynników potrzebnych do osiągnięcia sukcesu, np. koncentracji terytorialnej, uwzględnienia aspektów społecznych, przestrzennych itp.

Ustawa o rewitalizacji nie zawiera szczególnych regulacji w zakresie źródeł finansowania tego procesu. Ustanawiając elementy rewitalizacji zadaniem własnym gminy przesądza, że możliwe jest jego finansowanie ze środków publicznych.

Jednym z głównych źródeł finansowania rewitalizacji w latach 2014-2020 są fundusze UE. Procesowi temu została nadana istotna ranga w perspektywie finansowej 2014-2020 poprzez wskazanie jej w Umowie Partnerstwa jako jednego z pięciu tzw. obszarów strategicznej interwencji (*miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji*). Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji są współfinansowane z regionalnych oraz krajowych programów operacyjnych. Najwięcej środków na rewitalizację zostało przeznaczonych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. W każdym z nich wyodrębniono część alokacji, która może być wydatkowana jedynie na projekty rewitalizacyjne. Z kolei krajowe programy operacyjne (Infrastruktura i Środowisko; Wiedza, Edukacja, Rozwój; Polska Wschodnia; Polska Cyfrowa; Pomoc Techniczna) stanowią uzupełniające źródło współfinansowania przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji.

Dokumentem określającym kryteria i wymogi, jakie muszą spełniać projekty rewitalizacyjne, które ubiegają się o wsparcie ze środków UE są *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. Skierowane są do Instytucji Zarządzających regionalnymi i krajowymi programami operacyjnymi.

Zadania bezpośrednio związane z rewitalizacją współfinansowane są głównie w odniesieniu do priorytetu inwestycyjnego 9b *Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach Gminnych i wiejskich*. Podstawowym kryterium dla projektów rewitalizacyjnych (to jest projektów wynikających z programu rewitalizacji) w ramach Priorytetu 9b, warunkującym możliwość złożenia wniosku o ich dofinansowanie, jest ich wynikanie z obowiązującego programu rewitalizacji, przygotowanego przez radę gminy oraz spełnianie wymagań określone

w *Wytycznych*. Z kolei w przypadku projektów rewitalizacyjnych składanych w ramach innych priorytetów inwestycyjnych niż 9b, przez fakt bycia „rewitalizacyjnymi” mogą one uzyskać preferencje w ocenie.

Rewitalizacja finansowana ze środków UE może być prowadzona zarówno na obszarach Gminnych, jak i wiejskich oraz miejsko-wiejskich. O dofinansowanie na takie przedsięwzięcia mogą występować bardzo różne podmioty, m.in. organizacje pozarządowe, samorządy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe czy przedsiębiorcy. Przykładem działań rewitalizacyjnych mogą być projekty związane z aktywizacją społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (środki na takie cele są zaplanowane w programach regionalnych, w częściach finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego), wsparciem wejścia lub powrotem na rynek pracy (aktywność zawodowa), rozwojem przedsiębiorczości, poprawą efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych, zrównoważonym transportem Gminnym, promocją działań dotyczących kultury, w tym ochrony i opieki nad zabytkami, środowiska naturalnego i ochrony terenów zielonych.

Ustawa stanowi podstawowy sposób prawnego uregulowania zagadnienia rewitalizacji przez władze prawodawcze. Wyraża normy prawne, które są powszechnie obowiązujące. Wiążą one zarówno organy administracji publicznej, jak i wszystkie osoby fizyczne, osoby prawne i inne podmioty.

Gminy, nie dysponując dotąd dedykowaną rewitalizacji *ustawą*, prowadziły działania rewitalizacyjne w oparciu o uchwały, w których zawierały programy działań służących wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego. Uchwały te, różnie zatytułowane (np. lokalny program rewitalizacji, Gminy program rewitalizacji) przyjmowane były w oparciu o art. 18 ust. 2 pkt 6 *ustawy o samorządzie gminnym*, ustanawiający kompetencję gminy do uchwalania tzw. programów gospodarczych – naprawczych realizowanych w różnych uwarunkowaniach.

Prawodawca zmierzył się zatem z problemem odniesienia się w treści *ustawy* do zastanych sytuacji, na które *ustawa* może wpływać. Dlatego w przepisie art. 52 ust. 1 zawarto regulacje o charakterze przejściowym. Przepis ten pozwala gminie kontynuować działania rewitalizacyjne w oparciu o opisane programy gospodarcze (niezależnie od tytułu nadanego uchwałom) do końca 2023 r. *Ustawa* w tym zakresie ma zatem charakter fakultatywny – oznacza to, że gmina prowadząca w dniu jej wejścia w życie działania rewitalizacyjne, nie musi stosować rozwiązań ustawowych.

Fakultatywności ustawy nie należy zatem rozumieć jako możliwość niestosowania się do jej norm, lecz wyłącznie jako możliwość (w granicach przepisów w niej zawartych)

nieprowadzenia działań rewitalizacyjnych na zasadach w niej określonych, w okresie przejściowym.

Fakultatywność *ustawy* określona w przepisach przejściowych dotyczy również możliwości uchwalania po jej wejściu w życie nowych programów rewitalizacji w oparciu o art. 18 ust. 2 pkt 6 *ustawy o samorządzie gminnym*. Wynika to z brzmienia przepisu art. 52 ust. 1, który – zezwalając na realizację przedsięwzięć określonych w programach – nie precyzuje daty uchwalenia tych programów. Kryterium daty pojawia się za to w art. 52 ust. 2 *ustawy* – regulacje te czytane łącznie pozwalają na dopuszczenie możliwości opisanej powyżej.

Prowadzenie rewitalizacji bez korzystania z rozwiązań ustawowych (bez uchwalania GPR) nie jest przeszkodą do aplikowania o środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. W przypadku, w którym gmina chce się ubiegać o otrzymanie środków unijnych na projekty rewitalizacyjne musi opracować program rewitalizacji zgodny z wymaganiami wynikającymi z *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* (co do zasady – w aspekcie merytorycznym są to wymogi tożsame do ustawowych, jednak uproszczone są kwestie proceduralne), oraz z wymaganiami i wytycznymi, które zostaną przyjęte przez Instytucje Zarządzające poszczególnymi RPO. W *ustawie* wprowadzono definicję legalną rewitalizacji, wskazując w art. 2 ust. 1, że jest to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Definicja ta wprowadza szereg zasad ogólnych, a także pojęć, które precyzowane są w dalszych przepisach *ustawy*. Przede wszystkim określa rewitalizację jako proces, nie zaś jednostkowe zdarzenie. Z zasadą tą korespondują dalsze przepisy *ustawy*, opisujące kolejne fazy tego procesu: diagnostykę, przygotowanie programu, jego realizację, a w końcu ocenę aktualności prowadzącą do modyfikacji procesu lub uznania go za zakończony.

Proces ten dotyczyć ma wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego. Szczegółowa definicja tego obszaru oraz sposób jego wyznaczania opisane są w rozdziale 3 *ustawy*. Wyprowadzenie ze stanu kryzysowego należy rozumieć, jako spowodowanie zmiany w zakresie intensywności występowania niekorzystnych zjawisk (art. 9 *ustawy*). Proces ten ma mieć charakter kompleksowy. Jest to odpowiedź na dotychczasowe negatywne doświadczenia w prowadzeniu rewitalizacji, którą nazywano procesy o charakterze wybiórczym, wycinkowym, zwykle skoncentrowane na działaniach łatwiejszych do przeprowadzenia i dających szybki efekt, takich jak np. remonty

budynków lub przebudowy dróg. Stosunkowo najrzadziej podejmowano działania najtrudniejsze do przeprowadzenia, o wieloletnim charakterze.

Rewitalizacja, stanowiąca zasadniczo zadanie publiczne, prowadzona ma być nie tylko przez podmioty publiczne, lecz przez interesariuszy tego procesu. Deklaracja ta podkreśla złożoność procesu rewitalizacji, który dla pełnego powodzenia wymaga zaangażowania nie tylko odpowiednich władz publicznych, lecz również innych osób i podmiotów, których szeroko pojęte interesy spotykają się na obszarze rewitalizacji.

W *ustawie* zawarto dodatkowo otwarty katalog interesariuszy, wskazując, że są nimi w szczególności:

1. mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
2. pozostali mieszkańcy gminy, nie mieszkający na obszarze rewitalizacji;
3. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
4. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
5. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
6. organy władzy publicznej;
7. podmioty inne niż organy władzy publicznej, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa (np. spółki Skarbu Państwa realizujące inwestycje infrastrukturalne, Agencja Mienia Wojskowego).

Ostatnim elementem definicji jest wskazanie gminnego programu rewitalizacji, opisanego w rozdziale 4 *ustawy*, jako podstawy prowadzenia rewitalizacji. *Ustawa* przewiduje obowiązek uchwalenia tego programu w przypadku, gdy gmina chce skorzystać z jej narzędzi.

Ustawa stanowi, że przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią zadania własne gminy. Przepis ten stosuje się również do miast na prawach powiatu, których władze łączą kompetencje właściwe gminom i powiatom.

Gmina korzysta z domniemania wykonywania zadań publicznych, określonych, jako jej zadania własne. Pomimo tego domniemania, w orzecznictwie nie przyjęła się możliwość uznania rewitalizacji lub jej elementów za zadanie własne bez wyraźnej podstawy ustawowej. Rewitalizacji nie ma bowiem w podstawowym katalogu zadań własnych gminy, umieszczonym w art. 7 *ustawy o samorządzie gminnym*. Katalog ten uzupełniono zatem odpowiednim zapisem *ustawy*. Wychodząc z założenia, że rewitalizacja jest procesem prowadzonym przez interesariuszy (działania, które składają się na proces rewitalizacji mogą być wykonywane zarówno przez gminę, jak również inne podmioty publiczne i prywatne) wskazano, że zadaniem własnym nie jest „rewitalizacja”, jako całość, lecz wybrane jej elementy, w tym jej prowadzenie jedynie w zakresie właściwości gminy (tj. realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych należących do zadań własnych bądź zleconych gminy).

Ustawa określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji, a jej poszczególne rozdziały dotyczą:

1. Przepisów ogólnych, w tym art. 2.1 podający definicję rewitalizacji:

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;

7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa;

2. Partycypacji społecznej:

Według ustawy partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji. Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji polegają w szczególności na:

- 1) poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- 2) prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- 3) inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- 4) zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- 5) wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- 6) zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

W tym rozdziale pojawia się pojęcie konsultacji społecznych. Konsultacje społeczne prowadzi wójt, burmistrz albo prezydent miasta. O rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz formach, w jakich będą prowadzone, powiadamia się nie później niż w terminie 7 dni przed dniem ich przeprowadzenia, w sposób zapewniający udział w nich możliwie szerokiego grona interesariuszy, co najmniej poprzez obwieszczenie, ogłoszenie w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie oraz ogłoszenie na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Formami konsultacji społecznych są:

- 1) zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularzy zamieszczonych na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej;
- 2) spotkania, debaty, warsztaty, spacer studyjny, ankiety, wywiady, wykorzystanie grup przedstawicielskich lub zbieranie uwag ustnych.

Konsultacje społeczne prowadzi się w sposób ułatwiający zrozumienie prezentowanych treści i odniesienie się do nich, a w przypadku gdy jest to uzasadnione specyfiką konsultowanych treści, z użyciem wizualizacji oraz sporządzonych w języku niespecjalistycznym skrótów i zestawień informacji zawartych w dokumentach poddawanych konsultacjom.

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Dopuszcza się powołanie osobnych Komitetów Rewitalizacji dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji. Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnia wójt, burmistrz albo prezydent miasta.

3. Obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji:

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć, jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym

z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się, jako obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokojowe, na których występują negatywne zjawiska, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

Wniosek o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zawiera wskazanie granic tych obszarów wykonane na mapie w skali co najmniej 1:5000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2015 r. poz. 520, z późn.zm.).

4. Gminnego Programu Rewitalizacji:

Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

- 1) szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru;
- 2) opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych;
- 3) opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji;
- 4) cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk;
- 5) opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:
 - a) listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację,

szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, o ile dane te są możliwe do wskazania,

b) charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;

6) mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych;

7) szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych;

8) opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu;

9) system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji;

10) określenie niezbędnych zmian w prawie miejscowym;

11) wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania;

12) wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym:

a) wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,

b) wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwaleni albo zmiany,

c) w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu;

13) załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zamieszczone w gminnym programie rewitalizacji mogą być realizowane również poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki. W przypadku, gdy w związku z rewitalizacją następuje czasowa lub trwała zmiana miejsca zamieszkania osób na miejsce położone poza obszarem rewitalizacji, w gminnym

programie rewitalizacji uwzględnia się przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmujące te osoby.

Gminny program rewitalizacji nie stanowi aktu prawa miejscowego.

Postępowanie w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w sprawie uchwalenia albo zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego można wszcząć przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji, a po sporządzeniu i zamieszczeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej projektu gminnego programu rewitalizacji. Uchwalenie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy następuje po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji. Niezwłocznie po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji, rada wprowadza konieczne zmiany w Wieloletniej Prognozie Finansowej związane z przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zaplanowanymi do realizacji w ramach GPR. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do wieloletniej prognozy finansowej gminy, rada wprowadza przedsięwzięcia niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.

Gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. Ocena sporządzona przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

5. Specjalnej Strefy Rewitalizacji:

Na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta rada gminy podejmuje uchwałę w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Strefę ustanawia się w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia. Wniosek o ustanowienie Strefy składa się po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji i zgodnie z jego ustaleniami. Uchwała w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Strefy stanowi akt prawa miejscowego.

6. *Zmian w przepisach obowiązujących,*
7. *Przepisów przejściowych i końcowych:*

Do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. W takim przypadku wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, Strefy, a także uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji nie jest dopuszczalne. Jeżeli program, uchwalony przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zawiera co najmniej opis procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów gminy oraz diagnozę pozwalającą na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, na jego podstawie może zostać opracowany i uchwalony gminny program rewitalizacji. W takim przypadku rada gminy, na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, przed przystąpieniem do sporządzania gminnego programu rewitalizacji, podejmuje uchwałę w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, na podstawie diagnozy pozwalającej na wyznaczenie tych obszarów zawartej w programie. Po przyjęciu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, wójt, burmistrz albo prezydent miasta kolejno:

- 1) opracowuje na podstawie programu, projekt gminnego programu rewitalizacji;
- 2) przeprowadza konsultacje społeczne projektu gminnego programu rewitalizacji;
- 3) wprowadza zmiany wynikające z konsultacji społecznych oraz przedstawia radzie gminy do uchwalenia projekt gminnego programu rewitalizacji.

5.3.1 UCHWALENIE GPR

Zasadnicze elementy procedury prowadzącej do przyjęcia uchwały rady gminy określone są w *ustawie o samorządzie gminnym*. Zgodnie z zawartymi tam regulacjami, do właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej. Rada gminy zajmuje stanowisko w formie uchwał, które zapadają zwykłą większością głosów w obecności, co najmniej połowy ustawowego składu rady, w głosowaniu jawnym. Rada gminy obraduje na sesjach, zaś w bieżących pracach wspomagają ją organy wewnętrzne – komisje. Szczegóły organizacji prac rady określa statut gminy.

Ustawa uzupełnia te ogólne regulacje o szczegółowe unormowania dotyczące sposobu uchwalania gminnego programu rewitalizacji, w celu uwzględnienia specyfiki tego dokumentu.

W ramach procedury opracowywania projektu GPR przeprowadza się również, w przypadkach tego wymagających, strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko.

Procedurę uchwalania GPR rozpoczyna podjęcie przez radę gminy uchwały o przystąpieniu do jego sporządzania. Uchwała ta podjęta może być z własnej inicjatywy rady gminy bądź na wniosek wójta. Jej podjęcie możliwe jest jedynie po wejściu w życie uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Uchwała ta wiąże wójta, który ma obowiązek dokonania po jej podjęciu kolejnych kroków w procedurze uchwalania GPR.

Drugim etapem procedury uchwalania GPR jest dokonanie przez wójta ogłoszenia informującego podjęciu przez radę gminy uchwały inicjującej proces. Wójt dokonuje ogłoszenia obligatoryjnie na cztery sposoby (na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej, w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, w prasie lokalnej oraz przez obwieszczenie). Ogłoszenie powinno nastąpić niezwłocznie po wydaniu uchwały.

Następnie Wójt sporządza projekt GPR i poddaje go szeroko rozumianemu opiniowaniu, w ramach którego najpierw przeprowadza konsultacje społeczne (na zasadach określonych w rozdziale 2 *ustawy*), i przedstawia projekt do zaopiniowania przez organy administracji publicznej i inne podmioty.

Kolejnym etapem procedury jest uzyskanie opinii organów administracji publicznej i innych podmiotów. Rozwiązania dotyczące opiniowania projektu GPR oparto na podobnych rozwiązaniach obowiązujących na gruncie *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* w odniesieniu do studium, aktualne pozostają zatem uwagi czynione przez orzecznictwo i komentatorów odnośnie charakteru czynności opiniowania na gruncie tej ustawy. Należy zatem podkreślić, że opinia nie ma charakteru wiążącego, jednak obowiązkowe jest wystąpienie o jej uzyskanie. *Ustawa* wprowadziła termin na przedstawienie opinii, wynoszący od 14 do 30 dni, licząc od dnia doręczenia projektu gminnego programu rewitalizacji. Termin, w zakresie widełek ustawowych, określa wójt. Nieprzedstawienie opinii w wyznaczonym terminie uważa się za równoznaczne z pozytywnym zaopiniowaniem projektu gminnego programu rewitalizacji. Za pozytywną opinię uznane zostanie zatem zarówno przedstawienie opinii (jakiegokolwiek) po terminie, jak i powstrzymanie się od kierowania opinii.

Ostatnim etapem procedury, za który odpowiada wójt, jest wprowadzenie do projektu GPR zmian wynikających zarówno z konsultacji społecznych jak i opiniowania oraz przedstawienie dokumentu Radzie Gminy celem uchwalenia.

5.3.2 SKUTKI UCHWALENIA GPR

GPR stanowi dokument strategiczny gminy wyznaczający kierunki jej działań w procesie rewitalizacji oraz warunki organizacyjno-finansowe tych działań. Nie stanowiąc aktu prawa miejscowego, nie wiąże powszechnie, stanowi jednak warunek niezbędny do uchwalenia przez gminę aktów prawa miejscowego stanowiących akty wykonawcze GPR (takich jak uchwała w sprawie wyznaczenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, miejscowy plan rewitalizacji).

5.3.3 STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zasady przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko określa ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko jest postępowaniem, które przeprowadza się dla określonych rodzajów dokumentów opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji lub inne podmioty wykonujące funkcje publiczne. Do ww. dokumentów należą:

1. Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju, studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, plany zagospodarowania przestrzennego oraz strategie rozwoju regionalnego;
2. Polityki, strategie, plany lub programy w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
3. Pozostałe polityki, strategie, plany i programy, jeżeli ich realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony;
4. Dokumenty inne niż wymienione, jeżeli wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub gdy

realizacja ich postanowień może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest też wymagane w przypadku wprowadzania zmian do już przyjętych ww. dokumentów.

W szczególnych przypadkach, opisanych w art. 48 ustawy Prawo ochrony środowiska, możliwe jest odstępianie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Informację o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organ opracowujący projekt dokumentu powinien podać do publicznej wiadomości bez zbędnej zwłoki.³

Gminny program rewitalizacji, co do zasady będzie podlegać strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. GPR w rozumieniu przepisów regulujących oceny oddziaływania na środowisko stanowić może jeden z dwóch rodzajów dokumentów. Będzie zatem dokumentem, o którym mowa w art. 46 pkt 2 *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* – jeżeli będą w nim przewidziane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. W innych przypadkach uznany zostanie za dokument, o którym mowa w art. 47 tej *ustawy* – jeżeli Wójt Gminy po uzgodnieniu z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska uzna, że GPR wyznacza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub że realizacja postanowień GPR może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko. W pierwszym z przypadków możliwe będzie odstępianie od obowiązku przeprowadzenia strategicznej oceny – proces ten przebiega zgodnie z art. 48 i 49 ww. *ustawy*. Tak jak w przypadku innych dokumentów podlegających ocenie, procedura ta stosowana jest również w przypadku zmiany brzmienia uchwały, jednak z zastrzeżeniem zmian nieistotnych („[...] jeżeli organ administracji zamierza wprowadzić niewielkie modyfikacje w przyjętych dokumentach, dotyczących obszarów w granicach jednej gminy, które zasadniczo wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, będzie mógł je wprowadzić bez tej oceny, odstępując w trybie określonym w art. 48 ustawy od obowiązku jej przeprowadzenia.”).

5.3.4 WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA

Wieloletnia prognoza finansowa JST stanowi instrument wieloletniego planowania finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego. Inicjatywa w sprawie sporządzenia

³ <http://www.gdos.gov.pl/strategiczna-oos>

projektu uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej i jej zmiany należy wyłącznie do zarządu jednostki samorządu terytorialnego.

Wieloletniej Prognozy Finansowej obejmuje prognozę m.in. takich parametrów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego, jak:

- dochody bieżące oraz wydatki bieżące budżetu,
- dochody majątkowe oraz wydatki majątkowe budżetu,
- wynik budżetu wraz ze wskazaniem przeznaczenia nadwyżki albo sposobu sfinansowania deficytu,
- przychody i rozchody budżetu, z uwzględnieniem długu zaciągniętego oraz planowanego do zaciągnięcia.

Obligatoryjnym elementem Wieloletniej Prognozy Finansowej jest również kwota długu jednostki samorządu terytorialnego wraz ze wskazaniem sposobu sfinansowania jego spłaty, fakultatywnym zaś upoważnienie dla organu wykonawczego do zaciągania zobowiązań. Ustawodawca nakazuje ponadto, aby część składową Wieloletniej Prognozy Finansowej stanowiły objaśnienia przyjętych wartości. Wieloletnia Prognoza Finansowa obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. Prognozę kwoty długu sporządza się na okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania. Wzór wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego oraz załączników do niej określa Minister Finansów w rozporządzeniu (zob. rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego, Dz.U. z 2013 r., poz. 86 z późn. zm.).⁴

Uchwalenie GPR rodzi skutki w zakresie obowiązku dostosowania brzmienia załącznika do wieloletniej prognozy finansowej gminy (WPF). Rada gminy ma obowiązek niezwłocznego wprowadzenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w GPR, służących realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, o którym mowa w art. 226 ust. 3 *ustawy o finansach publicznych*. Wprowadzenie tych danych możliwe jest jednak wyłącznie w przypadku, gdy ich zakres i stopień szczegółowości umożliwiają zamieszczenie przedsięwzięcia (inwestycji) w WPF. Zakres zawartości załącznika do WPF określa przepis art. 226 ust. 3 *ustawy o finansach publicznych*, zgodnie z którym zamieszcza się w nim odrębnie dla każdego przedsięwzięcia:

1. nazwę i cel;

4

<http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=BC5B67D0F02C1A4FC1257A5A002265BA&litera=W>

2. jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za realizację lub koordynującą wykonywanie przedsięwzięcia;
3. okres realizacji i łączne nakłady finansowe;
4. limity wydatków w poszczególnych latach;
5. limit zobowiązań.

W rozumieniu *ustawy o finansach publicznych* przedsięwzięcia to wieloletnie programy, projekty lub zadania – jest to zatem kategoria szeroka, umożliwiająca zarówno uwzględnienie pojedynczych inwestycji (np. przebudowy odcinka drogi), jak i bardziej złożonych programów np. interwencji społecznej.

Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych, a zatem niezwłocznie po określeniu dla inwestycji parametrów wpisywanych do *WPF*.⁵

⁵ <http://mib.gov.pl/files/0/1796888/Ustawaorewitalizacijpraktycznykomentarz.pdf>

ROZDZIAŁ VI

DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH

6.1 IDENTYFIKACJA NEGATYWNYCH ZJAWISK

Pogłębiona diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych dokonana na potrzeby opracowania Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Łapanów oraz Analiza SWOT, pozwoliła na identyfikację negatywnych zjawisk występujące na terenie gminy Łapanów.

Analizie podlegało występowanie negatywnych zjawisk w sferze: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno- funkcjonalnej i technicznej.

Negatywne zjawiska SPOŁECZNE:

1. Odpływ młodzieży (w szczególności wykształconej) poza terytorium gminy.
2. Brak koordynacji w zakresie promocji gospodarczej i kompleksowej obsługi inwestora.
3. Słabe dostosowanie oferty edukacyjnej do lokalnego rynku pracy.
4. Preferowanie przez część społeczeństwa pasywnych form spędzania czasu wolnego.
5. Brak umiejętności i nawyków aktywnego spędzania czasu wolnego.
6. Niewystarczający system wsparcia dla osób starszych.
7. Niewystarczająca ilość przedsięwzięć kulturalnych dla mieszkańców

Negatywne zjawiska GOSPODARCZE:

1. Brak zachęt inwestycyjnych dla inwestorów.
2. Niewielka liczba przedsiębiorstw na obrzeżach gminy
3. Brak dużych przedsiębiorstw

Negatywne zjawiska ŚRODOWISKOWE:

1. Występujące zagrożenie powodziowe spowodowane niedrożnością rowów i przepustów.
2. Niewystarczająca świadomość mieszkańców w zakresie racjonalnego wykorzystania energii i źródeł odnawialnych.
3. Niski udział energii odnawialnej w bilansie energetycznym.

4. Niezadowalający stan techniczny oczyszczalni ścieków.
5. Niezadowalająca ilość zbiorników wody pitnej.

Negatywne zjawiska PRZESTRZENNO- FUNKCJONALNE:

1. Niezadowalający standard przestrzeni publicznej.
2. Mała ilość miejsc do zabawy i rekreacji dzieci i młodzieży.
3. Nieprawidłowość i uciążliwość obecnego systemu komunikacyjnego w szczególności brak chodników i zły stan techniczny nawierzchni części dróg gminnych i powiatowych.
4. Słaby system weekendowej komunikacji przewozów osobowych.
5. Brak ścieżek rowerowych.
6. Niewystarczająca i nie w pełni gwarantująca zapotrzebowanie infrastruktura oświatowa na terenie gminy.
7. Mała ilość infrastruktury kulturalnej nierozwiązująca problemów spędzania czasu wolnego przez mieszkańców.
8. Niewystarczająca infrastruktura Gminnego Zakładu Komunalnego wraz z oczyszczalnią ścieków.
9. Niewystarczająca ilość obiektów sportowych na terenie gminy.

Negatywne zjawiska TECHNICZNE:

1. Niezadowalający stan techniczny budynków użyteczności publicznej.
2. Niezadowalający stan techniczny dróg, infrastruktury drogowej.

6.2 WSKAŹNIKI NEGATYWNYCH ZJAWISK

Dla gminy Łapanów dokonano szczegółowej analizy wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego w oparciu o wskaźniki zjawisk społecznych oraz zjawisk gospodarczych, technicznych i środowiskowych wykazanych dla poszczególnych jednostek terytorialnych gminy Łapanów. Do celów analizy wyszczególniono 17 obszarów terytorialnych. W celu zachowania zgodności z ustawą i wytycznymi delimitacji obszaru zdegradowanego dla gminy można dokonać w oparciu o analizę mierników wyłącznie w odniesieniu do średnich wartości dla całej gminy. Takie podejście gwarantuje, że zidentyfikowane zostaną te obszary, które faktycznie znajdują się w najtrudniejszej sytuacji.

6.2.1 WSKAŹNIKI ZJAWISK SPOŁECZNYCH

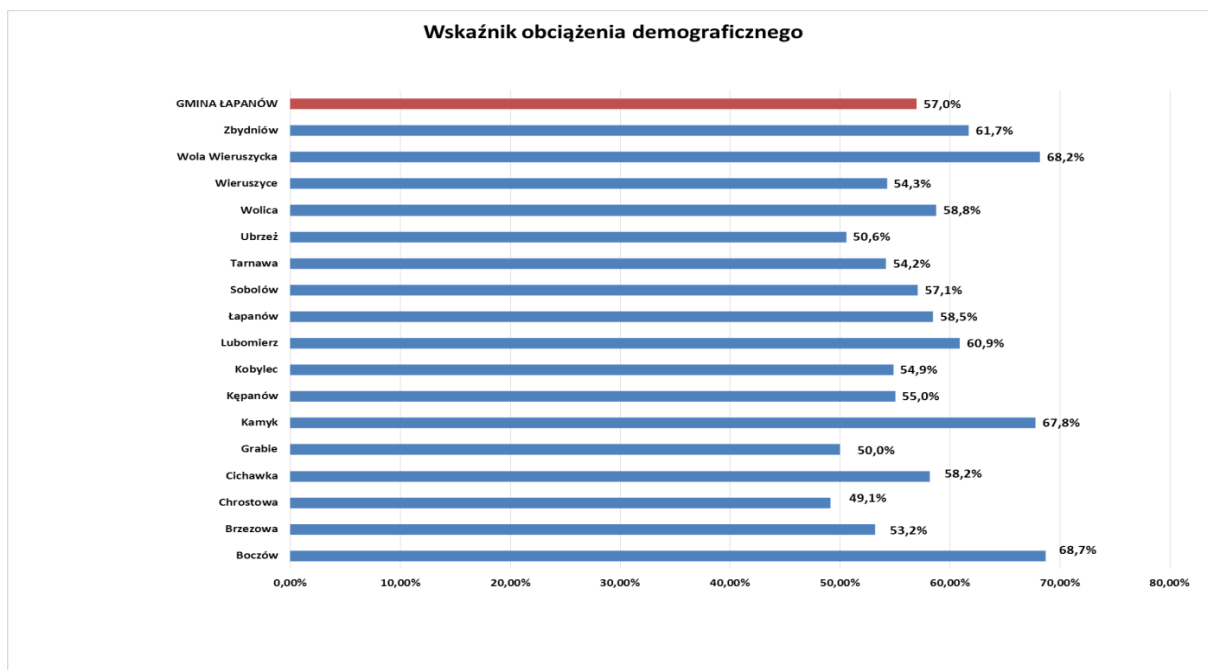
BEZROBOCIE I WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO

STOPA BEZROBOCIA. Stan na 31 grudnia 2015 rok

Lp.	Jednostka terytorialna	Liczba ludności	Liczba osób bezrobotnych	Ludność w wieku produkcyjnym	WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO (jako stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym)	STOPA BEZROBOCIA
1	Boczów	307	5	182	69%	3%
2	Brzezowa	386	12	252	53%	5%
3	Chrostowa	337	5	226	49%	2%
4	Cichawka	514	15	325	58%	5%
5	Grabie	600	19	400	50%	5%
6	Kamyk	354	7	211	68%	3%
7	Kępanów	231	6	149	55%	4%
8	Kobylec	830	22	536	55%	4%
9	Lubomierz	251	7	156	61%	4%
10	Łapanów	1263	32	797	58%	4%
11	Sobolów	754	25	480	57%	5%
12	Tarnawa	740	28	480	54%	6%
13	Ubrzeż	262	8	174	51%	5%
14	Wolica	281	4	177	59%	2%
15	Wieruszycze	145	1	94	54%	1%
16	Wola Wieruszycza	148	4	88	68%	5%
17	Zbydniów	553	19	342	62%	6%
Ogółem Gmina Łapanów		7956	219	5069	57%	4%
STOPA BEZROBOCIA Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym (liczba osób w wieku 18-59 lub 64 lata)						

Źródło: Urząd Gminy Łapanów

Wskaźnik obciążenia demograficznego gminy Łapanów

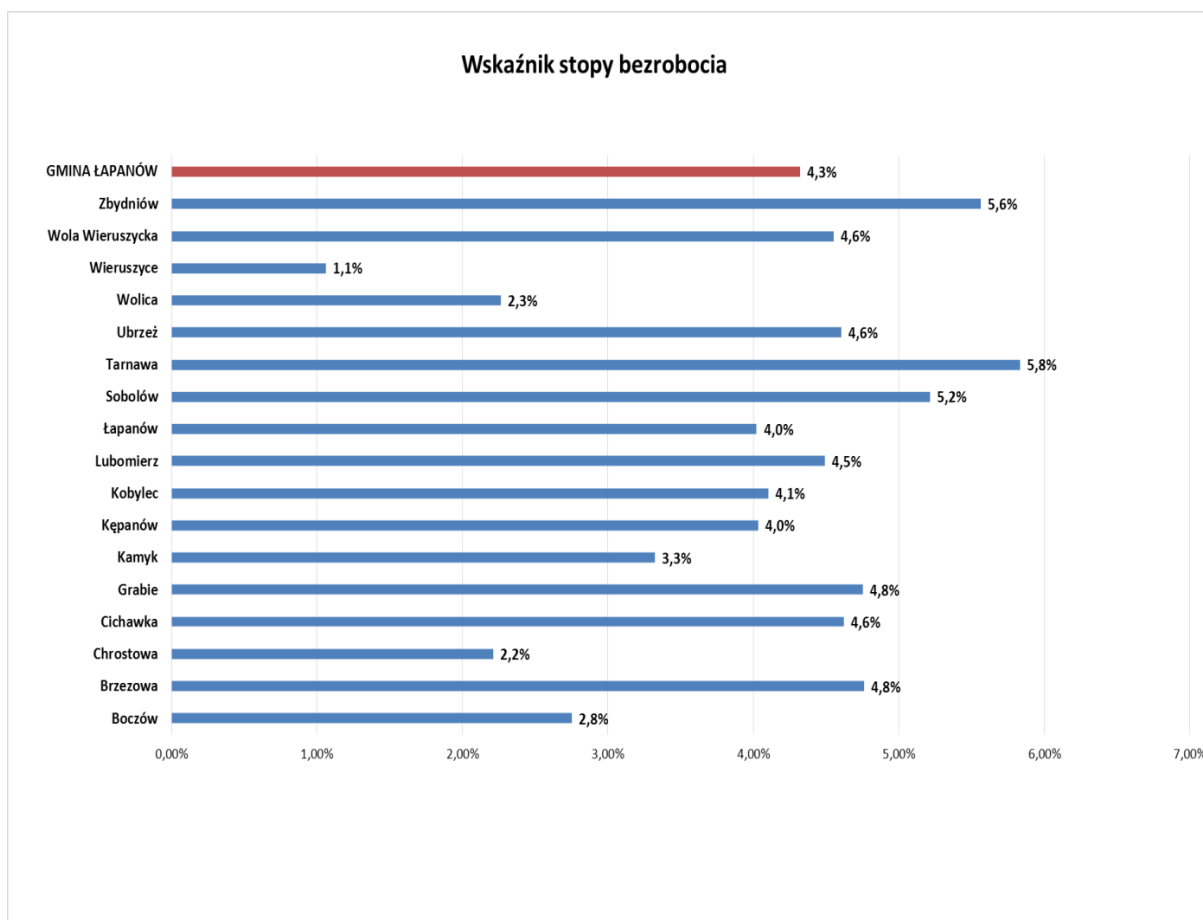
Źródło: Opracowanie własne

Wskaźnik obciążenia demograficznego pokazuje dosyć jasno, że struktura demograficzna gminy Łapanów jest niekorzystna tym samym odzwierciedlając negatywne trendy obserwowane na poziomie całego kraju. Wskaźnik obciążenia demograficznego wynosi 57 % w całej gminie Łapanów.

Problemy obciążenia demograficznego w szczególności dotyczą następujące obszary: 1) Boczów, 2) Kamyk oraz 3) Wola Wieruszycka.

Skutki wysokiego obciążenia demograficznego mogą częściowo być kompensowane przez dobrą sytuację na rynku pracy, dlatego kolejnym poddanym analizie wskaźnikiem jest poziom stopy bezrobocia.

Wskaźnik stopy bezrobocia gminy Łapanów

Źródło: Opracowanie własne

Wysoka stopa bezrobocia jest jednym z podstawowych wskaźników obciążenia społecznego. Wysokie bezrobocie wskazuje, bowiem na niewykorzystany potencjał ludzki. Długotrwałe, chroniczne bezrobocie może prowadzić do wykluczenia społecznego. Co więcej długie pozostawanie bez pracy często przekłada się na powstawanie kolejnych problemów społecznych, w tym min.: znaczne koszty materialne związane z utrzymaniem bezrobotnych oraz służb zajmujących się ich problemami i obsługą, spadek dochodów rodzin, rozszerzenie się społecznych kręgów ubóstwa, degradację psychiczną i moralną osób pozostających bez pracy (poczucie beznadziejności, pesymizm, uczucie bezużyteczności, depresja itp.) a często także zjawiska patologii społecznej - alkoholizm, narkomania, przestępczość itd. Nasza analiza wykazała, że najwyższy wskaźnik bezrobocia występuje w 1) Zbydniowie oraz 2) Tarnawie.

PRZESTĘPCZOŚĆ I WYKROCZENIA

WSKAŹNIK POZIOMU PRZESTĘPCZOŚCI w %. Stan na 31 grudnia 2015 rok

Lp.	Jednostka terytorialna	Liczba przestępstw w roku 2014	Liczba przestępstw w roku 2015	WSKAŹNIK POZIOMU PRZESTĘPCZOŚCI I WYKROCZEŃ (DYNAMIKA ZMIAN W %)
1	Boczów	2	0	0,00

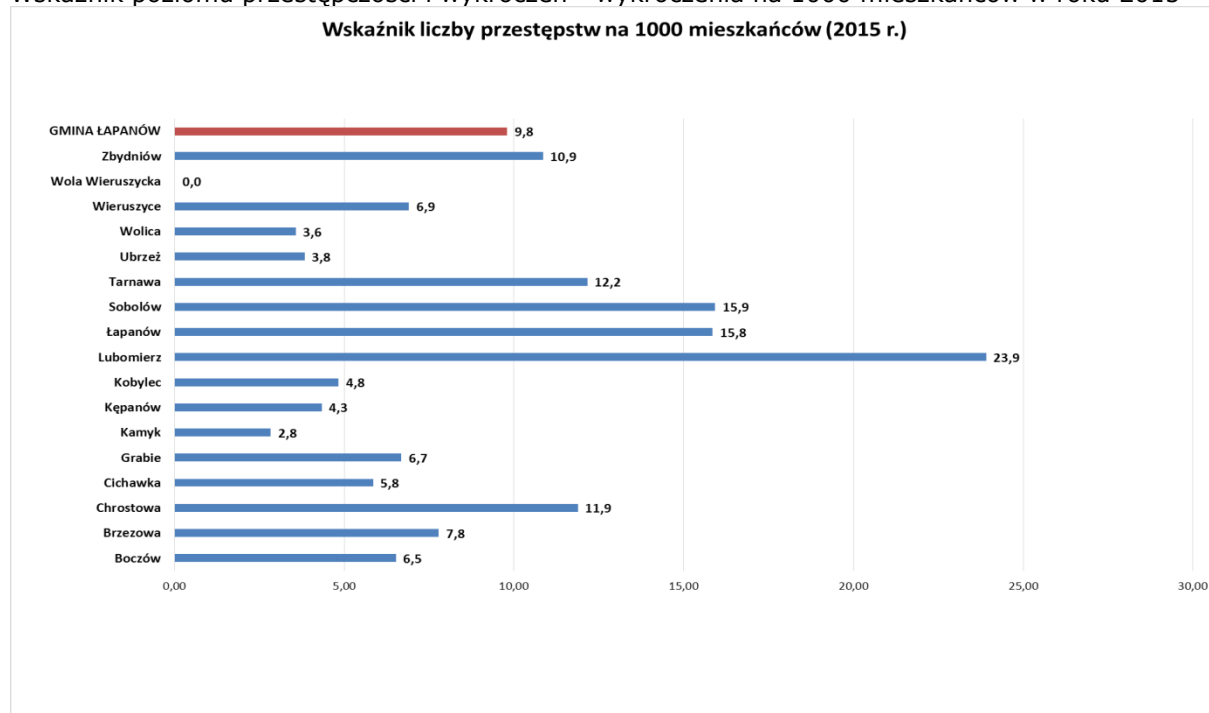
2	Brzezowa	4	3	-0,25
3	Chrostowa	3	4	0,33
4	Cichawka	3	3	0,00
5	Grabie	4	4	0,00
6	Kamyk	3	1	-0,67
7	Kępanów	2	1	-0,50
8	Kobylec	4	4	0,00
9	Lubomierz	1	6	5,00
10	Łapanów	21	20	-0,05
11	Sobolów	9	12	0,33
12	Tarnawa	4	9	1,25
13	Ubrzeż	2	1	-0,50
14	Wolica	0	1	1,00
15	Wieruszyce	0	1	1,00
16	Wola Wieruszycka	0	0	1,00
17	Zbydniów	6	6	0,00

WSKAŹNIK POZIOMU PRZESTĘPCZOŚCI I WYKROCZEŃ W %

Liczba przestępstw (przeciwko życiu i zdrowiu oraz przeciwko mieniu) na 1 tys. ludności

Źródło: Komisariat Policji w Nowym Wiśniczu

Wskaźnik poziomu przestępczości i wykroczeń - wykroczenia na 1000 mieszkańców w roku 2015

Źródło: Opracowanie własne

Głównym wskaźnikiem jakim posłużyliśmy się w naszej analizie stopnia nasilenia przestępczości jest ilość wykroczeń do jakich doszło na zdefiniowanych obszarach gminy Łapanów na 1000 mieszkańców oraz dynamika wzrostu/spadku ilości wykroczeń. Na uwagę zasługuje bardzo wysokie zróżnicowanie nasilenia przestępczości w analizowanej gminie.

Oprócz oczywistych negatywnych skutków społecznych zjawisko przestępczości może stanowić istotny czynnik hamujący rozwój turystyki co w szczególności dotyczy okolicy zalewu. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na bardzo duży stopień nasilenia pozostałych fundamentalnych wskaźników obciążenia społecznego (obciążenia demograficznego i bezrobocia) występujących w ww. obszarze gminy. Wskaźniki poddane analizie do tego miejsca tj. wskaźnik obciążenia demograficznego, bezrobocie oraz nasilenie przestępczości składają się na sumaryczny wskaźnik obciążenia społecznego. Wskaźnik został skalkulowany na bazie wystandaryzowanych wartości wyżej wymienionych miar częściowych i został przedstawiony w ostatniej części naszej analizy poświęconej delimitacji obszarów zdegradowanych.

Wskaźnik obciążenia społecznego będzie stanowił podstawowe kryterium dla wskazania obszarów wymagających objęcia programem rewitalizacji.

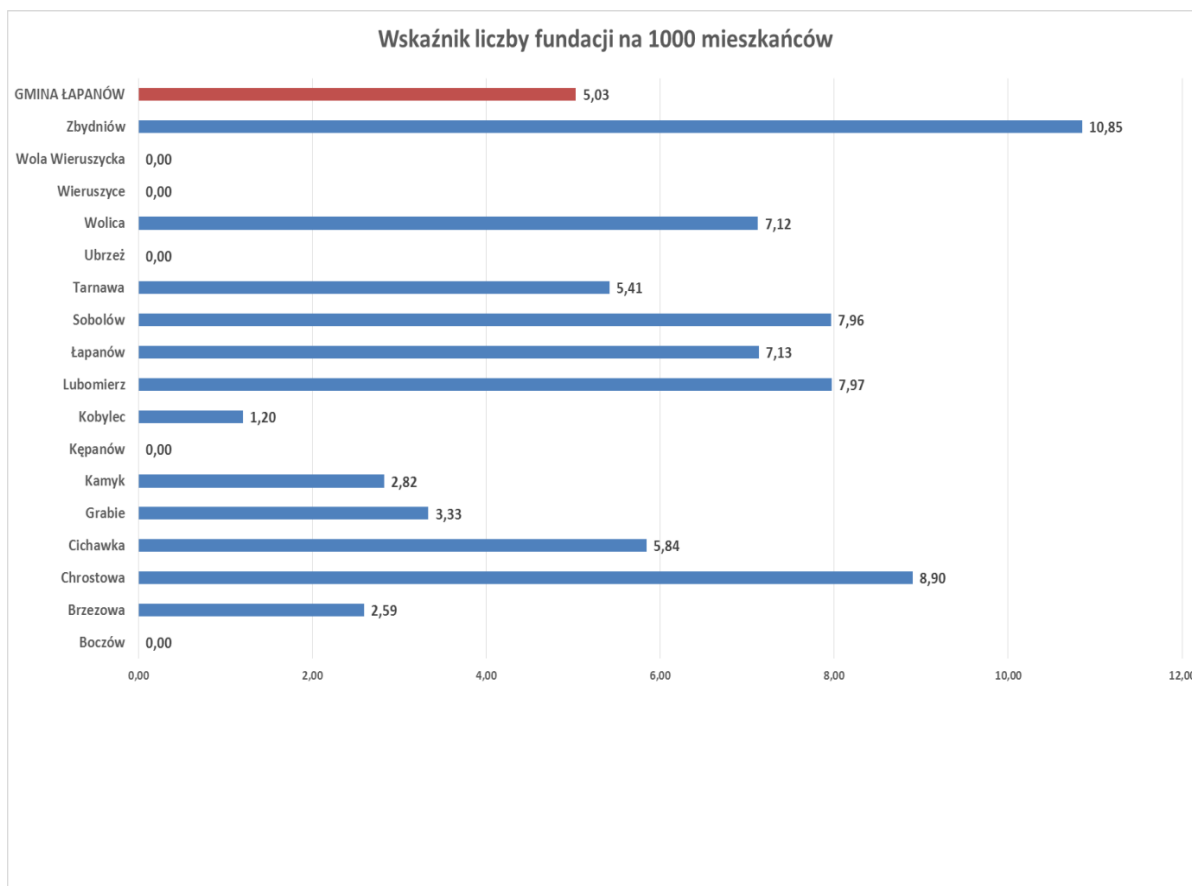
FUNDACJE, STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE SPOŁECZNE ZAREJESTROWANE
W REJESTRZE REGON. Stan na 31 grudnia 2015 rok

Lp.	Jednostka terytorialna	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	WSKAŹNIK POZIOMU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO (LICZBA FUNDACJI, STOWRZYSZEŃ I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW)
1	Boczów	0	0,00
2	Brzezowa	1	2,59
3	Chrostowa	3	8,90
4	Cichawka	3	5,84
5	Grabie	2	3,33
6	Kamyk	1	2,82
7	Kępanów	0	0,00
8	Kobylec	1	1,20
9	Lubomierz	2	7,97
10	Łapanów	9	7,13
11	Sobolów	6	7,96
12	Tarnawa	4	5,41

13	Ubrzeż	0	0,00
14	Wolica	2	7,12
15	Wieruszyce	0	0,00
16	Wola Wieruszycka	0	0,00
17	Zbydniów	6	10,85
WSKAŹNIK POZIOMU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO Liczba organizacji społecznych (fundacje, stowarzyszenia) na 1 tys. ludności			

Źródło: Urząd Gminy Łapanów

Wskaźnik poziomu kapitału społecznego – Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Ważnym kryterium w ocenie relatywnej kondycji danego obszaru jest jego potencjał do zapewnienia odpowiedniego rozwoju kapitału ludzkiego.

Wskaźniki wybrane do analizy tego zagadnienia z jednej strony determinowane były dostępnością wiarygodnych i aktualnych danych a z drugiej strony charakterem gminy Łapanów. Charakter gminy sprawia, że lokalna administracja ma ograniczone (w porównaniu do większych aglomeracji) możliwości w zakresie zapewnienia szerokiego dostępu do kultury, edukacji pozaformalnej, sportu

itp.. Z tego względu uważamy, że potencjał lokalnej społeczności do samoorganizowania się w różnorodnych stowarzyszeniach, fundacjach i organizacjach społecznych stanowi w tym przypadku bardzo dobre odzwierciedlenie kondycji kapitału ludzkiego w analizowanej społeczności.

W omawianym kontekście zdecydowanie najkorzystniejszą sytuacją przedstawia się w Łapanowie, kolejno Sobolowie i Zbydniowie. Największe skupiska organizacji pozarządowych zlokalizowane są w centralnej części gminy. Fakt ten może wynikać z obiektywnych czynników takich jak dostępności infrastruktury gospodarczej i lokalowej, bliskości lokalnej administracji oraz dogodnej lokalizacji. Niemniej jednak gmina powinna przedsięwziąć działania, które zwiększą dostępność ww. organizacji pozarządowych dla społeczności zamieszkującej pozostałą część gminy, w której występują zdecydowanie mniejsze możliwości związane z aktywną partycypacją w organizacjach, stowarzyszeniach i fundacjach.

6.2.2 WSKAŹNIKI ZJAWISK GOSPODARCZYCH

AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA

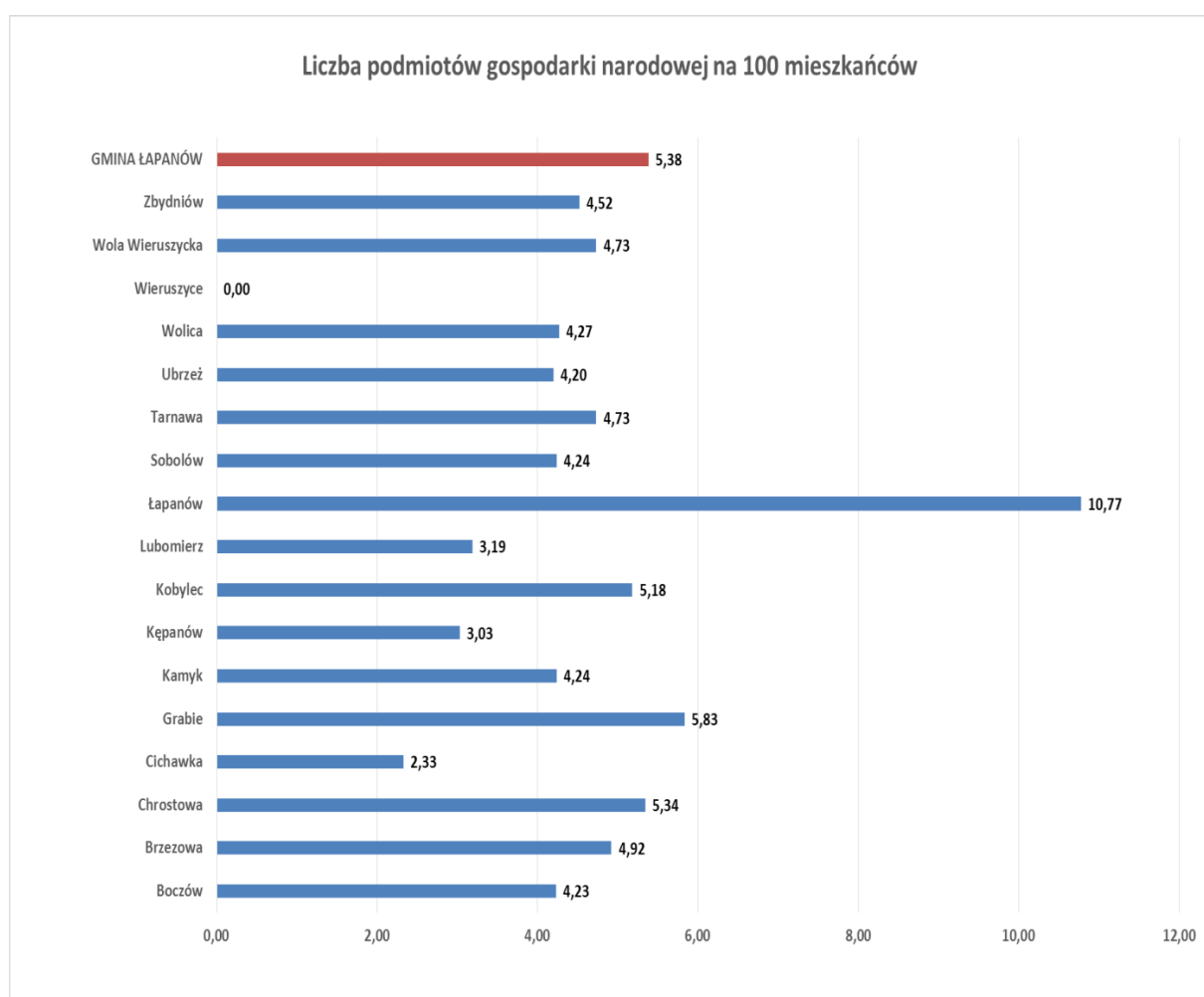
Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej

LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ Stan na 31 grudnia 2015rok			
Lp.	Jednostka terytorialna	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON	WSKAŹNIK PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ (Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców)
1	Boczów	13	4,23
2	Brzezowa	19	4,92
3	Chrostowa	18	5,34
4	Cichawka	12	2,33
5	Grabie	35	5,83
6	Kamyk	15	4,24
7	Kępanów	7	3,03
8	Kobylec	43	5,18
9	Lubomierz	8	3,19
10	Łapanów	136	10,77
11	Sobolów	32	4,24

12	Tarnawa	35	4,73
13	Ubrzeż	11	4,20
14	Wolica	12	4,27
15	Wieruszycze	0	0,00
16	Wola Wieruszycka	7	4,73
17	Zbydniów	25	4,52

Źródło: Urząd Gminy Łapanów

Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej – Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Ilość podmiotów gospodarki narodowej w relacji do ilości mieszkańców jest istotnym wskaźnikiem odzwierciedlającym poziom aktywności ekonomicznej wśród lokalnej społeczności. Wysoka wartość wskaźnika wskazuje na dobrą kondycję lokalnej gospodarki, z kolei niski poziom wskaźnika

oznacza sytuację niekorzystną. Analiza statystyk opisowych wykazuje dużą dysproporcję w wielkości pomiędzy jednostkami terytorialnymi gminy Łapanów. Dysproporcje pomiędzy potencjałem gospodarczym obserwowane pomiędzy obszarami wpisują się w ogólne trendy obserwowane na poziomie kraju.

6.2.3 WSKAŹNIKI PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNE

Wskaźniki dodatkowe przestrzenno - funkcjonalne - SFERA TECHNICZNA

INFRASTRUKTURA DROGOWA - Gmina Łapanów				
Lp.	Jednostka terytorialna	Długość dróg publicznych – gminnych [w km]	Długość dróg wyposażonych w oświetlenie nocne [w km]	Długość dróg gminnych (publicznych i wewnętrznych) wymagających remontu lub modernizacji
1	Boczów	5,550	2,000	2,500
2	Brzezowa	2,750	0,500	1,000
3	Chrostowa	5,930	1,500	1,500
4	Cichawka	5,840	1,500	5,000
5	Grabie	4,780	1,000	3,000
6	Kamyk	5,940	1,200	3,000
7	Kępanów	2,790	1,500	0,500
8	Kobylec	15,550	6,500	7,000
9	Lubomierz	5,490	1,800	1,000
10	Łapanów	3,930	2,000	2,000
11	Sobolów	9,520	1,200	4,000
12	Tarnawa	12,730	1,500	5,300
13	Ubrzeż	4,280	1,800	1,500
14	Wolica	2,370	1,500	1,000
15	Wieruszyce	3,430	0,600	1,500
16	Wola Wieruszycka	5,890	2,000	2,000
17	Zbydniów	9,220	0,500	5,000
Gmina Łapanów		61,192	28,400	105,990

Źródło: Zestawienie na podstawie danych Urzędu Gminy Łapanów

Wskaźniki dodatkowe przestrzenno -funkcjonalne - SFERA TECHNICZNA

SIEĆ WODOCIĄGOWA / SIEĆ KANALIZACYJNA								
Lp.	Jednostka terytorialna	Istniejąca sieć wodociągowa [w km]	Liczba budynków korzystających z sieci wodociągowej	Istniejąca sieć kanalizacyjna [w km]	Liczba budynków mieszkalnych	Liczba budynków korzystających z sieci kanalizacyjnej lub przydomowych oczyszczalni i ścieków	Odsetek budynków mieszkalnych podłączonych do:	
							Sieci wodociągowej (%)	Sieci kanalizacyjnych lub przydomowych oczyszczalni (%)
1	Boczów	5	68	7,7	100	66	68,00	66,00
2	Brzezowa	7	121	0	135	1	89,60	0,70
3	Chrostowa	7,5	66	2,6	70	53	94,20	75,70
4	Cichawka	10,5	75	0	114	0	65,80	0
5	Grabie	10	146	0	161	1	90,60	0,60
6	Kamyk	9	89	0	116	2	76,70	1,72
7	Kępanów	7	51	0	62	1	82,20	1,60
8	Kobylec	20	235	5,8	280	77	83,90	27,50
9	Lubomierz	8	68	0	79	0	86,70	0
10	Łapanów	10	320	12,4	350	279	91,40	79,70
11	Sobolów	20	215	0	262	2	82,06	0,70
12	Tarnawa	20	180	0	209	0	86,10	0
13	Ubrzeż	5	64	0	73	0	87,61	0
14	Wolica	4,5	79	0	90	1	87,70	1,10
15	Wieruszycze	5	31	0	38	0	81,50	0
16	Wola Wieruszycka	3,5	36	0	44	0	81,80	0
17	Zbydniów	15	121	0	180	4	67,20	2,20
Gmina Łapanów – ogółem		167	1965	28,5	2363	487	83,10	20,60

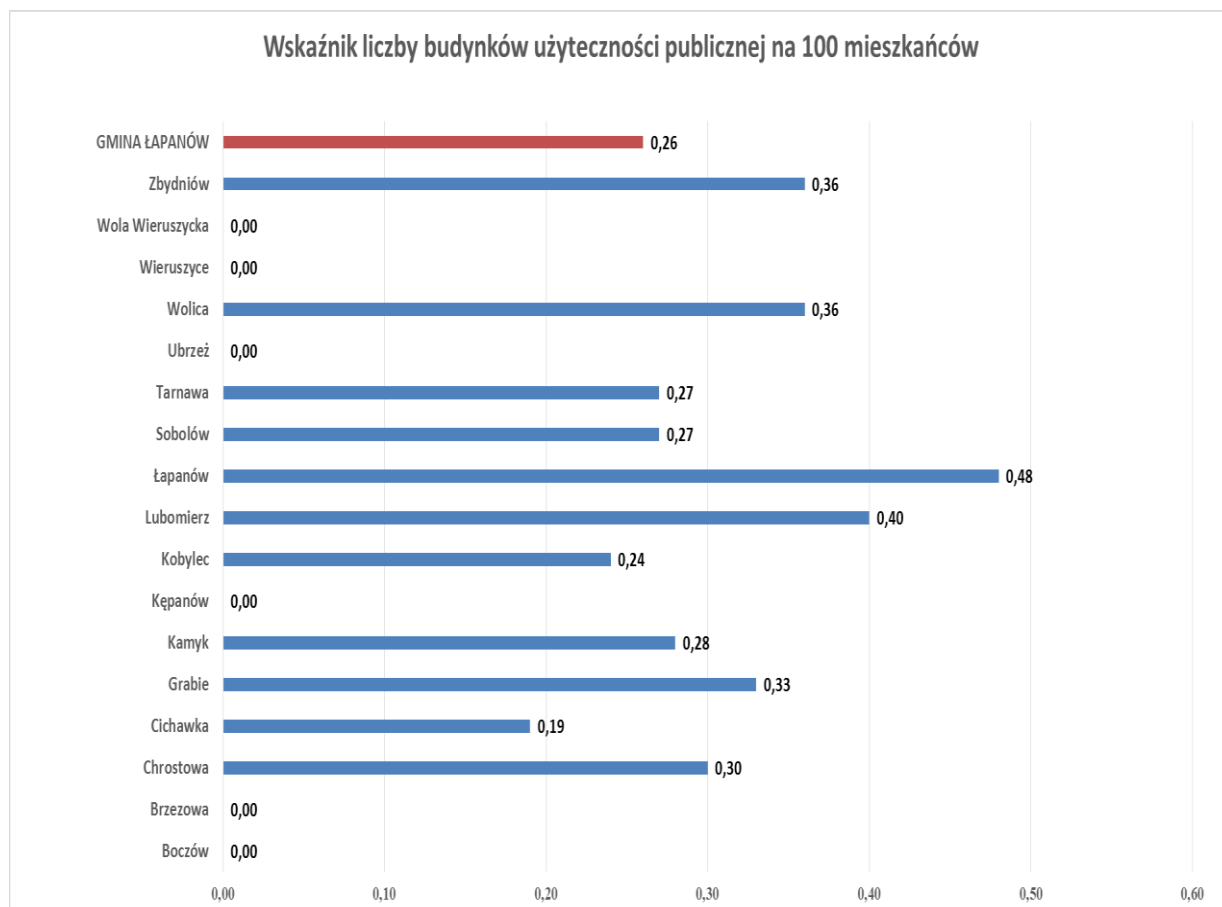
Źródło: Urząd Gminy Łapanów

Wskaźniki dodatkowe przestrzenno -funkcjonalne - SFERA TECHNICZNA

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA - Gmina Łapanów						
Lp.	Jednostka terytorialna	Liczba budynków użyteczności publicznej	Liczba budynków użyteczności publicznej wymagająca remontu i modernizacji	Liczba obiektów zabytkowych wg rejestru zabytków - ogółem	Liczba obiektów zabytkowych wg rejestru zabytków - gminnych	Liczba obiektów zabytkowych wymagająca remontu i modernizacji - ogółem
1	Boczów	0	0	0	0	-
2	Brzezowa	0	0	0	0	-
3	Chrostowa	1	1	1	1	CO
4	Cichawka	1	1	0	0	CO
5	Grabie	2	2	1	1	CO
6	Kamyk	1	1	0	0	CO
7	Kępanów	0	0	0	0	-
8	Kobylec	2	2	1	1	CO
9	Lubomierz	1	1	0	0	CO
10	Łapanów	6	6	1	1	CO
11	Sobolów	2	2	1	1	CO
12	Tarnawa	2	2	2	2	CO
13	Ubrzeż	0	0	0	0	-
14	Wolica	1	1	0	0	CO
15	Wieruszycze	0	0	1	1	-
16	Wola Wieruszycka	0	0	0	0	-
17	Zbydniów	2	2	1	1	CO
Gmina Łapanów		21	21	9	9	

Źródło: Zestawienie na podstawie danych Urzędu Gminy Łapanów

Wskaźniki dodatkowe przestrzenno – funkcjonalne – Liczba budynków użyteczności publicznej na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

6.3 DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji obszarem zdegradowanym określa się taki obszar, który znajduje się w zapaści z powodu intensyfikacji negatywnych zjawisk społecznych, w tym w szczególności zjawisk takich jak bezrobocie, obciążenie demograficzne, przestępczość, niski poziom kapitału społecznego, a także niewystarczający poziom uczestnictwa

w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto obszar zdegradowany musi charakteryzować się występowaniem na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

Delimitację obszaru zdegradowanego oparto na podstawie obiektywnych mierników określających stopień, w jakim dane zjawisko negatywne obciąża określony obszar.

Dane statystyczne, jakie posłużyły do obliczenia poszczególnych wskaźników pochodzą z oficjalnych źródeł, co zapewnia ich wiarygodność i pełną weryfikowalność.

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego w oparciu o zebrane dane statystyczne określono następujące mierniki:

Wskaźnik obciążenia demograficznego;

Wskaźnik stopy bezrobocia;

Wskaźnik poziomu przestępczości i wykroczeń;

Wskaźnik poziomu kapitału społecznego;

Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej

Wskaźnik ilości osób korzystających z pomocy społecznej

Wskaźniki sfery technicznej

Wskaźniki zostały skalkulowane w taki sposób, aby możliwe było rozróżnienie intensywności nasilenia danego zjawiska negatywnego w celu zapewnienia porównywalności z pozostałymi obszarami gminy. W dalszym kroku dokonano standaryzacji poszczególnych wskaźników.

Celem standaryzacji jest pokazanie oddalenia danej zmiennej (wartości wskaźnika) dla określonego obszaru gminy Łapanów od średniej wartości wskaźnika obliczonego dla całej gminy w relacji do wartości odchylenia standardowego danej zmiennej dla analizowanych obszarów gminy Łapanów. Należy podkreślić, że wartości dodatnie zidentyfikowanych wskaźników oznaczają sytuację negatywną, natomiast ujemne sytuację pozytywną. Dodatkowo zróżnicowanie wartości danego wskaźnika wystandaryzowanego odzwierciedla odpowiednia wizualizacja. W celu prawidłowego zsumowania, w przypadku wskaźników o charakterze pozytywnym (tj. takich w przypadku, których ich wysoka wartość jest korzystna z punktu widzenia ocenianego zjawiska) - nadano im wartość ujemną mnożąc przez - 1.

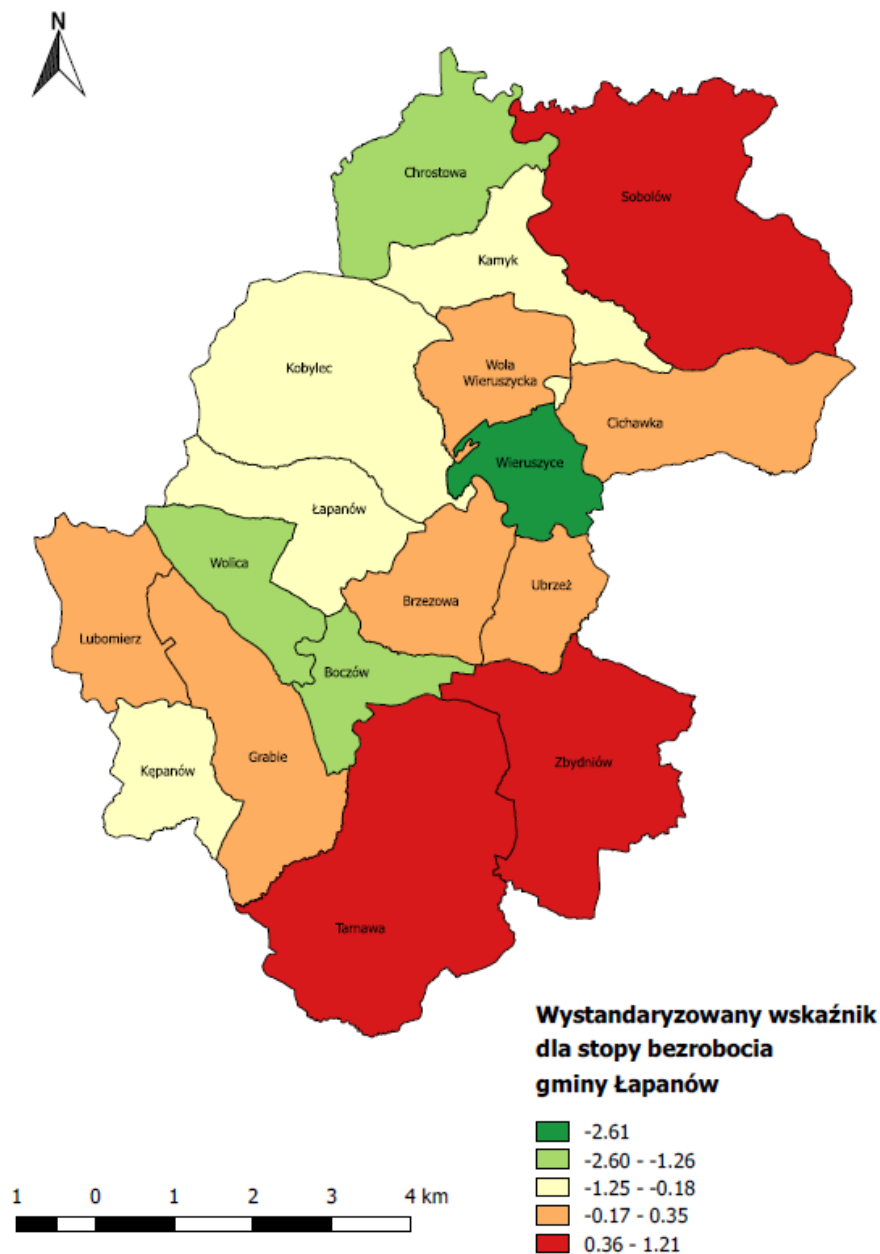
Wskaźniki delimitacyjne zostały zakwalifikowane do czterech kategorii. Z punktu widzenia delimitacji obszarów zdegradowanych najważniejsze są wskaźniki z grupy wskaźników obciążenia społecznego, na które składają się miary określające: stopę bezrobocia, poziom obciążenia demograficznego oraz poziom przestępczości. Pozostałe kategorie wskaźników tj. wskaźniki poziomu kapitału społecznego, wskaźniki prowadzenia działalności gospodarczej oraz wskaźniki sfery technicznej miały znaczenie pomocnicze w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych.

Poniżej przedstawiono zestawienie wskaźników delimitacyjnych dla Gminy Łapanów.

Lp.	Jednostka terytorialna	Liczba ludności	WSKAŹNIKI OBCIĄŻENIA SPOŁECZNEGO				Sumaryczny wskaźnik obciążenia społecznego	WSKAŹNIK PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	WSKAŹNIKI KAPITAŁU SPOŁECZNEGO		WSKAŹNIKI SFERY TECHNICZNEJ		Sumaryczny wskaźnik sfery technicznej	Wskaźnik sumaryczny (Calkowity)
			Wystandaryzowany wskaźnik dla stopy bezrobocia	Wystandaryzowany wskaźnik obciążenia demograficznego	Wystandaryzowany wskaźnik ilości osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015	Wystandaryzowany wskaźnik liczby przestępstw na 1000 mieszkańców (2015 r.)		Wystandaryzowany wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców	Wystandaryzowany wskaźnik liczby fundacji na 1000 mieszkańców	Wystandaryzowany wskaźnik uczestnictwa w życiu publicznym	Wystandaryzowany wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej na 100 mieszkańców	Wystandaryzowany wskaźnik odsetka budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej		
1	Boczów	307	-1,26	1,97	-0,59	-0,57	-0,45	0,56	1,40	-2,62	1,59	1,81	3,41	0,22
2	Brzezowa	386	0,35	-0,63	-0,60	-0,35	-1,23	0,22	0,68	-2,43	1,59	-0,78	0,81	-0,69
3	Chrostowa	337	-1,69	-1,31	-1,32	0,36	-3,97	0,02	-1,08	b.d	-0,24	-1,33	-1,58	-3,04
4	Cichawka	514	0,24	0,20	2,61	-0,68	2,37	1,49	-0,23	-1,60	0,43	2,08	2,51	2,03
5	Grabie	600	0,34	-1,17	0,21	-0,54	-1,15	-0,22	0,47	-1,91	-0,43	-0,90	-1,33	-0,91
6	Kamyk	354	-0,80	1,82	0,21	-1,20	0,03	0,56	0,62	b.d	-0,12	0,77	0,65	0,20
7	Kępanów	231	-0,23	-0,32	-0,26	-0,94	-1,75	1,14	1,40	-2,02	1,59	0,11	1,70	-0,80
8	Kobylec	830	-0,18	-0,35	-0,41	-0,86	-1,79	0,10	1,07	-1,18	0,12	-0,10	0,03	-1,14
9	Lubomierz	251	0,14	0,66	1,97	2,42	5,19	1,07	-0,82	0,02	-0,86	-0,43	-1,29	3,53
10	Łapanów	1263	-0,24	0,25	-0,45	1,04	0,60	-2,62	-0,59	-2,23	-1,35	-1,00	-2,34	-0,13
11	Sobolów	754	0,71	0,02	-0,13	1,05	1,65	0,56	-0,82	b.d	-0,06	0,13	0,06	1,14
12	Tarnawa	740	1,21	-0,47	-0,03	0,41	1,12	0,32	-0,11	-1,51	-0,06	-0,36	-0,42	0,76
13	Ubrzeż	262	0,22	-1,07	-0,42	-1,03	-2,29	0,57	1,40	b.d	1,59	-0,55	1,05	-1,30
14	Wolica	281	-1,65	0,30	-0,36	-1,07	-2,78	0,54	-0,58	-3,67	-0,61	-0,55	-1,16	-2,06
15	Wieruszycze	145	-2,61	-0,45	-1,61	-0,50	-5,17	2,62	1,40	b.d	1,59	0,19	1,78	-3,04
16	Wola Wieruszycka	148	0,18	1,88	0,37	-1,68	0,75	0,32	1,40	b.d	1,59	0,16	1,75	0,87
17	Zbydniów	553	0,99	0,80	0,54	0,18	2,51	0,42	-1,62	-0,25	-0,61	1,91	1,30	1,77
GMINA ŁAPANÓW		7956												

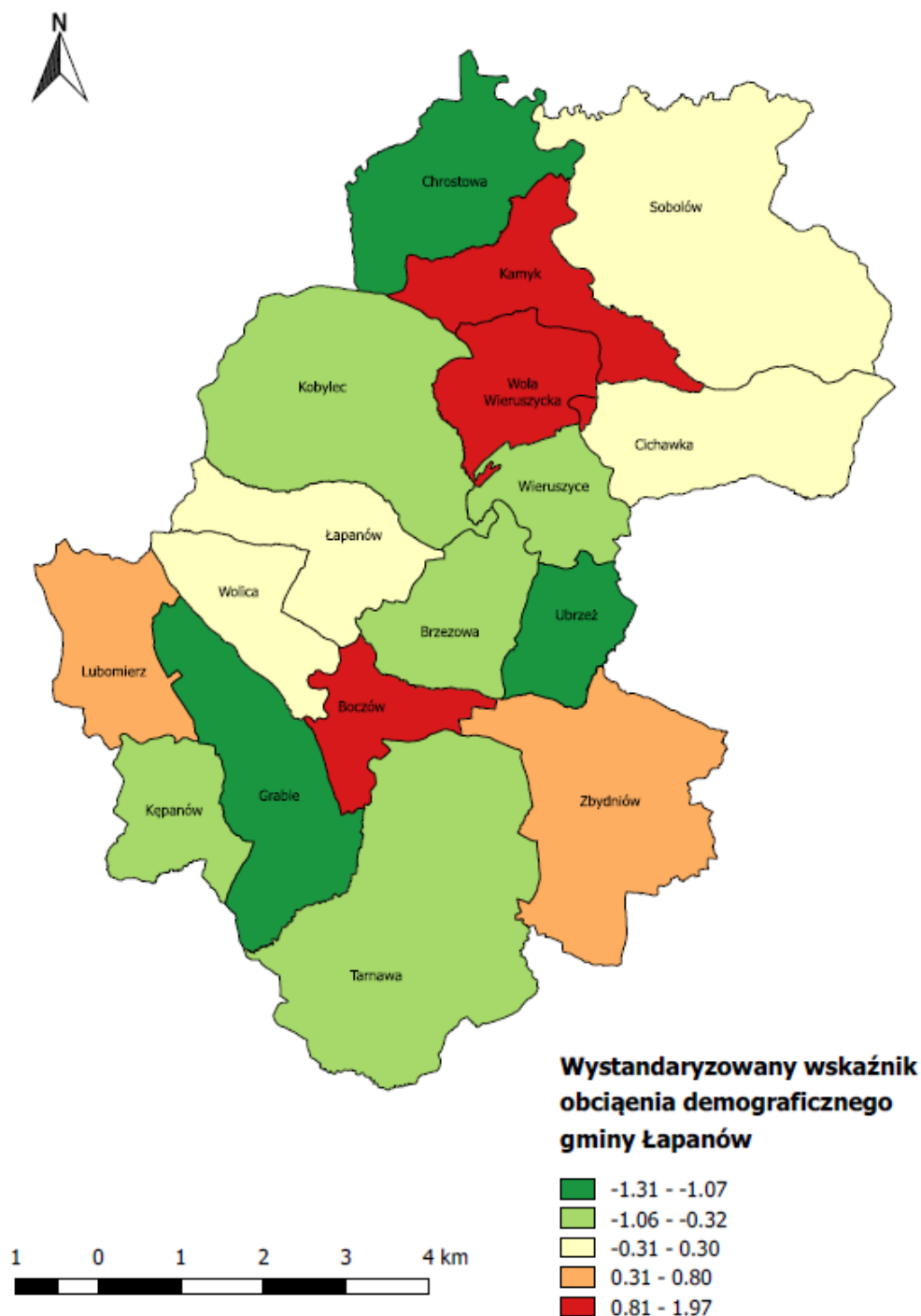
WSKAŹNIKI OBCIĄŻENIA SPOŁECZNEGO

Wystandaryzowany wskaźnik dla stopy bezrobocia gminy Łapanów

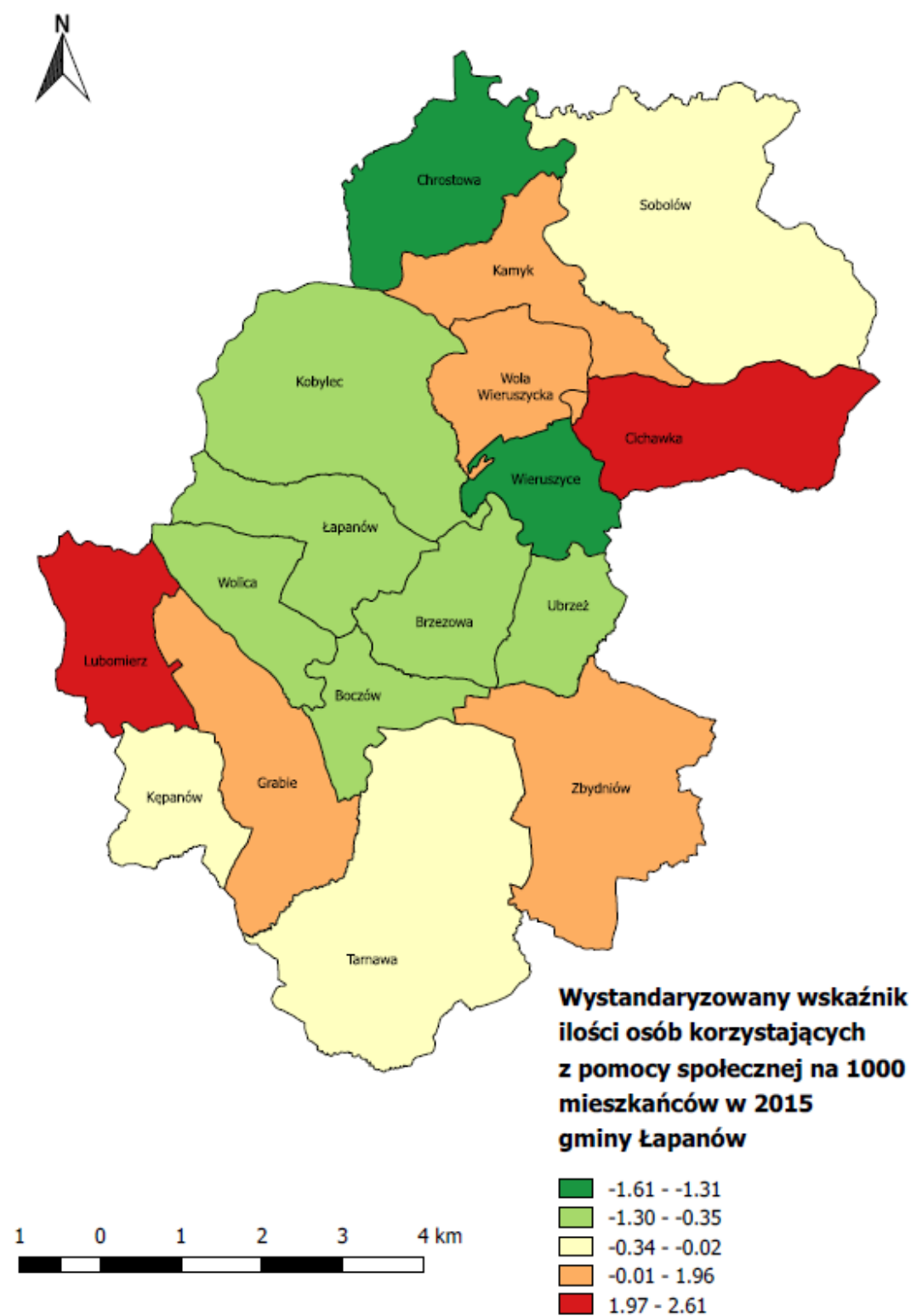
Źródło: Opracowanie własne

Wystandaryzowany wskaźnik obciążenia demograficznego gminy Łapanów

Źródło: Opracowanie własne

Wystandaryzowany wskaźnik ilość osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 r. Gminy Łapanów

Źródło: Opracowanie własne

Wystandaryzowany wskaźnik przestępstw na 1000 mieszkańców Gminy Łapanów

Źródło: Opracowanie własne

Pod względem stopy bezrobocia zdecydowanie najmniej korzystnie wypada Tarnawa (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi 1,21), obszar Zbydniowa (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi 0,99) oraz Sobolów (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi 0,71). Obciążenie demograficzne z kolei jest najwyższe w Boczowie (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi 1,97), Woli Wieruszyckiej (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi 1,88) oraz na obszarze Kamiyka (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi 1,82).

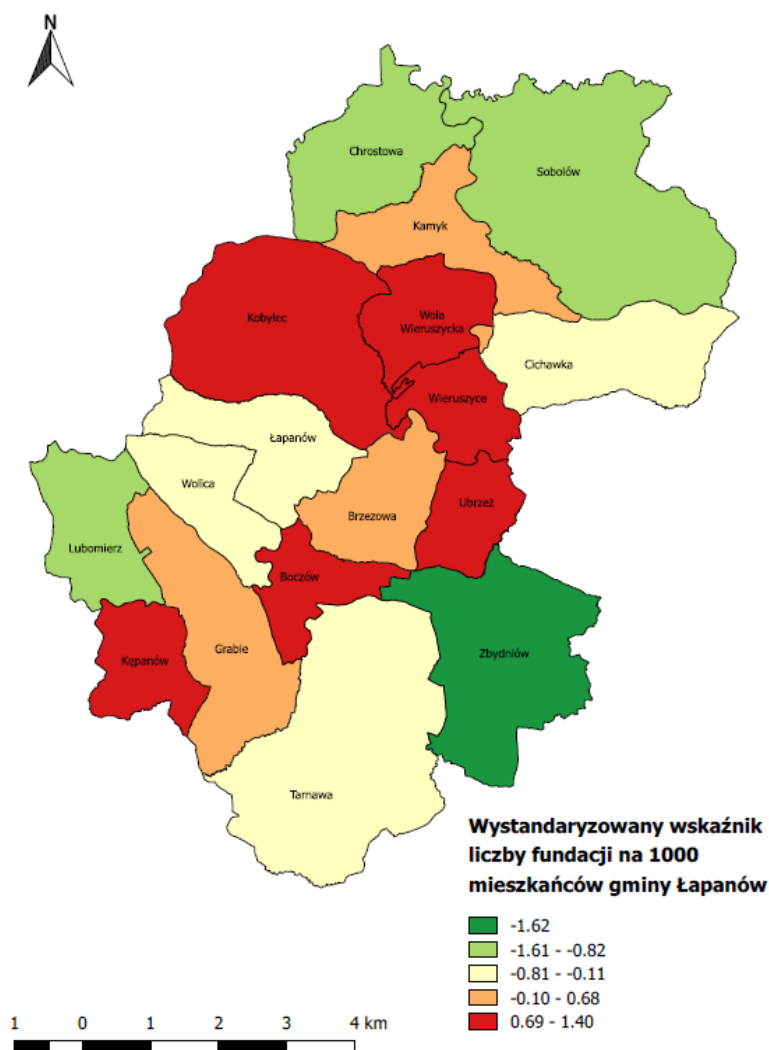
Najniekorzystniejsze wartości wskaźnika liczby przestępstw na 1000 mieszkańców w roku 2015 zdecydowanie wykazano na terenie Lubomierza (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi 2,42).

W ramach przyjętej metodologii wskaźniki z grupy wskaźników obciążenia społecznego składające się na sumaryczny wskaźnik obciążenia społecznego mają kluczowe znaczenie dla delimitacji obszarów zdegradowanych (ich łączna waga we wskaźniku sumarycznym wynosi 0,70). Pod względem obciążenia społecznego zdecydowanie najmniej korzystnie wypada Lubomierz, a w następnej kolejności Zbydniów i Cichawka. Nasilenie niekorzystnych zjawisk społecznych bezwzględnie kwalifikuje te obszary do objęcia programem rewitalizacyjnym.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że w ramach analizowanej gminy najkorzystniej sytuacja przedstawia się zdecydowanie w Wieruszycach i kolejno w Chrostowej.

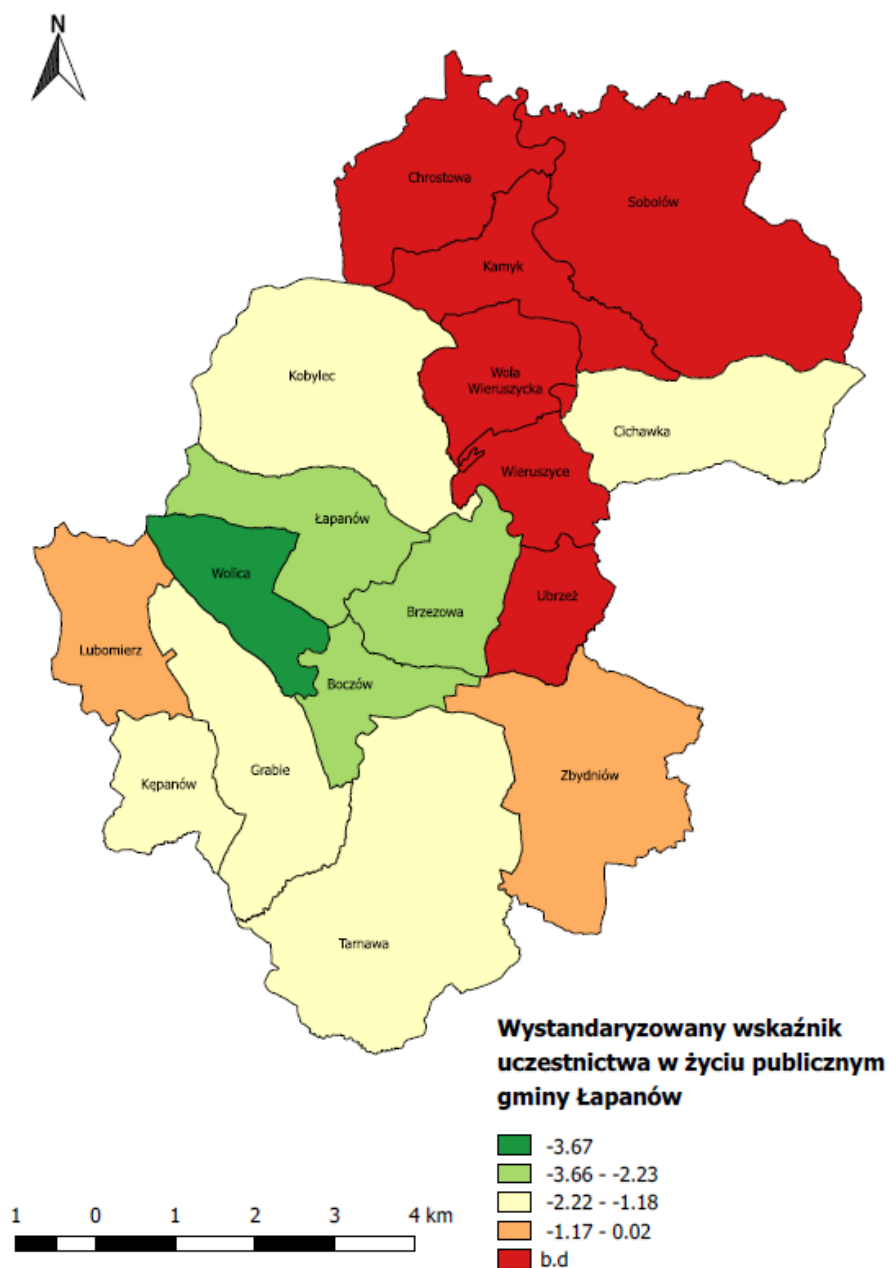
WSKAŹNIKI KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

Wystandaryzowany wskaźnik liczby fundacji na 1000 mieszkańców gminy Łapanów

Źródło: Opracowanie własne

Wystandaryzowany wskaźnik uczestnictwa w życiu publicznym gminy Łapanów

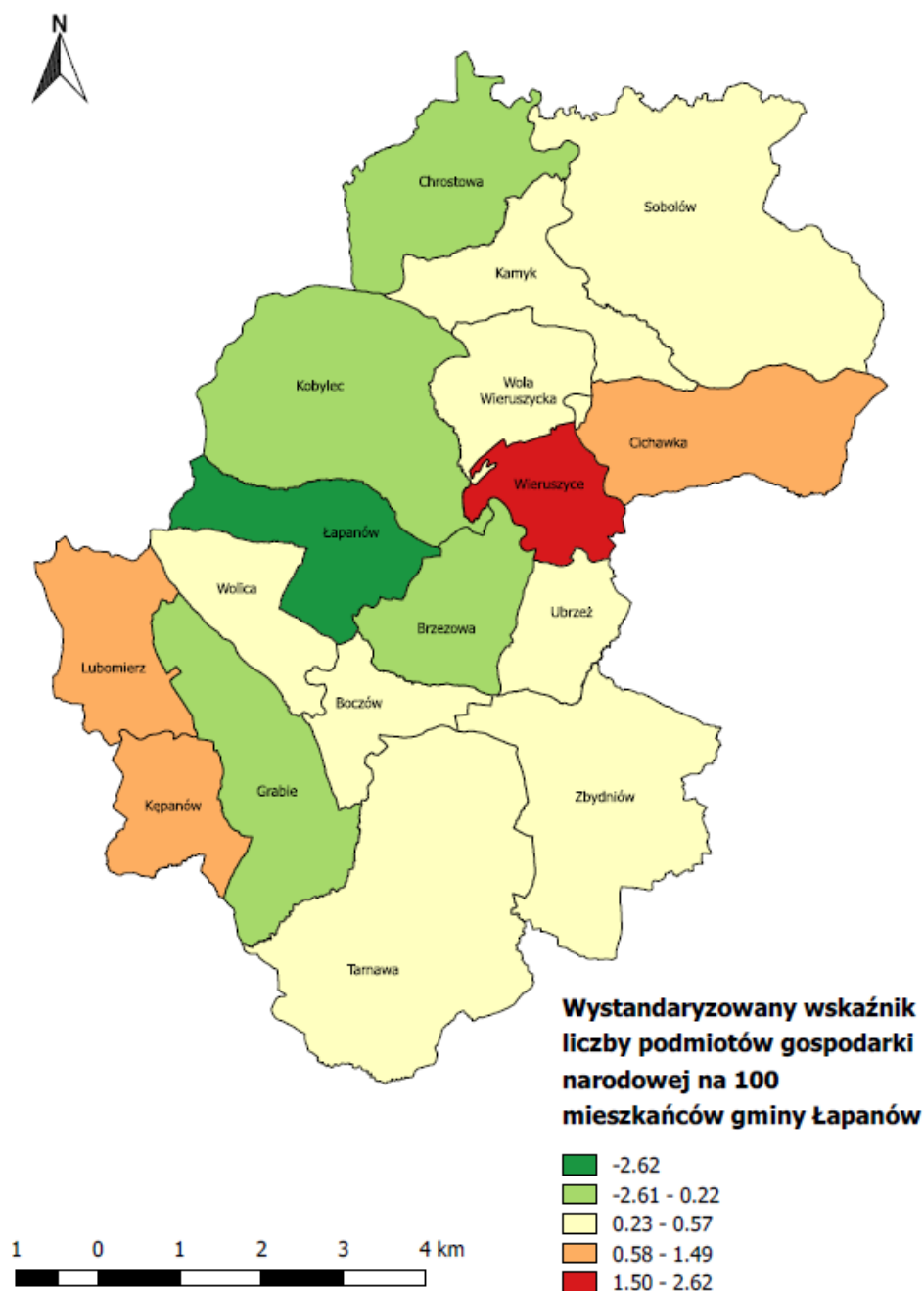

Źródło: Opracowanie własne

Odpowiedni poziom kapitału ludzkiego jak również zapewnienie odpowiedniej infrastruktury społecznej i warunków dla jego rozwoju stanowi kolejny istotny punkt odniesienia w ramach przeprowadzonej analizy delimitacyjnej. W średniej i długiej perspektywie rozwój kapitału ludzkiego może wpływać hamująco na nasilenie się negatywnych zjawisk społecznych, w tym w szczególności poziomu przestępczości. Sumaryczny wskaźnik kapitału ludzkiego ma mniejsze znaczenie w kontekście określenia obszarów zdegradowanych i jego udział we wskaźniku sumarycznym wynosi 0,15.

WSKAŹNIK PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

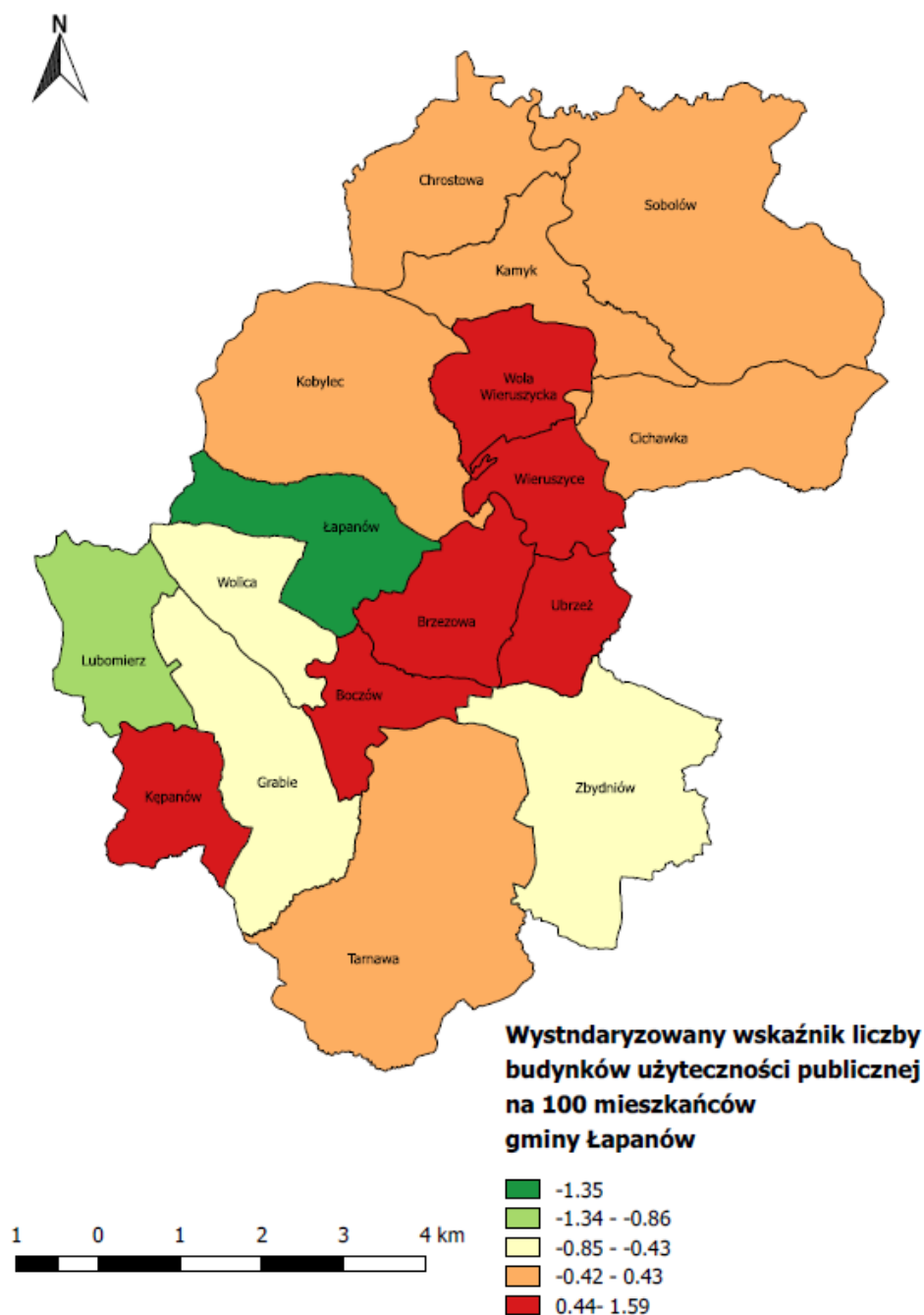
Wystandaryzowany wskaźnik podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców gminy Łapanów

Źródło: Opracowanie własne

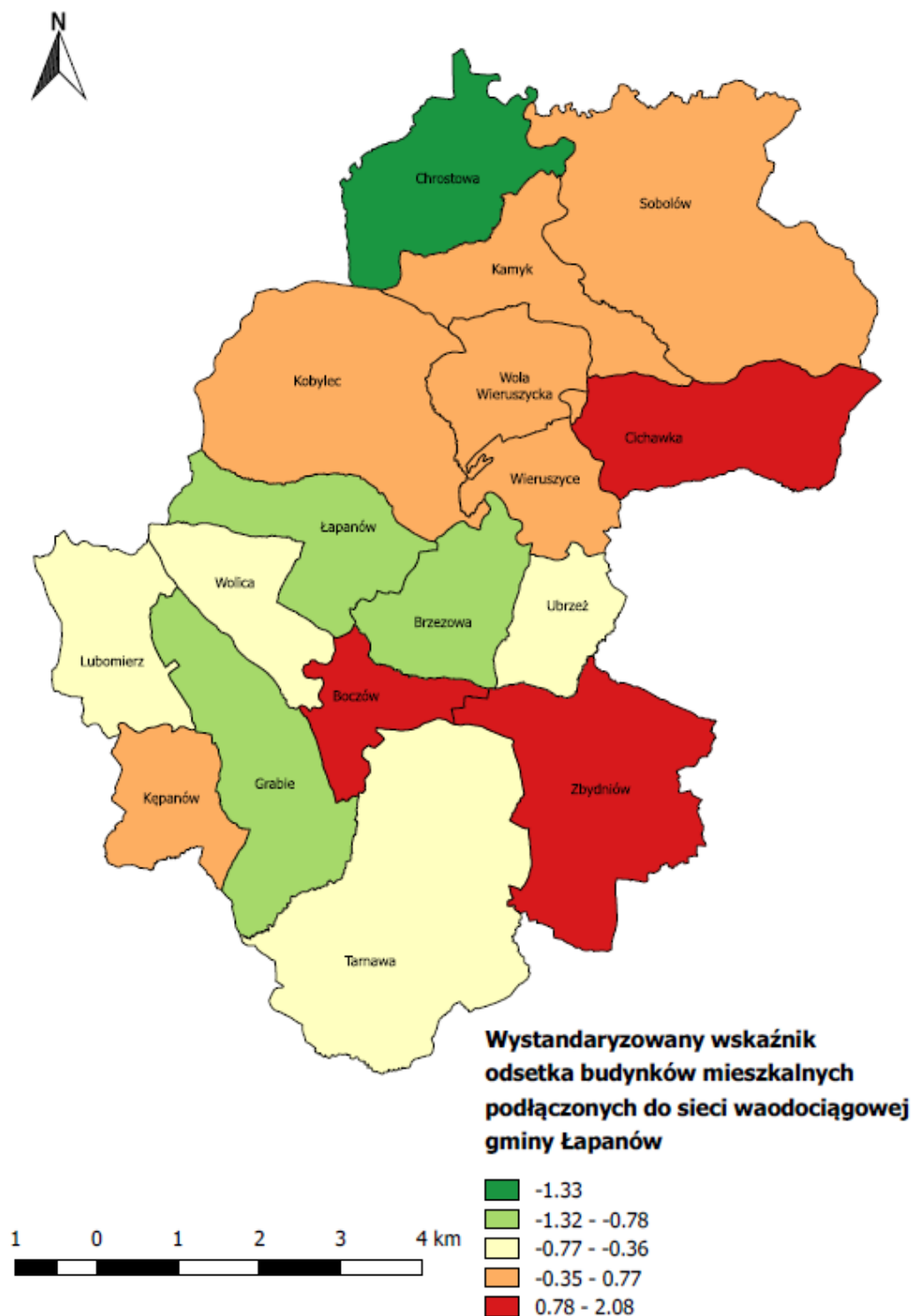
WSKAŹNIK SFERY TECHNICZNEJ

Wystandaryzowany wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej na 100 mieszkańców gminy Łapanów

Źródło: Opracowanie własne

Wystandaryzowany wskaźnik odsetka budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej Gminy Łapanów

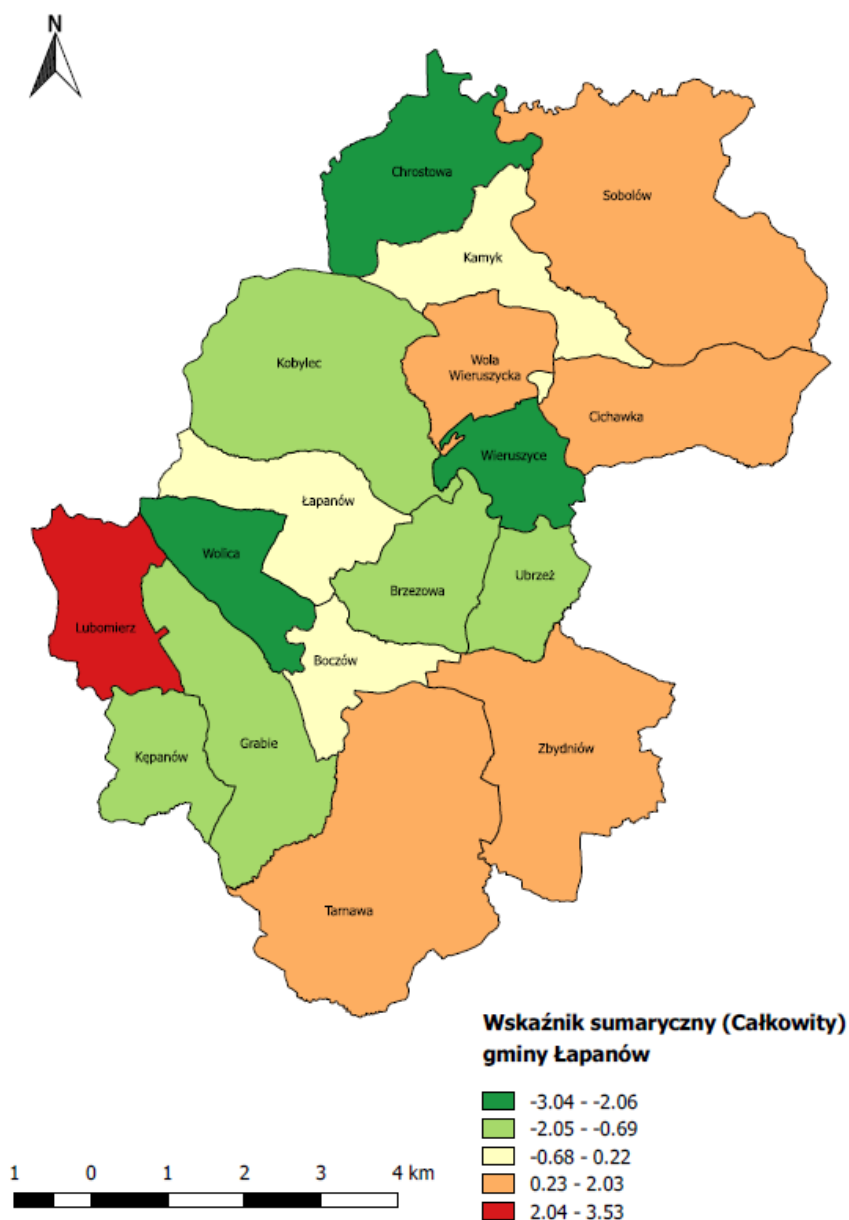

Źródło: Opracowanie własne

Pod względem wystandaryzowanego wskaźnika ilości budynków użyteczności publicznej na 100 mieszkańców najmniej korzystnie wypadają: Boczków, Brzezowa, Kępanów, Ubrzeź, Wieruszyce oraz Wola Wieruszycka, dla których wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi 1,59. Najkorzystniej z kolei sytuacja przedstawia się na obszarze Łapanowa.

Poniżej przedstawiamy podsumowanie dla wskaźników sumarycznych obliczanych na bazie wystandaryzowanych wskaźników cząstkowych. Wskaźniki sumaryczne które zostały już przybliżone i opisane mają za zadanie zobrazowanie zróżnicowania nasilenia negatywnych zjawisk w poszczególnych obszarach gminy Łapanów. Im wyższa wartość danego wskaźnika tym sytuacja jest mniej korzystna (i odwrotnie).

Sumaryczny wskaźniki obciążenia społecznego dla gminy Łapanów (na bazie wskaźników wystandaryzowanych)

Źródło: Opracowanie własne

Analiza sumarycznego wskaźnika obciążenia społecznego wykazała, że najbardziej zdegradowanym obszarem gminy Łapanów jest obszar obejmujący Lubomierz, dla którego wskaźnik sumaryczny został wyznaczony na poziomie 3,53. Kolejne obszary o mniejszym zdegradowaniu to Boczów (wskaźnik sumaryczny – 0,22), Cichawka (wskaźnik sumaryczny – 2,03), Kamiyk (wskaźnik

sumaryczny – 0,20), Sobolów (wskaźnik sumaryczny 1,14), Tarnawa (wskaźnik sumaryczny 0,76), Wola Wieruszycka (wskaźnik sumaryczny 0,87) oraz Zbydniów (wskaźnik sumaryczny – 1,77).

Sumaryczny wskaźnik obciążenia społecznego Gminy Łapanów

Lp.	Jednostka terytorialna	Liczba ludności	Sumaryczny wskaźnik obciążenia społecznego
1	Boczów	307	-0,45
2	Brzezowa	386	-1,23
3	Chrostowa	337	-3,97
4	Cichawka	514	2,37
5	Grabie	600	-1,15
6	Kamyk	354	0,03
7	Kępanów	231	-1,75
8	Kobylec	830	-1,79
9	Lubomierz	251	5,19
10	Łapanów	1263	0,60
11	Sobolów	754	1,65
12	Tarnawa	740	1,12
13	Ubrzeż	262	-2,29
14	Wolica	281	-2,78
15	Wieruszyce	145	-5,17
16	Wola Wieruszycka	148	0,75
17	Zbydniów	553	2,51

Źródło: Opracowanie własne

Sumaryczny wskaźniki sfery technicznej gminy Łapanów (na bazie wskaźników wystandaryzowanych)

Lp.	Jednostka terytorialna	Liczba ludności	Sumaryczny wskaźnik sfery technicznej
1	Boczów	307	3,41
2	Brzezowa	386	0,81
3	Chrostowa	337	-1,58
4	Cichawka	514	2,51
5	Grabie	600	-1,33
6	Kamyk	354	0,65
7	Kępanów	231	1,70
8	Kobylec	830	0,03
9	Lubomierz	251	-1,29
10	Łapanów	1263	-2,34
11	Sobolów	754	0,06
12	Tarnawa	740	-0,42
13	Ubrzeż	262	1,05
14	Wolica	281	-1,16
15	Wieruszyce	145	1,78
16	Wola Wieruszycka	148	1,75
17	Zbydniów	553	1,30

Analiza sumarycznego wskaźnika sfery technicznej wykazuje, że najbardziej kryzysowy jest obszar Boczowa i Cichawki.

Wskaźnik sumaryczny (całkowity)

Lp.	Jednostka terytorialna	Liczba ludności	Wskaźnik sumaryczny (Całkowity)
1	Boczów	307	0,22
2	Brzezowa	386	-0,69
3	Chrostowa	337	-3,04
4	Cichawka	514	2,03
5	Grabie	600	-0,91
6	Kamyk	354	0,20
7	Kępanów	231	-0,80
8	Kobylec	830	-1,14
9	Lubomierz	251	3,53
10	Łapanów	1263	-0,13
11	Sobolów	754	1,14
12	Tarnawa	740	0,76
13	Ubrzeź	262	-1,30
14	Wolica	281	-2,06
15	Wieruszycze	145	-3,04
16	Wola Wieruszicka	148	0,87
17	Zbydniów	553	1,77

Źródło: Opracowanie własne

Szczegółowa analiza wybranych wskaźników delimitacyjnych wskazuje na szczególne nasilenie negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych na obszarze Lubomierza, gdzie całkowity wskaźnik sumaryczny jest najwyższy. Również na obszarze miejscowości Cichawka, Zbydniów, Sobolów, Boczów, Kamyk, Lubomierz, Wola Wieruszicka i Tarnawa jest wysokie nasilenie tych zjawisk. Z analizy składowych wskaźników obliczonych dla miejscowości Sobolów wynika, iż obszar ten ma charakter kryzysowy i winien być objęty działaniami rewitalizacyjnymi. Wskaźniki, które mają kluczowe znaczenie dla obrazu sytuacji społecznej w miejscowości Sobolów, a których wielkość jest stosunkowo większa od średniego wskaźnika dla Gminy Łapanów to wystandaryzowany wskaźnik stopy bezrobocia, wystandaryzowany wskaźnik liczby przestępstw na 1000 mieszkańców w 2015 r. oraz wystandaryzowany wskaźnik odsetka budynków mieszkalnych

podłączonych do sieci wodociągowej. W miejscowości Łapanów odnotowano wysoki wystandaryzowany wskaźnik liczby przestępstw na 1000 mieszkańców w 2015 r. oraz wyższy od średniego wystandaryzowany wskaźnik obciążenia demograficznego. W związku z czym objęcie ww. obszarów działaniami rewitalizacyjnymi powinno stanowić priorytet. Podjęcie konkretnych działań naprawczych przyniesie wymierne korzyści, których odzwierciedlenie będzie widoczne w poprawie wskaźników będących podstawą analizy.

ROZDZIAŁ VII

DELIMITACJA OBSZARU KRYZYSOWEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

7.1 Charakterystyka obszaru kryzysowego

Definicja obszaru zdegradowanego została zawarta w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (z dnia 03.07.2015 r.). Zgodnie z tym dokumentem obszar zdegradowany to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to zarówno obszarów miejskich jak i wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów⁶.

W kontekście powyższej definicji bardzo istotne jest zdefiniowanie stanu kryzysowego. Stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a. gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b. środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c. przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do

⁶ Do analogicznych wniosków prowadzą zapisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),

d. technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

W badanych obszarach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym) występuje koncentracja negatywnych zjawisk takich jak:

- Degradacja techniczna budynków i budowli (w ramach analizy technicznej),
- Zniszczenie lub nieodpowiednie wykorzystanie przestrzeni publicznej (w ramach analizy przestrzenno-funkcjonalnej),
- Wysoki poziom bezrobocia wykazujący niekorzystne tendencje wzrostowe, w tym długotrwałe bezrobocie,
- Wyludnienie obszaru,
- Niekorzystna struktura demograficzna tj. niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym,
- Występowanie problemów społecznych, w tym alkoholizmu, bezdomności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwałej choroby, niepełnosprawności, potrzeby ochrony macierzyństwa, przemocy w rodzinie, ubóstwa, wielodzietności,
- Nasilenie zjawisk zagrażających bezpieczeństwu,
- Bariery w rozwoju gospodarczym gminy (jest to problem zdefiniowany dla całej gminy, niemniej jednak jego oddziaływanie na tereny rewitalizacji jest bardzo duże z uwagi na wysoki poziom bezrobocia),
- Występowanie obiektów wymagających generalnego remontu,
- Występowanie obiektów wymagających termomodernizacji,
- Występowanie zabudowy wymagającej uporządkowania lub uzupełnienia,
- Przestrzeń publiczna, tereny zieleni, rekreacji i wypoczynku wymagające budowy, uzupełnienia lub odnowy,
- Niski poziom jakości dróg.

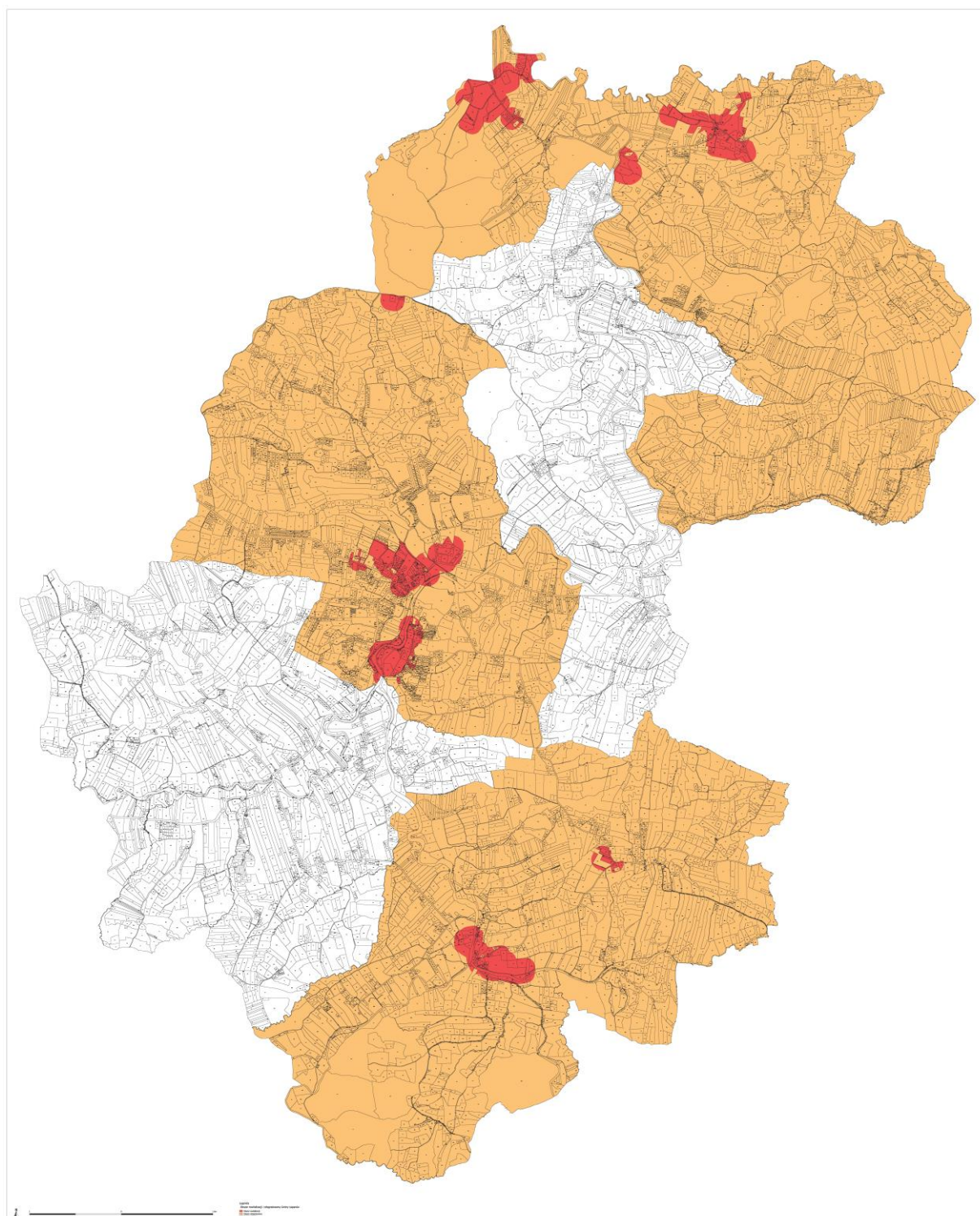
Zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015r., obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Biorąc pod uwagę fakt, że wyznaczony obszar zdegradowany obejmuje tereny Gminy Łapanów najsilniej zdegradowane pod względem współwystępowania problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno – funkcjonalnych i technicznych, a więc najbardziej wymagające kompleksowej interwencji wyznacza się obszar rewitalizacji.

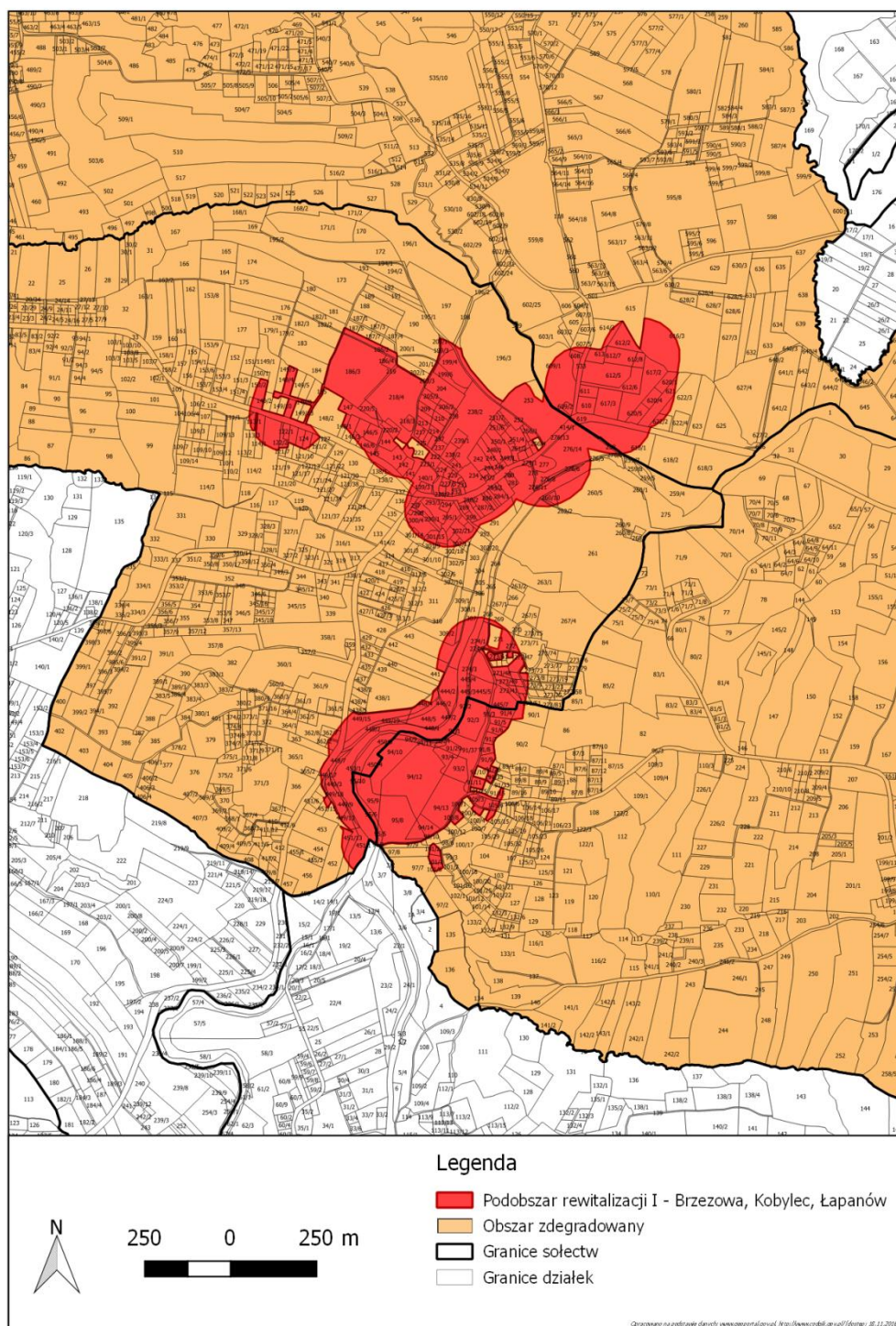
Na podstawie analizy obliczonych wskaźników dla poszczególnych miejscowości oraz w konsekwencji przeprowadzonych konsultacji wyznaczono obszar zdegradowany Gminy Łapanów, zaznaczony na poniższej mapie kolorem czerwonym.

Obszar rewitalizacji Gminy Łapanów został podzielony na 4 podobszary, których łączna powierzchnia wynosi **181 ha, co stanowi 2,53 %** powierzchni Gminy Łapanów. Rewitalizowany obszar zamieszkiwany jest przez **280 osób, co stanowi 3,52 %** ogółu mieszkańców Gminy Łapanów.

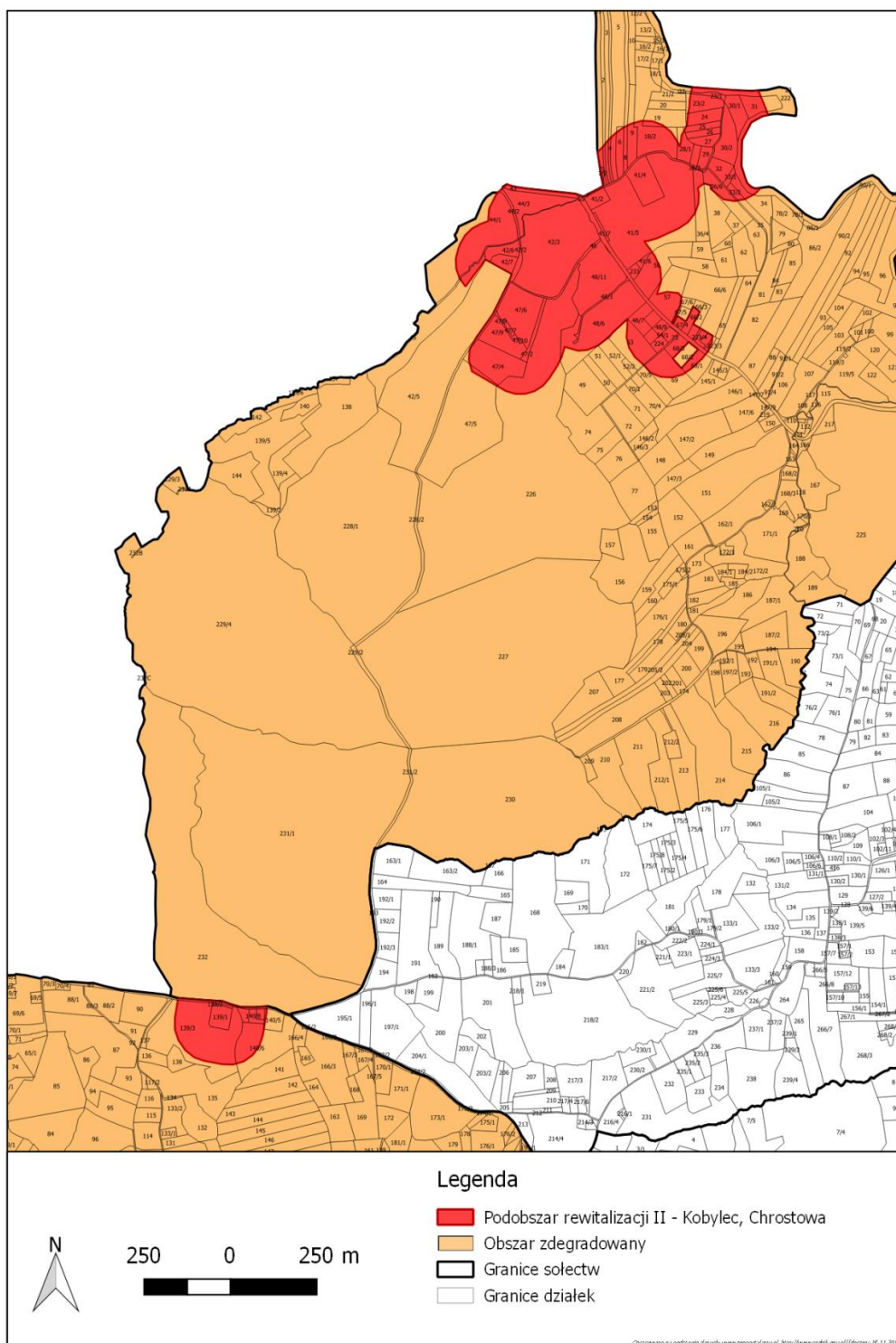
7.2 Mapa zasadnicza w skali 1: 5 000 z wyznaczonym obszarem zdegradowanym i obszarem rewitalizacji wraz z podobszarami.

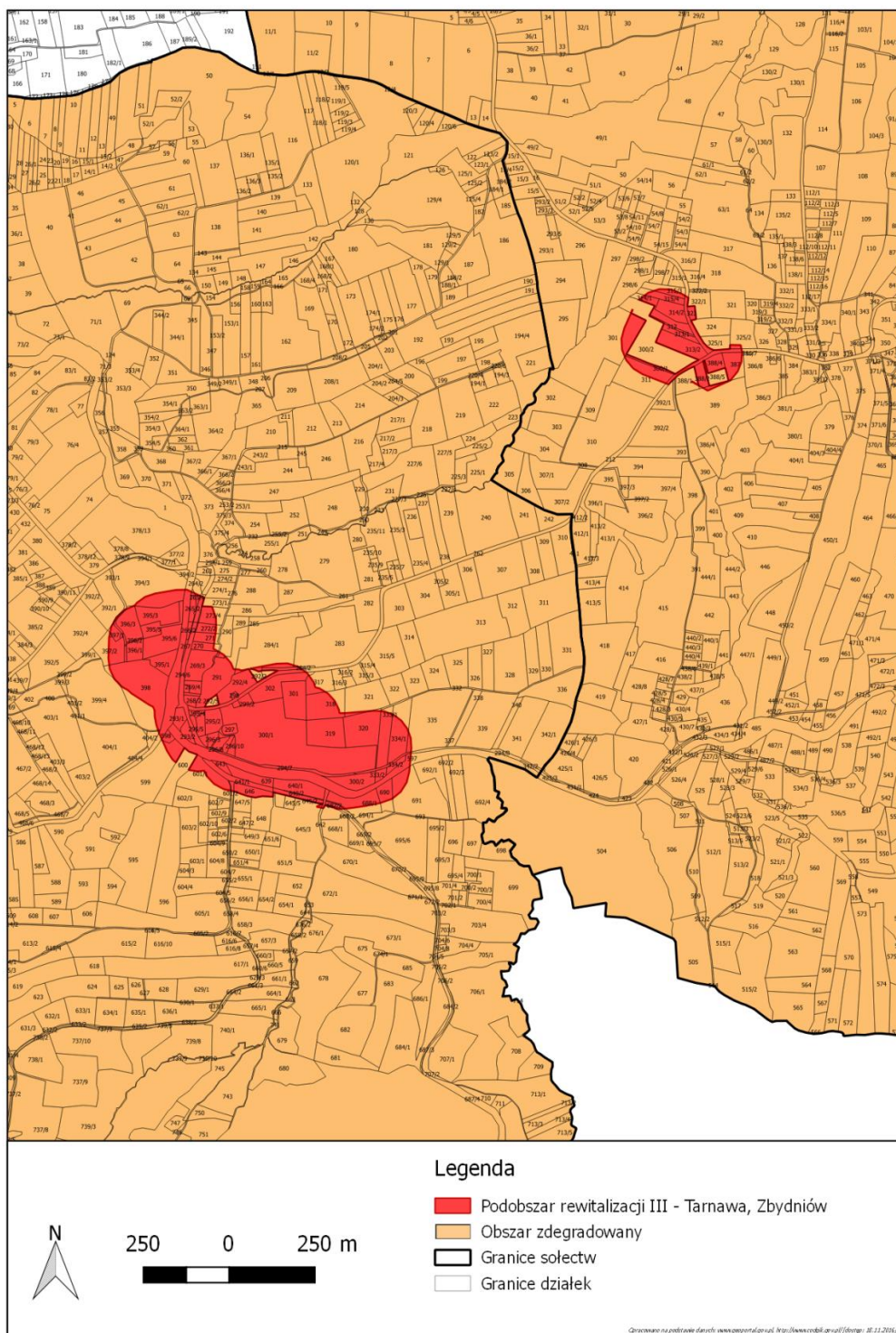
Podobszar I

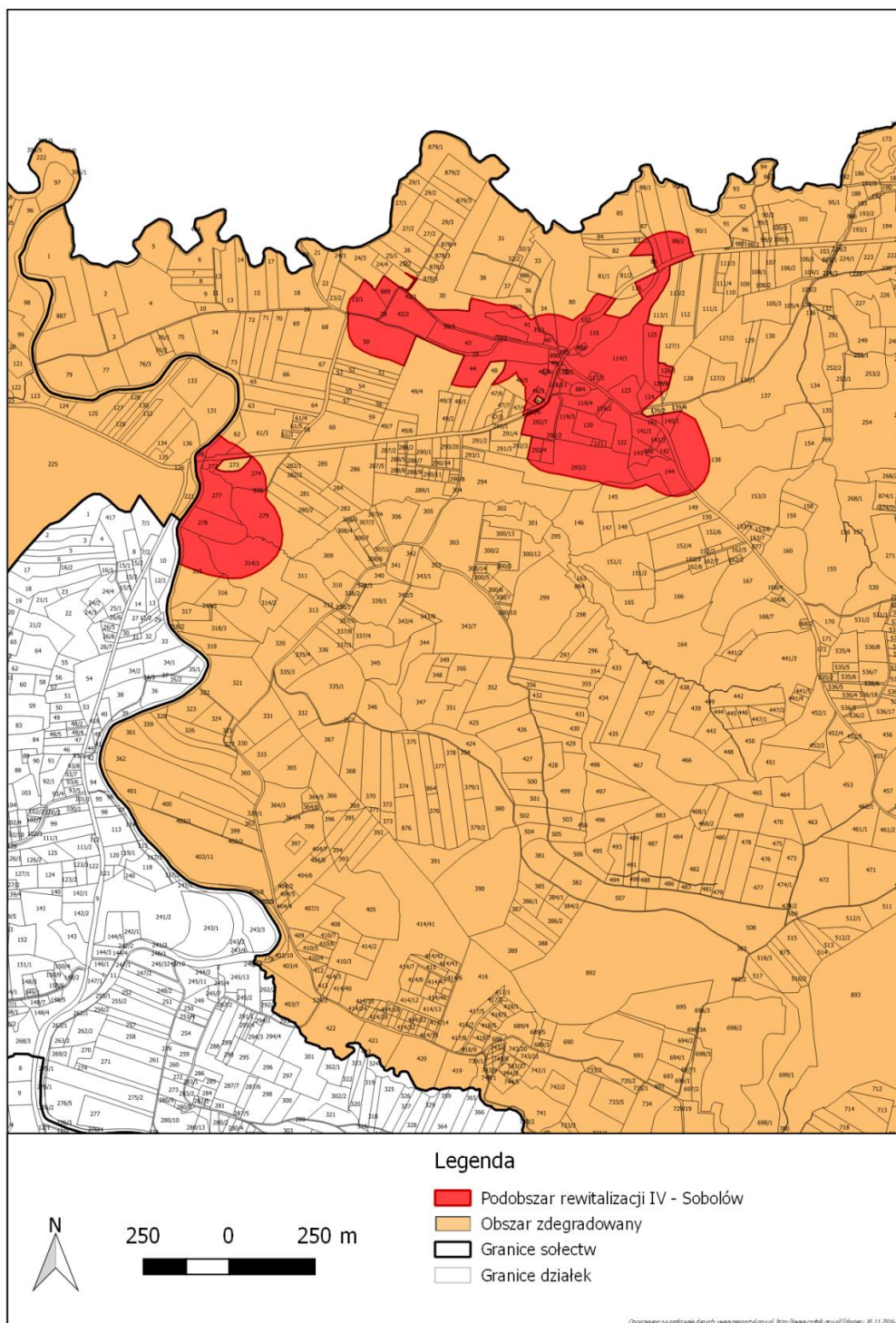
Podobszar II

Podobszar III

Podobszar IV

ROZDZIAŁ VIII

ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW

8.1 Wizja rewitalizacji Gminy Łapanów

Wizja to element treściowy właściwy dla wszystkich dokumentów strategicznych. Stanowi punkt odniesienia dla oceny stopnia realizacji GPR, zaś jej uszczegółowieniem na poziomie operacyjnym są ustalenia dotyczące celów rewitalizacji.

Wizja

Zwiększony poziom aktywności społecznej mieszkańców, szeroki wachlarz ofert spędzania czasu wolnego oraz czyste i bezpieczne środowisko naturalne.

Gmina Łapanów miejscem szczególnie przyjaznym mieszkańcom i turystom.

DEKLARACJA WIZJI

•Wyprowadzony z kryzysu obszar rewitalizacji, będzie tworzył dodatkową przestrzeń do aktywizacji społecznej i gospodarczej dla mieszkańców całej Gminy Łapanów. Działania rewitalizacyjne przyczynią się do poprawy jakości życia, tak by zapewnić dobrobyt mieszkańcom, perspektywę młodym oraz sławę wśród turystów.

8.2 Misja rewitalizacji Gminy Łapanów

MISJA

Wsparcie równomiernego rozwoju we wszystkich obszarach gminy, jednocześnie zachowując równowagę pomiędzy aktywnością społeczną mieszkańców, a ochroną środowiska naturalnego. Służyć temu winny zintegrowane działania władz Gminy Łapanów, interesariuszy GPR, liderów opinii publicznej i mieszkańców, połączone z akumulacją kapitału publicznego i prywatnego, wspartego funduszami zewnętrznymi.

DEKLARACJA MISJI

Szerokie partnerstwo, współpraca i konsolidacja wszystkich partnerów oraz interesariuszy w kreowaniu i osiąganiu założonych celów.

Cele zmierzać będą do budowania obrazu Gminy Łapanów, jako otwartej, dbającej o środowisko naturalne oraz transparentnej w stosunku do potrzeb i oczekiwań jej mieszkańców.

8.3 Cele rewitalizacji

Głównym celem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapanów jest podniesienie atrakcyjności Gminy, jako miejsca do zamieszkania, edukacji i spędzania czasu wolnego.

Sfera procesu rewitalizacji	Cele szczegółowe	Kierunki działań
1. Sfera społeczna	1.1 Aktywne i nowoczesne społeczeństwo	1.1.1 Rozwój oferty kulturalnej 1.1.2 Rozwój oferty rekreacyjnej 1.1.3 Integracja społeczna 1.1.4 Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie więzi społecznych 1.1.5 Rozwój przedsiębiorczości
	1.2 Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym	1.2.1 Profilaktyka przeciw uzależnieniom 1.2.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
	1.3 Wzrost poziomu życia mieszkańców	1.3.1 Poprawa warunków i jakości edukacji 1.3.2 Poprawa warunków i jakości sportu
2. Sfera techniczna	2.1 Rozwój infrastruktury	2.1.1 Poprawa stanu infrastruktury społecznej 2.1.2 Poprawa stanu infrastruktury technicznej
3. Sfera przestrzenno – funkcjonalna	3.1 Wykorzystanie lokalnych zasobów kulturalnych i przyrodniczych	3.1.1 Ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturalnego 3.1.2 Ochrona i udostępnienie dziedzictwa przyrodniczego
	3.2 Kreowanie przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców	3.2.1 Poprawa stanu zagospodarowania i estetyki terenów zielonych 3.2.2 Stworzenie miejsc dedykowanych różnym grupom użytkowników 3.2.3 Uporządkowanie przestrzeni publicznej pod kątem funkcjonalnym i estetycznym
4. Sfera gospodarcza	4.1 Wykorzystanie walorów Gminy dla jej rozwoju gospodarczego	4.1.1 Promowanie potencjału turystyczno – rekreacyjnego gminy
5. Sfera środowiskowa	5.1 Poprawa jakości środowiska naturalnego	5.1.1 Poprawa efektywności gospodarki wodno - ściekowej

8.4 Planowane działania na obszarze rewitalizacyjnym

Realizację działań inwestycyjnych w polach interwencji objętych Gminnym Programem Rewitalizacji winny służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców oraz ożywieniu gospodarczemu i społecznemu całej Gminy Łapanów.

Projekty z zakresu rewitalizacji muszą być realizowane, jako kompleksowe przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów wpływających na sytuację kryzysową rewitalizowanego obszaru. Dotyczy to w szczególności następujących działań:

1. przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne, obejmujące:

- placówki specjalistycznej opieki nad osobami starszymi (domy opieki);
- obiekty rekreacyjne (np. ścieżki zdrowia, place zabaw, boiska);
- obiekty infrastruktury kulturalnej (maksymalna kwota kosztów kwalifikowanych projektu w zakresie kultury nie może przekroczyć 2 mln EUR);
- obiekty, w których świadczone są usługi służące aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców;
- obiekty wielofunkcyjne, w których łączone są różne funkcje społeczne;

2. działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów (np. zagospodarowanie przestrzeni na cele gospodarcze);

3. zagospodarowanie (przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja) przestrzeni na cele publiczne lub społeczne (np. place, skwery, parki);

4. modernizacje, renowacje budynków użyteczności publicznej poprawiające ich estetykę zewnętrzną; przedsięwzięcia w ramach powyższego typu projektu, o ile przewidują modernizację energetyczną budynków, muszą mieć uzasadnienie w audycie energetycznym;

5. modernizacje, renowacje części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, tj. odnowienie elementów strukturalnych budynku (dachy, fasady, okna i drzwi w fasadzie, klatki schodowe i korytarze, windy). Projekty z zakresu mieszkalnictwa w zakresie modernizacji energetycznej budynków muszą mieć uzasadnienie w audycie energetycznym. Jeżeli to wynika z audytu energetycznego – możliwa jest ingerencja w strukturę budynku w szerszym zakresie niż przywołany powyżej.

W ramach wskazanych powyżej typów projektów (wyłącznie jako element projektu) możliwa jest:

- budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja podstawowej infrastruktury komunalnej (np. sieci i urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, gazowych, ciepłowniczych, elektrycznych, telekomunikacyjnych) na obszarze objętym projektem, w celu zapewnienia dostępu rewitalizowanym obiektom i terenom do podstawowych usług komunalnych – w wysokości nie więcej niż 50% kosztów kwalifikowalnych projektu;
- budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność do rewitalizowanych obiektów i terenów – w wysokości nie więcej niż 50% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Głównym celem podejmowanych działań będzie zmiana dotychczasowych funkcji i dostosowania terenu oraz znajdujących się tam obiektów do nowych potrzeb w zakresie usług, turystyki, rekreacji, kultury, zdrowia i oświaty. Realizacja pozostałych zamierzeń rewitalizacyjnych przyczyni się także do zmniejszenia dysproporcji występujących pomiędzy rozwojem wskazanego obszaru zdegradowanego Gminy Łapanów w odniesieniu do ośrodków o podobnym potencjale społeczno-gospodarczym w regionie.

Działania zaplanowane na obszarze rewitalizowanym zorientowane są przede wszystkim na aktywizację społeczności lokalnej poprzez rozszerzenie pracy socjalnej, współpracę różnych instytucji i organizacji pozarządowych, zajmujących się działalnością społeczną w Gminie oraz instytucji działających w szerszym obszarze polityki społecznej, takich jak: kultura, oświata, służba zdrowia i bezpieczeństwo. Działania o charakterze społecznym polegać będą zatem na umocnieniu postaw aktywnych w sferze społecznej i indywidualnej, tworzeniu systemu wsparcia, wyspecjalizowaną pracę socjalną połączoną ze stymulowaniem postaw przedsiębiorczych i prospołecznych wśród lokalnej społeczności.

8.4.1 Zadania inwestycyjne

ZADANIA INWESTYCYJNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad.	Obszar rewitalizacji	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Koszt przedsięwzięcia [PLN]	Podmiot realizujący	Harmonogram realizacji projektu	Uzasadnienie wyboru zadania do realizacji	Rezultaty	Sposób pomiaru rezultatów	Zgłaszający zadanie	Cel	Wskaźniki
Nr 1	Podobszar I	Rozbudowa obiektu Szkoły Podstawowej w Łapanowie	- przebudowa nawierzchni boiska sportowego - przebudowa Sali gimnastycznej - wymiana instalacji elektrycznej budynku szkoły	450 000	Gmina Łapanów	2018-2021	- brak wystarczającej bazy sportowej - zły stan instalacji elektrycznej	- poprawa stanu zdrowia uczniów dzięki większym możliwościach ruchowych - poprawa bezpieczeństwa przeciwpożarowego	Protokoły odbioru	Wójt Gminy Łapanów	1.3.1 2.1.1 3.2.3	- wielkość przebudowanego boiska (m2) - wielkość przebudowanej Sali gimnastycznej (m2) - wielkość wymienionej instalacji elektrycznej (m)
Nr 2		Modernizacja budynku Urzędu Gminy, Budynku Ochotniczej Straży Pożarnej wraz z przebudową placu zabaw i rynku	- nadbudowa dachu na części budynku UG - montaż klimatyzacji - przebudowa pomieszczeń OSP - modernizacja placu zabaw	250 000	Gmina Łapanów Ochotnicza Straż Pożarna	2018-2020	- zły stan konstrukcji dachu - mała liczba boksów garażowych - zły stan urządzeń rekreacyjnych - zły stan	- zwiększenie liczby boksów dla OSP - poprawa stanu technicznego budynków - poprawa bezpieczeństwa i infrastruktury technicznej	Protokoły odbioru	Wójt Gminy Łapanów	1.1.2 1.1.4 1.1.3 1.3.2 2.1.1 3.2.1	- wielkość nadbudowanego dachu (m2) - ilość zamontowanych jednostek klimatyzujących (szt.) - liczba boksów dla OSP (szt.)

ZADANIA INWESTYCYJNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad.	Obszar rewitalizacji	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Koszt przedsięwzięcia [PLN]	Podmiot realizujący	Harmonogram realizacji projektu	Uzasadnienie wyboru zadania do realizacji	Rezultaty	Sposób pomiaru rezultatów	Zgłaszający zadanie	Cel	Wskaźniki
							nawierzchni płyty rynku				3.2.2 3.2.3	- wielkość zmodernizowanego placu zabaw (m2)
Nr 3		Modernizacja budynku Centrum Kultury Gminy Łapanów wraz z przebudową placu zabaw przy przedszkolu	- odgrzybienie budynku CKGŁ - odbudowa ogrodzeń i placów - przebudowa placu zabaw przy przedszkolu	250 000	Gmina Łapanów CKGŁ	2017-2019	- zły stan techniczny budynku (zagrzybienie) - zły stan nawierzchni i ogrodzenia - zdewastowany plac zabaw	- poprawa stanu technicznego i estetyki - poprawa bezpieczeństwa dzieci	Protokoły odbioru	Wójt Gminy Łapanów	1.1.2 1.1.3 1.4.1 2.1.1 3.1.1 3.2.2 3.2.3	- wielkość wyremontowanego ogrodzenia (m) - wielkość wyremontowanego placu zabaw (m2)
Nr 4		Rozbudowa Ośrodka Sportowo – Rekreacyjnego w Łapanowie na terenie miejscowości Łapanów i Brzezowa	- dobudowa 6 domków letniskowych - utwardzenie parkingów - wykonanie nawierzchni bitumicznej na drodze dojazdowej – 100 m2	500 000	Gmina Łapanów	2019-2021	- poprawa warunków bazy rekreacyjnej - zabezpieczenie przeciwpowodziowe	- wykonanie obwałowań - odbudowa urządzeń sportowych i rekreacyjnych - zwiększenie liczby miejsc noclegowych	Protokoły odbioru Efekty rzeczowe	Wójt Gminy Łapanów	1.1.2 1.1.3 1.1.4 2.1.1 3.2.2 3.2.3	- ilość utworzonych miejsc noclegowych (szt.) - ilość nowych miejsc parkingowych (szt.) - wielkość powierzchni

ZADANIA INWESTYCYJNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad.	Obszar rewitalizacji	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Koszt przedsięwzięcia [PLN]	Podmiot realizujący	Harmonogram realizacji projektu	Uzasadnienie wyboru zadania do realizacji	Rezultaty	Sposób pomiaru rezultatów	Zgłaszający zadanie	Cel	Wskaźniki
			-modernizacja wału przeciwpowodziowego - dostosowanie pola namiotowego do warunków sanitarnych								4.1.1	bitumicznej (m2) - wielkość wału przeciwpowodziowego (m)
Nr 5		Przebudowa gminnej oczyszczalni ścieków w Kobylcu	- dobudowa reaktora - zmiana technologii oczyszczania	450 000	Gmina Łapanów	2019-2021	- konieczność zwiększenia przepustowości dobowej oczyszczalni - poprawa jakości oczyszczonych ścieków	- poprawa stanu środowiska naturalnego	- protokoły odbioru - zawarte nowe umowy na ścieki	Wójt Gminy Łapanów	2.1.2 3.1.2 3.2.1 3.2.3 5.1.1	- ilość oczyszczanych ścieków - ilość dobudowanych reaktorów
Nr 6		Modernizacja budynku mieszkalno – biurowego oraz obiektów Gminnego Zakładu Komunalnego w Kobylcu	- wymiana dachów - termomodernizacja elewacji - odnowa pomieszczeń	350 000	Gmina Łapanów	2017-2020	- zły stan techniczny budynków	- poprawa efektywności i estetyki budynków	Protokoły odbioru	Wójt Gminy Łapanów	2.1.2 3.1.2 3.2.3 5.1.1	- wielkość elewacji poddanych termomodernizacji (m2) - ilość odnowionych pomieszczeń (szt.)

ZADANIA INWESTYCYJNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad.	Obszar rewitalizacji	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Koszt przedsięwzięcia [PLN]	Podmiot realizujący	Harmonogram realizacji projektu	Uzasadnienie wyboru zadania do realizacji	Rezultaty	Sposób pomiaru rezultatów	Zgłaszający zadanie	Cel	Wskaźniki
Nr 7		Rewitalizacja budynku wielorodzinnego nr 45, polegająca na modernizacji i rozbudowie z nadaniem nowych funkcji publicznych.	Mieszkania komunalne na wynajem, pomieszczenia biurowe dla małych przedsiębiorców oraz świetlica środowiskowa. Rewitalizacja budynku wielorodzinnego, zlokalizowanego przy rynku w Łapanowie z nadaniem mu nowych funkcji publicznych.	2 000 000	Firma Monika Stawarz „MODA DLA CIEBIE” MC Łapanów 47	IV kwartał 2017 r. – III kwartał 2019 r.	Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do podniesienia atrakcyjności turystycznej i estetyki Rynku w Łapanowie. Nowe funkcje publiczne będą służyły wyprowadzeniu obszaru rewitalizacji z kryzysu i promocji przedsiębiorczości szczególnie wśród ludzi młodych. Obiekt będzie również pełnił funkcję integracji, aktywności obywatelskiej dla mieszkańców Łapanowa.	Negatywne zjawisko, które zostanie rozwiązane: brak mieszkań komunalnych na wynajem oraz niski poziom aktywności młodych przedsiębiorców. Rezultaty: Utworzenie dwóch mieszkań komunalnych, utworzenie 5 nowych firm prowadzonych przez przedsiębiorców do 25 roku życia, utworzenie świetlicy środowiskowej, oddziaływanie średnioroczne na 450 osób.	- badania focusowe, - dane Urzędu Gminy, - Dane GUS, - dane Powiatowego o urzędu Pracy, - Oceny własne.	Firma Monika Stawarz „MODA DLA CIEBIE” MC Łapanów 47	1.1.5	- dane Urzędu Gminy, - Dane GUS, - dane Powiatowego urzędu Pracy, - Oceny własne.
Nr 8		Budowa prywatnej	Budowa Medioteki spełniającej	2 500 000	Fundacja Kultury	III kwartał 2019 r. – IV	Projekt będzie służył uzyskaniu	Zwiększenie dostępu do	Pomiar focusowy,	Fundacja Kultury „Łapanów dla	1.1.1	Dane GUS, Policji, PUP, Oceny

ZADANIA INWESTYCYJNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad.	Obszar rewitalizacji	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Koszt przedsięwzięcia [PLN]	Podmiot realizujący	Harmonogram realizacji projektu	Uzasadnienie wyboru zadania do realizacji	Rezultaty	Sposób pomiaru rezultatów	Zgłaszający zadanie	Cel	Wskaźniki
		instytucji kultury – Mediateka w Łapanowie	funkcje obywatelskiego Centrum Usług Wspólnych w zakresie dostępności do innowacyjnych form uczestnictwa w kulturze, zarówno przez indywidualnych obywateli gminy Łapanów, organizacje pozarządowe, hobbistów, twórców, artystów.		„Łapanów dla Ciebie”	kwartał 2021 r.	wysokiej jakości wskaźników dostępności kulturowej i obywatelskiej dla mieszkańców z terenu objętego obszarem rewitalizacji Gminy Łapanów.	innowacyjnych, obywatelskich form uczestnictwa w kulturze. W rezultacie realizacji przedsięwzięcia Utworzone zostanie Centrum Usług Wspólnych, stworzenie 5-10 stałych miejsc pracy, średnioroczne uczestnictwo 15 tys. osób.	wywiady, dane GUS, Policji, PUP, Oceny własne.	Ciebie”	3.2.2	własne.
Nr 9		Rewitalizacja obiektów infrastruktury Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie wraz z zagospodarowaniem przestrzeni	Przebudowa/ rozbudowa/ modernizacja/ adaptacja obiektów infrastrukturalnych Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie wraz z zagospodarowaniem	4 500 000	Powiat Bocheński	2018-2019	Funkcje edukacyjne, społeczne, rekreacyjne i kulturalne szkoły to najlepsze narzędzia przeciwdziałania wykluczeniu zarówno wśród dzieci i	- zatrzymanie procesu marginalizacji rewitalizowanej części gminy oraz wzrost jej znaczenia w organizmie gminnym, - wzrost funkcji edukacyjnych,	Rezultaty będą mierzone za pomocą zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do	Powiat Bocheński	1.2.2 1.3.1 2.1.1 2.1.2	<u>Wskaźnik produktu:</u> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją, - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych

ZADANIA INWESTYCYJNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad.	Obszar rewitalizacji	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Koszt przedsięwzięcia [PLN]	Podmiot realizujący	Harmonogram realizacji projektu	Uzasadnienie wyboru zadania do realizacji	Rezultaty	Sposób pomiaru rezultatów	Zgłaszający zadanie	Cel	Wskaźniki
		publicznej.	m i estetyzacją przestrzeni publicznej na jego obszarze w celu dostosowania obiektów szkolnictwa zawodowego do warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej oraz zmierzające do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych i wyprowadzenia obszaru projektu ze stanu kryzysowego w sposób kompleksowy i skoncentrowany terytorialnie.				młodozieży, ale również wśród dorosłych. Dlatego też placówki kształcenia zawodowego i ustawicznego powinny być odpowiednio przygotowane do prowadzenia tych funkcji m.in. poprzez zapewnienie nowoczesnej infrastruktury dostosowanej do najwyższych standardów.	społecznych, gospodarczych, rekreacyjnych i kulturalnych placówek, - poprawa stanu technicznego budynków wchodzących w skład CKZiU, - zapewnienie ładu przestrzennego i wysokiego poziomu estetyki obiektów, - rozwój przedsiębiorczości wraz ze stworzeniem nowych miejsc pracy na terenie gminy.	przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.			obszarach <u>Wskaźnik rezultatu:</u> -liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach.

ZADANIA INWESTYCYJNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad.	Obszar rewitalizacji	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Koszt przedsięwzięcia [PLN]	Podmiot realizujący	Harmonogram realizacji projektu	Uzasadnienie wyboru zadania do realizacji	Rezultaty	Sposób pomiaru rezultatów	Zgłaszający zadanie	Cel	Wskaźniki
Nr 10	Podobszar II	Dobudowa zbiornika wody pitnej o pow. 500 m ²	- budowa zbiornika – poj. 500 m ³	300 000	Gmina Łapanów	2021-2022	- brak odpowiedniej rezerwy wody pitnej	- zwiększenie zapasu wody	Protokoły odbioru	Wójt Gminy Łapanów	2.1.2 3.2.2 3.2.3	- ilość zbiorników (szt.)
Nr 11	Podobszar III	Modernizacja obiektów Szkoły Podstawowej w Zbydniowie	- odnowa elewacji i dachu - przebudowa boiska wielofunkcyjnego - dobudowa placu zabaw	400 000	Gmina Łapanów Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci	2018-2021	- zły stan bazy sportowej i budynku oświaty	- poprawa bazy sportowej i rekreacyjnej - poprawa stanu zdrowia uczniów	Protokoły odbioru	Wójt Gminy Łapanów	2.1.1 3.2.2 3.2.3	- wielkość odnowionej elewacji (m ²) - wielkość przebudowanego boiska (m ²) - wielkość dobudowanego placu zabaw (m ²)
Nr 12		Modernizacja obiektów Szkoły Podstawowej w Tarnawie	- wymiana instalacji elektrycznej - roboty malarskie - dobudowa sali gimnastycznej	250 000	Gmina Łapanów	2020-2022	- konieczność wymiany stanu instalacji elektrycznej - poprawa stanu sanitarnego	- poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego - poprawa estetyki - polepszenie	Protokoły odbioru	Wójt Gminy Łapanów	1.1.1 1.3.1 1.3.2 2.1.1 3.2.2	- wielkość wymienionej instalacji elektrycznej (m ²) - wielkość dobudowanej sali gimnastycznej (m ²)

ZADANIA INWESTYCYJNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad.	Obszar rewitalizacji	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Koszt przedsięwzięcia [PLN]	Podmiot realizujący	Harmonogram realizacji projektu	Uzasadnienie wyboru zadania do realizacji	Rezultaty	Sposób pomiaru rezultatów	Zgłaszający zadanie	Cel	Wskaźniki
								bazy sportowej			3.2.3	
Nr 13	Podobszar IV	Rozbudowa Szkoły Muzycznej I-go stopnia w Sobolowie o budynek Sali koncertowej.	Budowa budynku Sali koncertowej wraz z wewnętrznymi instalacjami wod-kan, co., gazową, wentylacji mechanicznej i klimatyzacji, energetycznej. Przebudowa istniejącego budynku szkoły, budowa dróg i placów wewnętrznych.	16 000 000	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Wszystkich Świętych w Sobolowie 32-742 Sobolów 23	2018-2019	-zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji, -przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	- wzrost funkcji edukacyjnych, społecznych i kulturalnych, -zapewnienie ładu przestrzennego i wysokiego poziomu estetyki obiektu, -ograniczenie negatywnych zjawisk w sferach: społecznej i przestrzenno-funkcjonalnej	Rezultaty mierzone za pomocą zmian wskaźników produktu i rezultatu przyporządkowanych do przedsięwzięcia rewitalizowanego.	Ks. mgr Stanisław Jachym - Proboszcz	1.1.1 1.3.1 3.2.2	<u>Wskaźnik produktu:</u> -powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją, - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze, <u>Wskaźnik rezultatu:</u> - liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanym obszarze
Nr 14	Poza obszarem rewitalizacji	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości	Budynek parterowy z poddaszem	150 000	Gmina Łapanów	2021-2022	- brak placówki kultury na terenie wsi	- zaspokojenie potrzeb społecznych i	Protokół odbioru.	Gmina Łapanów	1.1.1	Wielkość świetlicy [m2]

ZADANIA INWESTYCYJNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad.	Obszar rewitalizacji	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Koszt przedsięwzięcia [PLN]	Podmiot realizujący	Harmonogram realizacji projektu	Uzasadnienie wyboru zadania do realizacji	Rezultaty	Sposób pomiaru rezultatów	Zgłaszający zadanie	Cel	Wskaźniki
	cji	Boczów.	użytkowym.				Boczów, - duża odległość do najbliższych placówek kultury na terenie gminy.	kulturalnych, - poprawa warunków funkcjonowania instytucji kultury na terenie gminy poprzez budowę świetlicy.			3.2.2	

Wpis Budowy świetlicy wiejskiej w miejscowości Boczów, jako zadania dodatkowego do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapanów na lata 2016-2023, mimo iż jej lokalizacja znajduje się poza obszarem rewitalizacji, znajdzie uzasadnienie w szerokim aspekcie oddziaływania społecznego i kulturowego tej instytucji na obszar rewitalizacji. Sołectwo Boczów nie posiada własnej placówki kultury, która byłaby ośrodkiem integrującym aktywność obywatelską i kulturową jej mieszkańców. Budowa świetlicy włączy Boczów w aktywne trendy współpracy i wymiany kulturowej w wymiarze całej gminy, a co za tym idzie, w sposób znaczący będzie oddziaływać na obszar rewitalizacji. Wpisanie tego zadania do GPR-u zwiększy także możliwość pozyskania środków finansowych poza funduszami przeznaczonymi na rewitalizację np. w programie operacyjnym MKiDN „Infrastruktura Kultury”, w PROW-ie 2014-2020 lub innych dostępnych krajowych środków publicznych.

8.4.2 Zadania społeczne

ZADANIA SPOŁECZNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023														
Nr zad	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	ORGANIZATOR /REALIZATOR	PARTNERZY	ADRESACI / BENEFICJENCI SPOŁECZNI	OGÓLNE CELE DO OSIĄGNIĘCIA	ZAKRES RZECZOWY WRAZ Z OPISEM PROJEKTU	SZACUNKOWY KOSZTORYS [PLN]	PRZEWIDYWANY HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU	REZULTATY	SPOSÓB POMIARU REZULTATÓW	UZASADNIENIE WYBORU TEGO ZADANIA DO REALIZACJI	ZGŁASZAJĄCY ZADANIE	CEL	WSKAŹNIKI
Nr 1	Ośrodek wsparcia dziecka i rodziny w Łapanowie	GOPS	UG, GKRPA	Dzieci z rodzin borykających się z problemami opieki wychowawczej	Poprawa w funkcjonowaniu społecznym	-zatrudnienie specjalistów -wynajem pomieszczeń - wyposażenie pomieszczeń	150 000	2018-2020	Rozwój społeczny, intelektualny i zdrowotny dzieci	Ankieta	Nasilające się problemy z funkcjonowaniem rodzin borykających się z trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi	GOPS	1.1.1 1.1.3 1.1.4 3.2.2	- ilość rodzin objętych wsparciem (szt.)
Nr 2	Uniwersytet Trzeciego Wieku	Urząd Gminy Łapanów	Stowarzyszenie PRO-aktywni	Seniorzy z Gminy Łapanów	- kształcenie ustawiczne - integracja seniorów	40 wykładów 40 konwersatoriów z j. angielskim 40 ćwiczeń z informatyki	90 000	2017-2020	- aktywizacja osób starszych - wzrost wiedzy u beneficjentów	Ankiety Testy wiedzy Lista obecności	Konieczność aktywizacji mieszkańców oraz poszerzenie oferty kulturalnej i edukacyjnej	Wójt Gminy Łapanów	1.1.1 1.1.3 1.1.4 3.2.2	- ilość wykładów, konwersatoriów, ćwiczeń (szt.) -ilość osób objętych wsparciem (os.)
Nr 3	Warsztaty gastronomiczne dla KGW	Centrum Kultury Gminy	Stowarzyszenie PRO-	Członkinie KGW z Gminy	- kształcenie ustawiczne	20 trzygodzinnych szkoleń warsztatowych	20 000	IX 2017 VI 2018	- aktywizacja pań z KGW - wzrost wiedzy u	Ankieta, lista obecności	Konieczność aktywizacji mieszkańców	Wójt Gminy Łapanów	1.1.1 1.1.2	- ilość członków (os.)

ZADANIA SPOŁECZNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	ORGANIZATOR /REALIZATOR	PARTNERZY	ADRESACI / BENEFICJENCI SPOŁECZNI	OGÓLNE CELE DO OSIĄGNIĘCIA	ZAKRES RZECZOWY WRAZ Z OPISEM PROJEKTU	SZACUNKOWY KOSZTORYS [PLN]	PRZEWIDYWANY HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU	REZULTATY	SPOŚÓB POMIARU REZULTATÓW	UZASADNIENIE WYBORU TEGO ZADANIA DO REALIZACJI	ZGŁASZAJĄCY ZADANIE	CEL	WSKAŹNIKI
		Łapanów	aktywni	Łapanów	- integracja KGW - aktywizacja pań z terenów wiejskich				beneficjentów		oraz poszerzenie oferty kulturalnej	w	1.1.3 1.1.4	
Nr 4	Przeгляд zespołów regionalnych wraz z warsztatami tańca ludowego	Centrum Kultury Gminy Łapanów	Stowarzyszenie PRO-aktywni	Dzieci i młodzież z Gminy Łapanów	- promocja folkloru - aktywizacja dzieci i młodzieży	Cykl 30 zajęć warsztatowych zakończony Przeglądem Zespołów Regionalnych z całego województwa	40 000	IX 2017- VI 2018	- aktywizacja dzieci i młodzieży - wzrost zainteresowania folklorem	Ankieta Lista obecności	Konieczność aktywizacji dzieci i młodzieży oraz poszerzenie oferty kulturalnej	Wójt Gminy Łapanów	1.1.1 1.1.2 1.1.3 1.1.4 3.1.2 3.2.2	- ilość przeprowadzonych zajęć (szt.) - ilość uczestników (os.)
Nr 5	Święto Gminy Łapanów – Dni Łapanowa	Centrum Kultury Gminy Łapanów	Urząd Gminy Łapanów	Społeczeństwo Gminy Łapanów	Promocja osiągnięć kulturalnych CKGE Zapoznanie społeczeństwa z procesem inwestycyjno – rozwojowym	Prezentacja zespołów artystycznych , wystawy, promocja osiągnięć społeczno – gospodarczych	60 000	2018-2023	Wzbogacenie świadomości patriotyzmu lokalnego mieszkańców	Obserwacje, wywiady, konkursy wiedzy	Aktywizacja mieszkańców gminy przez wzbogacenie ich wiedzy o kulturze i rozwoju lokalnego	Dyrektor Centrum Kultury Gminy Łapanów	1.1.1 1.1.3 1.1.4 3.1.1	- liczba zorganizowanych uroczystości – Dni Łapanowa (szt.) - ilość występów artystycznych

ZADANIA SPOŁECZNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	ORGANIZATOR / REALIZATOR	PARTNERZY	ADRESACI / BENEFICJENCI SPOŁECZNI	OGÓLNE CELE DO OSIĄGNIĘCIA	ZAKRES RZECZOWY WRAZ Z OPISEM PROJEKTU	SZACUNKOWY KOSZTORYS [PLN]	PRZEWIDYWANY HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU	REZULTATY	SPOSÓB POMIARU REZULTATÓW	UZASADNIENIE WYBORU TEGO ZADANIA DO REALIZACJI	ZGŁASZAJĄCY ZADANIE	CEL	WSKAŹNIKI
					gminy									(szt.)
Nr 6	Klub turystyczny	Publiczna Szkoła Podstawowa w Łapanowie	PTTK, ZHP	Młodzież szkolna, rodzice	Integracja społeczna, rozwój zainteresowań	- organizacja wycieczek, spotkań - sprzęt audiowizualny	30 000	2017-2021	Integracja społeczna	Sprawozdania	Poszerzenie oferty zdrowotno – turystycznej	Publiczna Szkoła Podstawowa w Łapanowie	1.1.4 1.1.2 1.3.1 1.3.2	- liczba zorganizowanych wyjazdów, spotkań, prezentacji (szt.)
Nr 7	„Szachy w plenerze”	Publiczna Szkoła Podstawowa w Łapanowie	Klub Sportowy „Fajfer”	Dzieci, młodzież, rodzice, mieszkańcy gminy	- integracja społeczna - rozwijanie zdolności matematycznych	Cykl zajęć warsztatowych z edukacji szachowej - turnieje szachowe - prezentacje - spotkania	50 000	2017-2021	- integracja społeczna - aktywizacja dzieci i młodzieży - podwyższenie i wyrobienie umiejętności czysto matematycznych i strategicznych	Ankieta Obserwacja Wywiad Sprawozdanie	- poszerzenie oferty zajęć pozaszkolnych - poszerzenie oferty gminy w możliwości rodzinnego spędzania czasu na terenie Gminy Łapanów	Publiczna Szkoła Podstawowa w Łapanowie	1.1.4 1.1.2 1.3.1	- ilość zajęć (szt.) - liczba uczestników (os.) - ilość turniejów szachowych (szt.)
Nr 8	„Teatrzyk młodego widza”	Publiczna Szkoła Podstawowa w Łapanowie	Centrum Kultury w Łapanowie	Uczniowie, młodzież, rodzice	- wzbogacenie oferty artystycznej - wyrobienie	- warsztaty teatralne - przeglądy	80 000	2017-2022	- wzbogacenie oferty szkoły i Centrum Kultury do zajęć	Ankiety Obserwacje	Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych	Publiczna Szkoła Podstawowa w Łapanowie	1.1.4 1.3.1	- ilość warsztatów teatralnych (szt.)

ZADANIA SPOŁECZNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	ORGANIZATOR / REALIZATOR	PARTNERZY	ADRESACI / BENEFICJENCI SPOŁECZNI	OGÓLNE CELE DO OSIĄGNIĘCIA	ZAKRES RZECZOWY WRAZ Z OPISEM PROJEKTU	SZACUNKOWY KOSZTORYS [PLN]	PRZEWIDYWANY HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU	REZULTATY	SPOSÓB POMIARU REZULTATÓW	UZASADNIENIE WYBORU TEGO ZADANIA DO REALIZACJI	ZGŁASZAJĄCY ZADANIE	CEL	WSKAŹNIKI
		wie	wie		otwartości, odwagi, poczucia własnej wartości, wśród dzieci - wyrobienie umiejętności prawidłowego wystawiania się	teatralne - cykl spotkań ze znanymi aktorami - wybudowanie sceny na świeżym powietrzu			pozaekcyjnych - integracja lokalnego społeczeństwa	Przegląd Sprawozdania	Poszerzenie oferty gminy w kulturalnym spędzaniu czasu wolnego	wie		- ilość przeglądów teatralnych (szt.) - wielkość wybudowanej sceny (m2) Ilość spotkań (szt.) - ilość uczestników (os.)
Nr 9	"Z tabletem na ty"	PSP Grabie	PSP Łapanów	Dzieci i młodzież szkolna	- umiejętność pracy z komputerem - sprawność w selekcji informacji pozyskiwania wiedzy	Zajęcia pozaekcyjne Spotkania Zakup tabletów – 20 szt.	80 000	2019-2022	- umiejętność programowania Pozyskiwanie wiedzy z przedmiotów - umiejętność pracy w zespole	Testy Ankiety sprawozdania	- poszerzenie oferty zajęć pozaekcyjnych - integracja uczniów i współzawodnictwo zespołowe	PSP Grabie	1.1.4 1.3.1	- ilość zakupionych tabletów (szt.) - ilość zajęć (szt.) - ilość uczestników (szt.)
Nr 10	"Język obcy na co dzień"	PSP Zbydnów	Stowarzyszenie przyjaci	Uczniowie, młodzież,	- komunikatywność	-zajęcia pozaekcyjne	60 000	2019-2021	- osiągnięcie znajomości języka obcego na	Testy Ankiety	Podniesienie efektywności nauki języka	PSP Zbydnów	1.1.4 1.3.1	- ilość uczestników (os.)

ZADANIA SPOŁECZNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	ORGANIZATOR / REALIZATOR	PARTNERZY	ADRESACI / BENEFICJENCI SPOŁECZNI	OGÓLNE CELE DO OSIĄGNIĘCIA	ZAKRES RZECZOWY WRAZ Z OPISEM PROJEKTU	SZACUNKOWY KOSZTORYS [PLN]	PRZEWIDYWANY HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU	REZULTATY	SPOSÓB POMIARU REZULTATÓW	UZASADNIENIE WYBORU TEGO ZADANIA DO REALIZACJI	ZGŁASZAJĄCY ZADANIE	CEL	WSKAŹNIKI
		w	ół dzieci	rodzice	ć w mowie - swoboda operowania językiem obcym w sytuacjach życiowych - poznanie kultur innych krajów	-wycieczki - spotkania z nativespeakerem			poziomie dobrym w mowie	Konkursy sprawozdania				- ilość wycieczek (szt.) - ilość spotkań (szt.)
Nr 11	„Klub matematyczno – przyrodniczy”	PSP im. Ks. J. Twardowskiego w Cichawce	Stowarzyszenie Realiści Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Zbydniów	Dzieci Młodzież szkolna	- wyrównanie szans edukacyjnych w zakresie	Zajęcia pozalekcyjne Wycieczki dydaktyczno – naukowe Spotkania	60 000	2018-2021	- zmniejszenie nierówności w jakości usług edukacyjnych - wyrównanie dysproporcji edukacyjnych	Testy Ankiety sprawozdania	- podniesienie efektów kształcenia i poprawa wyników - umiejętność pracy w zespole - współpraca ze środowiskiem	PSP w Cichawce	1.1.4 1.3.1	- ilość zajęć (szt.) - ilość zorganizowanych wycieczek (szt.) - ilość uczestników (os.)
Nr 12	„Sportowa rodzina”	PSP Sobolów	Animatorka Orlika Rada	Mieszkańcy gminy	- rozwój aktywności fizycznej całych rodzin w formach	- montaż siłowni plenerowej - zajęcia sportowe	80 000	2017-2018	- całe rodziny spędzają czas na aktywnym wypoczynku	Ankiety Sprawozdania	Wyposażenie PSP w siłownię plenerową	PSP Sobolów	1.1.4 1.3.1 1.3.2	- - ilość zajęć sportowych (szt.) - ilość

ZADANIA SPOŁECZNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	ORGANIZATOR / REALIZATOR	PARTNERZY	ADRESACI / BENEFICJENCI SPOŁECZNI	OGÓLNE CELE DO OSIĄGNIĘCIA	ZAKRES RZECZOWY WRAZ Z OPISEM PROJEKTU	SZACUNKOWY KOSZTORYS [PLN]	PRZEWIDYWANY HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU	REZULTATY	SPOSÓB POMIARU REZULTATÓW	UZASADNIENIE WYBORU TEGO ZADANIA DO REALIZACJI	ZGŁASZAJĄCY ZADANIE	CEL	WSKAŹNIKI
			Rodziców		zabawowych	dla całych rodzin			- integracja rodzin					zamontowanego sprzętu sportowego w siłowni plenerowej
Nr 13	„Wszyscy tańczymy”	PSP Sobolów	DK Sobolów	Dzieci Młodzież Rodzice	Podniesienie umiejętności tańca towarzyskiego Profilaktyka przeciwużależniowa	Animator Trener tańca towarzyskiego	30 000	2017-2019	- umiejętności zabawy tanecznej bez alkoholu i używek - atrakcyjna forma wypoczynku i rozwoju sprawności fizycznej	Konkurs tańca towarzyskiego sprawozdania	Problemy uzależnień wynikają z braku umiejętności trzeźwej zabawy. Taniec to też forma aktywności fizycznej i miłe spędzanie czasu wolnego	PSP Sobolów	1.1.4 1.3.1	- ilość uczestników (os.) - ilość zajęć (szt.)
Nr 14	Wiem jak udzielić pierwszej pomocy	Zespół Szkół w Tarnawie	Ochotnicy za Straż Pożarną Tarnawa	Uczniowie mieszkańcy	Zdobycie Wiedzy na temat udzielania Pierwszej Pomocy	Przeprowadzenie warsztatów z zakresu udzielania pierwszej pomocy Zakup materiałów potrzebnych do realizacji	1 000	2017	Wiemy jak się zachować i jak udzielić pomocy osobie poszkodowanej	Konkurs z zakresu wiedzy teoretycznej i praktycznej	Pomimo wielu przeprowadzonych szkoleń z zakresu udzielania pierwszej pomocy nadal	ZS w Tarnawie	1.1.3 1.1.4 1.3.1	- ilość uczestników (os.) - ilość zakupionego sprzętu (szt.)

ZADANIA SPOŁECZNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	ORGANIZATOR / REALIZATOR	PARTNERZY	ADRESACI / BENEFICJENCI SPOŁECZNI	OGÓLNE CELE DO OSIĄGNIĘCIA	ZAKRES RZECZOWY WRAZ Z OPISEM PROJEKTU	SZACUNKOWY KOSZTORYS [PLN]	PRZEWIDYWANY HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU	REZULTATY	SPOSÓB POMIARU REZULTATÓW	UZASADNIENIE WYBORU TEGO ZADANIA DO REALIZACJI	ZGŁASZAJĄCY ZADANIE	CEL	WSKAŹNIKI
						warsztatów				sprawozdanie	wiele osób zarówno młodych jak i starszych nie do końca potrafi właściwie się zachować w określonych sytuacjach. Szkolenia w tym zakresie mogą w przyszłości przyczynić się do większego bezpieczeństwa zarówno młodzieży szkolnej jak i mieszkańców.			
Nr 15	„Senior Wigor”	Powiat Bocheński	-	40 osób niesamodzielnych powyżej 60 r.ż., niepracujących	Aktywizacja społeczna, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	- usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne, - usługi aktywizujące –	996 625	2017-2020	-przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych, - wzrost aktywności	Systematyczne zbieranie i analizowanie ilościowych,	W świetle ujętych w diagnozie danych demograficznych,	Starosta – Ludwik Węgrzyn	1.2.2 3.2.2	Liczba osób objętych wsparciem.

ZADANIA SPOŁECZNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	ORGANIZATOR / REALIZATOR	PARTNERZY	ADRESACI / BENEFICJENCI SPOŁECZNI	OGÓLNE CELE DO OSIĄGNIĘCIA	ZAKRES RZECZOWY WRAZ Z OPISEM PROJEKTU	SZACUNKOWY KOSZTORYS [PLN]	PRZEWIDYWANY HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU	REZULTATY	SPOSÓB POMIARU REZULTATÓW	UZASADNIENIE WYBORU TEGO ZADANIA DO REALIZACJI	ZGŁASZAJĄCY ZADANIE	CEL	WSKAŹNIKI
				ych z powiatu bocheńskiego oraz ich opiekunowie	osób starszych poprzez zapewnienie profesjonalnych usług opieki.	usprawniające, - usługi wspomagające.			społecznej osób starszych, - wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności i samodzielności, - budowanie integracji i więzi międzypokoleniowej, wspieranie działań edukacyjnych.	h i jakościowych informacji na temat wdrażanego przedsięwzięcia (GUS, GOPS).	wskazujących na wzrastającą ilość osób w wieku poprodukcyjnym, istotnym zagadnieniem będzie aktywizacja osób starszych, biernych zawodowo i społecznie.			
Nr 16	Małopolska Chmura Edukacyjna - nowoczesne techniki informacyjne o komunikacji w procesie nauczania i rozwoju kompetencji kluczowych uczniów	Powiat Bocheński	-	Uczniowie CKZiU w Łapanowie	- zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług edukacyjnych, - rozwijanie kompetencji kluczowych oraz postaw związanych z umiejętnością i motywacją do uczenia się, wspomaganie	Przedsięwzięcie obejmuje realizację zajęć pozalekcyjnych dla uczniów chcących rozwijać zainteresowania, mających na celu podniesienie kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw/umiejętności	75 000	2018-2021	- podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw niezbędnych na rynku pracy oraz indywidualizacja podejścia w szczególności do uczniów o szczególnych potrzebach, - zwiększenie	Systematyczne zbieranie oraz analizowanie ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanego	Działania pozwolą na zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji, co przyczyni się do wzrostu poziomu wykształcenia społeczeństwa poprzez nabywanie	Starosta - Ludwik Węgrzyn	1.3.1	Liczba uczniów objętych wsparciem.

ZADANIA SPOŁECZNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	ORGANIZATOR / REALIZATOR	PARTNERZY	ADRESACI / BENEFICJENCI SPOŁECZNI	OGÓLNE CELE DO OSIĄGNIĘCIA	ZAKRES RZECZOWY WRAZ Z OPISEM PROJEKTU	SZACUNKOWY KOSZTORYS [PLN]	PRZEWIDYWANY HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU	REZULTATY	SPOSÓB POMIARU REZULTATÓW	UZASADNIENIE WYBORU TEGO ZADANIA DO REALIZACJI	ZGŁASZAJĄCY ZADANIE	CEL	WSKAŹNIKI
	Centrum kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie				uczniów w obszarach deficytowych, wspieranie rozwoju zainteresowań oraz uzdolnień, - tworzenie warunków do lepszego zatrudnienia wśród osób młodych, - zmniejszenie skali narażenia na ubóstwo i wykluczenie społeczne.	niezbędnych na rynku pracy, z wykorzystaniem nowoczesnych technik informacyjno-komunikacyjnych.			szans edukacyjnych uczniów obszaru rewitalizacji, - poprawa jakości życia mieszkańców, - zmniejszenie się patologii społecznych, - rozwijanie postaw przedsiębiorczych wśród młodych ludzi.	przedsięwzięcia (BDL, GUS, OKE, CKZiU w Łapanowie).	kompetencji, opartych na indywidualnych predyspozycjach. Ułatwi to dostosowanie się do warunków i potrzeb rynku pracy.			
Nr 17	Program wsparcia kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy dla uczniów i	Powiat Bocheński	-	Uczniowie, nauczyciele CKZiU w Łapanowie	- zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług edukacyjnych, - wzrost kompetencji kluczowych	Przedsięwzięcie obejmuje realizację zajęć dydaktyczno-wyrównawczych oraz pozalekcyjnych dla uczniów z zakresu	250 000	2020-2023	- wzrost u uczniów kompetencji kluczowych, - wzrost kompetencji i umiejętności zawodowych nauczycieli,	Systematyczne zbieranie i analizowanie ilościowych i jakościowych	Działania realizowane w ramach przedsięwzięcia społecznego pozwolą na zwiększenie dostępu do	Starosta Powiatu Bocheńskiego – Ludwik Węgrzyn	1.3.1	Liczba uczniów oraz nauczycieli objętych wsparciem.

ZADANIA SPOŁECZNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

ZADANIA SPOŁECZNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023														
Nr zad	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	ORGANIZATOR /REALIZATOR	PARTNERZY	ADRESACI / BENEFICJENCI SPOŁECZNI	OGÓLNE CELE DO OSIĄGNIĘCIA	ZAKRES RZECZOWY WRAZ Z OPISEM PROJEKTU	SZACUNKOWY KOSZTORYS [PLN]	PRZEWIDYWANY HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU	REZULTATY	SPOSÓB POMIARU REZULTATÓW	UZASADNIENIE WYBORU TEGO ZADANIA DO REALIZACJI	ZGŁASZAJĄCY ZADANIE	CEL	WSKAŹNIKI
	nauczycieli Centrum kształcenia Zawodowego i ustawicznego o w Łapanowie				uczniów, niezbędnych na rynku pracy oraz wzrost kompetencji i umiejętności zawodowych nauczycieli w zakresie nowoczesnych narzędzi oraz technologii informacyjnych i komunikacyjnych - tworzenie warunków do lepszego zatrudnienia wśród osób młodych, - zmniejszenie skali narażenia na ubóstwo i wykluczenie społeczne.	kompetencji kluczowych, niezbędnych na rynku pracy. Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje także doskonalenie kompetencji i umiejętności nauczycieli w zakresie nowoczesnych metod nauczania – metodą eksperymentu oraz wykorzystania nowoczesnych narzędzi w procesie edukacji.			- zwiększenie szans edukacyjnych uczniów obszaru rewitalizacji, - poprawa jakości życia mieszkańców, - zmniejszenie się patologii społecznych, - rozwijanie	ych informacji na temat wdrażanego przedsięwzięcia (BDL, GUS, PUP, OKE, CKZiU w Łapanowie)	wysokiej jakości edukacji. Oferowane w ramach przedsięwzięcia wsparcie pozwoli dostarczyć uczniom kompetencje, zapewniające ich szybką adaptację u pracodawcy, co zmniejszy skalę narażenia ich na ewentualne ubóstwo i wykluczenie społeczne.			
Nr	„Centrum kompetencji	Powiat Bocheński	-	Uczniowie oraz	- zapewnienie dostępności	Przedsięwzięcie obejmuje	2 328 700,	2017-2020	- wzmocnienie zdolności do	Systematyczne	Uczniowie wymagają	Starosta –	1.3.1	Liczba uczniów i nauczycieli

ZADANIA SPOŁECZNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

ZADANIA SPOŁECZNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023														
Nr zad	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	ORGANIZATOR /REALIZATOR	PARTNERZY	ADRESACI / BENEFICJENCI SPOŁECZNI	OGÓLNE CELE DO OSIĄGNIĘCIA	ZAKRES RZECZOWY WRAZ Z OPISEM PROJEKTU	SZACUNKOWY KOSZTORYS [PLN]	PRZEWIDYWANY HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU	REZULTATY	SPOSÓB POMIARU REZULTATÓW	UZASADNIENIE WYBORU TEGO ZADANIA DO REALIZACJI	ZGŁASZAJĄCY ZADANIE	CEL	WSKAŹNIKI
18	Zawodowcy z gwarancją sukcesu ucznia na rynku pracy”.	ki		nauczyciele szkół tworzących Centrum Kompetencji i Zawodowcy h.	wysokiej jakości usług edukacyjnych, - wzmocnienie zdolności do zatrudnienia poprzez poprawę jakości procesu kształcenia na bazie CKZ we współpracy z otoczeniem, w tym z pracodawcami, podniesienie kwalifikacji uczniów, -doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli, - tworzenie warunków do lepszego zatrudnienia wśród osób młodych,	utworzenie i rozwój CKZ, organizację dodatkowych zajęć z zakresu kursów kwalifikacyjnych dla uczniów, organizację praktyk i stazy dla uczniów, organizację i prowadzenie doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz orientacji zawodowej, współpracę z uczelniami, organizację zajęć związanych z podnoszeniem kompetencji nauczycieli oraz organizację zajęć dydaktyczno-wyrównawczych dla uczniów. W	70		zatrudnienia u uczniów poprzez poprawę jakości procesu kształcenia, - podniesienie kwalifikacji uczniów, - podniesienie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli, - zwiększenie szans edukacyjnych uczniów obszaru rewitalizacji, - poprawa jakości życia mieszkańców, - zmniejszenie się patologii społecznych, - rozwijanie postaw przedsiębiorczych wśród młodych	zbieranie i analizowanie ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanego przedsięwzięcia (BDL, GUS, PUP, OKE, CKZ i U w Łapanowie	uzupełnienia umiejętności zawodowych w celu osiągnięcia większej zatrudnialności na lokalnym rynku pracy. Konieczne jest również podniesienie kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw/ umiejętności na rynku pracy, nabycie dodatkowych kwalifikacji i uprawnień zwiększających ich szanse na rynku pracy.	Ludwik Węgrzyn		objętych wsparciem.

ZADANIA SPOŁECZNE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW NA LATA 2016 - 2023

Nr zad	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	ORGANIZATOR /REALIZATOR	PARTNERZY	ADRESACI / BENEFICJENCI SPOŁECZNI	OGÓLNE CELE DO OSIĄGNIĘCIA	ZAKRES RZECZOWY WRAZ Z OPISEM PROJEKTU	SZACUNKOWY KOSZTORYS [PLN]	PRZEWIDYWANY HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU	REZULTATY	SPOSÓB POMIARU REZULTATÓW	UZASADNIENIE WYBORU TEGO ZADANIA DO REALIZACJI	ZGŁASZAJĄCY ZADANIE	CEL	WSKAŹNIKI
					- zmniejszenie skali narażenia na ubóstwo i wykluczenie społeczne.	proces uczenia włączeni zostaną pracodawcy.			ludzi.					

8.4.3 Powiązanie zadań inwestycyjnych z zadaniami społecznymi

	Rozbudowa obiektu Szkoły Podstawowej w Łapanowie	Modernizacja budynku Urzędu Gminy, Budynku Ochotniczej Straży Pożarnej wraz z przebudową placu zabaw i rynku	Modernizacja budynku Centrum Kultury Gminy Łapanów wraz z przebudową placu zabaw przy przedszkolu	Przebudowa gminnej oczyszczalni ścieków w Kobylcu	Modernizacja budynku mieszkalno – biurowego oraz obiektów Gminnego Zakładu Komunalnego w Kobylcu	Modernizacja obiektów w Szkole Podstawowej w Zbydniowie	Rozbudowa Ośrodka Sportowo – Rekreacyjnego w Łapanowie na terenie miejscowości Łapanów i Brzezowa	Modernizacja obiektów w Szkole Podstawowej w Tarnawie	Dobudowa zbiornika wody pitnej o pow. 500 m2	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Boczków	Rewitalizacja budynku wielorodzinnego nr 45	Budowa prywatnej instytucji kultury – Medioteka w Łapanowie	Rozbudowa Szkoły Muzycznej I-go stopnia w Sobolowie o budynek Sali koncertowej	Rewitalizacja obiektów infrastruktury Centrum Kształcenia Zawodowego i ustawicznego w Łapanowie wraz z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej.
Ośrodek wsparcia dziecka i	x							x						

rodziny w Łapanowie														
Uniwersytet Trzeciego Wieku			x											
Warsztaty gastronomiczne dla KGW			x											
Przegląd zespołów regionalnych wraz z warsztatami tańca ludowego			x											
Święto Gminy Łapanów – Dni Łapanowa		x	x											
Klub turystyczny	x													
„Szachy w plenerze”	x													
„Teatrzyk młodego widza”			x											
„Z tabletem na ty”	x													
„Język obcy na co dzień”						x								
„Klub matematyczno – przyrodniczy”						x								
„Sportowa rodzina”														
„Wszyscy														

tańczymy														
Wiem jak udzielić pierwszej pomocy								x						
„Senior Wigor”														x
Małopolska Chmura Edukacyjna														x
Program wsparcia kompetencji kluczowych, niezbędnych na rynku pracy dla uczniów i nauczycieli i CKZiU w Łapanowie														x
„Centrum Kompetencji Zawodowych gwarancja sukcesu ucznia na rynku pracy”														x

Podstawowe zadania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Łapanów to:

1. Dobudowa zbiornika wody pitnej o poj. 500 m²,
2. Modernizacja budynku Centrum Kultury Gminy Łapanów wraz z przebudową placu zabaw przy przedszkolu,
3. Przebudowa gminnej oczyszczalni ścieków w Kobylcu,
4. Modernizacja budynku mieszkalno – biurowego oraz obiektów Gminnego Zakładu Komunalnego w Kobylcu,
5. Rozbudowa Ośrodka Sportowo- Rekreacyjnego w Łapanowie na terenie miejscowości Łapanów i Brzezowa,
6. Święto Gminy Łapanów – Dni Łapanowa.

Pozostałe zadania ujęte w GPR Gminy Łapanów są zadaniami dodatkowymi, wspomagającymi osiągnięcie założonych celów, służących wyprowadzeniu obszarów ze stanu kryzysowego.

ROZDZIAŁ IX**RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU
REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW**

Wyprowadzenie obszarów zdegradowanych w gminie Łapanów z sytuacji kryzysowej jest procesem długotrwałym i wymagającym znacznych nakładów finansowych na realizację poszczególnych projektów. Gmina Łapanów planuje wykonanie wyszczególnionych w dokumencie inwestycji w oparciu m.in. o zewnętrzne środki finansowe (stawiając nacisk na bezzwrotne dotacje), jak również o środki własne. W chwili zakończenia prac nad niniejszym dokumentem Polska znajduje się w okresie przejściowym, w którym środki z perspektywy budżetowej na lata 2014 – 2020 nie zostały jeszcze uruchomione. W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 duży potencjał niesie ze sobą perspektywiczne zaangażowanie w rewitalizację innych partnerów, angażując tym samym dodatkowy kapitał i rozkładając ciężar finansowy rewitalizacji na różne podmioty.

Do głównych źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych należą przede wszystkim:

- środki własne podmiotów realizujących inwestycje,
- bezzwrotne dotacje z funduszy europejskich,
- zwrotne instrumenty finansowania, jak np. inicjatywa JESSICA,
- dotacje celowe z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- dotacje i pożyczki z Funduszu Ochrony Środowiska,
- kredyty i pożyczki komercyjne.

Finansowanie działań w ramach *Narodowego Planu Rewitalizacji* będzie pochodzić z następujących źródeł, dedykowanych w całości lub częściowo celom rewitalizacji:

- a) Publicznych wspólnotowych (Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych: EFRR, EFS i Funduszu Spójności, w ramach programów regionalnych i krajowych, w tym także sukcesywne zasilanie środkami pochodzącymi ze spłaty pożyczek udzielonych w ramach instrumentu Jessica).

Przyjmując, że na wsparcie rewitalizacji zostanie przeznaczona część środków w ramach określonych priorytetów inwestycyjnych (w zależności od charakteru priorytetu), szacunkowo w poszczególnych obszarach wsparcia na NPR zostaną wydatkowane kwoty:

- technologie informacyjno-komunikacyjne (wsparcie jako element szerszych przedsięwzięć na rewitalizowanych obszarach) – ok. 200 mln EUR,
- gospodarka niskoemisyjna – ok. 1,7 mld EUR,
- środowisko i kultura – ok. 600 mln EUR,
- transport – ok. 300 mln EUR,
- rynek pracy i przedsiębiorczość – ok. 2mld EUR,
- włączenie społeczne, w tym dostęp do usług publicznych – ok. 2 mld EUR,
- edukacja – ok. 200 mln EUR.

Powyższe kwoty mają charakter indykatywny, biorąc pod uwagę fakt, iż negocjacje programów krajowych i regionalnych nie zakończyły się. Niemniej jednak, zsumowanie powyższych szacunków przewyższa kwotę 25 mld zł.

- b) Publicznych krajowych – istniejących instrumentów i źródeł (poprzez terytorialne profilowanie - ukierunkowywanie na obszary zdegradowane istniejących instrumentów różnych polityk dotyczących m.in. wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa itd.) oraz sukcesywnie tworzonych nowych (w tym obejmujących instrumenty inżynierii finansowej). Wolumen środków i identyfikacja źródeł określane będą w ramach prac i uzgodnień międzyresortowych indywidualnie dla poszczególnych instrumentów.

- c) Prywatnych, m.in. poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na obszarach zdegradowanych oraz poprzez upowszechnianie formuły PPP.

Dla zwiększania skali działań rewitalizacyjnych rozbudowywana będzie oferta instrumentów finansowych (zwrotnych). Dlatego w projektowaniu zasad instrumentów zwrotnych w nowej perspektywie budżetowej będzie kładziony akcent na możliwość szerokiego zastosowania ich na rzecz działań rewitalizacyjnych.

Partnerstwo Publiczno-Prywatne (PPP) stanowi szczególną formę pozyskiwania środków publicznych. Istnieje szereg jego definicji, zarówno na szczeblu Unii Europejskiej, jak i w poszczególnych państwach, w których się je wdraża. Ich mnogość wskazuje na elastyczność tej metody oraz możliwość dopasowania jej do konkretnych okoliczności. W bardzo szerokim ujęciu PPP oznacza długoterminową współpracę sektora publicznego i prywatnego przy realizacji usług dla społeczeństwa. Dzięki tej kooperacji możliwe jest tworzenie nowej infrastruktury, jak i modernizowanie już istniejącej oraz uzyskiwanie w ten sposób wyższego standardu świadczonych usług. Współpraca ta opiera się na założeniu, że każda ze stron umowy jest w stanie wywiązywać się ze swoich zadań sprawniej niż druga strona. W ten sposób partnerzy wzajemnie się uzupełniają, a każdy z nich czerpie z przedsięwzięcia własne korzyści – proporcjonalne do swojego wkładu. Wszystkie korzyści dla interesu publicznego, wynikające z PPP, mają źródło w wyższej efektywności działań podejmowanych z udziałem partnera prywatnego niż ma to miejsce w przypadku tych realizowanych samodzielnie przez podmiot publiczny.

Na pozytywne przejawy jego stosowania uwagę zwróciła również Komisja Europejska (KE).

W swoich wytycznych dla PPP wymienia między innymi takie korzyści jak:

- realizację projektów w sytuacji ograniczonej dostępności kapitału publicznego – obarczenie sektora prywatnego odpowiedzialnością za projekt i budowę, w połączeniu z płatnościami za dostarczanie usług stanowi istotną zachętę dla sektora prywatnego;
- szybsze wdrażanie projektów oraz ograniczenie ewentualnych opóźnień spowodowanych brakiem środków publicznych;
- zmniejszanie kosztów całkowitych – w zależności od rodzaju zastosowanego modelu PPP oszczędności mogą sięgać nawet 15-17% w porównaniu z tradycyjnymi modelami finansowania inwestycji;
- przenoszenie ryzyka na stronę, która lepiej potrafi sobie z nim poradzić;
- lepsza jakość świadczonych usług – wynika to między innymi ze skuteczniejszej integracji usług z aktywami towarzyszącymi, oszczędnościami skali, innowacjami w wykonywaniu usług, realizacji kar i zachęt uwzględnionych w umowie partnerstwa;
- polepszenie stanu infrastruktury;
- generowanie dodatkowych przychodów – sektor prywatny może generować dochody, na przykład poprzez rozporządzanie nadwyżkami aktywów, czy też

wykorzystanie innych zdolności, co ogranicza konieczność korzystania z publicznych subwencji;

- zwiększenie zarządu publicznego nad świadczonymi usługami – administracja rządowa pełni funkcje monitorowania i planowania, zamiast codziennego zarządzania usługami.

W dobie kryzysu gospodarczego Partnerstwo Publiczno-Prywatne staje się często rozpatrywaną opcją realizacji przez podmiot publiczny jego zadań. Władza publiczna musi liczyć się bowiem z silniejszymi ograniczeniami budżetowymi. Z kolei partnerzy prywatni odczuwają większe wahania lub nawet zahamowanie popytu i mają utrudniony dostęp do źródeł finansowania. Gdy zostanie zastosowane partnerstwo podmiot publiczny zdobywa kapitał oraz zdolność efektywniejszego pełnienia swoich funkcji. Dla prywatnego inwestora PPP stanowi zabezpieczenie i pewność kontynuacji działalności.

Bariery wykorzystania PPP w rewitalizacji obszarów wiejskich

PPP jako metoda finansowania projektów w ramach przestrzeni gminnej stosowane jest na szeroką skalę w państwach Unii Europejskiej. Niejednokrotnie dotyczy ono całych gmin, dzielnic, prac konserwatorskich, tworzenia i odnawiania przestrzeni publicznej. Mimo znacznych korzyści płynących z wykorzystania tej formuły, należy mieć na uwadze, iż nie stanowi ona panaceum na wszelkie problemy i niesie ze sobą ryzyko. Istnieje wiele klasyfikacji ryzyk w ramach PPP. W ustawodawstwie polskim określone one zostały na podstawie rozporządzenia ministerialnego:

- ✓ ryzyka związane z budową – powodujące zmiany kosztów i terminów realizacji inwestycji, a w szczególności: opóźnienia zakończenia robót budowlanych, niezgodności z ustalonymi standardami, wzrost kosztów, nieścisłości w procedurze wyboru partnera prywatnego, nieadekwatne do przedsięwzięcia dokumentacje projektowe, wystąpienie wad fizycznych lub prawnych zmniejszających wartość lub użyteczność inwestycji;
- ✓ ryzyko dostępności – wpływające na ilość, jakość lub sposób dostarczanych usług, oprócz niemożliwości wykonania określonej w kontrakcie ilości usług, może ono dotyczyć również wzrostu ich kosztów, nieodpowiednich kwalifikacji pracowników, występowania zmian technologicznych, braku zgodności z normami bezpieczeństwa i standardami branżowymi;
- ✓ ryzyka związane z popytem – uzależnione od popytu na dane usługi, wywołane konkurencją, cyklicznością popytu, zmianami cen, stosowaniem przestarzałych technologii, nowymi trendami rynkowymi;

- ✓ ryzyka związane z przygotowaniem przedsięwzięcia – głównie związane z dostępnością informacji niezbędnych w procesie planowania, wprowadzaniem zmian do specyfikacji i sposobem przebiegu przetargu oraz ryzyko rezygnacji partnera;
- ✓ ryzyka rynkowe związane z dostępnością nakładów na realizację przedsięwzięcia – powiązane z pozyskiwaniem nakładów o określonej jakości i ilości oraz w określonym terminie, zmianami cen, logistyką, pojawieniem się konkurencji i fluktuacjami na rynku pracy;
- ✓ ryzyko o charakterze politycznym;
- ✓ ryzyko o charakterze legislacyjnym – możliwość zmian w przepisach prawnych mających wpływ na współpracę w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego;
- ✓ ryzyko makroekonomiczne – dotyczy ono takich zjawisk jak inflacja, zmiany wysokości stóp procentowych, kursów walutowych, zmiany demograficzne i tempo wzrostu gospodarczego;
- ✓ ryzyko regulacyjne – dotyczy ewentualnych zmian w systemach opłat, mających wpływ na koszty realizacji przedsięwzięcia i prawa poszczególnych stron;
- ✓ ryzyka związane z przychodami z przedsięwzięcia – dotyczą uzyskiwanych w ramach przedsięwzięcia wynagrodzeń, mechanizmów cenowych i poboru opłat;
- ✓ ryzyko związane z wystąpieniem siły wyższej;
- ✓ ryzyka związane z rozstrzyganiem sporów – dotyczą sposobu rozstrzygania sporów powstałych na tle realizacji umowy;
- ✓ ryzyka związane ze stanem środowiska naturalnego – gdy konieczne jest podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska przed rozpoczęciem budowy a także gdy istnieje możliwość pogorszenia się jego stanu w wyniku realizacji projektu;
- ✓ ryzyka dotyczące lokalizacji przedsięwzięcia – wpływające na dostępność terenu, związane ze stanem prawnym nieruchomości, odkryciami archeologicznymi, istniejącą infrastrukturą lub dostępnością siły roboczej;
- ✓ ryzyko związane z końcową wartością składników majątkowych – odnosi się do wartości końcowej na dzień zakończenia realizacji umowy o partnerstwie; ryzyko związane z brakiem społecznej akceptacji.

Czynniki zwiększające możliwość realizacji projektów PPP

Ryzyko towarzyszy nie tylko projektom PPP, ale każdej działalności i może przyjmować różne formy. Im większy horyzont czasowy do zakończenia danego projektu, tym jest ono wyższe.

By zwiększyć szanse na powodzenie realizacji przedsięwzięcia można jednakże podejmować cały szereg różnych działań. Pomocne są także każde kolejne zdobywane doświadczenia współpracy pomiędzy partnerami publicznymi i prywatnymi, które pozwalają lepiej radzić sobie z możliwymi zagrożeniami.

W przypadku podmiotów publicznych sama ustawa o PPP nakłada na nie obowiązki związane z ograniczaniem możliwego ryzyka inwestycji. Przed podjęciem decyzji o realizacji projektu należy przeprowadzić dogłębną analizę dla określenia jego efektywności i warunków zarządzania nim. Jednym z kryteriów, które określa ustawa jest podział zadań i ryzyk związanych z przedsięwzięciem pomiędzy podmiot publiczny i partnera prywatnego. Najczęściej po stronie podmiotu publicznego spoczywa ryzyko uzyskania pozwoleń, pozyskania gruntów i utrudnień związanych z odkryciami archeologicznymi. Partner prywatny musi liczyć się z takimi kwestiami jak: spełnienie wymogów projektu technicznego, wzrost kosztów budowy lub utrzymania infrastruktury, opóźnienia prac, ukryte wady techniczne, wzrost stóp procentowych. Część z ryzyk ponoszona jest jednocześnie przez obie strony umowy. Są to: ryzyko wystąpienia siły wyższej, przekroczenia przez inflację zakładanego poziomu, protesty społeczne. Jest to typowy podział, który jednakże nie musi wystąpić we wszystkich projektach.

Przy ocenie możliwości realizacji projektów rewitalizacji w ramach partnerstwa należy również zwrócić uwagę na cechy samych miast i obszarów wiejskich, ich wielkość i zamożność. Ważne jest posiadane doświadczenie, które pozwala przygotować się na trudne momenty, lepiej zrozumieć zachowania partnera prywatnego oraz stworzyć instrumenty zabezpieczające. Polskie miasta rozwinęły tę praktykę dzięki stosowaniu takich narzędzi jak: quasi - PPP, koncesje, spółki celowe, zamówienia publiczne, długoterminowe umowy dzierżawy gruntów. Więcej doświadczeń tego typu mają większe miasta, które jednocześnie łatwiej przyciągają inwestorów. Jednakże i wśród mniejszych miejscowości wykazać można te, które z sukcesem współpracowały z partnerami prywatnymi, np. Słupsk i Sopot. Z doświadczeniem w parze idzie świadomość przedstawicieli władz, co do zalet wynikających z wykorzystania PPP w rozwoju miasta i gminy, jak i komplikacji, których należy oczekiwać. W jej podnoszeniu pomagają między innymi specjalnie prowadzone dla urzędników szkolenia oraz konferencje. Dotychczasowa wymiana wiedzy w tym zakresie pozwoliła na utworzenie listy problemów związanych z funkcjonowaniem w praktyce przepisów ustawy o PPP z 2013 r.

Wykazywano trudności ze znalezieniem podmiotu mogącego przeprowadzić profesjonalną analizę ryzyka projektu, brak formularza zamówień publicznych, zamknięty katalog partnerów publicznych i prywatnych, które mogły korzystać z tej formuły oraz ograniczoną liczbę przedsięwzięć, które mogły być realizowane poprzez partnerstwo.

Co do zagrożeń związanych z wykorzystaniem partnerstwa publiczno-prywatnego, których podmioty publiczne były świadome, wymieniano między innymi: długotrwałe procedury, możliwość naruszenia prawa zamówień publicznych, różnice celów sektora publicznego i prywatnego, niejasny status własności gruntów, konieczność samodzielnego radzenia sobie z problemami powstałymi po wycofaniu się partnera prywatnego, zależność sektora prywatnego od wsparcia banków i innych instytucji, brak poparcia społecznego, nierówny podział ryzyka. Jednocześnie zdawano sobie sprawę ze znaczenia funduszy sektora prywatnego w rozwoju aglomeracji, konsekwencji płynących z wyboru poszczególnych form kooperacji, konieczności tworzenia projektów atrakcyjnych komercyjnie i rozsądnego korzystania ze środków publicznych. Zrozumienie prawnych aspektów partnerstwa oraz ewentualnych trudności z nim związanych jest szczególnie istotne dla powodzenia danego projektu.

W planach dotyczących przestrzeni gminnych i obszarów wiejskich, szczególnie istotna jest bowiem wiedza z zakresu pozyskiwania funduszy, know-how, możliwości zachowania jak największej kontroli nad gruntami. Jej brak oraz pominięcie wcześniejszych analiz prowadzi do zaniechania programów. Jednakże, wiedza ta okaże się nieprzydatna, jeżeli podmioty publiczne oraz prywatne nie będą zainteresowane i chętne do wykorzystania formuły partnerstwa. Wśród powodów, dla których miasta i gminy mogą być zainteresowane PPP, można wymienić: lepsze zarządzanie przez podmioty prywatne, oszczędność środków publicznych, tworzenie projektów bez powiększania długu publicznego. Istotna dla powodzenia projektu Partnerstwa Publiczno-Prywatnego jest również efektywność administracyjna. Dobrze zorganizowany system daje lepszą pozycję do negocjacji z partnerem prywatnym oraz większe możliwości radzenia sobie z ewentualnymi utrudnieniami. Można wykorzystywać różne modele struktury administracyjnej: oddzielne wyspecjalizowane działy lub też powierzanie dodatkowych obowiązków poszczególnym urzędnikom wraz z wyznaczeniem osoby odpowiedzialnej za projekt. Przeszkodą dla wyodrębnienia osobnych działów PPP w instytucjach jest często zbyt mała liczba zatrudnionych urzędników. Praca grupy osób z różnych referatów może z kolei prowadzić do błędów proceduralnych lub konfliktów wewnątrz organizacji. By temu zaradzić niezbędne jest jasne określenie przepisów, według których pracuje jednostka oraz roli poszczególnych podmiotów. Pomóc może również zatrudnienie doświadczonych doradców technicznych, finansowych i prawnych. Najczęściej wykorzystywani są oni głównie przez sektor prywatny, dla przeprowadzenia *due*

diligence, wykonania analiz finansowych i ekonomicznych, przygotowania oferty przetargowej i wsparcia w negocjacjach. Należy również zapewnić odpowiednią ilość czasu poświęconego na wybór partnera prywatnego. Dotychczas w wielu przypadkach strona publiczna wykazywała się zbytnim i nieuzasadnionym pośpiechem.

W państwach, gdzie PPP stosuje się z powodzeniem od kilkunastu lat, ocenia się, że proces ten (od nakreślenia celów, do wyboru partnera, czyli zamknięcia komercyjnego) trwa zazwyczaj od 12 do 18 miesięcy. W Polsce instytucje publiczne często zwlekają z rozpoczęciem działań, a gdy potrzeba publiczna z różnych względów staje się nagląca wyznaczają nieracjonalnie krótkie terminy na wykonanie analiz i złożenie ofert. Przeznaczenie odpowiedniej ilości czasu na weryfikację zgłoszeń potencjalnych wykonawców pozwala uniknąć sytuacji, w której kierować będziemy się wyłącznie najniższą ceną świadczonych usług. Oprócz wymienionych powyżej czynników wewnętrznych, zależących od samej jednostki, przy opracowywaniu projektu PPP ważne jest także spojrzenie na czynniki zewnętrzne. Szczególnie istotny jest stosunek lokalnej społeczności do danego przedsięwzięcia.

By zapewnić opinii publicznej przejrzystość procesu PPP należy rzetelnie informować ją na każdym etapie realizacji. Prowadzona komunikacja powinna:

- przekazywać jak najwięcej wiadomości na temat samego projektu – jego idei oraz strony formalnej;
- wyjaśniać, dlaczego wybrano formułę PPP, a nie tradycyjny sposób, zawierać opis podejmowania decyzji o wykonaniu zadania w formie partnerstwa;
- informować o zaletach działań wynikających z udziału partnera prywatnego i PPP;
- rozgraniczać kwestię wyboru PPP jako modelu finansowania projektu od sposobu, w jaki będzie finansowane użytkowanie danego obiektu, by uniknąć społecznych obaw o wysokie koszty dla konsumentów;
- informować o kosztach i korzyściach społecznych podejmowanych działań, ale też o tymczasowych utrudnieniach w funkcjonowaniu danego obszaru i sfery życia gminy, miasta lub regionu, co pozwoli na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i wzmocni kredyt zaufania społecznego dla strony publicznej;
- pokazywać różnice między partnerstwem publiczno-prywatnym a prywatyzacją, co pozwoli zmniejszyć niepewność i zachować przejrzystość funkcjonowania strony publicznej oraz sposobów wydatkowania jej środków;
- angażować społeczność lokalną, między innymi poprzez konsultacje odnośnie oczekiwań i obaw mieszkańców.

Ogromne znaczenie ma również odpowiednia współpraca z mediami, które okazać się mogą istotnym sojusznikiem w realizacji projektów infrastrukturalnych. Należy zadbać o stały proces informacyjny i edukacyjny dla dziennikarzy na temat przedsięwzięcia, jak i samego PPP. Dążyć do sytuacji, gdzie media poczują się ważnym partnerem w inwestycji, gdyż w „naturalny” sposób staną się rzecznikami projektu. Dlatego też powinni oni jak najczęściej otrzymywać rzetelne i aktualne informacje, podane w ciekawy sposób przez łatwo dostępnych rozmówców. Zadanie to powierzyć można specjalnie oddelegowanemu zespołowi, rzecznikowi prasowemu, instytucji lub firmie zewnętrznej.

Ze względu na możliwości ewentualnych nadużyć przy projekcie media lokalne będą szczególnie zainteresowane danym przedsięwzięciem i będą szukać informacji o wszelkich uchybieniach. Wpływ na powodzenie przedsięwzięcia partnerstwa w projektach rewitalizacji ma również zjawisko korzyści skali. Działania te przyniosą zysk dopiero po przekroczeniu pewnej skali, np. przestrzennego zasięgu obszarów poddawanych regeneracji lub liczby ludności zamieszkującej dany teren. Wielkość gminy determinuje więc minimalną przestrzeń, gdzie można podjąć prace. W tej sytuacji zadaniem władz gminy jest tworzenie dla potencjalnych inwestorów możliwości uzyskania korzyści w krótkoterminowym okresie. Sektor publiczny musi interweniować, by zmniejszać koszty partnera prywatnego i jednocześnie wyrównywać szanse udziału w projekcie, czego oczekują przedsiębiorcy. Sytuacja taka występuje właśnie w przypadkach współpracy podmiotów publicznych i prywatnych przy rewitalizacji. Dla przedsiębiorcy celem jest generowanie i maksymalizacja zysków, dla samorządu – ożywienie gospodarcze obszaru i ochrona obiektów zabytkowych. Należy więc określić, która ze stron weźmie na siebie, często znaczne, koszty konserwatorskie.

9.1 Zadania inwestycyjne

NR ZAD	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNEGO	INWESTOR	LOKALIZACJA	TERMIN REALIZACJI ZADANIA	SZACUNKOWY KOSZT [PLN]	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Nr 1	Rozbudowa obiektu Szkoły Podstawowej w Łapanowie	Gmina Łapanów	Gmina Łapanów	2018-2021	450 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020, (Oś 11 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej) Budżet Gminy
Nr 2	Modernizacja budynku Urzędu Gminy, Budynku Ochotniczej Straży Pożarnej wraz z przebudową placu zabaw i rynku	Gmina Łapanów Ochotnicza Straż Pożarna	Gmina Łapanów	2018-2020	250 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020, (Oś 11 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej) Budżet Gminy
Nr 3	Modernizacja budynku Centrum Kultury Gminy Łapanów wraz z przebudową placu zabaw przy przedszkolu	Gmina Łapanów CKGŁ	Gmina Łapanów	2020-2022	250 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020, (Oś 11 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej) Program Operacyjny Ministra Kultury 2017-2022, infrastruktura kultury Program Operacyjny Ministra Kultury 2017-2022, Promesa MKiDN Fundusz Wyszehradzki NMFIMF EOG 2015-2020 Fundacje krajowe i zagraniczne

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW
NA LATA****2016 - 2023**

NR ZAD	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNEGO	INWESTOR	LOKALIZACJA	TERMIN REALIZACJI ZADANIA	SZACUNKOWY KOSZT [PLN]	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
						Budżet Gminy
Nr 4	Przebudowa gminnej oczyszczalni ścieków w Kobylcu	Gmina Łapanów	Gmina Łapanów	2019-2021	450 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020, (Oś 11 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej) Budżet Gminy
Nr 5	Modernizacja budynku mieszkalno – biurowego oraz obiektów Gminnego Zakładu Komunalnego w Kobylcu	Gmina Łapanów	Gmina Łapanów	2017-2020	350 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020, (Oś 11 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej) Budżet Gminy
Nr 6	Modernizacja obiektów Szkoły Podstawowej w Zbydniowie	Gmina Łapanów Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci	Gmina Łapanów	2018-2021	400 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020, (Oś 11 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej) Budżet Gminy
Nr 7	Rozbudowa Ośrodka Sportowo – Rekreacyjnego w Łapanowie na terenie miejscowości Łapanów i Brzezowa	Gmina Łapanów	Gmina Łapanów	2019-2021	500 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020, (Oś 11 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej) Budżet Gminy
Nr 8	Modernizacja obiektów Szkoły Podstawowej w Tarnawie	Gmina Łapanów	Gmina Łapanów	2020-2022	250 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020, (Oś 11 Rewitalizacja

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW
NA LATA**
2016 - 2023

NR ZAD	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNEGO	INWESTOR	LOKALIZACJA	TERMIN REALIZACJI ZADANIA	SZACUNKOWY KOSZT [PLN]	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
						przestrzeni regionalnej) Budżet Gminy
Nr 9	Dobudowa zbiornika wody pitnej o pow. 500 m2	Gmina Łapanów	Gmina Łapanów	2019-2020	300 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020, (Oś 11 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej) Budżet Gminy
Nr 10	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Boczów	Gmina Łapanów	Gmina Łapanów	2021-2022	150 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020, (Oś 11 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej) Program Rozwoju obszarów Wiejskich (PROW 2014-2020) Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Budżet Gminy
Nr 11	Rewitalizacja budynku wielorodzinnego nr 45, polegająca na modernizacji i rozbudowie z nadaniem nowych funkcji publicznych.	Firma Monika Stawarz „MODA DLA CIEBIE” MC Łapanów 47 32-740 Łapanów	Gmina Łapanów	IV kwartał 2017 r.- III kwartał 2019 r.	2 000 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020, (Oś 11 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej) Krajowe środki publiczne Środki własne inwestora

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW
NA LATA**
2016 - 2023

NR ZAD	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNEGO	INWESTOR	LOKALIZACJA	TERMIN REALIZACJI ZADANIA	SZACUNKOWY KOSZT [PLN]	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Nr 12	Budowa prywatnej instytucji kultury – Mediateka w Łapanowie.	Fundacja Kultury „Łapanów dla Ciebie” Łapanów 47 32-740 Łapanów	Gmina Łapanów	III kwartał 2019- IV kwartał 2021 r.	2 500 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020, (Oś 11 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej) Program Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020 Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Norweski Mechanizm Finansowy (NMF) Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG) Fundacje krajowe i zagraniczne Środki własne inwestora
Nr 13	Rozbudowa Szkoły Muzycznej I-go stopnia w Sobolowie o budynek Sali koncertowej	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Wszystkich Świętych w Sobolowie 32-742 Sobolów 23	Gmina Łapanów	2018-2019	16 000 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020, (Oś 11 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej) Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Fundacje krajowe i zagraniczne Programy Bilateralne

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW
NA LATA**

2016 - 2023

NR ZAD	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNEGO	INWESTOR	LOKALIZACJA	TERMIN REALIZACJI ZADANIA	SZACUNKOWY KOSZT [PLN]	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
						Środki własne parafii Rzymsko-Katolickiej
Nr 14	Rewitalizacja obiektów infrastruktury Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie wraz z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej.	Powiat Bocheński – jednostka samorządu terytorialnego ul. Kazimierza Wielkiego 31 32-700 Bochnia	Gmina Łapanów	2018-2019	4 500 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020, (Oś 11 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej) Norweski Mechanizm Finansowy (NMF) Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG) Szwajcarski Mechanizm Finansowy Fundacje krajowe i zagraniczne Programy Bilateralne Budżet Powiatu Bocheńskiego
RAZEM:					28 350 000 PLN	

9.2. Zadania społeczne.

NR ZAD	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	INWESTOR	LOKALIZACJA	TERMIN REALIZACJI ZADANIA	SZACUNKOWY KOSZT [PLN]	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Nr 1	Ośrodek wsparcia dziecka i rodziny w Łapanowie	GOPS	Gmina Łapanów	2018-20520	150 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Programy Bilateralne Budżet Gminy
Nr 2	Uniwersytet Trzeciego Wieku	Wójt Gminy Łapanów	Gmina Łapanów	2017-2020	90 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Programy Bilateralne Budżet Gminy
Nr 3	Warsztaty gastronomiczne dla KGW	Wójt Gminy Łapanów	Gmina Łapanów	IX 2017 VI 2018	20 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Programy Bilateralne Budżet Gminy
Nr 4	Przegląd zespołów regionalnych wraz z warsztatami tańca ludowego	Wójt Gminy Łapanów	Gmina Łapanów	IX 2017- VI 2018	40 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW
NA LATA**
2016 - 2023

NR ZAD	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	INWESTOR	LOKALIZACJA	TERMIN REALIZACJI ZADANIA	SZACUNKOWY KOSZT [PLN]	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
						Programy Bilateralne Budżet Gminy
Nr 5	Święto Gminy Łapanów – Dni Łapanowa	Dyrektor Centrum Kultury Gminy Łapanów	Gmina Łapanów	2018-2023	60 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Programy Bilateralne Budżet Gminy
Nr 6	Klub turystyczny	Publiczna Szkoła Podstawowa w Łapanowie	Gmina Łapanów	2017-2021	30 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Programy Bilateralne Budżet Gminy
Nr 7	„Szachy w plenerze”	Publiczna Szkoła Podstawowa w Łapanowie	Gmina Łapanów	2017-2021	50 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Programy Bilateralne Budżet Gminy
Nr 8	„Teatrzyk młodego widza”	Publiczna Szkoła Podstawowa w Łapanowie	Gmina Łapanów	2017-2022	80 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW
NA LATA**

2016 - 2023

NR ZAD	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	INWESTOR	LOKALIZACJA	TERMIN REALIZACJI ZADANIA	SZACUNKOWY KOSZT [PLN]	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
						2014-2020 Programy Bilateralne Budżet Gminy
Nr 9	„Z tabletem na ty”	PSP Grabie	Gmina Łapanów	2019-2022	80 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Programy Bilateralne Budżet Gminy
Nr 10	„Język obcy na co dzień”	PSP Zbydniów	Gmina Łapanów	2019-2021	60 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Programy Bilateralne Budżet Gminy
Nr 11	„Klub matematyczno – przyrodniczy”	PSP w Cichawce	Gmina Łapanów	2018-2021	60 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Programy Bilateralne Budżet Gminy

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW
NA LATA**
2016 - 2023

NR ZAD	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	INWESTOR	LOKALIZACJA	TERMIN REALIZACJI ZADANIA	SZACUNKOWY KOSZT [PLN]	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Nr 12	„Sportowa rodzina”	PSP Sobolów	Gmina Łapanów	2017-2018	80 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Programy Bilateralne Budżet Gminy
Nr 13	„Wszyscy tańczymy	PSP Sobolów	Gmina Łapanów	2017-2019	30 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Programy Bilateralne Budżet Gminy
Nr 14	Wiem jak udzielić pierwszej pomocy	ZS w Tarnawie	Gmina Łapanów	2017	1 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Programy Bilateralne Budżet Gminy
Nr 15	„Senior Wigor”	Powiat Bocheński		2017-2020	996 625	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER 2014-2020)

NR ZAD	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	INWESTOR	LOKALIZACJA	TERMIN REALIZACJI ZADANIA	SZACUNKOWY KOSZT [PLN]	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
						Fundacje krajowe i zagraniczne Programy Bilateralne Środki własne Powiatu Bocheńskiego
Nr 16	„Małopolska Chmura Edukacyjna- nowoczesne techniki informacyjno- komunikacyjne w procesie nauczania i rozwoju kompetencji kluczowych uczniów Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie”	Powiat Bocheński	Gmina Łapanów	2018-2021	75 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER 2014-2020) Fundacje krajowe i zagraniczne Programy Bilateralne Środki własne Powiatu Bocheńskiego
Nr 17	Program wsparcia kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy dla uczniów i nauczycieli Centrum kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie	Powiat Bocheński	Gmina Łapanów	2020-2023	250 000	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020 Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER 2014-2020) Fundacje krajowe i zagraniczne Programy Bilateralne Środki własne Powiatu Bocheńskiego
Nr 18	„Centrum Kompetencji Zawodowych gwarancją sukcesu ucznia na rynku pracy”	Powiat Bocheński	Gmina Łapanów	2017-2020	2 328 700, 70	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW
NA LATA****2016 - 2023**

NR ZAD	TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA SPOŁECZNEGO	INWESTOR	LOKALIZACJA	TERMIN REALIZACJI ZADANIA	SZACUNKOWY KOSZT [PLN]	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
						Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER 2014-2020) Fundacje krajowe i zagraniczne Programy Bilateralne Środki własne Powiatu Bocheńskiego
Razem					4 481 325, 70 PLN	

9.3 Powiązanie zadań inwestycyjnych i społecznych z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Łapanów na lata 2015-2026.

Wieloletnia Prognoza Finansowa zawiera prognozę przychodów i wydatków dla jednostki samorządu terytorialnego, jaką jest Gmina Łapanów w perspektywie kilkunastu lat. Dokument zawiera przykładowe zadania do realizacji przez Gminę Łapanów w perspektywie finansowej 2015-2026.

Zadania inwestycyjne i społeczne wpisane do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapanów na lata 2016-2023, winny być wpisane do Wieloletniej Prognozy Finansowej, albo w cyklu tworzenia budżetów jednorocznych na kolejne lata 2017-2023, albo w przypadku zadań mających wymiar ponadroczny, winny być wpisane całościowo w roku 2017, z pełnymi konsekwencjami, dla wskaźników efektywności budżetowej w okresie obowiązywania GPR (2017-2023), a w przypadku, kiedy spłata zaciągniętych zobowiązań przekroczy rok 2023 w dłuższym horyzoncie czasowym. W przypadku zadań inwestycyjnych, które nie będą mogły być powiązane z Wieloletnią Prognozą Finansową należy je w procesie ewaluacji i uaktualniania Gminnego Programu Rewitalizacji, wykreślić.

Zadania społeczne winny być wpisane w rocznych programach działania Jednostek Samorządu Terytorialnego i być powiązane z Wieloletnią Prognozą Finansową w wymiarze jednorocznych budżetów opracowywanych dla Łapanowa na lata 2017-2023.

ROZDZIAŁ X**PARTYCYPACJA SPOŁECZNA: MECHANIZMY
WŁĄCZANIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I
INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA
TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI**

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapanów na lata 2016 - 2023 został opracowany metodą partycypacji społecznej przy dużym zaangażowaniu mieszkańców Gminy Łapanów, a także radnych, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz liderów opinii publicznej. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych a także świadomości i gotowości działania na obszarach objętych Programem Rewitalizacji.

W procesie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji zasadniczym był udział interesariuszy, wszystkich osób i instytucji, które są odpowiedzialne za rozwiązywanie problemów na obszarze Gminy. Dzięki aktywności interesariuszy możliwa była rzetelna diagnoza Gminy, pozwalająca wyznaczyć obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji, nie tylko na podstawie danych statystycznych, ale także przy aktywnym udziale społeczności lokalnej. Opinie mieszkańców pomogły określić problemy jak również lokalny potencjał Gminy Łapanów oraz możliwości i korzyści wynikające z przeprowadzenia rewitalizacji.

10.1 Konsultacje społeczne

W dniu 03 października 2016 r. w budynku Urzędu Gminy Łapanów odbyły się I konsultacje społeczne dotyczące prac nad GPR Gminy Łapanów na lata 2016-2023. W konsultacjach udział wzięli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego Gminy Łapanów i jednostek podległych, jak również radni i sołtysi. Celem konsultacji było zaprezentowanie ramowego harmonogramu działań oraz przedstawienie cech i elementów Gminnego Programu Rewitalizacji. Zainteresowanym interesariuszom przedstawiono również główne źródła finansowania działań w ramach GPR.

Przedmiotem II konsultacji była diagnoza sporządzona na potrzebę wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Łapanów, zgodnie z zarządzeniem nr 105/2016 Wójta Gminy Łapanów z dnia 24 listopada 2016 r. Konsultacje miały na celu

zebranie od mieszkańców Gminy Łapanów opinii i propozycji odnośnie diagnozy, która zostanie wykorzystana w dalszych etapach prac nad Gminny Programem Rewitalizacji. Konsultacje przeprowadzone były w okresie od dnia 24 listopada 2016 r. do dnia 24 grudnia 2016 r. w formie:

1. spotkania otwartego z mieszkańcami Gminy Łapanów, w formie warsztatów, umożliwiającego omówienie i ocenę konsultowanej diagnozy, a także wyrażenie opinii i propozycji. Spotkanie odbyło się w Domu Kultury w Łapanowie, w dniu 22 grudnia 2016 r. o godz. 14:00;

2. Warsztatów dla uczniów Szkół Gimnazjalnych w Łapanowie, które odbyły się 22 grudnia 2016 r. w Gimnazjum w Łapanowie o godz. 11.30;

3. Zbierania propozycji i opinii na piśmie, w tym drogą elektroniczną, z możliwością wykorzystania formularza konsultacyjnego, stanowiącego załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 105/2016 Wójta Gminy Łapanów.

Wypełnione formularze można było dostarczyć:

- drogą elektroniczną na adres: ug@lapanow.pl
- drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy w Łapanowie, 32-740 Łapanów 34
- bezpośrednio do sekretariatu Urząd Gminy w Łapanowie, pokój nr 5.

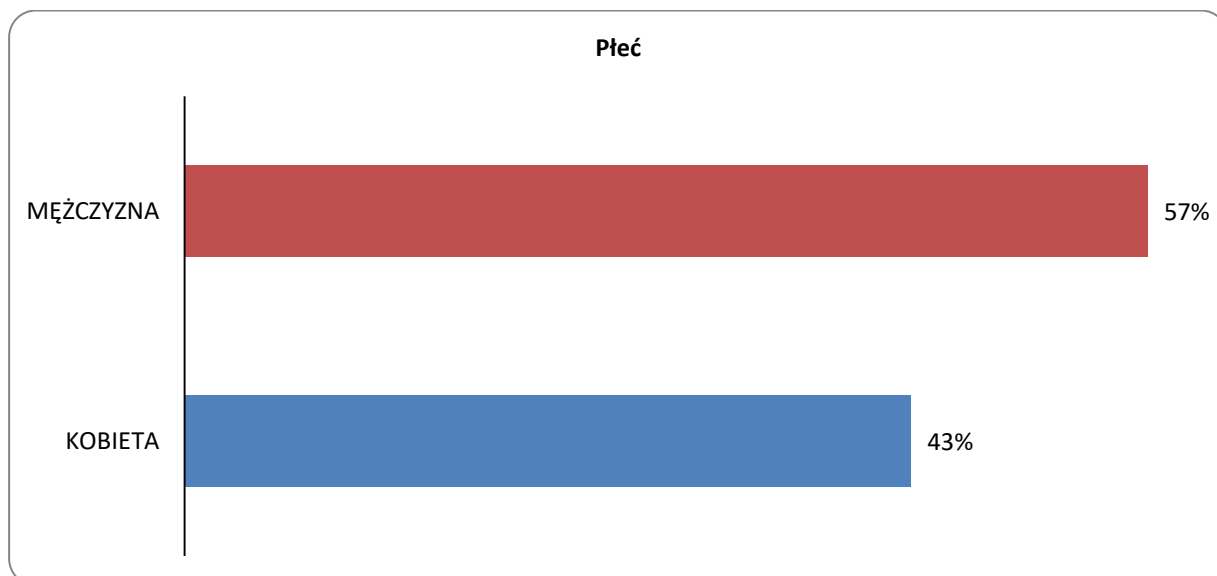
W efekcie konsultacji złożone zostały karty z uwagami dotyczącymi wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Zaproponowano poszerzenie obszaru rewitalizacji o teren:

- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie
- Kościoła pw. Wszystkich Świętych w Sobolowie
- Szkoły muzycznej w Sobolowie
- Przedszkola Integracyjnego w Sobolowie
- Siedziby Stowarzyszenia Orkiestry Dętej w Sobolowie
- Zespołu Szkół w Sobolowie
- Domu Kultury w Sobolowie
- Remizy OSP w Sobolowie
- Magazynu Kółka Rolniczego w Sobolowie
- Świetlicy Wiejskiej w Chrostowej
- Oczyszczalni ścieków w Chrostowej
- Stacji ujęcia wody w Chrostowej
- Zabytkowego drewnianego Kościoła w Łapanowie
- Remizy OSP w Tarnawie
- Kościoła Parafialnego w Tarnawie
- Boiska sportowego w Tarnawie

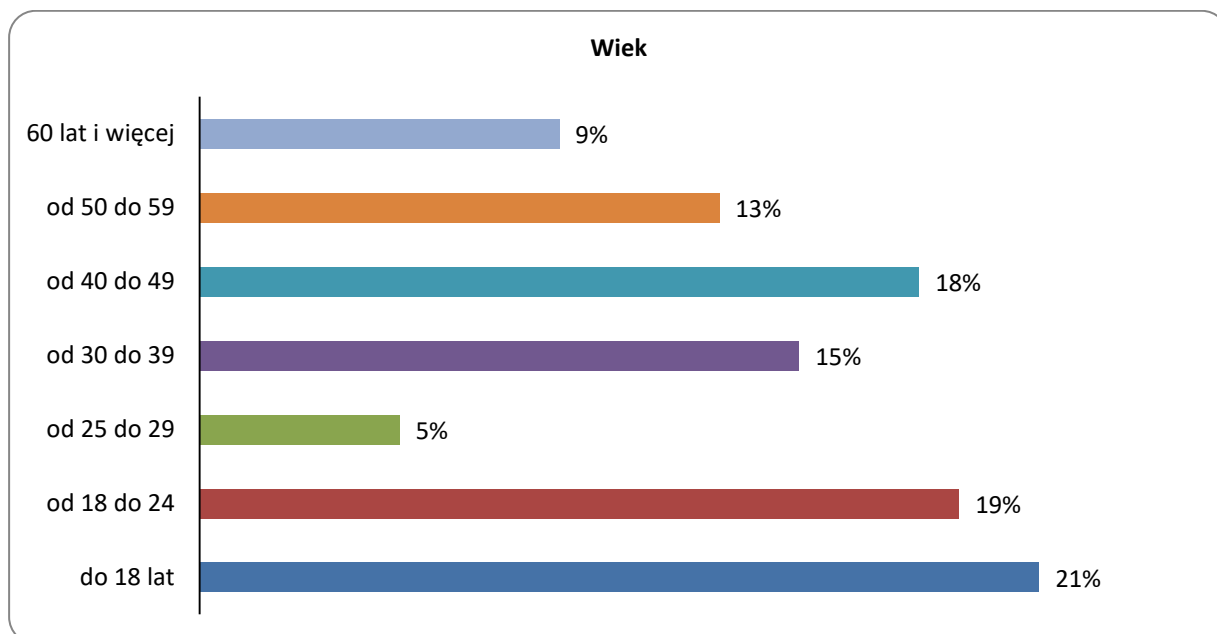
10.2 Wyniki Badań ankietowych

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO LIDERÓW OPINII PUBLICZNEJ MIESZKAŃCÓW I INTERESARIUSZY REWITALIZACJI:

Wśród beneficjentów ankiety 57% stanowiły kobiety, a 43% mężczyźni.

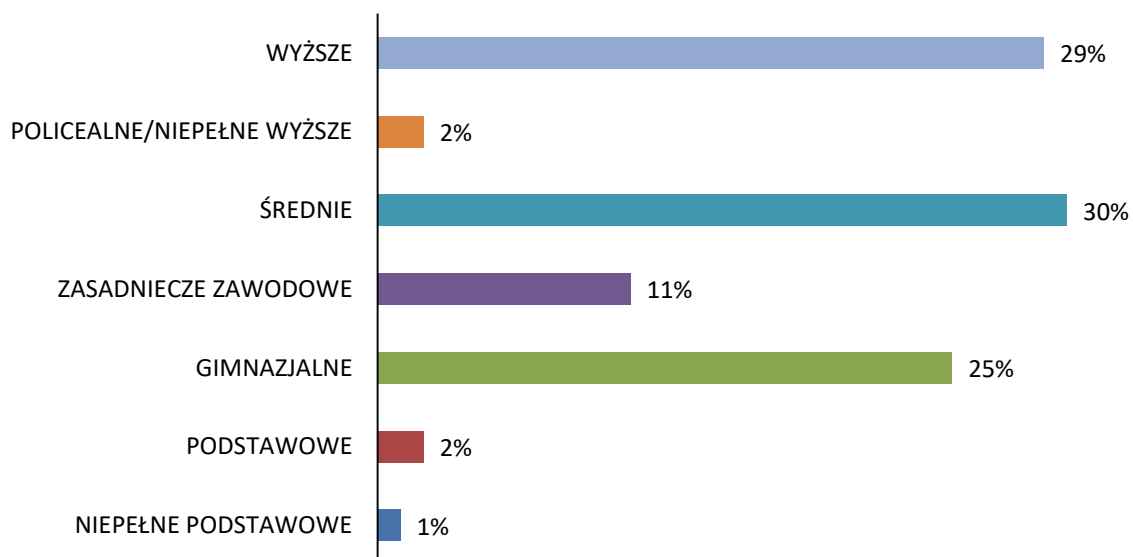

Najwięcej badanych obejmował przedział wiekowy do 18 lat (21%), następnie od 18 do 24 lat (19%) i od 40 do 49 lat (18%).

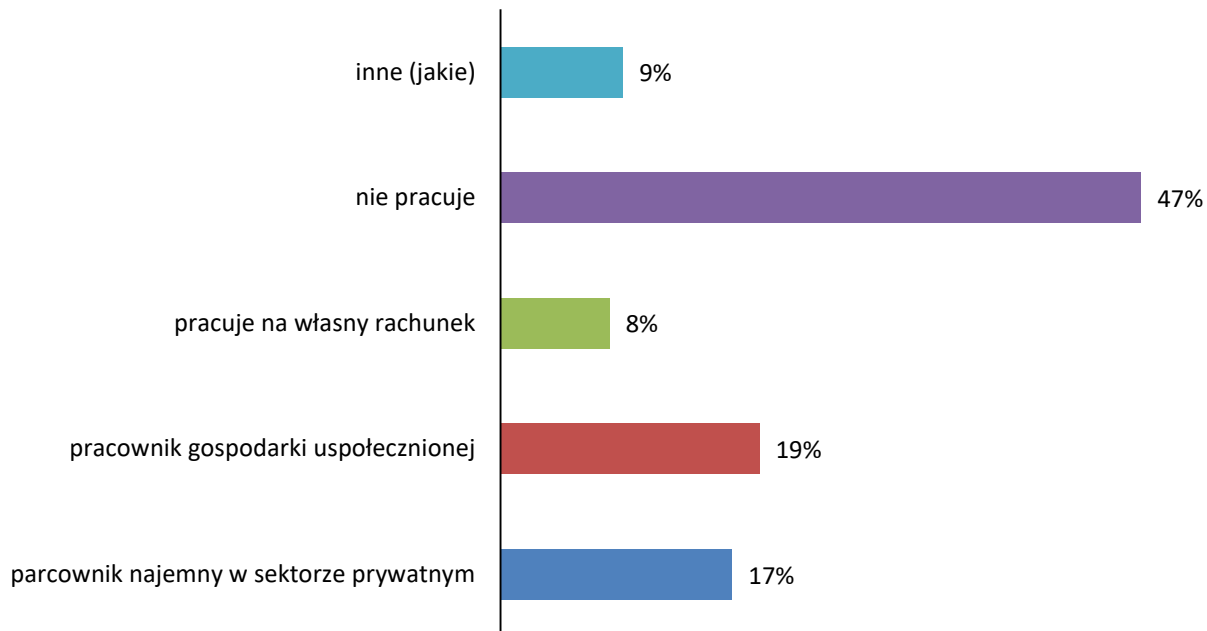
Wśród ankietowanych najwięcej osób posiadało wykształcenie średnie (30%) oraz wyższe (29%), a następnie wykształcenie gimnazjalne (25%).

Wykształcenie

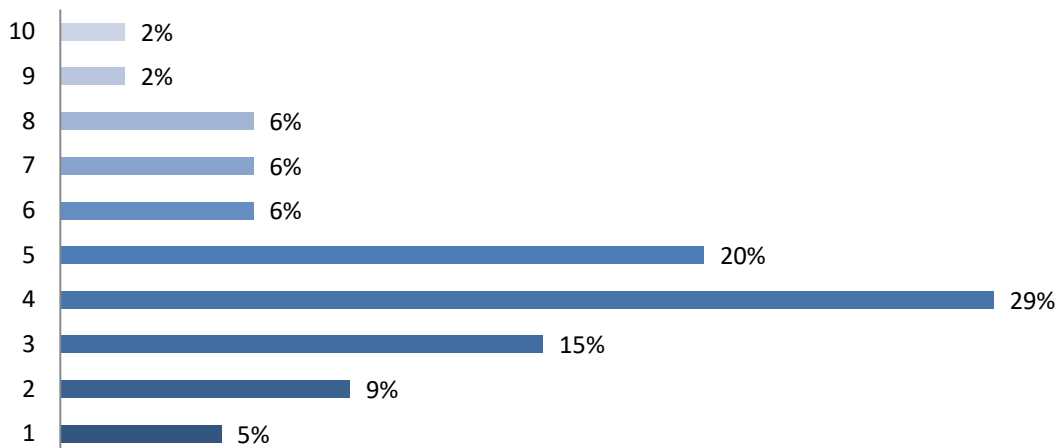
Wśród badanych najczęściej było osób nie pracujących (47%). Pracownicy gospodarki uspołecznionej stanowili 19%, pracownicy najemni w sektorze prywatnym 17%.

Struktura zatrudnienia

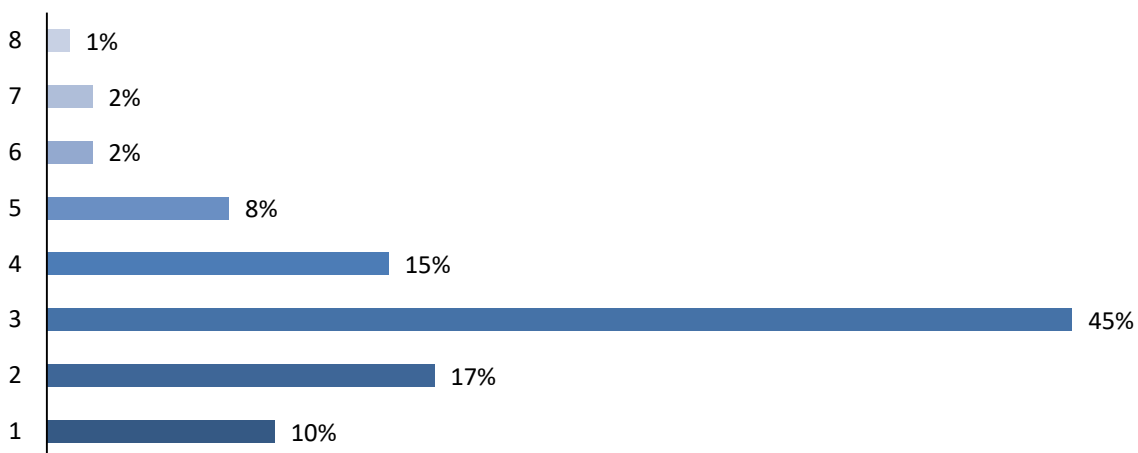
Spośród ankietowanych najpopularniejszym modelem gospodarstwa domowego jest gospodarstwo 4-osobowe (29%), a następnie 5-osobowe (20%) i 3-osobowe (15%).

Liczba osób w gospodarstwie domowym

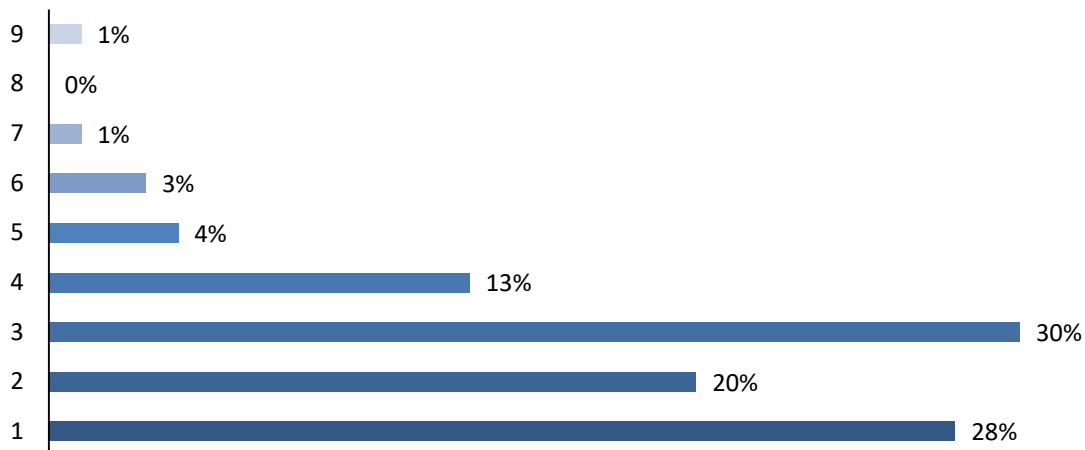
Najczęściej w gospodarstwie domowym pracuje 3 osoby (45%).

Liczba osób pracujących w gospodarstwie domowym

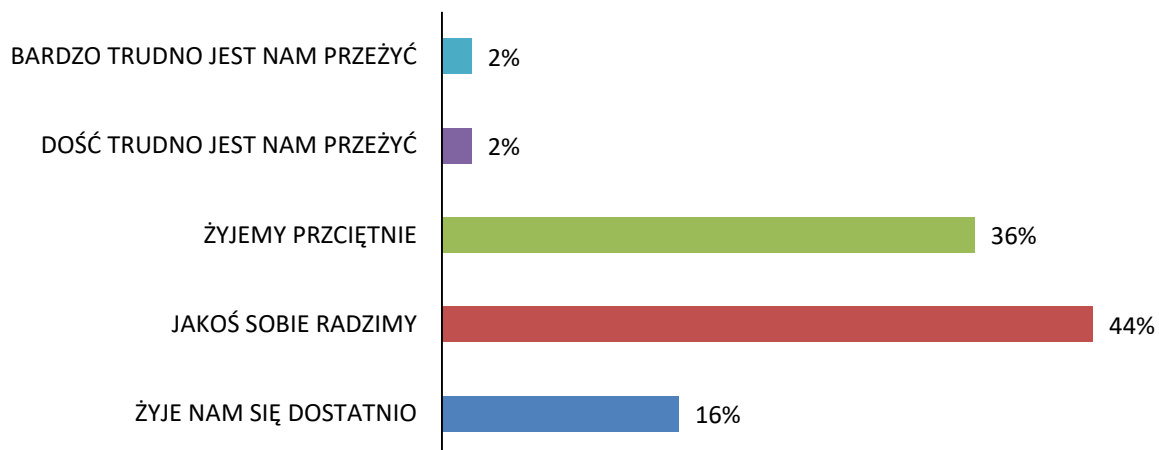
Najczęściej wśród ankietowanych na utrzymaniu rodziców pozostaje 3 dzieci (30%) oraz 1 dziecko (28%).

Liczba dzieci na utrzymaniu rodziców

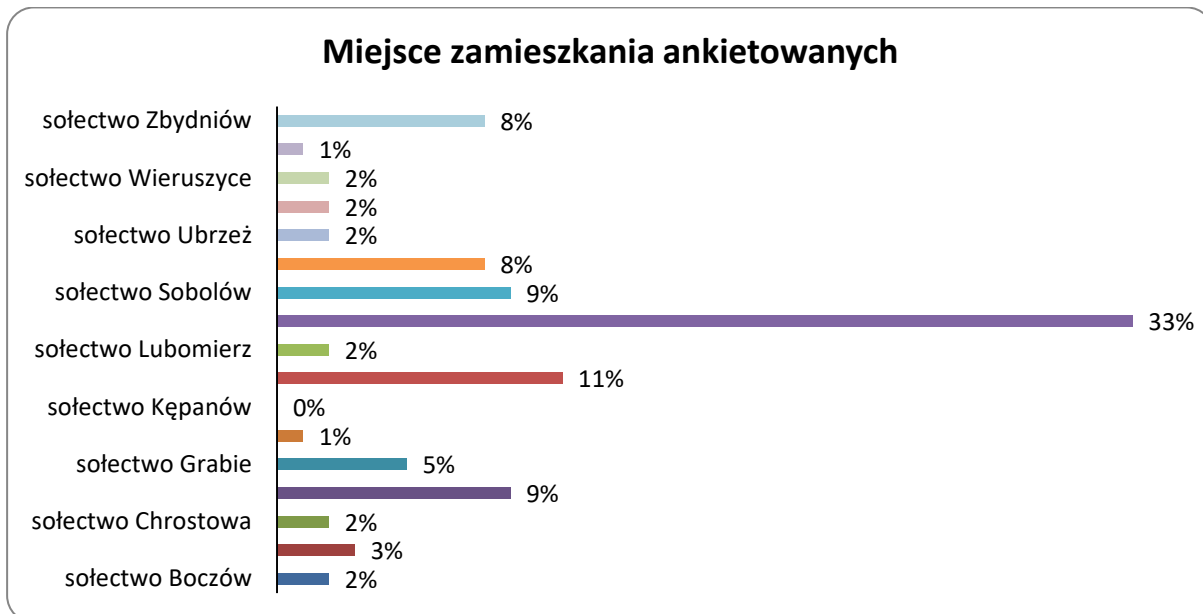

Na pytanie dotyczące poziomu życia, ankietowani najczęściej wybierali odpowiedź – „jakoś sobie radzimy” (44%) oraz „żyjemy przeciętnie” (36%), 16% ankietowanych stwierdziło że żyje im się dostatnio.

Poziom życia mieszkańców

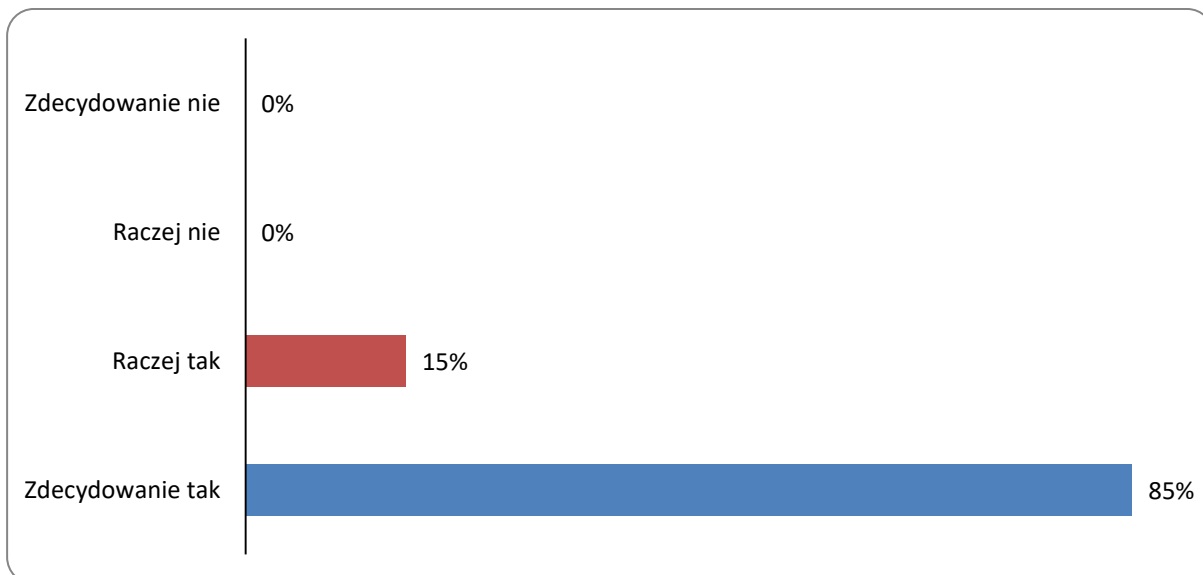

Zdecydowanie największa ilość ankietowanych mieszka w sołectwie Łapanów (33%).

ANALIZA POSZCZEGÓLNYCH PYTAŃ, ZAWARTYCH W ANKIETACH, PRZEDSTAWIA SIĘ NASTĘPUJĄCO:

- 1. Czy Pana(i) zdaniem gminie potrzebny jest program ożywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego w postaci GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW na lata 2016-2023?**

85% ankietowanych opowiedziało się, że istnieje potrzeba opracowania GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY ŁAPANÓW na lata 2016-2023.

2. Jaki obszar gminy powinien być Pana(i) zdaniem poddany procesowi rewitalizacji?

Według ankietowanych obszar, który powinien być poddany rewitalizacji w pierwszej kolejności to: Łapanów jako obszar turystyczny miejsce wypoczynku (42%), dzięki korzystnemu usytuowaniu zalewu, który stanowi duży potencjał rozwojowy dla całej Gminy. Bardzo często wskazywanym punktem Łapanowa, wymagającym rewitalizacji jest Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie.

Sołectwa w których w pierwszej kolejności winny być podjęte działania to: Tarnawa (14%) a następnie Sobolów (11%), oraz Kobylec, Grabie i Zbydniów (po 7% ankietowanych).

Ponadto do najczęściej wymienianych, przez mieszkańców, punktów uznawanych za konieczne do poddania procesowi rewitalizacji były: oczyszczalnia ścieków, magazyn nawozowy oraz modernizacja drogi od sołectwa Rybia przez Tarnawę, Grabie do Zagórzan, jak również drogi wojewódzkiej Ubrzeż – Łapanów.

3. Dlaczego Pana(i) zdaniem ten obszar gminy jest zdegradowany?

Na tak postawione pytanie ankietowani wskazali jako główny powód niski poziom edukacji (15%) oraz niski poziom kapitału społecznego (14%), jak również niska jakość terenów publicznych (12%) i bezrobocie – brak miejsc pracy (10%).

Inne zgłaszane odpowiedzi:

- zaniedbany teren wokół dawnego domu nauczyciela przy szkole w Zbydniowie
- brak inwestycji w oświatę
- brak kolei
- chaos architektoniczny
- zaniedbana sala gimnastyczna i warsztaty w CKZiU
- niskie nakłady na inwestycje

4. Jakie problemy ekonomiczne, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Problemy ekonomiczne, które ankietowani chcą rozwiązać w procesie rewitalizacji to w pierwszej kolejności powstanie nowych miejsc pracy (31%).

Ponad to inne problemy na jakie ankietowani zwrócili uwagę to:

- brak weekendowego połączenia komunikacyjnego
- konieczna kanalizacja sołectw
- kontrola segregacji śmieci
- brak busów do Niepołomic
- brak Biedronki
- zła gospodarka ściekami
- brak sali konferencyjnej, stołówki i internatu dla uczniów CKZiU w Łapanowie,
- złe wyposażenie CKZiU w IT
- niski poziom dochodów
- poprawa oferty edukacyjnej
- edukacja dla wszystkich grup wiekowych
- dostosowanie oferty dla pracodawców
- brak internetu
- brak stołówki

5. Jakie problemy społeczne, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Do najważniejszych problemów społecznych wskazywanych przez ankietowanych do rozwiązania należy emigracja z gminy młodych i dobrze wykształconych osób (15%) oraz utrudniony dostęp społeczeństwa do dobrych szkół (14%). Kolejno ankietowani wskazali na problemy związane z bezrobociem oraz brakiem dostępu do nowoczesnej technologii.

Wśród innych problemów wskazane zostały:

- degradacja szkół ponadpodstawowych
- zwiększenie dochodowości gospodarstw rolnych poprzez rozwój form produkcji
- pomoc rodzinom niewydolnym
- przeciwdziałanie marginalizacji społecznej
- wykluczenie społeczne osób niewykształconych
- wyrównanie szans edukacyjnych dla uczniów z terenów wiejskich
- nowoczesne rozwiązania architektoniczne
- edukacja dla wszystkich grup wiekowych
- brak odpowiednich warunków do nauki młodzieży z rodzin biednych lub dysfunkcyjnych
- pomoc rodzinom o niskich dochodach i niewydolnych wychowawczo
- niski poziom wykształcenia

6. Jakie problemy związane z jakością życia, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Za najważniejszy problem do rozwiązania związany z jakością życia, ankietowani wskazali niedostateczna ilość miejsc parkingowych (82%). Kolejno podkreślono problemy związane ze złym stanem technicznym budynków (55%) oraz niska estetyka otoczenia - niska jakość urządzeń małej architektury (53%).

Jako inne problemy związane z jakością życia respondenci wskazali:

- zły stan techniczny i niewystarczające wyposażenie szkół
- konieczną reformę szkolnictwa
- niski poziom elastyczności kierunków kształcenia
- brak dostępu do nowoczesnej edukacji
- nierówne szanse edukacyjne dla ludzi mieszkających na wsi
- brak wsparcia dla najuboższych
- brak dostępu do nowoczesnej technologii
- brak informatyzacji wsi
- brak oświetlenia
- brak przeciwdziałania elitaryzmowi, nepotyzmowi i korupcji
- brak chodników
- brak współpracy urzędników gminnych, dyrektorów szkół w sprawie organizacji pomocy społecznej dla osób starszych (emerytów)
- brak informacji odnośnie przebiegu obrad Rady Gminy
- płatne parkingi
- brak ścieżek rowerowych
- brak całodobowej i weekendowej opieki zdrowotnej
- konieczność modernizacji oraz budowę nowych dróg

7. Jakie zostaną osiągnięte efekty, według Pana(i), w procesie rewitalizacji?

Za najwyższej oceniane efekty w procesie rewitalizacji ankietowani uznali podniesienie standardu życia mieszkańców (12%), wzrost wykształcenia i umiejętności mieszkańców (11%) oraz poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej (10%).

Oczekiwane efekty zgłaszane przez ankietowanych:

- wysoki poziom kształcenia
- nowoczesna baza edukacyjna
- miejsce do zamieszkania dla uczniów
- pomoc biednym uczniom
- większe szanse na rynku pracy
- dobrze wykształceni pracownicy
- adaptacja nieużywanych pomieszczeń do działań służących aktywizacji społecznej
- pomoc osobom wykluczonym
- parking obok skrzyżowania Wieruszyce – Cichawka
- poprawa jakości wody pitnej w sieci wodociągowej

8. Na jakie przedsięwzięcia, które zamierzałby Pan(i) zrealizować w ramach programu rewitalizacji, chciałby Pan(i) otrzymać wsparcie finansowe?

1. Poprawa infrastruktury technicznej i drogowej
2. Utworzenie strefy przemysłowej wokół Łapanowa i w centrum wiosek co spowoduje pozyskanie zewnętrznych inwestorów owocując utworzeniem nowych miejsc pracy
3. Poprawa bazy kulturowej, rozbudowa obiektów kultury
4. Poprawa bazy oświatowej, rozbudowa obiektów oświaty
5. Rozbudowa sieci gazowej
6. Budowa sieci kanalizacyjnej
7. Otwarcie supermarketu, kwiaciarni, restauracji
8. Utworzenie miejsca do sprzedaży produktów rolnych w centrum Łapanowa
9. Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży
10. Aktywizacja w świetlicach wiejskich
11. Promocja lokalnej przedsiębiorczości
12. Poprawa dostępności do kultury
13. Dowóz dzieci do szkół
14. Oświetlenie dróg
15. Budowa chodników
16. Budowa sali konferencyjnej, kinowej w CKZiU
17. Budowa parkingu w CKZiU
18. Budowa internatu w CKZiU
19. Budowa stołówki w CKZiU
20. Centrum edukacyjne wyposażone w nowoczesne zaplecze gastronomiczne w CKZiU
21. Udrożnienie i czyszczenie fos oraz wstawienie koryt
22. Budowa placu zabaw w Kobylcu Janikówce
23. Walka z bezrobociem, nepotyzmem i korupcją
24. Poprawa świadomości mieszkańców w kwestii działalności gminy
25. Poprawa świadomości mieszkańców w kwestii aktywności w biznesie
26. Przeciwdziałanie alkoholizmowi i patologiom rodzinnym
27. Poprawa poziomu ochrony środowiska poprzez pomoc gospodarstwom domowym w ograniczeniu niskiej emisji
28. Większa ilość zajęć ruchowych dla dzieci

29. Zaopatrzenie budynków w panele fotowoltaiczne do produkcji energii elektrycznej
30. Konieczne odgrzybienie Domu Kultury w Łapanowie
31. Poprawa stanu technicznego budynków
32. Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej
33. Odnowa i renowacja zabytków
34. Budowa sali sportowej
35. Rozbudowa parkingów
36. Odnowienie cmentarza
37. Budowa ścieżek rowerowych
38. Renowacja kościoła w Sobolowie i jego otoczenia
39. Rozbudowa Zespołu Szkół w Sobolowie
40. Rozbudowa Szkoły Muzycznej w Sobolowie
41. Budowa amfiteatru z zapleczem gastronomiczno – handlowym
42. Wsparcie bezrobocia
43. Agroturystyka i rozwój gospodarstwa
44. Nowe miejsca pracy
45. Poprawa infrastruktury budynków
46. Budowa chodnika Łapanów – Ubrzeź
47. Remont lub budowa mostu „Pod Grabowcem”
48. Ochrona środowiska w bezpośrednim sąsiedztwie rzek Gminy Łapanów
49. Wymiana pieców węglowych na gazowe
50. Wsparcie małych przedsiębiorstw
51. Organizacja czasu wolnego osób starszych
52. Termomodernizacja budynków

9. Jak ocenia Pan/Pani elementy wpływające na warunki życia mieszkańców gminy?

Oceniając elementy wpływające na warunki życia mieszkańców w skali od 1 do 5 gdzie, 1 to bardzo źle a 5 to bardzo dobrze ankietowani ocenili poszczególne sfery:

Najwyżej w sferze społecznej oceniono funkcjonowanie systemu pomocy społecznej w gminie. Najniżej oceniono poziom edukacji i ofertę zajęć pozalekcyjnych w szkołach ponadgimnazjalnych.

W sferze gospodarczej najwyżej oceniono system wsparcia mikro i małej przedsiębiorczości na terenie gminy bardzo nisko dostępność do handlu i usług na terenie gminy.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna, techniczna i środowiskowa została oceniona najwyżej w zakresie stanu środowiska naturalnego i zanieczyszczenia powietrza. Najniżej oceniono zaś zagospodarowanie i estetykę przestrzeni publicznych.

Świadczy to o dostatecznym lecz nie wystarczającym poziomie stanu przestrzeni publicznej, kształcenia i stanie technicznym placówek oświatowych.

SFERA SPOŁECZNA		Średnia ocena
1	Sytuacja na rynku pracy	2,11
2	Dochody uzyskiwane przez mieszkańców	2,06
3	Aktywność i zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne	2,13
4	Poziom edukacji i oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych oraz gimnazjach	2,75

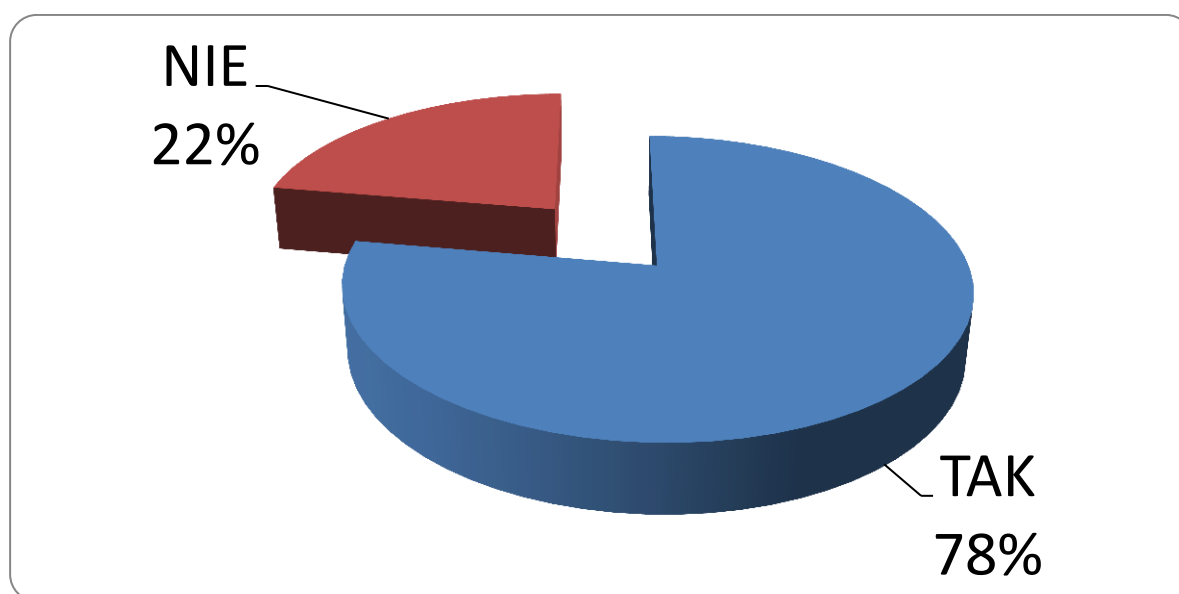
5	Poziom edukacji i oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach ponadgimnazjalnych	1,83
6	Dostępność opieki żłobkowej	2,26
7	Dostępność opieki przedszkolnej	2,98
8	Dostępność i zróżnicowanie oferty kulturalnej i spędzania czasu wolnego	2,14
9	Bezpieczeństwo publiczne	2,95
10	Funkcjonowanie systemu pomocy społecznej w gminie	3,04
SFERA GOSPODARCZA		Średnia ocena
1	Przedsiębiorczość mieszkańców	3,01
2	Dostępność do handlu i usług na terenie gminy	3,23
3	System wsparcia mikro i małej przedsiębiorczości na terenie gminy	2,53
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA, TECHNICZNA I ŚRODOWISKOWA		Średnia ocena
1	Dostępność i stan infrastruktury technicznej: drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej itd.	2,61
2	Zagospodarowanie i estetyka przestrzeni publicznych	1,95
3	Baza sportowa i rekreacyjno-wypoczynkowa	2,65
4	Baza kulturalno-oświatowa	2,09
5	Baza edukacyjna	2,15
6	Zagospodarowanie i wykorzystanie zabytków	2,83
7	Stan środowiska naturalnego i zanieczyszczenia powietrza	2,93

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO MŁODZIEŻY GIMNAZJALNEJ

W badaniach wzięło udział **233 uczniów**, w tym: **53%** stanowiły dziewczęta i **47%** chłopców.
W większości ankietowana młodzież mieściła się w przedziale wiekowym 13-15 lat (13 lat – 30%; 14 lat – 31%; 15 lat – 32%).

Wypełniający ankiety, udzielili odpowiedzi na 7 pytań ważnych dla rozwoju gminy Łapanów, a ich wyniki prezentuje poniższa analiza:

1. Czy jesteś dumny z tego, że mieszkasz i uczysz się w gminie Łapanów ?

Młodzież odpowiadając TAK, przedstawiła następujące powody:

1.	Miłe otoczenie.	12%
2.	Mam tutaj przyjaciół.	27%
3.	Mam tutaj dom i rodzinę.	18%
4.	Istnieje możliwość rozwoju.	21%

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi NIE, uzasadniała ją w poniższy sposób:

1.	Duże zadłużenie gminy.	63%
2.	Mało perspektyw dla ludzi młodych.	22%
3.	Brak ciekawych miejsc do spędzania wolnego czasu.	15%

2. Proszę podać, czym wyróżnia się gmina Łapanów na tle innych gmin w Polsce?

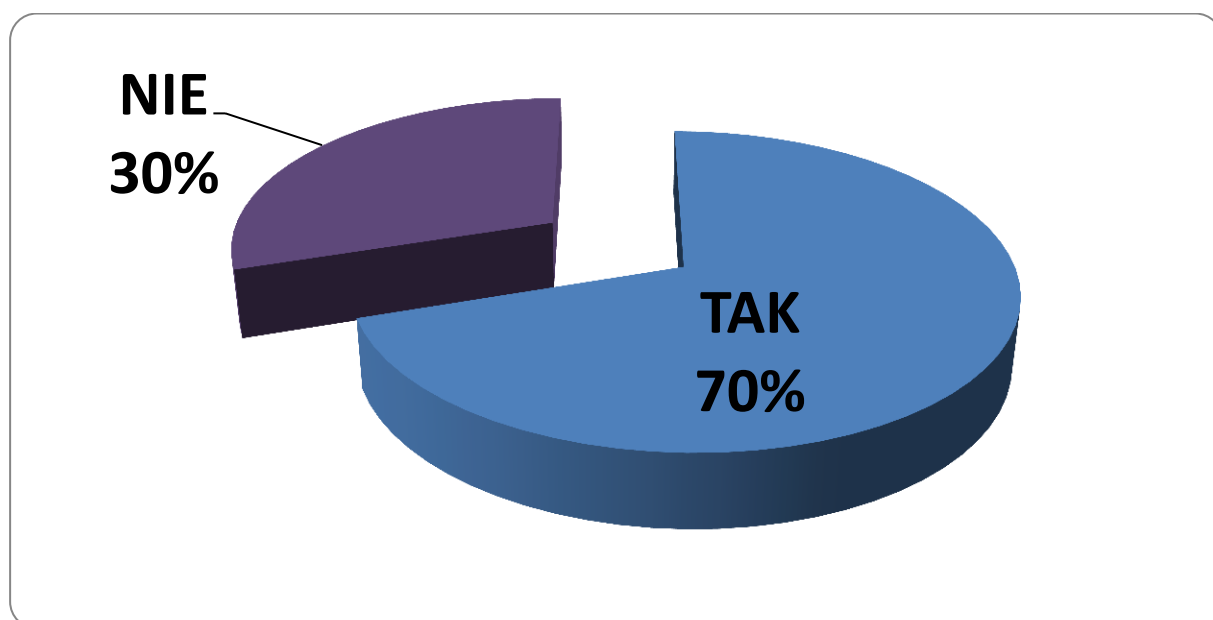
Młodzież wskazała, za najbardziej wyróżniający atut Gminy Łapanów, posiadanie waloru turystycznego jakim jest zalew (42%).

Wśród innych cech wyróżniających gminę Łapanów, młodzież wymieniała:

1.	Zabytkowy kościół.	16%
2.	Zalew.	42%
3.	Ładne krajobrazy.	11%
4.	Orlik, kluby sportowe.	15%
5.	Dom kultury.	6%

3. Czy młodzi ludzie mają w gminie Łapanów szanse rozwoju i znalezienia miejsca dla siebie?

W większości (70%) ankietowana młodzież ocenia Gminę Łapanów jako miejsce w umożliwiające im rozwój, postrzegając ją jako gminę w której mogą znaleźć miejsce dla siebie.

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi TAK, uzasadniała ją w poniższy sposób:

1.	Spokojna okolica.	21%
----	-------------------	-----

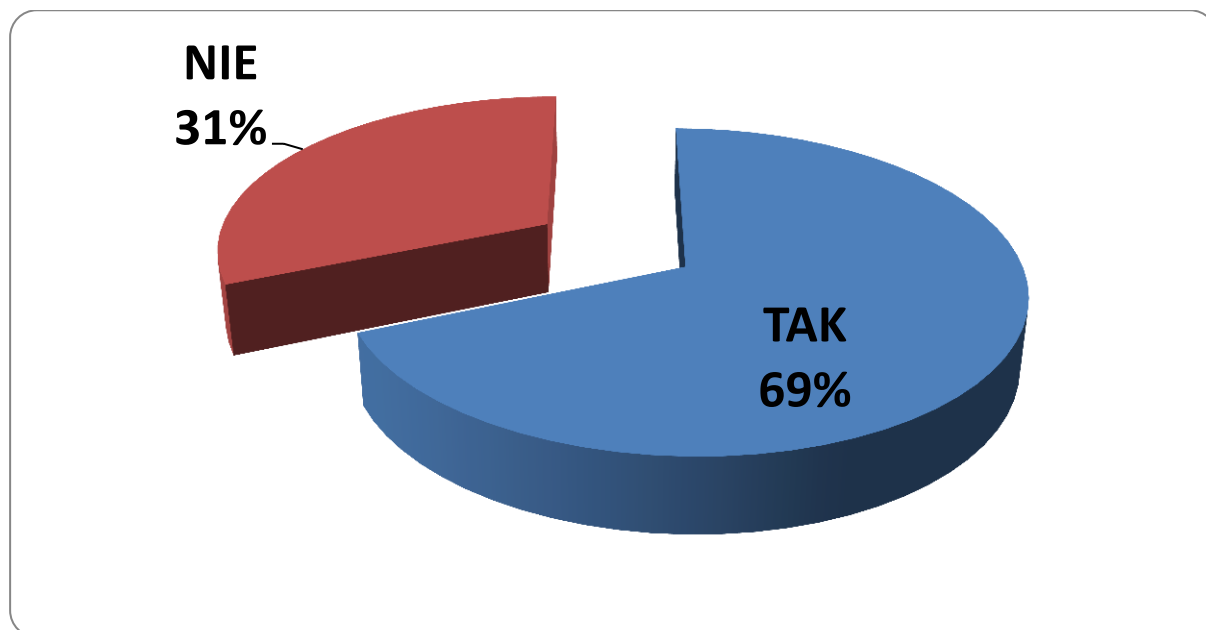
2.	Szkoła średnia.	46%
3.	Kluby sportowe.	33%

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi NIE, uzasadniała ją w następujący sposób:

1.	Brak ofert i miejsc pracy.	19%
2.	Niskie wynagrodzenia.	20%
3.	Niski poziom kształcenia.	34%
4.	Brak ofert dla młodych zdolnych ludzi.	11%
5.	Mało miejsc dostępnych dla młodzieży.	15%

4. Czy czujesz się bezpiecznie w gminie Łapanów?

Poczucie bezpieczeństwa młodzieży w gminie Łapanów w większości (69%) zostało ocenione pozytywnie.

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi TAK, wymieniła:

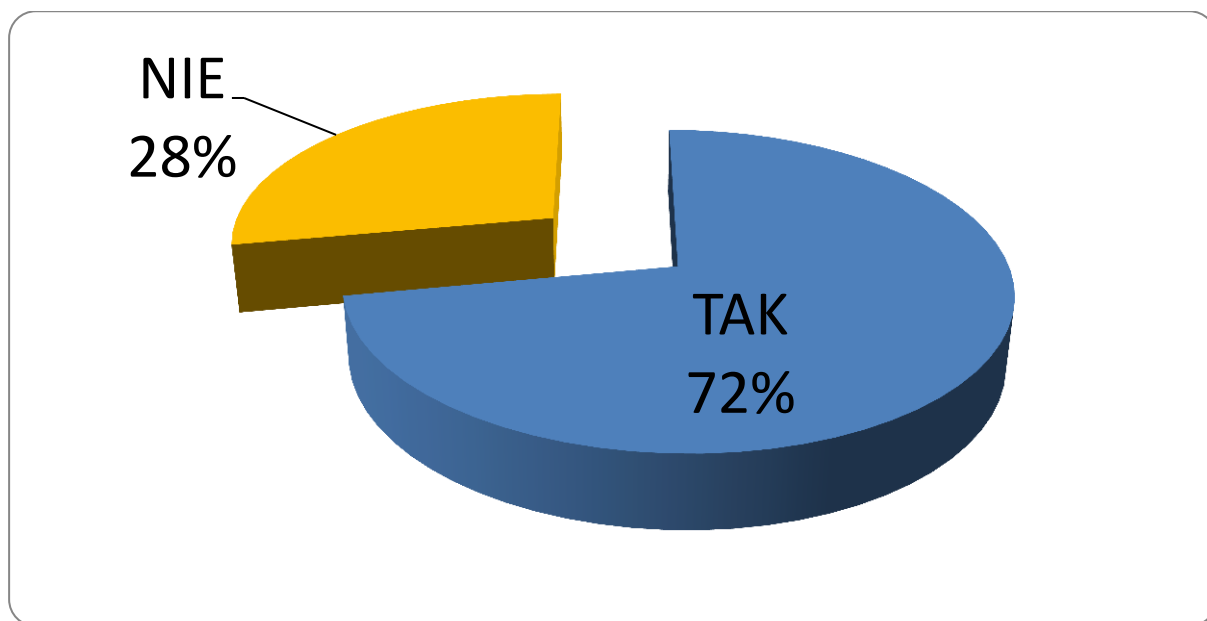
1.	Jest spokojnie i bezpiecznie.	12%
2.	Częste patrole policji.	47%
3.	Dobre oświetlenie miejscowości.	17%

4.	Własna straż pożarna.	9%
----	-----------------------	----

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi NIE, wymieniła:

1.	Słabe oświetlenie dróg.	17%
2.	Brak chodników.	42%
3.	Brak posterunku policji.	12%
4.	Duży alkoholizm.	7%
5.	Niebezpiecznie na ulicach po zmroku.	23%

5. Czy młodzi ludzie mają atrakcyjną ofertę spędzenia wolnego czasu w gminie Łapanów?

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi TAK, uzasadniała ją w poniższy sposób:

1.	Dużo atrakcji.	60%
2.	Działają kluby sportowe, orlik.	28%
3.	Są kąpieliska.	12%

Młodzież, która udzieliła odpowiedzi NIE, uzasadniała ją w poniższy sposób:

1.	Nic się nie dzieje, żadnych atrakcji.	72%
----	---------------------------------------	-----

2.	Brak miejsca gdzie można spędzić wolny czas.	28%
----	--	-----

6. O jakiej gminie marzysz?

Proszę podać, co zmieniłbyś/zmieniłabyś w gminie Łapanów zasiadając w fotelu Wójta Gminy Łapanów?

Wśród ankietowanej młodzieży często pojawiającymi się odpowiedziami były:

- *marzenia o gminie spokojnej, bardziej rozwiniętej, czystej, otwartej i przyjaznej dla wszystkich oraz pomagającej potrzebującym.*
- *odnowienie zalewu w Łapanowie.*
- *ulepszenie jakości kształcenia w szkołach.*
- *budowa drugiej sali gimnastycznej.*
- *zakup nowego sprzętu do szkoły.*
- *uruchomienie komisariatu.*
- *odnowienie mostu w Kamyku.*
- *budowa ścieżek rowerowych.*
- *budowa lodowiska.*
- *budowa basenu krytego.*
- *więcej busów do pobliskich miejscowości.*
- *budowa chodników i pasów.*

7. Jakie widzisz inne ważne problemy do rozwiązania w gminie Łapanów?

Wśród problemów zgłaszanych przez młodzież, a koniecznych do rozwiązania wyróżnić należy:

- *duże zadłużenie gminy.*
- *budowa sygnalizacji świetlnej.*
- *zły stan dróg.*
- *mało przejść dla pieszych.*
- *brak kina.*
- *duże zaśmiecenie miejscowości.*
- *mało busów do Sobolowa.*

10.3 Analiza SWOT

Dla gminy Łapanów dokonano analizy SWOT pozwalającej na określenie uwarunkowań rozwojowych i rewitalizacji.

Zbiorcze wyniki tej analizy przedstawiono w tabeli poniżej.

ANALIZA SWOT - SFERA ŚRODOWISKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Potencjał wewnętrzny	
➤ położenie w terenie o dużych walorach turystycznych sprzyjających rozwojowi turystyki i rekreacji ➤ Istniejące gospodarstwa agroturystyczne ➤ duży potencjał dla podjęcia działań podnoszących efektywność energetyczną, zarówno w obszarze wytwarzania, jak i użytkowania energii ➤ niewielki stopień zanieczyszczenia terenu ➤ prowadzone inwestycje wodno-ściekowe ➤ rozbudowa istniejącego składowiska odpadów ➤ korzystne warunki klimatyczne do rozwoju rolnictwa ekologicznego ➤ zasoby przyrodnicze o dużej wartości	➤ niewystarczająca promocja turystyczna ➤ niewystarczająco zagospodarowane otoczenie zalewu w Łapanowie dla celów turystycznych ➤ brak inwestycji w oświatę ➤ niewystarczająca infrastruktura w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych ➤ niewłaściwa gospodarka ściekowa ➤ niezadowalający stan wody pitnej w sieci wodociągowej ➤ brak tradycji korzystania z istniejących walorów środowiskowych ➤ degradacja środowiska związana z działalnością człowieka ➤ nieefektywna promocja gminy, jako ośrodka turystycznego.
SZANSE	ZAGROŻENIA
Czynniki zewnętrzne	
➤ dbałość o środowisko naturalne ➤ termomodernizacyjnych budynków oraz montaż odnawialnych źródeł energii ➤ poprawa jakości środowiska poprzez zamianę paliwa węglowego na obniżające emisję zanieczyszczeń tj. odnawialne źródła ciepła, np. kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne, pompy ciepła, a także biomasę ➤ rozwój turystyki sobotnio-niedzielnej, agroturystyki (trend ogólnoeuropejski) oraz rozwój turystyki aktywnej ➤ wypromowanie gospodarstw agroturystycznych ➤ zbiornik retencyjny.	➤ niska świadomość ekologiczna, ➤ postępująca degradacja środowiska, ➤ niski poziom wykształcenia ➤ pogarszająca się jakość środowiska naturalnego ➤ brak skutecznej egzekucji prawa ➤ w zakresie ochrony środowiska ➤ warunki sprzyjające tworzeniu gospodarstw agroturystycznych ➤ występowanie niekorzystnych zjawisk w środowisku naturalnym (powódzie)

ANALIZA SWOT — SFERA PRZESTRZENNO - TECHNICZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Potencjał wewnętrzny	
➤ wolne tereny pod inwestycje ➤ rezerwy terenów budowlanych ➤ liczne obiekty zabytkowe, kościoły, pomniki, zabytkowe cmentarze ➤ potencjał turystyczny w postaci zalewu ➤ wolne tereny pod nieuciążliwy przemysł, turystykę zorganizowaną, agroturystykę, turystykę kulturową i turystykę indywidualną ➤ wysoki stopień w zakresie elektryfikacji, gazyfikacji oraz rozwoju sieci telefonizacji ➤ istniejące na terenie Gminy zakłady przetwórcze (mleczne, mięsne, owocowo-warzywne)	➤ niedoinwestowanie terenów rekreacyjnych wokół zalewu ➤ niewystarczająca infrastruktura turystyczno-rekreacyjna i hotelowo-konferencyjna ➤ zły stan techniczny wielu budynków mieszkalnych ➤ niski standard użytkowy i estetyczny wielu budynków mieszkalnych ➤ za mało chodników ➤ brak ścieżek rowerowych ➤ za mało miejsc parkingowych ➤ zły stan techniczny nawierzchni części dróg ➤ niedostateczne rozwinięta infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna ➤ problemy komunikacyjne ➤ niewystarczająco rozwinięta baza usług kulturalno-rekreacyjnych ➤ zaniedbany teren wokół dawnego Domu Nauczyciela przy szkole w Zbydniowie ➤ brak nowoczesnych rozwiązań architektonicznych ➤ Istniejące bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
Czynniki zewnętrzne	
➤ większe nakłady finansowe dla instytucji kultury ➤ dofinansowanie infrastruktury sportowej ➤ rozbudowa dróg rowerowych i pieszych ➤ rozwój bazy turystyczno -rekreacyjnej ➤ zwiększenie dostępności do boisk sportowych ➤ budowa ogólnodostępnych obiektów sportowych ➤ możliwość pozyskiwania funduszy na	➤ zaniedbania w polityce przestrzennej miasta ➤ niewystarczająca ilość środków finansowych na rozwój infrastruktury technicznej z uwagi na rosnące koszty inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej ➤ postępująca degradacja obiektów ➤ nieład architektoniczny ➤ mała zdolność do współdziałania

remont i modernizacje infrastruktury ze środków pomocowych Unii Europejskiej ➤ rozwój i poprawa stanu infrastruktury drogowej ➤ możliwość pozyskiwania funduszy na remont i modernizacje budynków ze środków pomocowych Unii Europejskiej ➤ podniesienie walorów estetycznych budynków mieszkalnych w wyniku procesów rewitalizacyjnych ➤ możliwość adaptacji obszarów do nowych funkcji w ramach procesu rewitalizacji (m.in. poprzez rozwój przestrzeni publicznych) ➤ tworzenie godnych warunków zamieszkania ➤ tworzenie warunków przestrzenno – technicznych do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin ➤ korzystna struktura własności	operatorów branż turystyczno-rekreacyjnych ➤ niskie nakłady na inwestycje ➤ niewystarczająca infrastruktura dla działań kulturalnych
ANALIZA SWOT – SFERA GOSPODARCZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Potencjał wewnętrzny	
➤ dobry potencjał dla rozwoju różnych form turystyki i związanych z nią usług ➤ miasto o dużym potencjale turystycznym i gospodarczym ➤ rozwój form produkcji rolnej ➤ położenie w bliskiej odległości od centrum regionu – Krakowa ➤ przedsiębiorczość, pracowitość i aktywność mieszkańców ➤ rozbudowana infrastruktura techniczna	➤ niski poziom integracji środowiska gospodarczego ➤ słabo rozwinięta baza turystyczna ➤ niewykorzystane możliwości zalewu ➤ brak odnawialnych źródeł energii ➤ niewystarczająca liczba zakładów małej i średniej przedsiębiorczości ➤ brak dużych przedsiębiorstw ➤ niewystarczająca promocja gminy i słaby system wspierania przedsiębiorczości
SZANSE	ZAGROŻENIA
Czynniki zewnętrzne	

➤ rozwój instytucji otoczenia biznesu ➤ rozwój technologii w dziedzinie dostępu do informacji ➤ aktywizacja zawodowa np. poprzez prace chałupnicze, organizacje warsztatów kursów i szkoleń ➤ wspieranie przedsiębiorców w zatrudnianiu niepełnosprawnych poprzez dofinansowanie stanowisk pracy ➤ dotacje dla pracowników zatrudniających nowych pracowników ➤ ulgi podatkowe dla przedsiębiorców ➤ zwiększenie dochodowości gospodarstw rolnych ➤ utworzenie strefy przemysłowej wokół Łapanowa ➤ utworzenie miejsca do sprzedaży produktów rolnych w centrum Łapanowa ➤ promocja lokalnej przedsiębiorczości ➤ inwestycje w agroturystykę i rozwój gospodarstw ➤ wsparcie małych przedsiębiorstw ➤ bliskość Krakowskiego Parku Technologicznego ➤ szybki wzrost gospodarczy regionu i kraju ➤ dostęp do funduszy UE dla przedsiębiorców ➤ dostęp do funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla przedsiębiorców	➤ odpływ z miasta w poszukiwaniu pracy młodych, wykształconych pracowników oraz fachowców ➤ niski poziom konkurencyjności przedsiębiorców i brak współpracy pomiędzy nimi ➤ polityka gospodarcza kraju ➤ efekty światowego kryzysu gospodarczego ➤ brak ułatwień w zakładaniu i prowadzeniu małych i średnich przedsiębiorstw
--	---

ANALIZA SWOT – SFERA SPOŁECZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Potencjał wewnętrzny	
➤ wysoko wykwalifikowana kadra nauczycielska ➤ dobrze przygotowana kadra pomocy socjalnej ➤ dostęp młodzieży do szkół średnich i chęć kształcenia ➤ silne poczucie tożsamości ➤ pracowitość i zaradność mieszkańców ➤ aktywne postawy mieszkańców ➤ dobry klimat społeczny do rozwoju wolontariatu, organizacji pozarządowych, inicjatyw obywatelskich	➤ słaby dostęp do specjalistycznych usług medycznych ➤ brak odpowiedniej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży na znacznej części obszarów ➤ brak miejsc i propozycji atrakcyjnego spędzania wolnego czasu zarówno dla młodzieży jak i osób starszych ➤ niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży ➤ niski poziom oświaty na terenie gminy ➤ brak sali konferencyjnej, stołówki i

	internatu dla uczniów Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie ➤ brak pomocy rodzinom niewydolnym i dysfunkcyjnym ➤ marginalizacja społeczna ➤ wykluczenie społeczne osób niewykształconych ➤ niski poziom elastyczności kierunków kształcenia ➤ brak dostępu do nowoczesnej technologii ➤ brak perspektyw dla ludzi młodych
SZANSE	ZAGROŻENIA
Czynniki zewnętrzne	
➤ wykorzystanie potencjału przyrodniczego do rozwoju i promocji miasta i gminy ➤ budowa właściwych więzi międzyinstytucjonalnych i regionalnych dla poprawy jakości życia ➤ poprawa poziomu kształcenia ➤ Pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży ➤ aktywizacja w świetlicach wiejskich ➤ budowa placu zabaw dla dzieci ➤ poprawa świadomości mieszkańców w temacie aktywności w biznesie ➤ rozwijanie form wsparcia i pomocy na rzecz osób starszych ➤ tworzenie warunków sprzyjających umocnieniu instytucji rodziny ➤ tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu ➤ tworzenie warunków rozwoju kapitału kulturowego ➤ system wsparcia na rzecz osób bezrobotnych ➤ zintegrowany system pomocy rodzinie dysfunkcyjnej ➤ rozwój lecznictwa specjalistycznego na terenie gminy ➤ zapewnienie dostępu do świetlic szkolnych	➤ emigracja młodych ludzi i fachowców ➤ spadek liczby uczniów w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie ➤ pogłębiający się odsetek rodzin patologicznych ➤ elitaryzm, nepotyzm i korupcja ➤ degradacja posiadanych zasobów ➤ niskie nakłady finansowe na modernizację obecnej bazy ➤ dominująca rola miasta Krakowa i Bochni jako miejsc imprez i propozycji kulturalnych dla mieszkańców gmin ➤ niechęć osób długotrwale bezrobotnych do kursów pozwalających zdobywać nowe umiejętności zawodowe ➤ powiększające się różnice w dochodach ludności

ROZDZIAŁ XI

SYSTEM WDRAŻANIA GPR

Do głównych zadań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapanów należy m.in. powołanie do funkcjonowania Zespołu odpowiedzialnego za koordynowanie i zarządzanie rewitalizacją w ramach struktur Urzędu Gminy Łapanów.

Zespół ten będzie odpowiadał za wykonanie następujących działań:

- zorganizowanie systemu sterowania i zarządzania procesem,
- prowadzenie akcji promocyjnej rewitalizacji,
- składanie wniosków i pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz zapewnienie środków w budżecie gminy,
- stworzenie struktur organizacyjnych umożliwiających współpracę pomiędzy partnerami Programu Rewitalizacji,
- opracowanie systemu monitorowania Programu Rewitalizacji przez społeczność lokalną.

Kolejnym etapom Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy powinna towarzyszyć transparentność dla stworzenia przestrzeni wymiany informacji oraz opinii o poszczególnych działaniach i prowadzonych akcjach (w formie spotkań, publikacji w miejscowej prasie).

Oddziaływanie Programu Rewitalizacji powinno spełniać nie tylko działania merytoryczne, ale również podnosić społeczne utożsamianie się z kierunkami i działaniami prowadzonymi przez Zespół koordynujący samym procesem.

Planowane zadania będące pojedynczymi elementami układać się muszą w kolejne kroki, które doprowadzić mają do polepszenia życia mieszkańców i stworzenia nowej przestrzennej wartości gminy.

Ponieważ finansowanie koncepcji obszaru operacyjnego Gminy Łapanów nie pokryje wszystkich potrzeb, konieczne będzie w następnym etapie programowania rewitalizacji

przygotowanie realnego programu finansowania, w tym kompleksowego pakietu finansowego z różnych puli programów pomocowych i własnych, tak, aby możliwe stało się zrealizowanie zamierzonych przedsięwzięć. Przewiduje się źródła wsparcia finansowego rewitalizacji z różnych środków – funduszy strukturalnych UE 2014-2020, PPP, budżetu gminy, regionu, pożyczek i kredytów, obligacji, a także środków własnych lokalnych partnerów, których projekty zostały ujęte w programie.

Bezwzględny priorytet w realizacji otrzymają projekty dofinansowane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej 2014-2020, dotacji i środków zewnętrznych.

Dla skutecznego monitorowania należy:

- ⇒ Określić wskaźniki zasadnicze dla rewitalizacji gminy. Dzięki temu uzyskamy parametry początkowe, od których będzie można rozpocząć przygotowanie bazy danych pierwotnych, umożliwiających określenie wskaźników kontroli skuteczności realizacji,
- ⇒ Zarejestrować pierwotny obraz struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, aby zobrazować przemiany, jakie zajdą w trakcie rewitalizacji. Stanowić on będzie podstawę określenia wskaźników pomiaru rozwoju rewitalizacji.

W celu efektywnego przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych w Gminie Łapanów, monitorowane będą wydatki, jak i efekty rzeczowe przedsięwzięć przez realizatorów projektów. Monitorowanie to winno obejmować zbieranie, raportowanie i interpretowanie danych opisujących postęp i efekty realizowanego projektu. Monitoring finansów pozwoli na zebranie informacji o finansowych aspektach realizacji programu. Ponadto przynajmniej raz w roku powinna być dokonywana kontrola społeczna będąca monitoringiem społecznym nad przebiegiem działań rewitalizacyjnych.

Promowanie Gminnego Programu Rewitalizacji dla dotarcia do szerokiego grona partnerów projektów. W ramach promocji zostaną wykorzystane następujące sposoby przekazywania informacji:

- strona internetowa Urzędu Gminy w Łapanowie; zawierająca informacje o GPR, ujętych w nim projektach, wkładzie Unii Europejskiej w realizowane przedsięwzięcia,
- plakaty, biuletyny i foldery o wykonywaniu konkretnych zadań,
- spotkania z potencjalnymi partnerami społeczno-gospodarczymi w projektach.

11.1 SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

W tym momencie w Gminie Łapanów nie będzie tworzona Specjalna Strefa Rewitalizacji /SSR/. Jeżeli w terminie późniejszym zajdzie konieczność utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji wprowadzana ona zostanie w drodze uchwały, będącej aktem prawa miejscowego w określonej w ustawie procedurze. Uchwała w każdym przypadku obowiązywać będzie czasowo, na okres do 10 lat. W przypadku, gdy założone w programie rewitalizacji działania inwestycyjne będą możliwe do wykonania bez uchwalania aktu planistycznego (np. wyłącznie remonty, przebudowy istniejącej tkanki budowlanej, dróg publicznych, przestrzeni publicznych), lub będą zgodne z obowiązującym planem miejscowym, uchwała SSR pozostanie jedynym aktem prawnym wydawanym w procesie rewitalizacji.

11.2 OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) projekt niniejszego dokumentu zostanie przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Krakowie w sprawie uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz określenia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko w przypadku konieczności jej opracowania.

Przedsięwzięcia wpisane do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapanów mogące potencjalnie mieć negatywnie oddziaływanie na środowisko wynikające z rozbudowy lub przebudowy mają charakter lokalny, a przy zastosowaniu działań minimalizujących będą pozostawać bez większego znaczenia dla ogólnego stanu środowiska, nie wpłyną więc na wyraźne i trwałe pogorszenie stanu któregośkolwiek z komponentów środowiska.

Rewitalizacja obszarów czy dostosowanie obiektów do nowych funkcji wynika bardziej z rozwoju cywilizacyjnego, a nie z bezpośredniego wpływu wdrożenia Programu Rewitalizacji.

11.3 ZMIANY W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapanów nie przewiduje wprowadzenia zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łapanów.

11.4 NIEZBĘDNE ZMIANY W MIEJSCOWYCH PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapanów nie przewiduje zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

ROZDZIAŁ XII

ZARZĄDZANIE, MONITORING, EWALUACJA GPR

Zarządzanie Programem Rewitalizacji obejmuje 5 poziomów, które pokazuje Schemat nr 1.

POZIOM PIERWSZY:

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenie rewitalizacji

W przypadku, gdy gmina zamierza realizować zadania mające na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej, podejmuje działania zmierzające do wyznaczenia, w oparciu o dokładną diagnozę problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, stworzoną we współpracy ze społecznością terenów zdegradowanych oraz z zaangażowaniem wszystkich interesariuszy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Obszar zdegradowany można wyznaczyć w przypadku występowania na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,

4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niesfunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Na tym poziomie Wójt powołuje zespół ds. rewitalizacji składający się z radnych, pracowników urzędu gminy oraz przedsiębiorców.

Wybiera także firmę zewnętrzną, która pełni funkcję doradczą i koordynuje pracę zespołu ds. rewitalizacji, przeprowadza konsultacje społeczne połączone z badaniami ankietowymi liderów opinii publicznej i beneficjentów rewitalizacji, dokonuje diagnozy problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, zbiera i weryfikuje zadania inwestycyjne i społeczne oraz redaguje projekt programu rewitalizacji.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji, polegają w szczególności na:

- 1) poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- 2) prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- 3) inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- 4) zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- 5) wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- 6) zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Zasada tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Opracowanie własne

POZIOM DRUGI:

Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji

1) Podjęcie UCHWAŁY o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z Art. 8. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

1. W przypadku gdy gmina zamierza realizować zadania własne, o których mowa w art. 3 ust. 1, rada gminy wyznacza, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.
2. W przypadku, gdy uchwała, o której mowa w ust. 1, podejmowana jest z inicjatywy rady gminy, powierza ona wójtowi, burmistrzowi albo prezydentowi miasta przeprowadzenie konsultacji społecznych dotyczących projektu tej uchwały.

1.1 Przeprowadzenie w drodze ZARZĄDZENIA Wójta Gminy konsultacji społecznych projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z Art. 11. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji należy przygotować:

1. Wniosek o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zawiera wskazanie granic tych obszarów wykonane na mapie w skali co najmniej 1:5000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2015 r. poz. 520, z późn. zm.2)).
2. Do wniosku załącza się ponadto diagnozę, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1, potwierdzającą spełnienie przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia.
3. Przed złożeniem wniosku, o którym mowa w ust. 1, wójt, burmistrz albo prezydent miasta przeprowadza konsultacje społeczne projektu uchwały, o której mowa w art. 8, oraz wprowadza do niego zmiany wynikające z przeprowadzonych konsultacji.
4. Załącznikiem do uchwały, o której mowa w art. 8, jest mapa w skali co najmniej 1:5000, sporządzona z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej, w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne, na której wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.

2) Podjęcie UCHWAŁY o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z Art. 17. pkt.1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

Rada gminy, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji.

2.1 Wójt, burmistrz albo prezydent miasta, po podjęciu przez Radę Gminy uchwały o przystąpieniu do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji, kolejno:

- 1) ogłasza informację o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej,

w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, w prasie lokalnej oraz przez obwieszczenie;

2) sporządza projekt gminnego programu rewitalizacji;

3) przeprowadza konsultacje społeczne projektu gminnego programu rewitalizacji;

4) występuje o zaopiniowanie projektu gminnego programu rewitalizacji (...)

a) w każdym przypadku przez:

- zarząd właściwego powiatu – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- zarząd właściwego województwa – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,
- właściwego wojewodę – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- właściwe organy wojskowe, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- właściwego komendanta powiatowego (Gminyego) Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego,
- właściwą gminną komisję urbanistyczno-architektoniczną,
- operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych,
- Komitet Rewitalizacji, jeżeli został powołany,

b) w przypadku gdy jest to uzasadnione specyfiką obszaru rewitalizacji przez:

- właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska – w zakresie form ochrony przyrody,
- właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków – w zakresie form ochrony zabytków,
- właściwego dyrektora urzędu morskiego – w zakresie zagospodarowania pasa technicznego, pasa ochronnego oraz morskich portów i przystani,
- właściwy organ nadzoru górniczego – w zakresie zagospodarowania terenów górniczych,

- właściwy organ administracji geologicznej – w zakresie zagospodarowania terenów osuwisk,
- właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej – w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
- ministra właściwego do spraw zdrowia – w zakresie zagospodarowania obszarów ochrony uzdrowiskowej,
- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe – w zakresie nieruchomości Skarbu Państwa będących w trwałym zarządzie tego Gospodarstwa;

Zgodnie z Art. 17. pkt.1-4

Wójt, burmistrz albo prezydent miasta wyznacza termin przedstawienia opinii, nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni, licząc od dnia doręczenia projektu gminnego programu rewitalizacji.

Podmioty, w zakresie swojej właściwości rzeczowej lub miejscowej, opiniują projekt gminnego programu rewitalizacji.

Nieprzedstawienie opinii w wyznaczonym terminie uważa się za równoznaczne z pozytywnym zaopiniowaniem projektu gminnego programu rewitalizacji.

Zgodnie z Art. 18. pkt.1,3

2.2 Przeprowadzenie w drodze ZARZĄDZENIA Wójta Gminy konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji

2.3 Wprowadzenie zmian wynikających z przeprowadzonych konsultacji społecznych i uzyskanych opinii oraz przedstawia Radzie Gminy do uchwalenia projekt gminnego programu rewitalizacji.

Zgodnie z Art. 17. pkt.5

3) Podjęcie UCHWAŁY o zasadach wyznaczania składu oraz zasadach działania Komitetu Rewitalizacji

3.1 Powołanie w drodze ZARZĄDZENIA Wójta Gminy składu Komitetu Rewitalizacji

Zgodnie z Art. 7. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

Dopuszcza się powołanie osobnych Komitetów Rewitalizacji dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji.

Zasadę wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji ustala się uwzględniając funkcję Komitetu Rewitalizacji oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli.

Komitet nie ponosi odpowiedzialności za przebieg procesu rewitalizacji, ani nie dzieli tej odpowiedzialności z żadnym innym organem.

POZIOM TRZECI:

Zarządzanie i realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji.

1) Podjęcie uchwały Rady Gminy o uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z Art. 14. pkt.1.

Gminny program rewitalizacji przyjmuje, w drodze uchwały, Rada Gminy.

Na tym poziomie realizowane są określone w programie rewitalizacji projekty inwestycyjne oraz zgodnie z zasadą finansowania krzyżowego równolegle projekty społeczne.

Aby zrealizować przyjęte w programie rewitalizacji projekty inwestycyjne i społeczne niezbędne jest pozyskanie zewnętrznych środków finansowych z funduszy strukturalnych UE 2014-2020, krajowych i zagranicznych środków publicznych lub realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych przy wykorzystaniu innych instrumentów finansowych takich jak Partnerstwo Publiczno - Prywatne (PPP), projekty hybrydowe, emisja obligacji komunalnych lub funduszy inwestycyjnych.

Do głównych, potencjalnych źródeł finansowania działań w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji można zaliczyć przede wszystkim:

➤ Źródła publiczne - krajowe:

- budżet gminy (środki własne)
- programy rządowe i fundusze celowe, m.in. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- programy i fundusze wojewódzkie, m.in. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

➤ **Źródła publiczne - zagraniczne:**

- fundusze europejskie, w tym: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny,
- m.in. w ramach: Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020,
- inne fundusze zagraniczne.

➤ **Środki prywatne:**

- z rynku finansowego: kredyty i pożyczki, leasing, emisja obligacji komunalnych, gwarancje bankowe,
- środki własne inwestorów prywatnych,
- środki organizacji pozarządowych,
- Środki własne mieszkańców.

POZIOM CZWARTY:

Związany jest z monitoringiem i ewaluacją programu rewitalizacji.

Monitoring to proces polegający na okresowej kontroli i ocenie stopnia realizacji działań zapisanych w GPR oraz wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami zewnętrznymi i wewnętrznymi wpływającymi na rozwój gminy.

Aby stał się skutecznym narzędziem w procesie wdrażania i realizacji programu rewitalizacji powinien cechować się następującymi zasadami:

- wiarygodności,
- aktualności,
- rzetelności,

Monitoring stanowi integralną część codziennego zarządzania programem rewitalizacji.

Instrumentem wspierającym monitoring jest ewaluacja, czyli ocena i pomiar efektywności realizowanych zadań inwestycyjnych i społecznych osiąganych wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania a przede wszystkim rzeczywistego wymiaru wpływu programu rewitalizacji, na jakość i komfort życia mieszkańców Gminy Łapanów.

Narzędziem ułatwiającym monitorowanie projektów rewitalizacyjnych wspieranych z funduszy europejskich jest Centralny System Informatyczny SL2014. Każda z instytucji zarządzających programem operacyjnym, w którym przewidziane jest wsparcie dla projektów rewitalizacyjnych, zobowiązana jest do wprowadzenia do słownika

programowego systemu SL2014 dodatkowej wartości: „projekt rewitalizacyjny”. Dzięki temu będzie ułatwiony późniejszy proces monitorowania i raportowania informacji.

Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej jest 6 podstawowych kryteriów, które decydują o wynikach ewaluacji:

1. Odpowiedniość – odpowiedniość celów rewitalizacji w stosunku do problemów, jakie rewitalizacja miała rozwiązać.
2. Przygotowanie programu – logika i kompletność procesu planowania rewitalizacji oraz wewnętrzna logika i spójność dokumentu.
3. Efektywność – koszty, szybkość i efektywność zarządzania, przy wykorzystaniu, których wkład i działania zostały przekształcone w wyniki.
4. Skuteczność – ocena wkładu osiągniętego dzięki wynikom w stosunku do osiągnięcia celów rewitalizacji, oraz tego, jaki wpływ miały założenia na osiągnięcia rewitalizacji.
5. Wpływ – skutek - jaki wywiera rewitalizacja w szerszym środowisku, oraz jej wkład w rozwój i podniesienie konkurencyjności.
6. Trwałość – prawdopodobieństwo, że strumień korzyści wynikających z rewitalizacji będzie „płynął” nadal, szczególnie kontynuacja działań w ramach rewitalizacji i osiąganie wyników, ze szczególnym uwzględnieniem czynników rozwojowych wsparcia ze strony polityki, czynników ekonomicznych i finansowych, aspektów społeczno - kulturowych oraz zdolności instytucjonalnych.

Aby ewaluacja mogła w pełni spełniać te kryteria musi być oparta o określone wskaźniki, których osiągnięcie będzie oznaczało spełnienie oczekiwań, jakie mieszkańcy Gminy Łapanów mieli w stosunku do Programu Rewitalizacji.

Wskaźniki te są określone w odniesieniu do problemów, które zostały zaplanowane do rozwiązania w ramach Programu Rewitalizacji w czterech sferach:

- 1) sfera gospodarcza,
- 2) sfera środowiskowa,
- 3) sfera przestrzenno - funkcjonalna,
- 4) sfera techniczna.

Wskaźniki te dotyczą generalnie następujących zagadnień:

- zatrudnienia,
- bezpieczeństwa publicznego,

- ochrony dziedzictwa kulturowego,
- edukacji, kształcenia zawodowego,
- infrastruktury społecznej,
- zdrowia,
- transportu i środowiska,
- aktywności kulturalnej,
- sportu i rekreacji,
- integracji różnych grup społecznych i etnicznych,
- rynku mieszkań, problemów mieszkaniowych,
- środowiska zamieszkania i przestrzeni publicznej,
- poprawy wizerunku Gminy Łapanów,
- jakości i komfortu życia społeczności lokalnej.

Gminny Program Rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie⁷.

Ocena sporządzona przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię.

W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

Zmiana gminnego programu rewitalizacji nie wymaga uzyskania opinii, ani przeprowadzenia konsultacji społecznych, jeżeli:

- 1) *nie dotyczy przedsięwzięć rewitalizacyjnych* wskazanych w GPR obejmujących: opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub

⁷ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji - Warszawa, dnia 3 listopada 2015 r. Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej

technicznym,

w tym: listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji.

2) *nie wymaga zmiany uchwały dot. Specjalnej Strefy Rewitalizacyjnej.*

POZIOM PIĄTY:

Związany z zakończeniem programu rewitalizacji i dokonaniem ewaluacji ex-post dotyczącej całego programu rewitalizacji realizowanego w latach 2015 - 2020.

Zarządzanie, monitoring, i ewaluacja przy uwzględnieniu wzajemnych zależności oddziaływania i transparentności działań podejmowanych zarówno przez Zespół ds. rewitalizacji powołany przez Burmistrza Gminy Łapanów, jak i wszystkich pozostałych beneficjentów programu rewitalizacji winno przyczynić się do osiągnięcia wszystkich celów założonych w rewitalizacji, co sumarycznie winno doprowadzić do cywilizacyjnego wzrostu Gminy Łapanów i podniesienia jakości i komfortu życia mieszkańców.

Program Rewitalizacji służyć winien władzom gminy, jako nawigacja służąca realizacji zadań i pozyskiwania niezbędnych środków finansowych, aby mieszkańcy gminy czuli, iż realizowana jest z „ludźmi i dla ludzi”

Ewaluacja ma na celu poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji *GPR* w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizowanego z jednoczesnym uwzględnieniem celu strategicznego podejmowanych działań rewitalizacyjnych.

Ewaluacja wszystkich działań rewitalizacyjnych *GPR* powinna być formułowana w oparciu o:

- Ocenę ex-ante – realizowaną przed rozpoczęciem wdrażania *GPR*, służy ona uzyskaniu bazy wiedzy, do której porównuje się wyniki ewaluacji ex-post.
- Ocenę on-going – realizowaną w trakcie wdrażania *GPR*, odpowiada ona na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte w następstwie działania rewitalizacyjne zmierzają w dobrym kierunku. Zaleca się, aby taka ewaluacja była sytuowana na zakończeniach wyodrębnionych etapów, które kończą się konkretnymi rezultatami, co najmniej raz na 3 lata.

- Ocenę ex-post – realizowaną po zakończeniu wdrażania *GPR*, służy ona ocenie zgodności realizacji *GPR* z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Ocena wszystkich działań rewitalizacyjnych zostanie sporządzona przez Wójta przy współudziale wszystkich interesariuszy rewitalizacji i będzie brała pod uwagę następujące kryteria ewaluacyjne:

- Skuteczność – kryterium pozwalające ocenić, w jakim stopniu osiągnięte zostały cele niniejszego dokumentu, zdefiniowane na etapie planowania.
- Efektywność – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych działań rewitalizacyjnych, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
- Użyteczność – kryterium pozwalające ocenić do jakiego stopnia oddziaływanie *GPR* odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
- Trafność – kryterium pozwalające ocenić do jakiego stopnia cele *GPR* odpowiadają potrzebom i priorytetem wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizowanego.
- Trwałość – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem *GPR* będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.
- Ocena podlega zaopiniowaniu przez Zespół ds. Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. W przypadku stwierdzenia, że *GPR* wymaga zmiany, Burmistrz występuje do rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę.
- Podsumowanie realizacji *GPR* będzie podstawą do przewidywania dalszego rozwoju dla obszaru rewitalizacji. Warto zebrać wszystkie doświadczenia i przygotować na ich bazie wskazówki i wytyczne do realizacji kolejnych działań i wzmocnienia osiągniętych efektów.

ROZDZIAŁ XIII

BIBLIOGRAFIA

1. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.*
2. *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE.*
3. *Plan Konwergencji Rzeczypospolitej Polskiej (Aktualizacja 2014 r.).*
4. *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.*
5. *Strategiczne Ramy Rozwoju UE 2014 – 2020 (Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu).*
6. *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011 – 2020. „Małopolska 2020” Nieograniczone możliwości.*
7. *Strategia Rozwoju Polski Południowej w obszarze Województw Małopolskiego i Śląskiego do roku 2020.*
8. *Narodowy Plan Rewitalizacji 2022.*
9. *Krajowa Polityka Miejska 2023.*
10. *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.*
11. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020.*
12. *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 -2020.*
13. *Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 -2020.*
14. *Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014 -2020.*
15. *Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014 -2020.*
16. *„Planowanie strategiczne”. Poradnik dla pracowników administracji publicznej. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2012.*
17. *Analiza potrzeb i rozwoju przemysłów kreatywnych, Raport Ecorys na zlecenie Ministerstwa Gospodarki, Warszawa 2009*
18. *Benko G., Geografia technopolii, PWN, Warszawa 1993.*
19. *Bielski M., Podstawy teorii organizacji i zarządzania, 2 wyd. rozszerzone, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2004.*
20. *Budner W., Lokalizacja przedsiębiorstw, Wyd. AE w Poznaniu, Poznań, 2004, s. 162.*
21. *Bury P., Markowski T., Regulski J., Podstawy ekonomii miasta, Wydawnictwo Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości, Łódź 1993.*
22. *Domański T., Partnerstwo publiczno-prywatne, „Wspólnota”, Nr 44/1999 oraz Z. Jerzmanowski, Partnerstwo publiczno-prywatne. Gmina- nie orkiestra, Wspólnota 2000/1, za: E. Wojciechowski, Zarządzanie w samorządzie terytorialnym, Difin, Warszawa 2003.*
23. *Griffin R. W., Podstawy zarządzania organizacjami, PWN, Warszawa 2005/*
24. *Kisilowska H. (red.), „Nieruchomości. Zagadnienia prawne”, LexisNexis, Warszawa 2004.*
25. *Kotler Ph., Marketing. Analiza, planowanie, wdrażanie i kontrola; Gebethner&Ska, Warszawa 1994.*

26. Krupski R., *Identyfikacja ważnych strategicznie zasobów przedsiębiorstwa w świetle badań empirycznych*, [w:] Zarządzanie – kontekst strategiczny, kulturowy i zasobowy, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 1187, Wrocław 2007.
27. Kuciński K., *Geografia ekonomiczna*, Wydawnictwo SGH, Warszawa 1994.
28. Malisz B., *Metoda analizy progowej*, Studia KPZK PAN, t. XXXIV, Warszawa 1972 za: M. Markowska, *Momenty krytyczne i progi przestrzennego rozwoju miasta* w: R. Brol (red.), *Ekonomika i zarządzanie miastem*, Wyd. AE we Wrocławiu, Wrocław 2004.
29. Markowski T., *Zarządzanie rozwojem miast*, PWN, Warszawa 1999.
30. Matejun M., *Kierunki rozwoju firm sektora MSP w opinii przedsiębiorców z regionu łódzkiego*, [w:] Lachiewicz S. (red.), *Zarządzanie rozwojem organizacji*, Tom II, Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej, Łódź 2007.
31. Matusiak K.B., *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć. PARP*, Warszawa 2011.
32. Oblój K., *Strategia organizacji*, PWE, Warszawa 2007.
33. Oblój K., Trybuchowski M., *Zarządzanie strategiczne*, w: A. Koźmiński, W. Piotrowski (red.) *Zarządzanie. Teoria i praktyka*, PWN, Warszawa 2010.
34. Regulski J., *Ekonomika miasta*, PWE, Warszawa 1982.
35. Rouba H., *Geneza i istota koncepcji rozwoju zrównoważonego*, [w:] T. Markowski, D. Stawasz (red.), *Ekonomiczne i środowiskowe aspekty zarządzania rozwojem miast i regionów*, Wyd. UŁ, Łódź 2001.
36. Stawasz D., *Współczesne uwarunkowania rozwoju polskich regionów*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2000.
37. Stawasz D., Sikora-Fernandez D. (red.), *Zarządzanie w Jednostkach Samorządu Terytorialnego. Wybrane zagadnienia i obszary działania.*, Placet, 2013.
38. Stawasz D. (red.) *Ekonomiczno-organizacyjne uwarunkowania rozwoju regionu- teoria i praktyka*, Wyd. UŁ, Łódź 2004.
39. Stawasz E., *Pojęcie i źródła finansowania MSP*, w: Bariery w korzystaniu z usług bankowych w finansowaniu działalności małych i średnich przedsiębiorstw, Biłski J., Stawasz E.(red.),Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2006.
40. Topczewska T., Siemiński W., *„Gospodarka gruntami w gminie”*, Wyd. Difin, Warszawa 2003.
41. *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 2 lipca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2010 nr 220 poz. 1447).*
42. *Ustawa z dnia 21 kwietnia 2001r. prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001r. Nr 62, poz. 627 wraz z późn. zm.), art. 3.*
43. *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;*
44. *Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;*
45. *Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 o gospodarce nieruchomościami;*
46. *Ustawa z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych,*
47. *Ustawa z 27 kwietnia 2001 r.- Prawo ochrony środowiska,*
48. *Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,*
49. *Ustawa z 7 lipca 1994 r.- Prawo budowlane,*
50. *Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych,*
51. *Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych.*
52. *Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (PPP).*
53. *Amerykańska Izba Handlowa w Polsce, 2002, Partnerstwo Publiczno-Prywatne jako metoda rozwoju infrastruktury w Polsce, Warszawa.*
54. Barszcz, M., (red.), 2009, *Partnerstwo publiczno-prywatne w praktyce. Przemysł, przygotuj, przeprowadź*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa.3.
55. Buczek, G., 2001, *Urban strategy and governance: The strategic and physical planning of Warsaw*,Budapeszt.4. Decyzja Eurostatu z dnia 11.04.2004 r. nr 18/2004 dotycząca deficytu i długu.Traktowanie partnerstwa publiczno –prywatnego, STAT/04/18.
56. Drzazga,D.,2006, *Problemy rewitalizacji Księżego Młyna w świetle dotychczasowychdoświadczeń rewitalizacyjnych zabytkowych terenów poprzemysłowych w Łodzi (wnioski pokonferencyjne)*, w: Markowski, T., (red), *Rewitalizacja kompleksu Księżego Młyna*, Polska Akademia Nauk, Warszawa.

57. Eurofunds News, 2010, Europejskie zasadzki na PPP ,
<http://www.eurofundsnews.pl/content/view/8443/262/>, [dostęp: 30.03.2012].7.
58. European Social Survey, 2003, ESS Round 1- 2002,
<http://ess.nsd.uib.no/ess/round1/>, [dostęp: 20.03.2012].8.
59. Goszczyńska, M., 1997, Człowiek wobec zagrożeń. Uwarunkowania oceny i akceptacji ryzyka, Wydawnictwo Żak, Warszawa.
60. Komisja Europejska, 2003, Wytyczne dotyczące udanego partnerstwa publiczno-prywatnego, Bruksela,
http://www.ppp.gov.pl/Poradnik_inwestora/AktyPrawne/Documents/Wytyczne_Komisji_PPP_190111.pdf, [dostęp: 13.03.2012].
61. Komisja Europejska, 2006, Commission Staff Working Document. State Aid Control and Regeneration of Deprived Urban Areas, Vademecum.
62. Korbus, B., Strawiński, M., 2009, Partnerstwo publiczno-prywatne. Nowa forma realizacji zadań publicznych, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa.
63. Markowski, T., 2006, Zadania i interesy przedsiębiorstw oraz organizacji pozarządowych w rewitalizacji miasta, w: Markowski, T., (red), Rewitalizacja kompleksu Księżego Młyna ,Polska Akademia Nauk, Warszawa.
64. Regioportal Portal Samorządowy, 2010, Co samorządy mogą zrobić by sprawniej wdrażać projekty PPP?
65. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 czerwca 2006 r. w sprawie ryzyk związanych z realizacją przedsięwzięć w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego, Dz. U., 2006 r., nr 169, poz. 1420.
66. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego, w tym do długu Skarbu Państwa, Dz. U., 2010 r., nr 252, poz. 1692.
67. Sołtysiak, M., Pomysły na odnowę miast, Gazeta Samorządu i Administracji, 20 kwietnia 2010, http://samorzad.infor.pl/temat_dnia/artykuly/414684,pomysly_na_odnowe_miast.html, [dostęp: 05.03.2012].
68. Sumień, T., Furman-Michałowska, J., Ufnalewska, K., Wąs, W., 1989, Odnowa miast europejskich, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Warszawa.
69. Tasan-Kok, T., Załączna, M., 2010, Partnerstwo Publiczno-Prywatne w rozwoju przestrzeni Gminy. Polska praktyka na tle regulacji unijnych, Ernst & Young Sp. z o.o. Warszawa.
70. Uchwała Rady Gminy w Łodzi XXII/0464/07 z 05 grudnia 2007r. w sprawie przyjęcia Programu rewitalizacji domów rodzinnych,
<http://bip.uml.lodz.pl/index.php?str=83&id=20921>, [dostęp: 27.02.2012].
71. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, Dz. U., 2005 r., nr 168, poz. 1420, ost. zm. Dz. U., 2008 r., nr 171, poz. 1058.
72. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Dz. U., 2009 r., nr 157, poz. 1240.
73. Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, Dz. U., 2009 r., nr 19, poz. 101.
74. Zieniewski, M., 2007, Prawne regulacje dla PPP , w: Gajewska-Jedwabny, A., (red.), Partnerstwo publiczno-prywatne, C.H. Beck, Warszawa.
75. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego na lata 2011-2020
76. Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020.
77. Programy operacyjne perspektywy finansowej 2014 – 2020.
78. Strategia Rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Łapanów na lata 2015 – 2021.
79. Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Łapanów na lata 2010-2020
80. Strategia Rewitalizacja Pieniądze dla samorządów terytorialnych 2013. Inżynieria finansowa dla inwestycji komercyjnych, Stanisław Lis

